

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
економічний факультет
(назва інституту/факультету)
Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**
(назва кафедри)

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

«SELF-BRAND-MЕНЕДЖМЕНТ»
(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))
вибіркова
(вказати: обов'язкова, чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма **«Менеджмент організацій і адміністрування»**
(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**
(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління та адміністрування**
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
(вказати: перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий))
економічний факультет
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**
(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **кандидат економічних наук, асистент**
Лусте Олена Олегівна

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

Лусте О.О. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/luste-olena-olegivna>

Контактний тел. 0958511626
E-mail: o.luste@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:
Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.
Онлайн-консультації: середа з 13.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

«Self-Brand-Менеджмент» викладається у 5 семестрі (ґрунтується на знаннях, здобутих студентами у ході вивчення більшості дисциплін, що належать як до обов'язкової, та і до вибіркової компонент ОП). Курс забезпечує формування спеціальних знань, які сприяють досягненню успіху у професійній діяльності, забезпечує самоосвіту людини, самодіяльність, самоуправління, дає можливість удосконалювати особисту практику, стає чинником успіху.

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета навчальної дисципліни «Self-Brand-менеджмент» є оволодіння теоретичними знаннями і практичними навичками з питань особистісного розвитку менеджера; формування у студентів індивідуальних особливостей та поведінкових навичок, які необхідні майбутньому керівнику; розвиток у майбутніх менеджерів умінь організовувати особисту працю.

Переваги вивчення курсу «Self-Brand-менеджмент» полягають у теоретичній та практичній підготовці студентів з питань:

- визначення особистісних цінностей та цілей менеджера;
- управління саморозвитком особистості;
- розвинення навичок ефективного керівництва;
- організації управлінської діяльності менеджерів різних рівнів;
- застосування сучасних принципів та напрямів наукової організації діяльності менеджера;
- використання часу як ресурсу.

3. Пререквізити.

“Менеджмент”, “Економіка підприємства”, “Економічна психологія”, “Психологія”.

4. Результати навчання.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма «Менеджмент організацій і адміністрування») вивчення дисципліни сприяє формуванню таких компетентностей та програмних результатів навчання

Загальні та спеціальні компетенції:

- ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.
- СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.
- СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.
- СК* 17. Здатність до започаткування власної справи.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік навчання	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	Самостійна робота	Індивідуальні завдання	
Денна	3	5	4	120	30		15		75		залік
Заочна	3	5	4	120	8		4		108		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і теми лекційних занять	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ SELF-BRAND-MЕНЕДЖМЕНТУ													
Тема 1. Life-менеджмент та планування кар'єри	13	1	2	-	-	10	16	1	1	-	-	14	
Тема 2. Емоційне лідерство та психологія впливу	16	2	4	-	-	10	16	1	1	-	-	14	
Тема 3. Формування якостей ефективного менеджера	16	2	4	-	-	10	15	1		-	-	14	
Тема 4. Тайм-менеджмент та досягнення цілей в професійному середовищі	11	2	4	-	-	5	15	1		-	-	14	
Разом за змістовим модулем 1	56	7	14	-	-	35	62	4	2	-	-	56	
Змістовий модуль 2. ЗОВНІШНІ СКЛАДОВІ ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ SELF-BRAND-MЕНЕДЖМЕНТУ													
Тема 5. Індивідуальний імідж та репутаційний менеджмент	16	2	4	-	-	10	16	1	1	-	-	14	
Тема 6. Технологія проведення виступів та бізнес-презентацій	16	2	4	-	-	10	14	1	1	-	-	12	

Тема 7. Тактики та стратегії проведення ділових переговорів	16	2	4	-	-	10	15	1	-	-	14	
Тема 8. Стресостійкість та управління конфліктами	16	2	4	-	-	10	13	1	-	-	12	
Разом за змістовим модулем 2	64	8	16	-	-	40		4	2	-	-	52
Усього годин	120	15	30	-	-	75		8	4			108

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Self-Brand-менеджмент» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне опрацювання, а також виконання індивідуального завдання у вигляді доповіді або есе та презентації результатів виконаного завдання.

№	Назва теми
1.	Тема 1. Life-менеджмент та планування кар'єри 1. Характеристика сучасних визначень ділової кар'єри. 2. Поняття ефективності та результативності кар'єри. 3. Управління діловою кар'єрою та вибір варіантів її розвитку. 4. Види управління кар'єрою. 5. Уникнення критичних точок кар'єри. 6. Аналіз типових помилок при складанні резюме.
2.	Тема 2. Емоційне лідерство та психологія впливу 1. Сучасні еорії лідерства. 2. Зовнішність лідера. Риторика влади. 3. Типи мовної поведінки лідерів. Корекція голосу. Переконливість. 4. Психологічні складові емоційного лідерства. 5. Емоційний інтелект та шляхи його розвитку. 6. Моделі емоційного інтелекту. 7. Застосування НЛП-програмування в процесі психологічного впливу.
3.	Тема 3. Формування якостей ефективного менеджера 1. Сутність та визначення поняття «професійні здібності». 2. Типи темпераменту особистості та його вплив на ефективність управління. 3. Основні принципи організації праці керівника. 4. Складові системи обслуговування робочого місця менеджера 5. Види норм, що формують управлінську культуру менеджера.
4.	Тема 4. Тайм-менеджмент та досягнення цілей в професійному середовищі 1. Принципи і правила планування часу. 2. «Золоті» пропорції планування часу. 3. ABC- хронометраж. 4. Метод управління часом В. Парето. 5. Аналіз власних методів щоденного планування часу. 6. Біоритми людини, їх вплив на організацію діяльності.

5.	<p>Тема 5. Індивідуальний імідж та репутаційний менеджмент</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка індивідуального й організаційного іміджу. 2. Поняття іміджевої стратегії. 3. Принципи класифікації іміджевих стратегій. 4. Моделі візуальної комунікації. 5. Нематеріальність іміджу. «Штучність» іміджу. 6. Вміння триматися перед аудиторією. Впевненість і привабливість. 7. Теорія жестів. Стель. Одяг. Освітлення і кольори.
6.	<p>Тема 6. Технологія проведення виступів та бізнес-презентацій</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття вербальних комунікацій: основні характеристики та типологія. 2. Публічні виступи як комунікація. 3. Загальні правила для розвитку необхідних якостей імідж-особистості (інтелекту цілеспрямованості, гнучкості, енергійності, впевненості, конкурентоздатності). 4. Принципи навіювання в публічних виступах. 5. Підготовка публічного виступу. Типи промов. Оцінка публічного виступу.
7.	<p>Тема 7. Тактики та стратегії проведення ділових переговорів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняльний аналіз ділового етикету в різних державах. 2. Виявлення можливих перешкод при проведенні переговорів та їх усунення. 3. Розробка плану ведення комерційних переговорів. Алгоритм проведення комерційних переговорів. 4. Ділова зустріч. Алгоритм проведення ділової зустрічі. 5. Ділова нарада та організація її проведення. Протокол наради. 6. Аналіз результатів проведення ділових переговорів.
8.	<p>Тема 8. Стресостійкість та управління конфліктами</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація конфліктів 2. Методи профілактики конфліктів в організації. 3. Самоаналіз поведінки особистості в конфліктній ситуації. 4. Підготовка і прийняття раціонального управлінського рішення в конфліктній ситуації. 5. Асертивність та критика в конфліктній взаємодії. 6. Чинники, що визначають рівень та компоненти психологічної стійкості людини у стресових ситуаціях. 7. Методи боротьби зі «стресорами». Поведінкові реакції на стрес.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології, що використовуються для викладання курсу

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи організаційного проектування з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних економічних ситуацій, підприємств та організацій, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосувати отримані знання у практичних ситуаціях.

3. Кейси - детальний аналіз реальних бізнес-ситуацій, які вимагають креативного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних галузей бізнесу, де студентам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються **традиційні та інтерактивні методи навчання:**

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 2 – проблемна лекція;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 9 – робота в групах;
- МН 10 – проектна діяльність з використанням мультимедіа;
- МН 11 – ділові ігри;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Форми та методи оцінювання

- МО 1. фронтальне опитування,
- МО 2. індивідуальне опитування,
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних),
- МО 4. презентація результатів виконання командних завдань
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проектів
- МО 6. ділові ігри
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій,
- МО 13. модульні контрольні роботи
- МО 14. підсумковий контроль – залік

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом

семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології курсу для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни «Self-Brand-менеджмент»»;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій;
- застосування аналітичних підходів;
- якість і чіткість викладення міркувань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
A (90 – 100)	Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою. Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
B (80-89)	Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
C (70-79)	Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.
D (60-69)	Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
E (50-59)	Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.

FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Залік	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
8	8	7	7	8	8	7	7	40	100

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Андрущенко К.А. Теоретичні аспекти самоменеджменту: умови виникнення і розвитку. *Ефективна економіка*. 2019. № 7. С. 53-60.
2. Биба В.А. Теоретичні засади розвитку самоменеджменту організації. *Економіка та держава*. 2021. № 2. С. 58-61. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2021/12.pdf
3. Буняк Н.М., Черчик Л.М., Милько І.П. Б-91 Самоменеджмент: навчальний посібник. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки. 2023. 221 с.
4. Лугова В. М., Голубєв С. М. Основи самоменеджменту та лідерства : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 212 с.
5. Лусте О.О., Антохов А.А., Клевчак Л.Л. Соціально-психологічні чинники ефективності системи менеджменту організації. *Економічний простір*. 2022, № 180. С. 134 – 138. <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1125/1084>
6. Лусте О.О., Грунтковський В.Ю. Entrepreneurship culture as a factor of strategic socio-economic changes. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2022, Том 33 (72), № 2. С. 1-8.

http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/33_72_2/3.pdf

7. Ратушняк О. Г., Лялюк О. Г. Самоменеджмент : навч. пос. Вінниця: ВНТУ, 2021. 170 с.
8. Самоменеджмент : навч. посіб. / Укладач: З.М. Шильнікова. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2022. 224 с.
9. Самоменеджмент : навчальний посібник / Г.З. Леськів, Г.Я. Левків, М.М. Бліхар, В. В. Гобела, О. П. Подра, Г. В. Коваль. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 280 с.

8.2. Допоміжна

1. Черчик Л.М. Управління розвитком персоналу та технології самоменеджменту: навчальний посібник. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки. 2022. 269 с.
2. Ратушняк О.Г., Лялюк О. Г., Подолянчук К. В. Аналіз використання методів тайм-менеджменту сучасною молоддю. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 2. С. 68-72. 13.
3. Лусте О.О., Кифяк В.І., Емоційний інтелект як інструмент управління бізнес-командами в умовах флуктуацій. *Наука і техніка сьогодні*. 2023, № 1(15). С. 47-61. <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/3509/3529>
4. Любченко Н. В. Soft skills та hard skills керівника закладу загальної середньої освіти в контексті компетентнісного підходу у післядипломній освіті менеджерів. *Вісник післядипломної освіти*. Педагогічні науки. 2022. Вип. 22 (51). С. 41–68.
5. Лусте О.О. Organizational culture in the system of enterprise's strategy. *Progressive research in the modern world. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference*. BoScience Publisher. Boston, USA. 2022. Pp. 629-638. <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/PROGRESSIVE-RESEARCH-IN-THE-MODERN-WORLD-28-30.12.22.pdf>
6. Лусте О.О. Психологічні детермінанти впровадження інноваційних підходів до управління соціально-економічними системами/ Економічний та управлінський потенціал економіки: монографія / за заг. ред. З.І. Галушки. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2020. 408 с. (С. 186-206). <http://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3100>
7. Бліхар В., Верескля М., Михаліцька Н. Офіс-менеджмент : навч.-метод. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 348 с.
8. Бочарова Н.А., Федотова І.В. Тайм-менеджмент в управління проектами корпорацій. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. № 41.
9. Іванов С. М. Аналіз переваг використання SMART- технологій в економіці. *Економіка та держава*. 2019. № 7, С. 35-38.
10. Карпенко О.В. Перфекціонізм як проблема психології особистості. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2019. № 34. С. 144–150. URL: <https://lbku.krok.edu.ua/index.php/krok-university-law-journal/article/view/208>
11. Липчанський В.О., Царенко І.О., Пітел Н.С. Етика бізнесу як різновид професійної етики в контексті соціальної відповідальності підприємців та управлінських кадрів. *Підприємництво та інновації*. 2020. Випуск 15. С. 52-58. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/15.9>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

”Академічна доброчесність”

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма **”Менеджмент організацій і адміністрування”**

(назва програми)

Спеціальність **073– Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07– Управління і адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший бакалаврський**

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **Клевчик Леонід Леонідович**, асистент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, кандидат економічних наук

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/klevchik-leonid-leonidovych>

Контактний тел. **0501723253 (Viber, WhatsApp, Telegram)**

E-mail: **l.klevchik@chnu.edu.ua**

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=6684>

Консультації очні та онлайн консультації: Вівторок 13:00-15:00

1. Анотація дисципліни. Академічна доброчесність - це навчальна дисципліна, яка вивчає моральні та етичні принципи наукової діяльності та навчає студентів дотримуватись цих принципів у процесі навчання. У рамках дисципліни студенти досліджують різні аспекти академічної доброчесності, включаючи плагіат, документування джерел, етику співпраці та співавторства, правила поведінки на наукових заходах, етичні норми в колективі.

2. Метою навчальної дисципліни “Академічна доброчесність” є формування у студентів знань та навичок, необхідних для виконання наукових досліджень, написання наукових праць, рефератів, курсових робіт та інших видів наукової роботи у відповідності з вимогами наукової етики та доброчесності, розуміння важливості дотримання моральних та етичних принципів в навчальному процесі та науковій роботі, а також вміння діяти відповідально та етично в різних ситуаціях.

3. Пререквізити. Теоретико-методологічною базою для вивчення дисципліни є “Вступ в спеціальність”, “Українська мова (за професійним спрямуванням)”.

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки за спеціальністю 073 Менеджмент вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та спеціальні компетентності

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни “Академічна доброчесність”												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			Кредитів	Годин	Змістових модулів	Лекції	практичні	Семінарські	Лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	4	120	2	30	15	-	-	75	-	Залік
Заочна	1	2	3	90	2	8	2	-	-	80	-	Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усьог	у тому числі						усьог	у тому числі					
		о	л	п	ла б	ін д	с.р .		о	л	п	ла б	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1. Становлення, структура та нормативно-правове забезпечення академічної доброчесності														
Тема 1. Вступ до академічної доброчесності: поняття та значення	16	4	2	-	-	10	11	1	-	-	-	10		
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення академічної доброчесності	13	4	2	-	-	7	11	1	-	-	-	10		
Тема 3. Правила етики в науковій	16	4	2	-	-	10	12	1	1	-	-	10		

діяльності: чесність, інтелектуальна власність, довіра, відповідальність												
Тема 4. Причини й наслідки академічної нечесності: психолого-педагогічний аспект	13	2	1	-	-	10	11	1	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	58	14	7			37	45	4	1			40
Змістовий модуль 2. Види порушень академічної доброчесності												
Тема 5. Розгляд різних видів порушення академічної доброчесності та їх наслідків	16	4	2	-	-	10	11	1	-	-	-	10
Тема 6. Визначення та основні різновиди плагіату	16	4	2	-	-	10	12	1	1	-	-	10
Тема 7. Правила академічної грамотності: правильне оформлення документів, цитування джерел, формулювання тез та аргументів	16	4	2	-	-	10	11	1	-	-	-	10
Тема 8. Академічна доброчесність в умовах дистанційного навчання	14	4	2	-	-	8	11	1	-	-	-	10
Разом за	62	16	8			38	45	4	1			40

змістовим модулем 2												
Усього годин	120	30	15			75	90	8	2			80
Підсумкова форма контролю	Залік											

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів дисципліни “Академічна доброчесність” спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань з кожної теми. Вона включає такі види роботи: створення навчально-методичних матеріалів, рекомендованої літератури, підготовка до семінарських занять, обговорення тем для самостійного опрацювання, а також виконання індивідуального завдання у формі есе або конспекту та викладення результатів.

№ з/п	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин денна форма	Кількість годин заочна форма
1	Вступ до академічної доброчесності: поняття та значення 1. Що таке академічна доброчесність та чому вона є важливою у науковій діяльності? 2. Які існують форми порушення академічної доброчесності? 3. Які наслідки можуть бути за порушення академічної доброчесності?	10	10
2	Нормативно-правове забезпечення академічної доброчесності 1. Закон України «Про авторське право та суміжні права». 2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». 3. Закон України «Про освіту». Закон України «Про вищу освіту».	7	10
3	Правила етики в науковій діяльності: чесність, інтелектуальна власність, довіра, відповідальність 1. Як правильно цитувати джерела у наукових роботах? 2. Які є найпоширеніші форми плагіату та як їх уникнути?	10	10
4	Причини й наслідки академічної нечесності: психолого-педагогічний аспект	10	10
5	Розгляд різних видів порушення академічної доброчесності та їх наслідків 1. Які правила використання наукових даних та	10	10

	інформації у дослідженнях? 2. Які правила оформлення наукових робіт та їх презентацій? 3. Як забезпечити етичність власної наукової діяльності?		
6	Визначення та основні різновиди плагіату 1. Як виявляти та уникати шахрайства у наукових дослідженнях? 2. Які є правила поведінки науковців під час публікацій своїх робіт у наукових виданнях?	10	10
7	Правила академічної грамотності: правильне оформлення документів, цитування джерел, формулювання тез та аргументів 1. Дослідження академічної нечесності Вільяма Бауерса. 2. Дослідження «кодексів честі» Дональда МакКейба і Лінди Тревіно (1993 р.).	10	10
8	Академічна доброчесність в умовах дистанційного навчання	8	10
Разом		75	80

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

У викладанні курсу використовуються такі освітні технології:

1. Лекції та супроводжуючі презентації.
2. Онлайн-лекції, в тому числі відео з відомими економістами або гостьові лекції викладачів ЗВО, з якими укладено угоди про співпрацю.
3. Семінари, вебінари та онлайн-дискусії.
4. Групова робота, в якій здобувачі розв'язують задачі та практичні кейси.
5. Онлайн-тести та опитування: Система MOODLE
6. Застосування інформаційних технологій, використання статистичних даних для аналізу економічних процесів, побудова графіків і діаграм для пояснення їх динаміки.

Методи навчання:

- МН 1 - лекція-візуалізація;
- МН 2 - практичні методи (практичні роботи);
- МН 5 - проблемно-пошукові методи;
- МН 6 - кейс-метод;
- МН 7 - інтерактивні методи;
- МН 9 - робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- МН 10 - самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- МН 11 - дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Формами поточного контролю є усна та письмова (тестування, есе, реферати, творча робота, відповіді студентів).

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

МО 2 - індивідуальне опитування;

МО 3 - презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових);

МО 5 - есе;

МО 6 - розв'язування практичних ситуацій;

МО 7 - тестування;

МО 8 - тематичні контрольні роботи;

МО 9 - модульні контрольні роботи.

Дедлайни та перескладання. Завдання, подані із запізненням без поважної причини, оцінюються нижчою оцінкою (мінус 1 бал за кожен день пропуску). За наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо) модулі будуть переставлені за погодженням з керівництвом.

Академічна доброчесність. Кандидати повинні самостійно виконати навчальні завдання, поточні та підсумкові завдання для відстеження результатів навчання. При використанні ідей або розробок інших авторів посилання на джерела інформації обов'язкові. Відмова від проведення контрольних заходів призведе до виставлення незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Активне відвідування є необхідною умовою для завершення курсу. Якщо кандидат не бере участь у семінарі, він або вона втрачає можливість зарахування успішності з предметного заліку. Форми навчання визначаються затвердженою програмою навчального процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти:

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку,

завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності практичного використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: цілісність запитання; логіка викладу матеріалу; використання різноманітних джерел інформації (в тому числі іноземними мовами); аналітичні міркування, порівняння, висновки; здатність аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням національної та світової практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття теми, аргументованість і логічність викладу матеріалу, використання різноманітних джерел, нормативно-правових актів, прикладів і фактичних матеріалів; чесність, послідовність, логічність, уміння формулювати висновки; точність письмової роботи.

Вищі бали оцінюються на основі незалежної та обґрунтованої точки зору здобувача на конкретну ситуацію чи практичну проблему.

Оцінювання рівня знань при складанні заліку здійснюється за такими критеріями. «Зараховано» (60-100 балів). Студент засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу, допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань. «Не зараховано» (0-59 балів).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

(для 1-6 курсів)

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	Відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	Добре
Задовільно	D (60-69)	Задовільно
	E (50-59)	Достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Залік	Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2						
Т	Т	Т	Т	МКР	Т5	Т6	Т7	Т8	МКР	40	100
1	2	3	4								
5	5	5	5	10	5	5	5	5	10		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Антохов А.А., Клевчік Л.Л. Організаційна та управлінська основа кооперацій у сфері інновацій та інтелектуальної праці. *Інфраструктура ринку*. 2021. № 58. С.9-13. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2021/58_2021/4.pdf
2. Антохов А.А., Клевчік Л.Л. Інноваційна культура населення як основа розвитку технологічно-сингулярних регіональних економічних систем. I Міжнародна науково-практична конференція «EURASIAN SCIENTIFIC DISCUSSIONS». 13-15 лютого 2022 року. Барселона, Іспанія. 2022. с. 488-491
URL: <https://sci-conf.com.ua/i-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-eurasian-scientific-discussions-13-15-fevralya-2022-goda-barselona-ispaniya/>
3. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А.Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. 169 с
4. Бойченко М. Гідність, цілісність і успішність: академічні та громадянські чесноти. Філософська думка. Київ, 2021. № 5. С. 110–122.
5. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики» ; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2022. 234 с.
6. Єгорченко І.Д., Серебряков М.В. Академічна доброчесність. Проект «Підтримка організацій-лідерів у протидії корупції в Україні «Взаємодія!». К.: 2019. URL: <https://rpr.org.ua/wpcontent/uploads/2019/10/Analitichna-zapyska-akademichna-dobrochesnist.pdf>
7. Ковальова А. Проблеми академічного плагіату та авторського права у цифровому просторі України. Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. пр. Київ, 2020. Ч. 2. С. 61–71.
8. Шкіцька І. Ю. Основи академічної доброчесності: практикум : навч.-метод. посіб. для студ. Вищих навч. закладів / Шкіцька Ірина Юріївна. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 64 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/31709>
9. Етичний кодекс ЧНУ. URL: https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAykF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view
10. Правила з академічної доброчесності в ЧНУ. URL: https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzXJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view
11. Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату. URL: https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPI_/view

Допоміжна:

1. Плагіат у студентських роботах: методи виявлення та запобігання : методичний посібник / Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара ; кол. авт.: Н. В. Стукало, К. В. Ковальчук, М. В. Литвин [та ін.]. Дніпропетровськ, 2022. 44 с. 36
2. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2021. 220 с.
3. Тихонкова І.О. Список літератури наукової статті – важливий індикатор якості статті (як не мати зайвого клопоту з його оформленням). Наука України у світовому інформаційному просторі: [зб. наук. пр.] / НАН України. Київ, 2019. Вип. 11. С. 100–106.
4. Ходаківський Є.І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. 276 с.
5. Хоружий Г.Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2019. 320 с.
6. Порядок скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації ЧНУ. URL: https://docs.google.com/document/d/1bHZ_KfVvkqiX8GO6dJqrw5EsB4_fbs8A/edit?rtfpof=true&sd=true
7. Заходи з популяризації академічної доброчесності в ЧНУ. URL: http://www.chnu.edu.ua/res//chnu.edu.ua/akadem_dobr/zakhody_popul_akad_dobr_c_hnu.pdf

9. Інформаційні ресурси

1. Офіційний Веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>
2. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>
3. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
5. Українська система науково-технічної та економічної інформації. URL: <http://www.uinpei.kiev.ua>
6. Журнали Кембріджського університету. URL: <http://www.journals.cambridge.org>
7. Журнали Оксфордського університету. URL: <http://www.oxfordjournals.org>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
БІЗНЕС-КОМУНІКАЦІЇ
вибіркова

Освітньо-професійна програма *Менеджмент організацій і адміністрування*

Спеціальність *073 Менеджмент*

Галузь знань *07 Управління та адміністрування*

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники:

Заволічна Т.Р. доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н.

Профайл викладачів:

1) Заволічна Т.Р. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/zavolichna-tetyana-romanivna>

Контактний тел.

050 6712004

E-mail:

t.zavolichna@chnu.edu.ua

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Онлайн-консультації: п'ятниця з 14.00 до 16.00.

Сторінка курсу в Moodle

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Вибіркова навчальна дисципліна «Бізнес-комунікації» спрямована на формування у майбутніх менеджерів теоретичних знань і практичних навичок у сфері комунікації в бізнес середовищі, а також набуття навичок ведення ділових переговорів, публічних виступів, самопрезентації, формування особистісного бренду, ділового листування, розробка власного резюме, проходження співбесіди та розвитку лідерських навичок.

Дисципліна «Бізнес-комунікації» буде корисна майбутнім менеджерам:

- в аспекті посилення їх «soft skills» (комунікативних та лідерських навичок, інформедійної грамотності критичного мислення, EQ);
- розвитку їх «hard skills» (управління організацією, само менеджменту, управління персоналом та управління зворотними зв'язками організації зі стейкхолдерами).

Сьогодні роботодавці потребують спеціалістів, які здатні знайти багато інформації, оцінити її релевантність та проаналізувати можливості для формування ефективного фідбеку зі фірми зі стейкхолдерами та, відповідно, розробити маленьку стратегію, або ж зробити доречні пропозиції. Відтак, навички менеджерів зі створення ефективних комунікацій важливі як для досягнення стратегічних цілей організації так і для їх особистісного кар'єрного росту.

Вибірковий курс «Бізнес-комунікації» дає можливість бакалаврам ефективніше досягти компетенцій, що відповідають вимогам ОПП фахівців за першим рівнем вищої освіти в галузі знань 07 Управління та адміністрування.

2. Мета навчальної дисципліни. Метою викладання дисципліни є формування теоретичних знань і набуття практичних навичок студентами щодо комунікативної роботи в системі бізнесу, менеджменту та маркетингу. Набуті знання, вміння та навички дозволять ефективно налагоджувати інформаційно-комунікативні канали, приймати науково-обґрунтовані оперативні управлінські рішення на основі застосування інноваційних наукових підходів, методів, технологій та алгоритмів у сучасному бізнес-середовищі.

3. Пререквізити. Для успішного вивчення дисципліни необхідно володіти знаннями з курсів: «Вступ у спеціальність», «Економічна теорія», «Менеджмент».

4. Результати навчання. Вивчення навчальної дисципліни «Бізнес-комунікації» сприятиме формуванню здобувачами освіти за ОП «Менеджмент організацій і адміністрування» елементів інтегральної, загальних та фахових компетентностей:

<i>Загальні компетентності</i>	ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
<i>Спеціальні (фахові) компетентності</i>	СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту. СК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань. СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації. СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.
<i>Програмні результати навчання</i>	ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації. ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи. ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації. ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

5. Опис навчальної дисципліни «Бізнес-комунікації»

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	2	4	4	120	15	30			75		залік
Заочна	2	4	4	120	12				108		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усьо го	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. БІЗНЕС-КОМУНІКАЦІЇ ТА ЗАСАДИ ДІЛОВОГО ПАРТНЕРСТВА												
Тема 1. Сутність та особливості комунікацій в бізнесі	12	2	3			7	12	1					11
Тема 2. Лідерство та організованість - soft skills для ефективних бізнес-комунікацій	12	1	3			8	12	1					11
Тема 3. Бізнес комунікації: типологія та канали зв'язку	12	1	3			8	12	1					11
Тема 4. Комунікативні бар'єри: причини виникнення та способи подолання	12	2	3			7	12	1					11
Тема 5. Усні комунікації: мистецтво публічного виступу	12	2	3			7	12	2					10
Разом за ЗМ1	60	8	15			37	60	6					54
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЕФЕКТИВНИХ БІЗНЕС-КОМУНІКАЦІЙ												
Тема 6. Успішна бізнес комунікація: стратегії і тактики ведення ділових переговорів	12	1	3			8	12	1					11
Тема 7. Нетворкінг: поняття та особливості застосування для розвитку бізнесу	12	1	3			8	12	1					11
Тема 8. Письмові комунікації: ділове листування та медіаграмотність	12	1	3			8	12	1					11

Тема 9. Бізнес-етикет та психологічні особливості бізнес-комунікацій	12	2	3			7	12	2				10
Тема 10. Маніпуляції та конфлікти в бізнес комунікаціях	12	2	3			7	12	1				11
Разом за ЗМ 2	60	7	15			38	60	6				54
Усього годин	120	15	30			75	120	12				108

6. Методи навчання, система контролю та оцінювання навчальної дисципліни «Бізнес-комунікації»

Методи навчання:

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо)

МН4 – методи візуалізації результатів (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали тощо)

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами

МН6 – самостійна робота над індивідуальним завданням

МН7 – підготовка тез/доповіді

6.1. Види контролю

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, виконання завдань самостійної роботи, командних та індивідуальних завдань і має на меті перевірку рівня підготовленості студента.

Підсумковий контроль (залік) проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі

6.2. Засоби оцінювання при поточному та підсумковому контролях є:

- презентації результатів виконаних завдань (есе; презентації аналітичних матеріалів за темами курсу та творчих завдань (кейсів) з інтегрування знань щодо особливості проявів лідерства до сучасних практик менеджерів);
- стандартизовані тести;
- презентація самостійних робіт за індивідуальними завданнями;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- проходження курсів з лідерства та Team Building за неформальною освітою;
- підсумковий контроль – залік в усній формі.

6.3. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Залік	Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	Сума	T6	T7	8	T9	T10	Сума	40	100
6	6	6	6	6	30	6	6	6	6	6	30		

Кількість балів за кожен тему виводиться із суми поточних видів контролю. Поточне оцінювання знань та умінь студентів здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є: активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять; проходження проміжного контролю.

Оцінювання проводиться за такими критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння матеріалу дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій,

розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні завдань винесених на самостійне опрацювання та розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки. Максимальна кількість балів ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів. При оцінюванні практичних завдань увага приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то бальна оцінка буде знижена. Проміжний тестовий контроль проводиться два рази за семестр. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни. Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах даної навчальної дисципліни та згруповані за двома модулями, кожен з яких складається з тестових завдань різного рівня складності.

Підсумковий контроль проводиться в кінці вивчення курсу у вигляді заліку, порядок проведення якого визначається робочою навчальною програмою з обов'язковим дотримання правил академічної. Підсумкова оцінка проводиться за стобальною шкалою ЧНУ, за шкалою ECTS (відповідно до вимог Болонської угоди) та національною шкалою. Відповідність між ними встановлюється за такою схемою:

Оцінка за шкалою ЧНУ	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	Пояснення за розширеною шкалою
90 – 100	A	зараховано	відмінно
80 – 89	B	зараховано	дуже добре
70 – 79	C		добре
60 – 69	D	зараховано	задовільно
50 – 59	E		достатньо
35 – 49	FX	не зараховано	(незадовільно) з можливістю повторного складання
1 – 34	F		(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

6.4. Дотримання принципів академічної доброчесності

Політика курсу «Бізнес-комунікації» – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу. Рівень засвоєння навчальної дисципліни «Бізнес-комунікації» визначається за рейтинговою системою оцінювання. Підсумкова оцінка якості засвоєння навчальної програми визначається за результатами іспиту, порядок проведення якого визначається робочою навчальною програмою з обов'язковим дотримання «Правил академічної доброчесності в ЧНУ імені Юрія Федьковича» (http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/akadem_dobr) та «Етичного Кодексу ЧНУ імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view).

Порушення правил академічної доброчесності є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Зокрема, дотримання Етичного Кодексу академічної доброчесності ЧНУ ім. Ю.Федьковича означає, що вся робота на заліку має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, вміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у самостійних роботах, есе чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, Ви повинні зазначити ступінь їх залучення до роботи.

6.5. Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства. Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес в ЧНУ імені Юрія Федьковича створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій. Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти на сторінці курсу в Moodle.

7. Рекомендована література

1. Заволічна Т.Р., Зрибнєва І.П. Синергія впливу лідерських компетенцій та навичок ведення переговорів на ефективність проєктного менеджменту. Науковий вісник Чернівецького університету. Серія Економіка. № 830, 2021. Стор. 89-96. ISSN 2519-240X (print); 2519-4372 (online). <http://econom.chnu.edu.ua/journal/index.php/ecovis/article/view/153>
2. Заволічна Т.Р. Управлінські рішення (розділ в посібнику). Менеджмент і адміністрування: підручник для магістрів / Колектив авторів: д.е.н., проф. Галушка З.І., д.е.н., доц. Антохов А.А., к.е.н., доц. Запухляк В.М., к.е.н., доц. Терлецька Ю.О., доц. Заволічна Т.Р. та ін. Чернівці: ЧНУ. 2021. 437 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3213>
3. Заволічна Т.Р. Лідерство і командна робота (розділ в посібнику). Менеджмент і адміністрування : підручник для бакалаврів / Колектив авторів: к.е.н., доц. Терлецька Н.М.; д.е.н., проф. Антохов А.А.; к.е.н., доц. Терлецька Ю.О.; к.е.н., ас. Грунтковський В.Ю.; д.е.н., доц. Поченчук Г.М.; к.е.н., доц. Запухляк В.М.; к.е.н., доц. Кравець В.І.; к.е.н., доц. Сторощук Б.Д.; к.е.н., доц. Заволічна Т.Р.; к.е.н., ас. Клевчик Л.Л. Чернівці : 2022. С.94-130. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4882>
4. Інфомедійна грамотність онлайн: посібник для тренера / за заг. ред. Тараненко О. / Розроблено в рамках проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Київ : IREX, 2021. 400 с. (Автори: Антипенко Іван, Бондар Світлана, Войтович Наталя, Гошилик Наталя, Заволічна Тетяна, Запішна Наталя, Запорожченко Максим, Киналь Анна, Кравченко Надія, Новицька Ганна, Палько Інна, Розумієнко Олександра, Романюк Вікторія, Тараненко Олена, Усенко. Олександра, Устименко Тетяна, Шелест Ольга. URL: https://filter.mkp.gov.ua/wp-content/uploads/2022/04/12d-e_online_curriculum_6s_8-1.pdf
5. Zavolichna T., Zrybnieva I Trends in innovative management decisions: the role of media literacy in overcoming the challenges of the pandemic. Deutscher Wissenschaftsherald, V. 2, 2021. P. 11-14. ISSN: 2509-4327. URL: <https://dwherold.de/onewebmedia/2021/2021-2/Zavolichna%2011-14.pdf>
6. Єсауленко В. Є контакт. 10 правил ефективної комунікації. URL: <https://nv.ua/ukr/style/blogs/est-kontakt-10-pravil-effektivnoy-kommunikacii-50046725.html>
7. Орлова Ю. Момент прозріння. Як налагодити комунікацію в бізнесі. URL: <https://nv.ua/ukr/moment-prozreniya-kak-naladit-kommunikaciyu-v-biznese-50072511.html>
8. Русавська В., Бондар І., Батченко Л. Бізнес-комунікації в міжнародному менеджменті. Навчальний посібник. К.: Ліра-К, 2017. 304 с.
9. Етика ділового спілкування : навчальний посібник / Т.Б. Грищенко, С.П. Грищенко, Т.Д. Іщенко та ін.. К.: Центр учбової літератури, 2017. 344 с.
10. Гоулман Д. Емоційне лідерство: Мистецтво управління людьми на основі емоційного інтелекту. М.: Альпіна, 2018. 301 с.
11. Культура фахового мовлення : навчальний посібник / за заг. ред. Н.Д. Бабич. Чернівці: Книги- XXI, 2016. 496 с.
12. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. К. : Видавничий центр «Академія», 2014. 344 с.
13. Зворотний зв'язок. Як отримати користь, а не шкоду: 5 кроків. URL: <https://prohr.rabota.ua/zvorotniy-zv-yazok-yak-otrimati-korist-a-ne-shkodu-5-kroktiv>
14. Немирович Д. Управління змінами. Як досягти успішних результатів при проведенні трансформації. 2019. Товариство з обмеженою відповідальністю «Делойт і Туш». 39 с.
15. George H. Ross. Trump-Style Negotiation: Powerful Strategies and Tactics for Mastering Every Deal. John Wiley & Sons Inc, 2018. 288 pp.
16. Gavin Kennedy. Everything is Negotiable. Cornerstone Digital; 5Rev Ed Edition , 2019. 320 pp.
17. Goleman, D., Boyatzis, R., & McKee, A. (2018). Primal Leadership: The Hidden Driver of Great Performance. Harvard Business Review, 79 (18), 42-51.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«БІЗНЕС-ТРЕНІНГ З ФАХОВОЇ УСПІШНОСТІ»

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова, чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма **«Менеджмент організацій і адміністрування»**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління та адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **кандидат економічних наук, асистент**

Лусте Олена Олегівна

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

Лусте О.О. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/luste-olena-olegivna>

Контактний тел.

0958511626

E-mail:

o.luste@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Онлайн-консультації: вівторок з 13.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Призначення навчальної дисципліни полягає в оволодінні необхідними знаннями, обов'язковими для того, щоб розвинути здібності і практичні навички з питань організації та проведення бізнес-тренінгу командної роботи.

«Бізнес-тренінг з фахової успішності» викладається у 5 семестрі і входить до циклу професійної підготовки обов'язкових компонент освітньої програми «Менеджмент організацій і адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

2. Мета навчальної дисципліни:

Формування цілісного поняття про процеси організації, підготовки і проведення бізнес-тренінгів як елементу ефективного менеджменту; розкриття технології підготовки, організації і проведення бізнес-тренінгів у їх єдності і взаємозалежності; визначення основних складових елементів технології бізнес-тренінгу командної роботи; надання навичок щодо організації і проведення конкретних бізнес-тренінгів командної роботи.

3. Пререквізити.

Теоретико-методологічною базою для вивчення дисципліни є «Вступ у спеціальність», «Менеджмент», «Етика та бізнес-культура».

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 «Менеджмент» вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та спеціальні компетенції:

- ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- СК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію привирішенні професійних завдань.
- СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.
- СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.
- СК* 18. Здатність підтримувати високий рівень організаційної культури та надійну репутацію організації в ринковому середовищі

Результати навчання:

- ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
- ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
- ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.
- ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.
- ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна		індивідуальні
Денна	3-й	5	4	120	2	15		30		75		Залік
Заочна	3-й	5	4	120		8		4		108		Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і теми лекційних занять	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1													
Тема 1. Основи організації бізнес-тренінгу	13	1	2	-	-	10	16	1	1	-	-	14	
Тема 2. Основи роботи з групою в процесі проведення бізнес-тренінгу	16	2	4	-	-	10	16	1	1	-	-	14	
Тема 3. Навчально-комунікаційні засоби бізнес-тренінгу	16	2	4	-	-	10	15	1		-	-	14	
Тема 4. Вплив бізнес-тренера на аудиторію	11	2	4	-	-	5	15	1		-	-	14	
Разом за змістовим модулем 1	56	7	14	-	-	35	62	4	2	-	-	56	
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2													
Тема 5. Базова методика проведення бізнес-тренінгу	16	2	4	-	-	10	16	1	1	-	-	14	
Тема 6. Методика проведення конкретних тематичних бізнес-тренінгів	16	2	4	-	-	10	14	1	1	-	-	12	
Тема 7. Особливості управління командою при проведенні бізнес-тренінгу в організації	16	2	4	-	-	10	15	1		-	-	14	

Тема 8. Посттренинговий супровід	16	2	4	-	-	10	13	1		-	-	12
Разом за змістовим модулем 2	64	8	16	-	-	40		4	2	-	-	52
Усього годин	120	15	30	-	-	75		8	4			108

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Бізнес-тренінг з фахової успішності» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне опрацювання, а також виконання індивідуального завдання у вигляді доповіді або есе та презентації результатів виконаного завдання.

№	Назва теми
1.	Тема 1. Основи організації бізнес-тренінгу 1. Суть, мета і завдання бізнес-тренінгу 2. Тренінг як технологія інтерактивного навчання 3. Типологія тренінгів
2.	Тема 2. Основи роботи з групою в процесі проведення бізнес-тренінгу 1. Ціннісні підстави і професійна позиція бізнес-тренера 2. Ролі бізнес-тренера і зміст його діяльності 3. Поширені помилки бізнес-тренера
3.	Тема 3. Навчально-комунікаційні засоби бізнес-тренінгу 1. Канали сприйняття інформації 2. Трьохсферна модель бізнес-тренінгу 3. Емпірична модель навчання Девіда Колба і її застосування в практиці бізнес-тренінгу 4. Розвиток учасників в рамках бізнес-тренінгу
4.	Тема 4. Вплив бізнес-тренера на аудиторію 1. Схема мотивації учасників на основі «піраміди потреб» А. Маслоу і її використання в бізнес-тренінгу 2. Процесна схема мотивації учасників бізнес-тренінгу 3. Техніки мотивації учасників
5.	Тема 5. Базова методика проведення бізнес-тренінгу 1. Тренінг як один з видів активного навчання 2. Види тренінгових груп 3. Єдність та конкуренція як чинник групової динаміки у бізнес-тренінгу 4. Сутність та класифікація тренінгових методів 5. Мотиваційні аспекти тренінгу
6.	Тема 6. Методика проведення конкретних тематичних бізнес-тренінгів 1. Дослідження потреби в тренінгу 2. Створення концепції тренінгу 3. Підходи до створення тренінгів та моделі тренінгів 4. Алгоритми і техніки проведення тренінгу 5. Типові помилки тренера під час організації тренінгу
7.	Тема 7. Особливості управління командою при проведенні бізнес-тренінгу в організації 1. Загальні уявлення про стадії розвитку групи в тренінгу. 2. Тренінгова група як колективний суб'єкт. Ключові ознаки та динаміка розвитку колективного суб'єкта тренінгової взаємодії. 3. Стадії розвитку тренінгової групи. Форми управління груповою динамікою

	(директивна, недирективна, фасилітативна). 4. Групи зі спонтанною і керованою динамікою. Феномени групової динаміки та їх урахування в різних видах тренінгів.
8.	Тема 8. Посттренінговий супровід 1. Особливості проектування тренінгу в організації 2. Пілотаж бізнес-тренінгу і оцінка результатів тренінгу в організації 3. Посттренінговий супровід

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології, що використовуються для викладання курсу

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи організаційного проектування з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних економічних ситуацій, підприємств та організацій, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосувати отримані знання у практичних ситуаціях.

3. Кейси - детальний аналіз реальних бізнес-ситуацій, які вимагають креативного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних галузей бізнесу, де студентам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються **традиційні та інтерактивні методи навчання:**

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 2 – проблемна лекція;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 9 – робота в групах;
- МН 10 – проектна діяльність з використанням мультимедіа;
- МН 11 – ділові ігри;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Форми та методи оцінювання

- МО 1. фронтальне опитування,
- МО 2. індивідуальне опитування,
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних),
- МО 4. презентація результатів виконання командних завдань
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проектів
- МО 6. ділові ігри
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій,
- МО 13. модульні контрольні роботи
- МО 14. підсумковий контроль – залік
-

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням

термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагиату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідчення, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології курсу для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій;
- застосування аналітичних підходів;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, бачити слабкі й сильні сторони організації, обґрунтовувати можливості і загрози, що існують у зовнішньому середовищі організації;
- якість і чіткість викладення міркувань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
A (90 – 100)	Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.

	Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
B (80-89)	Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
C (70-79)	Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.
D (60-69)	Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
E (50-59)	Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота		Залік	Сума
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2		

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
8	8	7	7	8	8	7	7	40	100

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Raphael Amit, Christoph Zott. Business Model Innovation Strategy. Transformational Concepts and Tools for Entrepreneurial Leaders. Wiley, 2020. 368p.
2. Віннікова І.І. Особливості використання інструментів SMM у маркетинговій діяльності українських підприємств. Економічний вісник НТУУ «КПІ». 2019, №14, С. 270-285.
3. Восс К., Рез Т. Ніколи не йдуть на компроміс. Техніка ефективних переговорів. Київ.: Наш формат. 2019, 263 с.
4. Дикань В.Л., Зубенко В.О., Маковоз О.В., Токмакова І.В., Шраменко О.В. Стратегічне управління: навч. посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 272 с.
5. Ільків Н.В. Теорія та практика бізнес-тренінгів: Методичні вказівки та плани практичних занять з дисциплін гуманітарного циклу для студентів третього року навчання. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 32 с.
6. Креол Флемінг. Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником. Київ: Клуб сімейного дозвілля. 2020. 240 с.
7. Кусумано М. Стратегії геніїв. П'ять найважливіших уроків від Білла Гейтса, Енді Гроува та Стіва Джобса. [пер. з англ. С. Новікової]. 4-те вид. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2020. 256 с.
8. Ларі Кінг, Білл Гілберт. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. Секрети успішного спілкування. Київ: Моноліт-Bizz. 2023. 204 с.
9. Психологія бізнесу та управління: навч. посібник/ Н.І. Жигайло, М. О. Кохан, Н.М.Данилевич; за ред. проф. Н.І. Жигайло. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019, 308 с
10. Рокоча В., Одягайло Б., Терехов В. Бізнес-стратегії європейських компаній : навч. посіб. К: ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК", 2018. 310 с.

8.2. Допоміжна

1. Адамська З. М. Соціально-психологічний тренінг як фасилітативне середовище для розвитку фасилітативних здібностей майбутнього психолога. Філософсько-психологічні аспекти лідерства в бізнесі, освіті та державі : збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції, 15 березня 2019 р. Львів : СПОЛОМ, 2019. С. 17–21.
2. Антохов А.А., Клевчик Л.Л., Лусте О.О. Соціально-психологічні чинники ефективності системи менеджменту організації. *Економічний простір*. 2022, № 180. С. 134–138. <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1125/1084>
3. Воронкевич О. М., Чопик С. В. Психологічний тренінг як засіб розвитку комунікативної компетентності студентів. Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції : у 2 ч. (м. Тернопіль, Україна, 11–12 квітня 2019 року). Тернопіль, 2019. Ч. 1. С. 103–106.
4. Галушка З.І., Лусте О.О. Стратегії успішного бізнесу: теорія і практика. Чернівці: ЧНУ, 2021, 260 с. <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/1482>
5. Кифяк В.І., Лусте О.О. Емоційний інтелект як інструмент управління бізнес-командами в умовах флуктуацій. *Наука і техніка сьогодні*. 2023, № 1(15). С. 47-61. <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/3509/3529>

6. Луспе О.О. Formation of the competitiveness in the organization's management. *Proceedings of the XIV International Scientific and Practical Conference*. Prague, Czech Republic. 2022. Pp. 65-71 <https://isg-konf.com/modern-stages-of-scientific-research-development/>

7. Луспе О.О. Institutional principles of effective business strategy formation *Економіка та суспільство*. 2022, № 45. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1998/1926>

8. Луспе О.О. Психологічні детермінанти впровадження інноваційних підходів до управління соціально-економічними системами/ Економічний та управлінський потенціал економіки: монографія / за заг. ред. З.І. Галушки. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2020. 408 с. (С. 186-206). <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3100>

9. Луспе О.О., Грунтковський В.Ю. Entrepreneurship culture as a factor of strategic socio-economic changes. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2022, Том 33 (72), № 2. С. 1-8. http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/33_72_2/3.pdf

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ЕКОНОМІКА І ВРЯДУВАННЯ
вибіркова

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Мова навчання українська

Розробник: к.е.н., Тетяна ЗАВОЛІЧНА, доцентка кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/zavolichna-tetyana-romanivna>

Контактний тел. +38-050-671-20-04

Е-mail: t.zavolichna@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

Офлайн консультації: за попередньою домовленістю
Онлайн-консультації: четвер з 10.00 до 12.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Дисципліна вибору «Економіка і врядування» вивчає процеси досягнення національних цілей та інтересів через вивчення кращих практик європейського врядування; законів та механізмів врядування в сучасній Україні; методів формування, моніторингу та контролю управлінських рішень на регіональному та місцевому рівнях. Метою вивчення курсу є набуття навичок здобувачами вищої освіти з розроблення та впровадження заходів із забезпечення результативної діяльності суб'єктів врядування; адаптації успішних світових технологій менеджменту та адміністрування в публічній сфері.

Дисципліна «Економіка і врядування» є дисципліною вибору для студентів першого бакалаврського рівня вищої освіти, спеціальності 073-Менеджмент, галузі знань 07-Управління та адміністрування. Згідно з вимогами ОПП компетентності та результати навчання курсу «Економіка і врядування» мають забезпечити: застосування механізмів регулювання розвитку різних сфер та секторів національних економічних систем в умовах глобалізації ринків; врахування мікро- та макроекономічних умов при прийнятті управлінських рішень та обґрунтуванні вибору інструментів державної економічної політики; використання інструментів та методів публічного управління економічними процесами та фінансовими потоками, виявляти та оцінювати ризики в економічній сфері, розробляти заходи для мінімізації їх негативного впливу на макроекономічну стабільність; обґрунтування бюджетних потреб при формуванні державної політики у публічній сфері;

2. Мета навчальної дисципліни: Метою викладення вибіркової навчальної дисципліни «Економіка та врядування» є сформувати компетентності студентів досліджувати та розв'язувати складні проблеми економічного розвитку, його інституційного та фінансового забезпечення в системі публічного управління та адміністрування.

3. Пререквізити. Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни: Економічна теорія, Макроекономіка, Мікроекономіка, Менеджмент, Господарське право, Теорія організації, Фінанси підприємств, Управління персоналом, Державне та регіональне управління.

4. Результати навчання. Вивчення навчальної дисципліни «Економіка і врядування» сприятиме формуванню здобувачами освіти за ОП «Менеджмент організацій і адміністрування» елементів інтегральної, загальних та фахових компетентностей:

<i>Загальні компетентності</i>	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
<i>Спеціальні (фахові) компетентності</i>	СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо. СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту СК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.
<i>Програмні результати навчання</i>	ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види

	<p>та форми рухової активності для ведення здорового способу життя</p> <p>ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації</p> <p>ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.</p> <p>ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.</p> <p>ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.</p>
--	---

5. Опис навчальної дисципліни «Економіка і врядування»

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	6	4	120	15	30			75		залік
Заочна	4	6	4	120	12				108		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни «Економіка і врядування»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		го	л	п	лаб	інд		с.р.	л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Загальні засади дослідження функціонування та публічного управління економікою												
Тема 1. Сучасні економічні системи і публічне управління	12	2	3			7	12	1					11
Тема 2. Концепція ефективності і публічна політика.	12	1	3			8	12	1					11
Тема 3. Підстави для державної політики.	12	1	3			8	12	1					11
Тема 4. Суспільний вибір. Обмеження на державне втручання: неспроможність влади	12	2	3			7	12	1					11
Тема 5. Фінансові аспекти державної політики та публічного управління.	12	2	3			7	12	2					10
Разом за ЗМ1	60	8	15			37	60	6					54

Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Організація системи управління економічним розвитком										
Тема 6. Організаційні аспекти системи управління розвитком економіки.	12	1	3			8	12	1			11
Тема 7. Система органів державної влади в Україні: конституційні основи їх функціонування, роль в управлінні економічною сферою.	12	1	3			8	12	1			11
Тема 8. Громадянське суспільство як суб'єкт врядування.	12	1	3			8	12	1			11
Тема 9. Форми сучасного врядування та економічного розвитку держав.	12	2	3			7	12	2			10
Тема 10. Трансформації економічної системи України в умовах глобальних структурних зрушень та система органів управління	12	2	3			7	12	1			11
Разом за ЗМ 2	60	7	15			38	60	6			54
Усього годин	120	15	30			75	120	12			108

5.3. Теми завдань самостійної роботи з навчальної дисципліни «Економіка і врядування»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сучасні економічні системи і публічне управління. – Економічний розвиток: багатомірність та сучасні особливості концепцій і стратегій розвитку. – Порівняльний аналіз економічних систем у теоріях індустріально-економічного розвитку. – Постіндустріальне суспільство як концепція і реальність.	7
2	Тема 2. Концепція ефективності і публічна політика. – Економічна ефективність. Аналіз вигід і витрат. – Аналіз регуляторних впливів. – Державна регуляторна політика в контексті ефективності і результативності.	8
3	Тема 3. Підстави для державної політики. – Циклічність економічного розвитку. Види та структура економічного циклу. – Причини та види економічних криз. – Соціально-економічні наслідки циклічності розвитку. – Зайнятість та безробіття.	8
4	Тема 4. Суспільний вибір. Обмеження на державне втручання: неспроможність влади – Теорія суспільного вибору Д. Б'юкенена.	7

	<ul style="list-style-type: none"> – Механізми вироблення і реалізації колективних рішень. – Пошук політичної ренти. Форми і засоби пошуку ренти. – Політична здійсненність державної політики. 	
5	<p>Тема 5. Фінансові аспекти державної політики та публічного управління.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Публічні, суспільні та державні фінанси: розмежування та спільні риси. – Структура публічних фінансів. – Принципи, на яких базується управління державними фінансами. – Фінансовий апарат та його функції. 	7
6	<p>Тема 6. Організаційні аспекти системи управління розвитком економіки.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Концепція сталого розвитку. – Сфери управління економічним розвитком з боку держави. – Законодавче обґрунтування управління економічним розвитком. – Програми, проекти, стратегій управління економічним розвитком. 	8
7	<p>Тема 7. Система органів державної влади в Україні: конституційні основи їх функціонування, роль в управлінні економічною сферою.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Історичний досвід державного управління в Україні. – Структура системи державного управління в економічній сфері. 	8
8	<p>Тема 8. Громадянське суспільство як суб'єкт врядування</p> <ul style="list-style-type: none"> - Формування громадянського суспільства в Україні - Участь громадських організацій в управлінні економічним розвитком 	8
9	<p>Тема 8. Форми сучасного врядування та економічного розвитку держав.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Досвід сучасного врядування та економічного розвитку розвинутих країн світу (Німеччина, США, Великобританія, Франція). – Досвід сучасного врядування та економічного розвитку «нових» країн-членів ЄС (колишніх соціалістичних) – Польща, Чехія, Угорщина, Румунія, Болгарія. – Досвід сучасного врядування та економічного розвитку Прибалтійських країн (Литва, Латвія, Естонія) 	7
10	<p>Тема 10. Трансформації економічної системи України в умовах глобальних структурних зрушень та система органів управління.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Електронне врядування. Інформатизація публічного управління. – Оцінка ефективності державного управління в Україні за міжнародними індексами (GRICS (Governance Research Indicator Country Snapshot), індекс сприйняття корупції (Transparency International), індекс конкурентоздатності, індекс економічної свободи). – Реформування системи державного управління в Україні: програми міжнародної співпраці (Twinning, TAIEX (Technical Assistance Information Exchange), SIGMA(Support for Improvement in Governance and Management – Програма підтримки вдосконалення врядування та менеджменту), 	7

	СІВ (програма Всеохоплюючої інституційної розбудови).	
	Разом	75

5.4. Теми практичних занять з навчальної дисципліни «Економіка і врядування»

З метою ефективнішого розвитку навичок менеджменту ГО в ході проведення практичних занять навчальної дисципліни «Економіка і врядування» використовується комплект навчальних матеріалів в розрізі кожної з 10-ти тем робочої програми: тестування; презентації; диспути з проблемних ситуацій; обговорення есе під час імпровізованих конференцій, робота в малих групах.

№	Назва теми
1	Тема 1. Сучасні економічні системи і публічне управління.
2	Тема 2. Концепція ефективності і публічна політика.
3	Тема 3. Підстави для державної політики.
4	Тема 4. Суспільний вибір. Обмеження на державне втручання: неспроможність влади
5	Тема 5. Фінансові аспекти державної політики та публічного управління.
6	Тема 6. Організаційні аспекти системи управління розвитком економіки.
7	Тема 7. Система органів державної влади в Україні: конституційні основи їх функціонування, роль в управлінні економічною сферою.
8	Тема 8. Громадянське суспільство як суб'єкт врядування
9	Тема 9. Форми сучасного врядування та економічного розвитку держав.
10	Тема 10. Трансформації економічної системи України в умовах глобальних структурних зрушень та система органів управління.

5.5. Тематика ІНДЗ з навчальної дисципліни «Економіка і врядування»

1. Суспільство, держава, економіка: взаємодія та розвиток.
2. Багатогранність державного управління.
3. Об'єктивні та суб'єктивні передумови державного управління.
4. Формування дерева цілей державного управління в Україні.
5. Договірна теорія виникнення держави та її еволюція.
6. Теорія суспільного договору та суперечності управління суспільством.
7. Еволюція суспільних функцій держави.
8. Політична влада та її вплив на розвиток суспільства.
9. Економічна влада (влада грошей) в системі державного управління.
10. Реалізації економічної функції держави в різних країнах світу.
11. Україна: унітарна держава та суперечності державного управління.
12. Інститути державної влади та їх роль в державному управлінні економікою.
13. Трансформація зовнішньоекономічної функції держави в умовах поглиблення глобалізаційних процесів.
14. Економічна культура та державне управління: взаємодія та розвиток.
15. Теорія „фіаско держави” та суперечності державного управління.
16. Економічне врядування: порівняльний аналіз України та інших країн світу.
17. Американська модель державного управління та її бізнесова концепція.
18. Японська модель державного управління: реалізація принципу пожиттєвого найму та колективної відповідальності.

19. Західноєвропейська бюрократична модель державного управління.
20. Використання зарубіжного досвіду управління економікою у вітчизняній практиці.
21. Інституційний аналіз державного управління у економічній сфері в країнах світу.
22. Функціональний аналіз державного управління в країнах світу.
23. Організаційний аналіз державного управління у економічній сфері в країнах світу.
24. Управління економікою регіону: сутність, цілі та специфіка.
25. Міжкраїновий аналіз реалізації принципів самоврядування.
26. Планування як визначальний елемент державного управління: суть, організація, функції та види.
27. Державні економічні цільові програми: цілі, пріоритети, критерії, технологія розробки та реалізація.
28. Альтернативність та забезпечення стратегічного планування економічного та соціального розвитку.
29. Соціально-економічна мотивація в державному управлінні.
30. Роль інформаційної асиметрії в результативності державного управління економікою.
31. Державне та приватне управління економікою: єдність та відмінності.
32. Управління підприємствами державної форми власності.
33. Державна політика у використанні природних ресурсів країни.
34. Специфіка державного управління казенними підприємствами.
35. Управління державними корпоративними правами.
36. Управління державними фінансами.
37. Управління доходами та видатками держави.
38. Ресурсне забезпечення реалізації суспільних функцій держави.
39. Управління грошовою масою та боротьба з інфляцією.
40. Управління борговими зобов'язаннями та забезпечення стабільності в суспільстві.
41. Антимонопольна політика держави: цілі, важелі та методи.
42. Державне регулювання ринку фінансових послуг.
43. Регуляторна політика у сфері малого та середнього підприємництва.
44. Державне регулювання структурної перебудови національної економіки.
45. Інноваційно-інвестиційна політика держави, методи та інструменти.
46. Державне регулювання розвитку аграрного сектору.
47. Державне управління продовольчим забезпеченням населення.
48. Державне регулювання зовнішньої економічної діяльності.
49. Формування системи соціального захисту в Україні: суть та суперечності.
50. Державне регулювання якості життя.
51. Економічна оцінка ефективності функціонування органу державної влади.
52. Державне управління та обмеження тіньової економіки.
53. Протидія корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.
54. Циклічність суспільного розвитку та державне управління.
55. Економічна криза та реформування економічної політики держави.
56. Суперечності державного управління в умовах трансформації суспільства.
57. Фінансова криза та проблеми управління фінансовою системою.
58. Корекція управління державними витратами в умовах кризи.
59. Реформування податкового адміністрування в умовах економічної кризи.
60. Стабілізаційна фінансова політика держави.
61. Підвищення законності та відповідальності по виконанню контрактів та реалізації прав власності.
62. Реформування інституційного середовища в суспільстві та результативність державного управління.
63. Роль держави у формуванні нових фінансово-економічних умов функціонування національної економіки.

*З урахуванням інтересів студента і за погодженням із викладачем може бути обрана інша тема в межах досліджуваної проблематики

6. Методи навчання, система контролю та оцінювання навчальної дисципліни «Економіка і врядування»

Методи навчання:

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо)

МН4 – методи візуалізації результатів (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали тощо)

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами

МН6 – самостійна робота над індивідуальним завданням

МН7 – підготовка тез/доповіді

6.1. Види контролю

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, виконання завдань самостійної роботи, командних та індивідуальних завдань і має на меті перевірку рівня підготовленості студента.

Підсумковий контроль (залік) проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

6.2. Засоби оцінювання при поточному та підсумковому контролі є:

– презентації результатів виконаних завдань (есе; презентації аналітичних матеріалів за темами курсу та творчих завдань (кейсів) з інтегрування знань щодо особливості менеджменту та адміністрування в публічній сфері;

– стандартизовані тести;

– презентація самостійних робіт за індивідуальними завданнями;

– студентські презентації та виступи на наукових заходах;

– проходження курсів онлайн-платформи «Дія. Цифрова освіта» в якості стимулювання до неформальної освіти

– підсумковий контроль – залік в усній формі.

6.3. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Залік	Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	Сума	T6	T7	T8	T9	T10	Сума	40	100
6	6	6	6	6	30	6	6	6	6		30		

T1, T2 ... T10 – теми.

Кількість балів за кожну тему виводиться із суми поточних видів контролю. Поточне оцінювання знань та умінь студентів здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є: активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять; проходження проміжного контролю.

Оцінювання проводиться за такими критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння матеріалу дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні завдань винесених на самостійне опрацювання та розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимальна кількість балів ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів. При оцінюванні практичних завдань увага приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то бальна оцінка буде знижена. Проміжний тестовий контроль проводиться два рази за семестр. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни. Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах даної навчальної дисципліни та згруповані за двома модулями, кожен з яких складається з тестових завдань різного рівня складності.

Підсумковий контроль проводиться в кінці вивчення курсу у вигляді заліку.

Підсумкова оцінка проводиться за стобальною шкалою ЧНУ, за шкалою ECTS (відповідно до вимог Болонської угоди) та національною шкалою. Відповідність між ними встановлюється за такою схемою:

Оцінка за шкалою ЧНУ	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	Пояснення за розширеною шкалою
90 – 100	A	зараховано	відмінно
80 – 89	B	зараховано	дуже добре
70 – 79	C		добре
60 – 69	D	зараховано	задовільно
50 – 59	E		достатньо
35 – 49	FX	не зараховано	(незадовільно) з можливістю повторного складання
1 – 34	F		(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

6.4. Дотримання принципів академічної доброчесності

Політика курсу «Економіка і врядування» – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу. Рівень засвоєння навчальної дисципліни «Економіка і врядування» визначається за рейтинговою системою оцінювання.

Підсумкова оцінка якості засвоєння навчальної програми визначається за результатами іспиту, порядок проведення якого визначається робочою навчальною програмою з обов'язковим дотримання «Правил академічної доброчесності в ЧНУ імені Юрія Федьковича» (http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/akadem_dobr) та «Етичного Кодексу ЧНУ імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view).

Порушення правил академічної доброчесності є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Зокрема, дотримання Етичного Кодексу академічної доброчесності ЧНУ ім. Ю.Федьковича означає, що вся робота на заліку має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультиватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у самостійних роботах, есе чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, Ви повинні зазначити ступінь їх залучення до роботи.

6.5. Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства. Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес в ЧНУ імені Юрія Федьковича створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій. Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти на сторінці курсу в Moodle.

7. Рекомендована література

1. Менеджмент і адміністрування : підручник для бакалаврів / Колектив авторів: к.е.н., доц. Терлецька Н.М.; д.е.н., проф. Антохов А.А.; к.е.н., доц. Терлецька Ю.О.; к.е.н., ас. Грунтковський В.Ю.; д.е.н., доц. Поченчук Г.М.; к.е.н., доц. Запхляк В.М.; к.е.н., доц. Кравець В.І.; к.е.н., доц. Сторощук Б.Д.; к.е.н., доц. Заволічна Т.Р.; к.е.н., ас. Клевчик Л.Л. Чернівці : 2022. С.94-130. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4882>
2. Гордіца Т.М., Заволічна Т.Р. Аспекти маркетингового менеджменту громадських організацій в контексті дисципліни «історії економіки та економічної думки». Науковий журнал «Вісник ЧТЕІ» (Економічні науки) Чернівецького торговельно-економічного інституту ДТЕУ. Випуск І (85): Чернівці: ПБКФ «Технодрук», С.133-143. URL: <http://www.chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2022/v1/11.pdf>
3. Заволічна Т.Р., Гордіца Т.М. Фандрейзинг в умовах воєнного стану: особливості маркетингового менеджменту громадських організацій. Фінансові інструменти сталого розвитку економіки: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (12 травня 2022 р.). Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2022. С. 384-388. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4862>
4. Zavolichna, T., and Y. Hrytsku-Andriiesh. "Features of management of public organizations in conditions of full-scale war." Потенціал сталого розвитку в умовах сучасних регіональних та глобальних викликів: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. м. Чернівці (Україна) - м. Сучава (Румунія), 11-13 травня 2022 року. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2022. С. 67-99. URL: <http://mmix.cv.ua/novyny/zbirnyk-tez-potentsial-stalogo-rozvytku-v-umovah-regionalnyh-ta-globalnyh-vyklykiv>.
5. Бастейбл Ч. Ф. Суспільні фінанси / За ред. С. П. Захарченкова. 3-є вид., перероб. і допов. Харків : Віват, 2016. 808 с.
6. Авер'янов В.Б. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право/ В.Б. Авер'янов. К. : Юстиніан, 2017. 288 с.
7. Бодров В. Г. Державне регулювання економіки та економічна політика : навч. посіб. К. : Академія, 2016. 520 с.

Інформаційні ресурси:

1. Рада громадського контролю при НАБУ. URL: <https://rgk-nabu.org/uk>.
2. Діяльність громадської ради. Агентство з розшуку та менеджменту активів. URL: <https://arma.gov.ua/activities-of-the-public-council>.
3. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>.
4. Сайт «Громадський простір». URL: <https://www.prostir.ua/?organization=mizhnarodna-hromadska-orhanizatsiya-mizhnarodnyj-tsent-r-rozvytku-i-liderstva>
5. Інтерактивна навчальна платформа FUNdraiser. URL: <https://fundraiser.games/>
6. Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL.: <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА
вибіркова

Освітньо-професійна програма “МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І АДМІНІСТРУВАННЯ”

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: Поченчук Г.М., доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, д.е.н.

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/pochenchuk-galyna-myhajlivna>

Контактний тел. **050 434 56 87**

E-mail: g.pochenchyuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Онлайн консультації: вівторок з 12.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Трансформація економіки в сучасному світі, що базується на процесах глобалізації, інтелектуалізації та інформатизації, стає неминучим явищем, яке об'єктивно впливає на всі сфери життя суспільства і зумовлює напрям його розвитку в подальшому. Наразі в Україні та світі формується цифрова інфраструктура на різних рівнях, створюються необхідні системи, які вдосконалюються через впровадження нових технологій і об'єднання в єдиний інформаційний простір. Зазначене істотно змінило особливості організації та ведення бізнесу, його розвитку, а також методи і моделі конкурентної боротьби. Саме тому в сьогочасний трансформаційний період вітчизняні суб'єкти господарювання, які досить тривалий період зазнавали поразки в конкурентній боротьбі з закордонними товаровиробниками, наразі не мають права на помилки, усі їхні рішення управлінського характеру повинні бути ретельно обґрунтовані, а це неможливо без проведення комплексної та своєчасної економічної діагностики.

2. Мета навчальної дисципліни: Метою дисципліни є набуття теоретичних знань, прикладних навичок та умінь вирішення професійних завдань, що виникають в різних сферах цифрової економіки, що дасть змогу підготувати висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками необхідними для розв'язання складних спеціалізованих завдань щодо поглиблення цифровізації економіки з використанням елементів штучного інтелекту.

3. Пререквізити. «Статистика», «Економічний аналіз», «Економіка підприємства», «Менеджмент персоналу», «Фінанси підприємств», «Господарське право».

4. Результати навчання. Результатом вивчення навчальної дисципліни є формування ряду загальних та професійних компетентностей, а також забезпечення програмних результатів навчання, які передбачені освітньою програмою в межах змістовної проблематики курсу. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Економічна діагностика» студент повинен

знати: сутність базових понять і термінів тем дисципліни; основні закономірності, методи, принципи економічної діагностики; інформаційну базу економічного діагностування; нормативно-законодавче регулювання діяльності підприємств в Україні; сутність завдання економічної діагностики; знати класифікацію економічної діагностики; етапи проведення економічної діагностики; методики, що застосовуються при проведенні економічної діагностики;

вміти: визначати та розраховувати систему показників, що характеризують діяльність підприємства; аналізувати причини виникнення проблем в діяльності підприємства на основі показників; виявляти ризики і небезпеки в системі прийняття управлінських рішень; оцінювати ефективність організації системи управління; оцінювати конкурентоспроможність підприємства; здійснити діагностику потенціалу підприємства; оцінювати перспективи діяльності підприємства на сучасному етапі розвитку суспільства..

Компетенції:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

Програмні результати

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

діагностика підприємства												
Тема 8. Управлінська діагностика	17	4	4			9						
Всього за М2	60	1 1	1 1			38						
Усього годин	120	2 2	2 2			76						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1.	Тема 1. Теоретичні основи економічної діагностики Етапи економічної діагностики. Інформаційна база економічного діагностування.
2.	Тема 2. Інструментарій економічної діагностики Стратегічні підходи щодо діагностування стану підприємства. Складові комплексної економічної діагностики підприємства на основі стратегічних міркувань.
3.	Тема 3. Діагностика середовища діяльності підприємства Система показників оцінки конкурентного середовища підприємства.
4.	Тема 4. Діагностика конкурентоспроможності підприємства Взаємозалежність конкурентних переваг і конкурентного статусу підприємства.
5.	Тема 5. Діагностика виробничого потенціалу підприємства Поняття гнучкості виробничої системи та її залежність від ступеня мінливості технології.
6.	Тема 6. Діагностика конкурентоспроможності продукції Етапи діагностування конкурентоспроможності продукції.
7.	Тема 7. Фінансова діагностика підприємства Інтегрована оцінка фінансового стану підприємства.
8.	Тема 8. Управлінська діагностика Критерії і показники, що використовуються для загальної діагностики системи менеджменту підприємства.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є залік.

Система оцінювання знань, умінь та навичок студентів, набутих під час вивчення дисципліни містить такі складові:

- поточний контроль результатів навчальної діяльності студентів та оцінювання її результатів під час вивчення дисципліни;
- підсумковий контроль результатів навчальної діяльності студентів та оцінювання її результатів після вивчення дисципліни.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є стандартизовані тести; проекти (індивідуальна та групові); аналітичні звіти; реферати; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; контрольні роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих студентом у процесі навчання оцінюється зараховано з градацією балів за такими критеріями:

– А (90-100) – студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

– В (80-89), С (70-79) (залежно від набраних балів під час поточного контролю) – студент добре засвоїв теоретичний матеріал заняття, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; володіє практичними навичками, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичних навичок;

–D (60-69), Е (50-59) (залежно від набраних балів під час поточного контролю) – студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, припускається помилок при виконанні практичних навичок.

Оцінка результатів як такихі, що незараховано – студент не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

7. Рекомендована література

9. Про Антимонопольний комітет України : закон України.
URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>

10. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: закон України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> .

11. Господарський кодекс України: закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

12. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text>

13. Богацька Н.М. Сучасний підхід до оцінки сутності ресурсного потенціалу підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 134–139.

14. Брюховецька Н. Ю., Булеєв І. П. Ресурси і механізми інноваційно-інвестиційного розвитку промислових підприємств України. *Вісник економічної науки України*. 2019. № 1. С. 11–25.
15. Григоращ О.В. Концептуальний підхід до управління економічним потенціалом торговельних підприємств. *Економіка і організація управління*. 2012. № 2(12). С. 105-112.
16. Дудукало Г. О. Аналіз методів оцінювання ефективності управління діяльністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2012. № 3. URL:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1031>
17. Жадько К. С. Моніторинг, діагностика та контроль у системі контролінгу діяльності суб'єктів підприємницької діяльності. *Ефективна економіка*. 2015. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>
18. Желізняк, В. В., Шило Л. А. Дослідження підходів до формування системи показників кількісної та якісної оцінки економічного потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2010. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=313>.
19. Карачина Н.П. Конкурентний потенціал та його роль у формуванні конкурентоспроможності підприємства. *Економічний простір*. 2014. № 86. С. 164–172.
20. Квасницька Р., Тарасюк М. Структуризація потенціалу підприємства. *Вісник КНТЕУ*. 2017. № 1. С. 73–82.
21. Квасницька Р.С., Ардашкіна Н.С. Конкурентний потенціал: економічна природа та елементний склад. *Економічний аналіз*. 2012. Т. 10(4). С. 161–164.
22. Кирпиченко К.С. Аналіз основних принципів і методів управління підприємством. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2011. № 36. С. 345-347.
23. Кіпа Д. Визначення впливу зовнішнього середовища на формування конкурентної стратегії підприємства. *Бізнес-Інформ*. 2014. № 9. С. 322–329.
24. Копитова І. В. Оцінка оптимальності організаційної структури управління при зміні стратегії підприємства. *Ефективна економіка*. 2014. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3056>
25. Кравчук О. Я., Кравчук П. Я. Діагностика рівня та критерії оцінки корпоративної безпеки суб'єктів господарювання. *Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент»*. Луцьк, 2004. Вип. 1 (1). С. 180–187.
26. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика: навч. посіб. Вид. 2-ге. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 456 с.
27. Лесюк А.С. Методика комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С.83-88.
28. Лікарчук Н. В. Сутність стратегії планування як функції управління. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління*. 2014. Вип. 1. С. 37–40.
29. Фролова Т. О. Еволюція функцій менеджменту до умов глобалізації. *Бізнес Інформ*. 2012. № 1. С. 138–146.
30. Швиданенко Г.О., Ревуцька Н.В. Формування бізнес-моделі підприємства : навчальний посібник. К. : КНЕУ, 2013. 423 с.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ЕКОНОМІЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА
вибіркова

Освітньо-професійна програма “МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І АДМІНІСТРУВАННЯ”

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: Поченчук Г.М., доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, д.е.н.

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/pochenchuk-galyna-myhajlivna>

Контактний тел. 050 434 56 87

E-mail: g.pochenchyuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Онлайн консультації: вівторок з 12.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Новітні зміни в економіці та суспільстві викликають адекватні зміни і в світовій економіці. На зміну сьогоденним економічним поняттям та категоріям приходять нові, трансформуються економічні системи, що змінює зовнішнє середовище функціонування підприємств та організацій і вимагає врахування нових умов при плануванні та координації господарської діяльності.

2. Мета навчальної дисципліни: Метою дисципліни є набуття теоретичних знань, прикладних навичок та умінь вирішення професійних завдань в контексті розуміння економічного устрою суспільства за межами абстрактної моделі ринкової економіки, дійсного співвідношення між різними видами ринкових і неринкових економік, що існують у світі..

3. Пререквізити. «Економічна теорія», «Історія економіки та економічної думки», «Макроекономіка», «Міжнародна економіка».

4. Результати навчання. Результатом вивчення навчальної дисципліни є формування ряду загальних та професійних компетентностей, а також забезпечення програмних результатів навчання, які передбачені освітньою програмою в межах змістовної проблематики курсу. У результаті вивчення навчальної дисципліни «економічна компаративістика» здобувач освіти повинен

знати: основні підходи до визначення поняття «економічна система», їх структуру, еволюцію; основні причини і форми відмінностей між економічними системами; основні підходи до типологізації економічних систем, типи економічних систем згідно з основними класифікаціями; основні закономірності функціонування економічних систем різного типу; параметри порівняння економічних систем; алгоритм порівняльного дослідження економічних систем, щодо врахування факторів їх впливу на господарську діяльність підприємств та організацій.

вміти: дискутувати, аргументовано обстоювати свої думки та переконання, правильно оцінювати, вибирати та аналізувати інформацію з різних джерел, робити правильні та обґрунтовані висновки; застосовувати алгоритм порівняльного дослідження економічних систем до конкурентних систем; проводити порівняльне дослідження економічних систем, виділяти економічні та соціальні показники, що характеризують основні структурні елементи даної економічної системи; виділяти і характеризувати основні структурні елементи стосовно конкретних економічних систем; виділяти параметри і показники порівняння економічних систем в залежності від постановки конкретної дослідницької задачі; здійснювати вибір економічних варіантів на основі порівняльного аналізу всіх існуючих параметрів; застосовувати знання в розробці економічних стратегій..

Компетенції:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК* 16. Здатність до інноваційної діяльності в умовах невизначеності та ризикованості зовнішнього середовища.

Програмні результати

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

5. Опис навчальної дисципліни
5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни _____												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	4-й	8-й	4	120	2	22	22					залік
Заочна	4-й	8-й	4	120								залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	усього	денна форма					усього	Заочна форма					
		у тому числі						у тому числі					
1	2	л	с	лаб	інд	с.р.	8	л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Загальні засади порівняльного аналізу економічних систем.													
Тема 1. Методологія порівняльного дослідження економічних систем	16	3	3			10							
Тема 2. Теорія економічних систем та їх типологія. Параметри порівняння економічних систем	16	3	3			10							
Тема 3. Типологія доіндустріальних та індустріальних економічних систем	15	3	3			9							
Тема 4. Генеза змішаних економічних систем.	17	4	4			9							
Всього за М1	60	11	11			38							
Змістовий модуль 2. Компаративний аналіз окремих типів економічних систем.													
Тема 5. Типологія і порівняльне дослідження розвинених ринкових систем	16	3	3			10							
Тема 6. Типологія та	16	3	3			10							

порівняльне дослідження економічних систем країн, що розвиваються.												
Тема 7. Трансформаційні економічні системи	15	3	3			9						
Тема 8. Генезис постіндустріальних економічних систем	17	4	4			9						
Всього за М2	60	11	11			38						
Усього годин	120	22	22			76						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1.	Тема 1. Методологія порівняльного дослідження економічних систем Методологія порівняльного аналізу економічних систем різних вчених
2.	Тема 2. Теорія економічних систем та їх типологія. Параметри порівняння економічних систем Нелінійність соціально-економічного розвитку.
3.	Тема 3. Типологія доіндустріальних та індустріальних економічних систем Порівняльний аналіз соціальних та відтворювальних механізмів. Соціалістична і капіталістична світові системи: порівняльне дослідження.
4.	Тема 4. Генеза змішаних економічних систем. Моделі розвитку і природа кризи.
5.	Тема 5. Типологія і порівняльне дослідження розвинених ринкових систем Основні моделі розвинутих ринкових систем.
6.	Тема 6. Типологія та порівняльне дослідження економічних систем країн, що розвиваються. Країни, що розвиваються як особливий тип економічних систем.
7.	Тема 7. Трансформаційні економічні системи Порівняльний аналіз основних параметрів трансформації
8.	Тема 8. Генезис постіндустріальних економічних систем Нова якість ринку в умовах генези постіндустріального суспільства Процеси глобалізації і формування нових типів економічних систем

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є залік.

Система оцінювання знань, умінь та навичок студентів, набутих під час вивчення дисципліни містить такі складові:

- поточний контроль результатів навчальної діяльності студентів та оцінювання її результатів під час вивчення дисципліни;
- підсумковий контроль результатів навчальної діяльності студентів та оцінювання її результатів після вивчення дисципліни.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є стандартизовані тести; проекти (індивідуальна та групові); аналітичні звіти; реферати; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; контрольні роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих студентом у процесі навчання оцінюється зараховано з градацією балів за такими критеріями:

– А (90-100) – студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

– В (80-89), С (70-79) (залежно від набраних балів під час поточного контролю) – студент добре засвоїв теоретичний матеріал заняття, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; володіє практичними навичками, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичних навичок;

–D (60-69), Е (50-59) (залежно від набраних балів під час поточного контролю) – студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, припускається помилок при виконанні практичних навичок.

Оцінка результатів як такихі, що незараховано – студент не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

7. Рекомендована література

1. Башнянин, Г. І. Ефективність дерегуляції економічних систем перехідного типу: методологічні проблеми метрологічного аналізу. Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2008. 502 с.
2. Башнянин, Г. І. Ефективність капіталізації і лібералізації економічних систем в умовах ринкової транзиції. Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2008. 480 с.

3. Геоeкономічні сценарії розвитку і Україна: монографія. К.: ВЦ “Академія”, 2010. 328 с.
4. Гражевська Н.І. Економічні системи епохи глобальних змін. К.: Знання, 2008. 431 с.
5. Економічні системи: Монографія. Т.1. За ред. д.е.н., проф. Г.І. Башнянина. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2006. 484 с.
6. Кульчицький Я.В. Економічні системи в умовах їх екологізації та глобалізації (теоретико-методологічні засади порівняльного аналізу): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук : спец. 08.00.01. Львів, 2013. 53 с.
7. Леоненко П.М. Сучасні економічні системи: [навч. посіб.]. К.: Знання, 2006. 429 с.
8. Роузфілд С. Порівнюємо економічні системи. К.: “К.І.С.”, 2005. 370 с.
9. Філіпенко А.С. Економічний розвиток сучасної цивілізації: Навч. посібник. К.: Знання України, 2006. 316 с.
10. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України К.: Логос, 2003, 632 с.
11. Чухно А.А. Сучасні економічні теорії : [підручник] . За ред. А.А. Чухно, П.І. Юхименко, П.М. Леоненко : Знання, 2007. 878 с.
12. Шніцер М. Порівняння економічних систем. К. : Основи, 1997. –519 с.
13. Djankov S. The New Comparative Economics. *Journal of Comparative Economics*. 2003. Vol. 31. №4. P. 595–619.
14. Rosser J.B., Rosser M.V. A Critique of the New Comparative Economics. *Review of Austrian Economics*. Vol. 21. № 1. P. 81–97.
15. Rosser J.B., Rosser M.V. Comparative economics in a trans for ming world economy. Cambridge, MIT Press, 2003. 656 p.
16. Dallago B. Comparative Economic Systems and the New Comparative Economics. *The European Journal of Comparative Economics*. 2004. Vol. 1. № 1. P. 59–86.
17. Hall P., Sockice D. Varieties of Capitalism: The Institutional Foundations of Comparative Advantage. Oxford: Oxford University Press, 2001. 587 p.
18. Gregory P. Stuart R. Comparing Economic Systems in the twenty-first century. Boston: Houghton Mifflin, 2005. 558 p.
19. David P. Clio and the Economics of QWERTY. *American Economic Review*. 1985. Vol. 75. № 2. P. 54–82.
20. Biggart N., Guillen M. Developing difference: Social organization and the rise of the auto industries of South Korea, Taiwan, Spain, and Argentina. *American Sociological Review*. 1999. № 64. P. 722–747

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

”ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА”

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма **”Менеджмент організацій і адміністрування”**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління і адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **кандидат економічних наук, доцент**

Сторощук Богдан Дмитрович

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektiv-kafedry/storoshhuk-bogdan-dmytrovych>
<https://www.facebook.com/storbd>

Контактний тел. **+380-67-235-28-75 (Viber, WhatsApp, Telegram)**

+380-50-155-01-42 (Telegram)

E-mail: b.stor@chnu.edu.ua, storbd@gmail.com

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2308>

Консультації	Очні	консультації:	вівторок	11:00-13:00
	Онлайн-консультації:		п'ятниця	16:00-18:00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна спрямована на досягнення відповідності знань здобувачів освіти щодо методології пізнання економічних процесів, застосування їх в економічному аналізі; глибоке вивчення засад економічної політики й застосування набутих знань для аналізу економічних процесів в Україні, що відбуваються в умовах ринкової економіки

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета дисципліни полягає у ознайомленні студентів із теоретичними основами економічної діяльності держави, інституційними та соціально-економічними інструментами коригування процесів функціонування національної економіки, формування навичок аналізу реальних економічних процесів. розвиток вміння приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем пов'язаних із функціонуванням національної економіки.

3. Пререквізити. Економічна теорія, мікроекономіка, макроекономіка

4. Результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності (СК)

- СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.
- СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.
- СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.
- ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
- ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	I (5)	4	120	30	30	0	0	60	0	залік
Заочна	1	I (5)	4	120	6	6	0	0	118	0	залік

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		лекції	практичні	лабораторні	індивідуальні	самостійна робота		лекції	практичні	лабораторні	індивідуальні	самостійна робота	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Класична основа механізму економічної політики													
Тема 1. Теоретичні основи економічної діяльності держави	4	1	1	–	–	2	4	1	–	–	–	–	3
Тема 2. Еволюція економічної ролі держави	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	–	8
Тема 3. Сучасна методологія економічної політики	4	1	1	–	–	2	4	–	1	–	–	–	3
Тема 4. Вихідні передумови економічної діяльності держави	4	2	2	–	–	4	4	1	–	–	–	–	3
Тема 5. Джерела формування економічної політики	10	2	3	–	–	5	10	–	–	–	–	–	10
Тема 6. Фіскальна політика	10	3	2	–	–	5	10	–	–	–	–	–	10
Тема 7. Монетарна політика	12	3	3	–	–	6	12	–	–	–	–	–	12
Разом за змістовим модулем 1	56	14	14	–	–	28	56	2	1	–	–	–	53
Змістовий модуль 2. Сучасні напрями економічної політики													
Тема 8. Економічне зростання	12	3	3	–	–	6	12	1	–	–	–	–	11
Тема 9. Інвестиційно-іноваційна політика	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	–	8
Тема 10. Соціальна політика	12	3	3	–	–	6	12	–	1	–	–	–	11
Тема 11. Конкуренсна політика	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	–	8
Тема 12. Структурна політика	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	–	8
Тема 13. Зовнішньоекономічна політика	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	–	8
Тема 14. Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство	8	2	2	–	–	4	8	–	1	–	–	–	8
Разом за змістовим модулем 2	64	16	16	–	–	32	64	1	2	–	–	–	61
Усього годин	120	30	30	–	–	60	120	6	6	–	–	–	118

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота студентів складається з двох компонентів:

1. *Основний* – передбачає засвоєння навчальної програми відповідно до цілей навчання та змісту матеріалів у окремих темах і модулях у обсязі, який дасть можливість позитивного виконання таких видів робіт:

- теоретичні виступи із наведенням практичних прикладів на семінарсько-практичних заняттях;
- робота з тестами;
- тлумачення відповідей на завдання „правильно-неправильно”;
- розв’язування задач;
- написання модульних контрольних робіт;
- виконання завдань під час проходження підсумкового контролю у вигляді іспиту.

2. *Додаткова* – це творче завдання, яке виконується за результатами вивчення I або II модуля і являє собою реферативне завдання на основі проведеного дослідження. Дане дослідження здійснюється за такими напрямками:

- теми, зазначені в наступному переліку;

- розкриття характеру одного напрямку економічної політики в певній (одній) країні (обов'язкова наявність числових даних як мінімум за три роки, максимальна давність цих даних для України – п'ять років, для зарубіжних країн – двадцять років);
- аналіз поглядів одного окремого вченого на механізми економічної політики.

ТЕМАТИКА ДОСЛІДЖЕНЬ ДЛЯ РЕФЕРАТИВНИХ ЗАВДАНЬ

- Зародження основних ідей теорії Дж.М.Кейнса у працях докейнсіанських вчених економістів.
- Особливості проявів ринкової неспроможності в умовах перехідної економіки
- Взаємозв'язок економічних та соціальних цілей в економічній політиці сучасних розвинутих країн.
- Поєднання монетарних та фіскальних методів регулювання економіки США.
- Підходи до визначення об'єктивних показників необхідності застосування фіскальної політики.
- Основні умови та економічна ефективність застосування фіскальних методів „рейганоміки” і „тетчеризму”.
- Формування та розвиток „монетарної легенди” Алана Гріспена.
- Інституційна природа обмеженості можливостей застосування монетарних методів для регулювання перехідних економічних систем.
- Інноваційна природа стрімкого економічного зростання „азіатських тигрів”.
- Причини і наслідки збільшення обсягів щорічного виробництва ВВП в Україні в 1999-2004 роках та перспективи подальшого економічного зростання.
- Особливості впливу економічних та позаекономічних факторів на диференціацію доходів в умовах перехідної економіки.
- Масштаби державного перерозподілу доходів в умовах моделі „шведського соціалізму”.
- Аналіз рівня монополізації американської економіки напередодні зародження антитрестівського законодавства.
- Перспективи монополізації світових ринків та формування засобів протидії даним процесам.
- Формування ефективних пріоритетів структурно-галузевої політики в умовах прискорення НТР та глобалізації.
- Досвід розвинутих країн у формуванні ефективної регіональної політики і подоланні територіальних диспропорцій.
- Основні підходи до формування зовнішньоекономічної політики країн Євросоюзу.
- Межі застосування протекціоністських заходів в рамках ВТО.

Виконання основного компонента обов'язкове для всіх студентів, оскільки воно є основою отримання тієї загальної кількості балів, яка відповідає позитивним оцінкам. Творче завдання з додаткового компонента оцінюється максимум у 10 балів і призначене для студентів, які бажають вивчати дисципліну в більшому обсязі, ніж це передбачено програмою.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента та ін.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- відповіді студентів під час практичних занять;
- модульні контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

- Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну).
- Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).
- Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.
- Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

- при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу;
- використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;
- при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків відповідно до норм чинного податкового законодавства; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.
- Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.
- Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Передбачається також можливість зарахування оцінок, отриманих в процесі проходження тренінгів за відповідною тематикою і з урахуванням кількості передбачених і пройдених кредитогодин.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1									Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МКР	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	МКР	40	100
3	3	3	3	3	3	3	9	3	3	3	3	3	3	3	9		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
82-89	B	добре	

75-81	C	задовільно	зараховано
69-74	D		
50-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Базова (основна)

1. Конституція України : станом на 12 червня 2013 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу до норм.-правов. докум. : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Господарський Кодекс України: станом на 01 лютого 2011 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу до норм.-правов. докум. : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
3. Цивільний Кодекс України: станом на 09 травня 2011 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу до норм.-правов. докум. : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
4. Про Антимонопольний комітет України : Закон України станом № 5463-17 на 16 жовтня 2012 року [Електронний ресурс]. Режим доступу до норм.-правов. докум. : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
5. Про банки і банківську діяльність : Закон України № 2121-III станом на 07 грудня 2000 року [Електронний ресурс]. Режим доступу до норм.-правов. докум. : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
6. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України № 959- XII станом на 16 квітня 1991 року [Електронний ресурс]. Режим доступу до норм.-правов. докум. : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
7. Про Національний банк України : Закон України № 679-XIV станом на 20 травня 1999 року [Електронний ресурс]. Режим доступу до норм.-правов. докум. : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
8. Барінов В. В. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.] / В. В. Барінов, Г. І. Скорик. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. 460 с.
9. Бодров В. Г. Державне регулювання економіки та економічна політика : [навч. посіб.] / В. Г. Бодров, О. М. Сафронова, Н. І. Балдич. К. : Академвидав, 2010. 520 с
10. Довбенко М.В. Сучасна економічна теорія (Економічна нобелелогія). К.,2005.
11. Домарадзька Г. С. Прогнозування і макроекономічне планування : [навч. посіб.] / Г. С. Домарадзька, Т. М. Гладун, Р. В. Фещур. Львів : Магнолія-2006, 2007. 211 с.
12. Ковальчук Т.Т., Варналій З.С., Фещенко В.В., Сидорчук О.В. Економічна безпека держави. К.,2001.
13. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.] / О. І. Ковтун. Львів : Новий Світ 2000, 2006. 432 с.
14. Михасюк І. Державне регулювання економіки : підручник / І. Михасюк, А. Мельник, М. Крупка, З. Залога. К. : Атіка, Ельга-Н, 2000. 592 с.
15. Павловський М. Макроекономіка перехідного періоду. Український контекст. К.,1999.
16. Практикум з державного регулювання економіки : [навч. посіб.] / [А. Ф. Мельник, А. Ю. Васіна, О. П. Дудкіна та ін.] ; за ред. А. Ф. Мельник. Тернопіль : Економічна думка, 2003. 334 с.
17. Радіонова І. Макроекономіка та економічна політика. К.,1996.
18. Самуельсон П., Нордхауз В. Макроекономіка. К.,1995.
19. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.] / Д. М. Стеченко. К. : МАУП, 2000. 176с.
20. Сторощук Б.Д., Чурко В.В. Тенденції трансформації монетарної політики. Фін. інструменти сталого розв. ек-ки : матер. 5-ої міжнар. наук.-практ. конференції (Чернівці, 27 квітня 2023 р.). Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. С.86-90 URL: <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/7313>

21. Сторощук Б.Д., Цепенда М.М., Антонюк О.І. Особливості передумов та наслідків управлінських рішень на місцевому рівні. Науковий вісник Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича: Збірник наукових праць. Вип. 840: Економіка. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2022. С.58-67.
22. Сторощук Б. Д. Діалектика прийняття фіскальних рішень в умовах кризових трансформацій економічної влади // Фінансові інструменти сталого розвитку економіки: матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції (12 травня 2022 р.). Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2022. С.111-116. URL: <https://econom.chnu.edu.ua/advert/zbirnyk-materialiv-konferentsiyi-finansovi-instrumenty-stalogo-rozvytku-ekonomiky-2022>
23. Сторощук Б.Д. Публічне адміністрування. Управлінські рішення. / В кн. Менеджмент і адміністрування: підручник для магістрів/ Колектив авторів: З.І.Галушка, А.А.Антохов, В.М.Запужляк, Б.Д.Сторощук, Ю.О. Терлецька, Т.Р. Заволічна, І.Я. Кузьмук. Чернівці: ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2021. С.137-192, 356-436.
24. Третяк Г. С. Державне регулювання економіки та економічна політика : [навч. посіб.] / Г. С. Третяк, К. М. Білшук. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.
25. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки : підручник / Л. А. Швайка. К. : Знання, 2008. 462 с.

Допоміжна

26. Алейнікова О. В. Критерії ефективності механізму державного регулювання агропродовольчого сектора економіки [Електронний ресурс]/ О. В. Алейнікова // Державне управління: удосконалення та розвиток. Режим доступу : <http://www.dy.nauka.com.ua>
27. Булах Н. Аналіз сучасного стану та тенденції розвитку ринку продовольства як передумова нарощування конкурентного потенціалу / Н. Булах // Економіст. 2006. № 7. С. 57–59.
28. Воронкова В. Г. Соціально-економічне прогнозування : [навч. посіб.] / В. Г. Воронкова. К. : Професіонал, 2004. 284 с. 38. Глівенко С. В. Економічне прогнозування : [навч. посіб.] / С. В. Глівенко, М. О. Соколов, О. М. Теліженко. Суми : Університетська книга, 2004. 207 с.
29. Дейнеко Л. В. Фінансово-економічні важелі розвитку продовольчого комплексу / Л. Дейнеко // Фінанси України. 1998. № 12. С. 34–38.
30. Длугопольський О. В. Теорія економіки державного сектора : [навч. посіб.] / О. В. Длугопольський. К. : Професіонал, 2007. 592 с.
31. Дудар Т. Г. Формування ринку конкурентоспроможної агропродовольчої продукції: теорія, методика, перспективи : [монографія] / Т. Г. Дудар, В. Т. Дудар. Тернопіль : Економічна думка, 2009. 246 с.
32. Економіка зарубіжних країн : [навч. посіб.] / [А. Голіков, А. Дейнека, Л. Познякова, П. Черномаз]. К. : ЦУЛ, 2008. 464 с.
33. Економічна теорія регулювання та антимонопольна політика: Пер. з англ./В.К. Віскузі, Дж.М.Вернон, Джоз.Е.Гарингтон (мол.) / Наук. ред. пер. та авт. передм. О.Кілієвич. К., 2004.
34. Закон України „Про антимонопольний комітет України”.
35. Закон України „Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції в підприємницькій діяльності”.
36. Карамішев Д. В. Концепція інноваційних перетворень: міжгалузевий підхід до реформування системи охорони здоров'я (державно-управлінські аспекти) : монографія / Д. В. Карамішев. Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2004. 304 с.
37. Конституція України. К.,1996.
38. Мельник С. В. Механізм регулювання соціально-трудової сфери України : монографія / С. В. Мельник. К. : Видавництво “Соціформ”, 2009.
39. Мельниченко О. А. Підвищення рівня та якості життя населення: механізм державного регулювання : монографія / О. А. Мельниченко. Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2008.
40. Нікіфоров П.О. Теорія та методологія регулювання грошового обігу. Чернівці,2002
41. Пастернак-Таранущенко Г. Економічна безпека держави. К.,2002.
42. Пашута М. Т. Прогнозування та програмування економічного і соціального розвитку : [навч. посіб.] / М. Т. Пашута. К. : ЦУЛ, 2005. 298 с.
43. Планування та прогнозування в умовах ринку : [навч. посіб.] / за ред. Г. В. Воронкової. К. : Професіонал, 2006. 607 с.

44. Продовольчий комплекс України : стан і перспективи розвитку / [Дейнеко Л. В., Коваленко А. О., Коренюк П. І. та ін.]; за ред. Б. М. Данилишина. К. : Наукова думка, 2007. 276 с.
45. Управління соціальним і гуманітарним розвитком : [навч. посіб.] / [В. А. Скуратівський, В. П. Трощинський, Е. М. Лібанова та ін.] ; за заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Трощинського : у 2 ч. К. : НАДУ, 2009.
46. Халецька А. А. Соціальний захист населення в Україні: теорія та практика державного управління : монографія / А. А. Халецька. Донецьк : Юго-Восток, 2010. 430 с.
47. Юхименко П.І., Леоненко П.М. Історія економічних учень. К.,2002.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(назва інституту/факультету)

Кафедра **ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ, МЕНЕДЖМЕНТУ І АДМІНІСТРУВАННЯ**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ЕТИКА ТА БІЗНЕС-КУЛЬТУРА»

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова, чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма **«Менеджмент організацій і адміністрування»**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління та адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий))

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **кандидат економічних наук, асистент**

Лусте Олена Олегівна

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

Лусте О.О. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnovi-teo/kolektyv-kafedry/luste-olena-olegivna>

Контактний тел.

0958511626

E-mail:

o.luste@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Онлайн-консультації: четвер з 13.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Призначення навчальної дисципліни полягає в оволодінні основних принципів теорії спілкування, етичних та соціально-психологічних механізмів взаємодії людей в процесі ділових комунікацій. У всіх темах наголошується на важливості для ділового спілкування таких моральних ознак особистості, як порядність, відповідальність, сумлінність, доброзичливість і повага до ділових партнерів. Вивчення дисципліни передбачає ознайомлення з досягненнями зарубіжних і вітчизняних науковців у галузі ділових комунікацій і механізмів налагодження ефективних контактів.

«Етика та бізнес-культура» викладається входить до циклу професійної підготовки обов'язкових компонент освітньої програми «Менеджмент організацій і адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

2. Мета навчальної дисципліни:

Формування у майбутніх спеціалістів системи наукових уявлень щодо психології ділового спілкування, компетентність в спілкуванні, параметри ділового спілкування, розвиток професійної компетентності завдяки засвоєнню знань в галузі психології ділового спілкування.

3. Пререквізити.

Теоретико-методологічною базою для вивчення дисципліни є «Економічна теорія» та «Вступ у спеціальність»

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 «Менеджмент» вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та спеціальні компетенції:

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

Результати навчання:

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна	індивідуальні завдання	
Денна	1-й	2	4	120	2	30		15		75		Залік
Заочна	1-й	2	4	120	2	30		15		75		Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1. Соціально-психології засади етики та бізнес-культури														
Тема 1. Ділова етика в бізнесі	13	1	2	-	-	10	16	1	1	-	-	14		
Тема 2. Діловий етикет (професійна культура спілкування)	16	2	4	-	-	10	16	1	1	-	-	14		
Тема 3. Особа в діловому спілкуванні, методи і прийоми формування комунікативних здібностей та їх оцінки	16	2	4	-	-	10	15	1		-	-	14		
Тема 4. Формування якостей ефективного менеджера	11	2	4	-	-	5	15	1		-	-	14		
Разом за змістовим модулем 1	56	7	14	-	-	35	62	4	2	-	-	56		
Змістовий модуль 2. Зовнішні складові та прояви етики і бізнес-культури														
Тема 5. Імідж як умова ділового успіху	16	2	4	-	-	10	16	1	1	-	-	14		
Тема 6. Загальна характеристика ділових паперів та ділового листування	16	2	4	-	-	10	14	1	1	-	-	12		
Тема 7. Спілкування як інструмент професійної діяльності менеджера	16	2	4	-	-	10	15	1		-	-	14		
Тема 8. Структурні методи вирішення конфлікту, міжособистісні стилі вирішення конфліктів	16	2	4	-	-	10	13	1		-	-	12		
Разом за змістовим модулем 2	64	8	16	-	-	40		4	2	-	-	52		
Усього годин	120	15	30	-	-	75		8	4			108		

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Етика та бізнес-культура» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне опрацювання, а також виконання індивідуального завдання у вигляді доповіді або есе та презентації результатів виконаного завдання.

№	Назва теми
1.	Тема 1. Ділова етика в бізнесі 1. Діловий етикет як сукупність норм і правил поведінки у сфері ділових відносин. Обов'язковий характер норм і правил ділового етикету. 2. Роль корпоративного кодексу організації у закріпленні етичних норм і правил етикету співробітників. 3. Триаспектний вплив ділового етикету на корпоративне життя кожної організації.
2.	Тема 2. Діловий етикет (професійна культура спілкування) 1. Основні правила представлення у процесі ділового спілкування 2. Етикет бізнес карток: вимоги до картки - розмір, шрифт, колір, необхідна інформація. Принцип «віддзеркалювання» як засіб встановлення емоційного контакту із співрозмовником. Особистий простір; зоровий, фізичний контакт при спілкуванні. Розміщення учасників спілкування.
3.	Тема 3. Особа в діловому спілкуванні, методи і прийоми формування комунікативних здібностей та їх оцінки 1. Значення зовнішнього вигляду, одягу, жестів і міміки для створення позитивного/негативного професійного іміджу. 2. Діловий одяг як один із найважливіших елементів професійного іміджу. 3. Особливості корпоративного дрескоду організацій різних сфер і роду діяльності 4. Основні вимоги до ділового одягу. Принципи і критерії підбору ділового одягу. 5. Традиційний діловий одяг. Одяг ділових людей у неформальних робочих ситуаціях (неформальний діловий одяг).
4.	Тема 4. Формування якостей ефективного менеджера 1. Міміка, жести, поза, швидкість мовлення як складові професійного іміджу. 2. Несвідома поведінка як один із факторів послаблення іміджу професіонала. 3. Ставлення до власного і чужого часу у створенні позитивного професійного іміджу.
5.	Тема 5. Імідж як умова ділового успіху 1. Специфіка індивідуального й організаційного іміджу. 2. Поняття іміджевої стратегії. 3. Принципи класифікації іміджевих стратегій. 4. Моделі візуальної комунікації. 5. Нематеріальність іміджу. «Штучність» іміджу. 6. Вміння триматися перед аудиторією. Впевненість і привабливість.
6.	Тема 6. Загальна характеристика ділових паперів та ділового листування 1. Типи листів та їх побудова. Типові фрази початку та кінця листа. 2. Листування роботодавця і службовця. 3. Лист прохання прийому на роботу, звільнення, відпустку, підвищення окладу. 4. Резюме. Написання резюме, лист-супроводження, видача рекомендацій.

7.	<p>Тема 7. Спілкування як інструмент професійної діяльності менеджера</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фактори, що обумовлюють своєрідність (ділового) етикету у різних країнах / регіонах світу. 2. Фактори, які обумовлюють можливі проблеми у процесі взаємодії та спілкування з представниками іноземних країн. Відкритий (прямий) і закритий (непрямий) стилі спілкування. 3. Швидкість мовлення (темп спілкування), паузи/мовчання у процесі спілкування, їх сприйняття у різних (ділових) культурах світу. 4. Особистий простір; зоровий, фізичний контакт при спілкуванні з представниками різних культур. 5. Правила використання жестів під час спілкування з іноземними партнерами. 6. Урахування особливостей різних культур світу при веденні неформальної бесіди (обов'язковість, тривалість, прийнятні теми).
8.	<p>Тема 8. Структурні методи вирішення конфлікту, міжособистісні стилі вирішення конфліктів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація конфліктів 2. Методи профілактики конфліктів в організації. 3. Самоаналіз поведінки особистості в конфліктній ситуації. 4. Підготовка і прийняття раціонального управлінського рішення в конфліктній ситуації. 5. Асертивність та критика в конфліктній взаємодії. 6. Чинники, що визначають рівень та компоненти психологічної стійкості людини у стресових ситуаціях.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології, що використовуються для викладання курсу

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи організаційного проектування з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних економічних ситуацій, підприємств та організацій, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосувати отримані знання у практичних ситуаціях.

3. Кейси - детальний аналіз реальних бізнес-ситуацій, які вимагають креативного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних галузей бізнесу, де студентам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються **традиційні та інтерактивні методи навчання:**

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 2 – проблемна лекція;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 9 – робота в групах;
- МН 10 – проектна діяльність з використанням мультимедіа;
- МН 11 – ділові ігри;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Форми та методи оцінювання

- МО 1. фронтальне опитування,
- МО 2. індивідуальне опитування,
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних),
- МО 4. презентація результатів виконання командних завдань
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проектів
- МО 6. ділові ігри
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій,
- МО 13. модульні контрольні роботи
- МО 14. підсумковий контроль – залік

Політика щодо дедайннів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології курсу для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій;
- застосування аналітичних підходів;
- якість і чіткість викладення міркувань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
А (90 – 100)	<p>Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.</p> <p>Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.</p>
В (80-89)	<p>Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності.</p> <p>Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.</p>
С (70-79)	<p>Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.</p>
D (60-69)	<p>Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології.</p> <p>Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.</p>
Е (50-59)	<p>Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.</p>
FX (35-49)	<p>Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях.</p> <p>Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.</p>
F (1-34)	<p>Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.</p> <p>Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.</p>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Залік	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
8	8	7	7	8	8	7	7	40	100

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Беліченко А.Г., Воронкова В.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування. Навчальний посібник для ВНЗ. Магнолія, 2021, 312 с.
2. Бралатан В., Гуцаленко Л., Здирко Н. Професійна етика. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 252 с.
3. Вознюк Н.. Етика. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 300 с.
4. Гриценко Т., Гриценко С., Іщенко Т. Етика ділового спілкування. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 344 с.
5. Калюжка Н. С. Етика професійного і ділового спілкування: навчально-методичний посібник. К.: ФОП Гуляєва В.М., 2022, 228с.
6. Лусте О.О., Антохов А.А., Клевчик Л.Л. Соціально-психологічні чинники ефективності системи менеджменту організації. *Економічний простір*. 2022, № 180. С. 134 – 138. <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1125/1084>
7. Лусте О.О., Грунтковський В.Ю. Entrepreneurship culture as a factor of strategic socio-economic changes. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2022, Том 33 (72), № 2. С. 1-8. http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/33_72_2/3.pdf
8. Педько А. Б. Основи підприємництва і бізнес-культури : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 168 с.
9. Тягунова Н. Підприємництво і бізнес-культура. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 118 с.

8.2. Допоміжна

1. Бліхар В., Верескля М., Михаліцька Н. Офіс-менеджмент : навч.-метод. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 348 с.

2. Бочарова Н.А., Федотова І.В. Тайм-менеджмент в управління проектами корпорацій. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. № 41.
3. Липчанський В.О., Царенко І.О., Пітел Н.С. Етика бізнесу як різновид професійної етики в контексті соціальної відповідальності підприємців та управлінських кадрів. *Підприємництво та інновації*. 2020. Випуск 15. С. 52-58. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/15.9>
4. Лусте О.О. Organizational culture in the system of enterprise's strategy. *Progressive research in the modern world. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference*. BoScience Publisher. Boston, USA. 2022. Pp. 629-638. <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/PROGRESSIVE-RESEARCH-IN-THE-MODERN-WORLD-28-30.12.22.pdf>
5. Лусте О.О. Психологічні детермінанти впровадження інноваційних підходів до управління соціально-економічними системами/ Економічний та управлінський потенціал економіки: монографія / за заг. ред. З.І. Галушки. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2020. 408 с. (С. 186-206). <http://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3100>
6. Тимкова В. А. Особливості психологічного впливу на особистість у процесі управлінського спілкування. Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: зб. наук. пр. ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця. 14–16 вересня 2021. Ч. 4. Вінниця, 2021. 272 с. 224 – 230.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

”ЗЕМЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ”

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма **”Менеджмент організацій і адміністрування”**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління і адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **кандидат економічних наук, доцент**

Сторощук Богдан Дмитрович

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/storoshhuk-bogdan-dmytrovych>
<https://www.facebook.com/storbd>

Контактний тел. **+380-67-235-28-75 (Viber, WhatsApp, Telegram)**

+380-50-155-01-42 (Telegram)

E-mail: b.stor@chnu.edu.ua, storbd@gmail.com

Консультації

Очні консультації:
Онлайн-консультації:

вівторок
п'ятниця

11:00-13:00
16:00-18:00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна спрямована на дослідження актуальних проблем у сферах землеустрою та кадастру з використанням для забезпечення сталого розвитку землекористування неможливе без комплексного аналізу стану і розвитку земельних відносин України, вивчає інструментарій для збору, збереження та комплексного аналізу інформації про володіння, користування і розпорядження земельними ділянками з метою прийняття оптимальних рішень стосовно покращення розвитку земельних відносин, вивчення дисципліни забезпечить отримання здобувачами компетенцій, які необхідні для виконання наукових досліджень з питань використання і охорони земель, а саме для систематизації й узагальнення основних характеристик земельних ресурсів.

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета дисципліни надання знань, умінь і компетенцій, необхідних для збору, збереження і аналізу даних про стан земельних відносин в Україні, з подальшим використанням результатів при проведенні наукових досліджень.

Основне завдання дисципліни – вивчення способів і прийомів отримання інформації про земельні відносини та здійснення комплексного аналізу цієї інформації, формування навиків щодо створення інформаційної бази для модернізації земельних відносин

3. Пререквізити. Економічна теорія, мікроекономіка, макроекономіка

4. Результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності (СК)

- СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.
- СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.
- СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
- СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.
- СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.
- СК* 16. Здатність до інноваційної діяльності в умовах невизначеності та ризикованості зовнішнього середовища.
- СК* 17. Здатність до започаткування власної справи.

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	I (5)	4	120	30	30	0	0	60	0	залік
Заочна	1	I (5)	4	120	6	6	0	0	118	0	залік

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	практ.	лаб.	інд.	самост.		лекції	практ.	лаб.	інд.	самост.
Тема 1. Зміст і роль земельних відносин	4	1	1	–	–	2	4	1	–	–	–	3
Тема 2. Види і форми земельних відносин	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	8
Тема 3. Моніторинг земельних відносин	4	1	1	–	–	2	4	–	1	–	–	3
Тема 4. Нормативно законодавча база земельних відносин	4	2	2	–	–	4	4	1	–	–	–	3
Тема 5. Організаційна складова земельних відносин	10	2	3	–	–	5	10	–	–	–	–	10
Тема 6. Інформаційна взаємодія щодо земельних відносин	10	3	2	–	–	5	10	–	–	–	–	10
Тема 7. Створення інформаційної бази для модернізації земельних відносин	12	3	3	–	–	6	12	–	–	–	–	12
Тема 8. Комплексний аналіз розвитку земельних відносин	12	3	3	–	–	6	12	1	–	–	–	11
Тема 9. Галузеві особливості земельних відносин	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	8
Тема 10. Земельні відносини у місцевому самоврядуванні	12	3	3	–	–	6	12	–	1	–	–	11
Тема 11. Значення моніторингу земельних відносин для ефективного управління земельними ресурсами	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	8
Усього годин	120	30	30	–	–	60	120	6	6	–	–	118

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота студентів складається з двох компонентів:

1. *Основний* – передбачає засвоєння навчальної програми відповідно до цілей навчання та змісту матеріалів у окремих темах і модулях у обсязі, який дасть можливість позитивного виконання таких видів робіт:
  - теоретичні виступи із наведенням практичних прикладів на семінарсько-практичних заняттях;
  - робота з тестами;
  - тлумачення відповідей на завдання „правильно-неправильно”;
  - розв’язування задач;
  - написання модульних контрольних робіт;
  - виконання завдань під час проходження підсумкового контролю у вигляді іспиту.

- *Додатковий* – це творче завдання, яке виконується за результатами вивчення I або II модуля і являє собою реферативне завдання на основі проведеного дослідження. Дане дослідження здійснюється наступним чином: розкриття характеру однієї з проблем у сфері земельних відносин в певній (одній) країні (обов'язкова наявність числових даних як мінімум за три роки, максимальна давність цих даних для України – п'ять років, для зарубіжних країн – двадцять років);

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента та ін.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- відповіді студентів під час практичних занять;
- модульні контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

- Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну).
- Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).
- Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.
- Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

- при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу;
- використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки; вміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;
- при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків відповідно до норм чинного податкового законодавства; цілісність, системність, логічність, вміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.
- Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

– Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Передбачається також можливість зарахування оцінок, отриманих в процесі проходження тренінгів за відповідною тематикою і з урахуванням кількості передбачених і пройдених кредитогодин.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (залік)	Сума	
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МКР	T7	T8	T9	T10	T11	МКР	40	100
4	4	4	4	4	4	6	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
50-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Основна

1. Калетнік Г. М., Гончарук І. В., Ємчик Т. В., Лутковська С. М. Аграрна політика та земельні відносини / монографія. - Вінниця: ВНАУ, 2020. - 307 с.
2. Смирнова С. М., Смирнов В. М., Мась А. Ю., Борисова А. В. Сучасний стан і перспективи розвитку моніторингу земельних відносин. Інвестиції: практика та досвід. 2021, № 4. С. 62-66.
3. Статистичний щорічник «Моніторинг земельних відносин в Україні: 2016-2017», 2018. 167 с. URL: <https://land.gov.ua/wp-content/uploads/2018/10/monitoring.pdf>

Допоміжна

4. Бутенко Є. В., Кононюк А. В. Моніторинг земельних відносин в Україні: стан і перспективи розвитку. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2020, №1. С. 118-127.

5. Земельні відносини. URL: <https://minagro.gov.ua/ua/news/minagropolitiki-derzhgeokadastr-spilno-z-kse-prezentovali-oglyad-stanu-zemelnih-vidnosin-v-ukrayini>
6. Земельний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
7. Кулинич П.Ф. Моніторинг земельних відносин в системі правового моніторингу: поняття, становлення, перспективи. 2019. № 10. С. 50-56.
8. Моніторинг земельних відносин. URL: <https://land.gov.ua/monitorynh-zemelnykh-vidnosyn/>
9. Моніторинг земельних відносин в Україні. URL: <https://download.php> (kse.org.ua)
10. Моніторинг земельних відносин: основні аспекти реалізації пілотного проєкту. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2017/november/issue-11/article-32028.html>
11. Музика П. Моніторинг трансформації земельних відносин і організація землекористування на регіональному рівні. URL: www.nbu.gov.ua/portal.
12. Перович Л.М., Лудчак О.Є., Гулько О.Р. Аналіз світового досвіду використання методів космічного знімання для моніторингу земель сільськогосподарського призначення. Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. 2018.
13. Про реалізацію пілотного проєкту щодо проведення моніторингу земельних відносин та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : Закон України від від 23 серпня 2017 р. № 639. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/639-2017-%D0%BF#Text>
14. Публічна кадастрова карта України. URL: <https://map.land.gov.ua/>
15. Семенчук І. М., Юзик В. А. Інформаційне забезпечення управління земельними ресурсами. Агросвіт, 2018. № 4. С. 15-19.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

”Інформаційний менеджмент”

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вibіркова

(вказати: обов’язкова)

Освітньо-професійна програма **”Менеджмент організацій і адміністрування”**

(назва програми)

Спеціальність **073– Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07– Управління і адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший бакалаврський**

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **Клевчик Леонід Леонідович**, асистент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, кандидат економічних наук

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/klevchik-leonid-leonidovych>

Контактний тел. **0501723253 (Viber, WhatsApp, Telegram)**

E-mail: l.klevchik@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=428>

Консультації очні та онлайн консультації: Вівторок 13:00-15:00

1. Анотація дисципліни.

Призначення навчальної дисципліни полягає у формуванні в студентів сучасних фундаментальних знань, навичок вирішення складних завдань управління інформаційними ресурсами та системами на підприємстві. Вміння приймати управлінські рішення на основі аналізу отриманої інформації за найкращого використання ресурсного потенціалу підприємства.

2. Метою навчальної дисципліни “Інформаційний менеджмент” є вивчення інформаційної системи та виробництво потрібної для організації інформації, для ефективного управління всіма її ресурсами, створення інформаційного та технічного середовища для управління її діяльністю.

3. Пререквізити. Теоретико-методологічною базою для вивчення дисципліни є “Менеджмент”, “Управління персоналом”, “Менеджмент організацій”, “Корпоративні інформаційні системи”.

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки за спеціальністю 073 Менеджмент вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетентності

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні компетентності

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни “Інформаційний менеджмент”												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			Кредитів	Годин	Змістових модулів	лекції	практичні	Семінарські	Лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	4	120	2	30	30	-	-	60	-	Залік
Заочна	4	7	4	120	2	10	2	-	-	108	-	Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі					
		л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с.р .	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Концептуальні основи інформаційного менеджменту													
Тема 1. Інформаційний менеджмент та його роль у розвитку сучасного суспільства	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	11	
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення суспільних інформаційних відносин	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	11	
Тема 3. Властивості інформації. Інформаційні потреби	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	11	

Тема 4. Структура інформаційного ринку. Інформаційний консалтинг	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	11
Тема 5. Управлінська діяльність та інформаційне забезпечення управління	12	3	3	-	-	6	12	1	1	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	60	15	15	-	-	30	60	5	1	-	-	54
Змістовий модуль 2. Інформаційне забезпечення управління. Система управління інформаційними ресурсами												
Тема 6. Документ як джерело інформації. Властивості документальних джерел інформації	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	11
Тема 7. Управління персоналом в сфері інформатизації	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	11
Тема 8. Види та результати інформаційно- аналітичної діяльності	12	3	3	-	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 9. Корпоративні інформаційні системи	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	11
Тема 10. Інформаційна безпека в системі захисту економічної інформації	12	3	3	-	-	6	13	1	1	-	-	11
Разом за	60	15	15	-	-	30	60	5	1	-	-	54

змістовим модулем 2												
Усього годин	120	30	30	-	-	60	120	10	2	-	-	108
Підсумкова форма контролю	Залік											

5.3. Самостійна робота з навчальної дисципліни „Інформаційний менеджмент”

№ з/п	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин Денна форма	Кількість годин Заочна форма
1	<p>Інформаційний менеджмент та його роль у розвитку сучасного суспільства</p> <p>1. Інформаційний менеджмент. Його трактування у вузькому і широкому смислі.</p> <p>2. Цілі та задачі інформаційного менеджменту.</p> <p>3. Функції планування. Оперативне і стратегічне планування.</p> <p>4. Визначення місії організації, перша стадія стратегічного планування в інформаційному менеджменті.</p> <p>5. Визначення мети організації, друга стадія стратегічного планування в інформаційному менеджменті.</p> <p>6. Бізнес-інформація: поняття, специфіка та види.</p>	6	11
2	<p>Нормативно-правове забезпечення суспільних інформаційних відносин</p> <p>1. Інформаційне суспільство та інформаційна політика.</p> <p>2. Основні принципи інформаційних відносин.</p> <p>3. Державна інформаційна політика та головні її напрями.</p> <p>4. Нормативно-правова база інформаційної діяльності.</p> <p>5. Основні складові державної інформаційної інфраструктури.</p>	6	11
3	<p>Властивості інформації. Інформаційні потреби</p> <p>1. Природа інформаційного товару: інформаційний продукт та інформаційна</p>	6	11

	<p>послуга.</p> <p>2. Життєвий цикл і моральний знос інформаційного продукту.</p> <p>3. Споживча вартість і цінність інформаційного товару. Теорія інформаційної вартості.</p> <p>4. Попит і пропозиція на ринку інформаційних товарів. Закон зростаючої віддачі.</p> <p>5. Трансформація фірми в інформаційному середовищі. Мережеві форми організації бізнесу.</p> <p>6. Інтелектуальний капітал як одна з форм основного капіталу.</p> <p>7. Формування і структура витрат в інформаційному менеджменті.</p> <p>8. Споживачі, їх основні групи і специфіка потреб.</p>		
4	<p>Структура інформаційного ринку. Інформаційний консалтинг</p> <p>1. Постачальники інформаційних продуктів та послуг. Інфраструктура інформаційного ринку. Основні сектори світового ринку інформації.</p> <p>2. Структура товарів і послуг інформаційного ринку. Особливості інформації як товару.</p> <p>3. WEB-інфраструктура як ефективна основа діяльності організації в умовах інформатизації.</p> <p>4. Основні види електронних публікацій організації. WEB-сайт організації.</p> <p>5. Інтернет - портали. Стандартні сервіси порталів. Класифікація порталів.</p> <p>6. Управлінське консультування як професійна діяльність. Основні завдання управлінського консультування. Сфера інформаційного консалтингу.</p>	6	11
5	<p>Управлінська діяльність та інформаційне забезпечення управління</p> <p>1. Інформація як стратегічний ресурс розвитку підприємства (організації, установи, компанії).</p> <p>2. Аналіз видів управлінської діяльності за ступенем інтелектуальності і складності.</p>	6	10

	<p>3. Структура прийняття управлінського рішення. Особливості діяльності керівника.</p> <p>4. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності. Основні етапи діяльності з інформаційного забезпечення.</p> <p>5. Критерії відбору інформації (поліментність, активність, евристичність, достатність, оптимальний мінімум).</p>		
6	<p>Документ як джерело інформації. Властивості документальних джерел інформації</p> <p>1. Характеристика документа, як системного об'єкта.</p> <p>2. Документальні і недокументальні канали інформації.</p> <p>3. Електронний документ. Наукове та нормативно-правове визначення електронного документа.</p> <p>4. Види документальних джерел інформації.</p> <p>5. Сутність та етапи організації документообігу на підприємстві.</p>	6	11
7	<p>Управління персоналом в сфері інформатизації</p> <p>1. Проблема «витоку мізків».</p> <p>2. Інформаційний працю, її ознаки і мотивація.</p> <p>3. Відмінності інформаційного праці від інших видів трудової діяльності.</p> <p>4. Розвиток трудових відносин по горизонталі «працівник - працівник» і по вертикалі «працівник - роботодавець».</p> <p>5. Децентралізація трудової діяльності в часі і просторі.</p> <p>6. Проблеми справедливої оплати праці творця інформаційного продукту та експлуатації інтелектуальної праці.</p>	6	11
8	<p>Види та результати інформаційно-аналітичної діяльності</p> <p>1. Аналітична діяльність як процедури і процеси інтелектуальної діяльності.</p> <p>2. Моніторингові, ініційовані і кумулятивні аналітичні дослідження.</p>	6	10

	<p>Комунікативний аудит.</p> <p>3. Оглядово-аналітична діяльність. Основні цілі оглядово-аналітичної діяльності.</p> <p>4. Огляд як науково-технічний документ. Процеси підготовки оглядової інформації. Вимоги до змісту оглядово-аналітичних документів. Класифікація оглядів.</p> <p>5. Експертні оцінки. Методи експертизи. Анкетні методи і методи групової експертизи.</p>		
9	<p>Корпоративні інформаційні системи</p> <p>1. Планування потреб у виробничих потужностях (CRP-Capacity Requirements Planning).</p> <p>2. Стандарт MRPII (Manufacturing Resources Planning).</p> <p>3. Стандарт ERP (Enterprise Resources Planning).</p> <p>4. Концепція управління взаємовідносинами з клієнтом (Customer Relationship Management - CRM).</p> <p>5. CSRP Планування ресурсів підприємства, синхронізоване з вимогами і очікуваннями покупця.</p>	6	11
10	<p>Інформаційна безпека в системі захисту економічної інформації</p> <p>1. Поняття, об'єкти, джерела інформаційної безпеки.</p> <p>2. Класифікація інформації за видами доступу.</p> <p>3. Інформаційні війни в сучасному світі технологій.</p> <p>3. Розвиток електронної торгівлі.</p> <p>4. Електронні гроші і їх форми.</p> <p>5. Компоненти національної інфраструктури захисту інформації.</p>	6	11
Разом		60	108

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

У викладанні курсу використовуються такі освітні технології:

1. Лекції та супроводжуючі презентації.
2. Онлайн-лекції, в тому числі відео з відомими економістами або гостьові лекції викладачів ЗВО, з якими укладено угоди про співпрацю.
3. Семінари, вебінари та онлайн-дискусії.

4. Групова робота, в якій здобувачі розв'язують задачі та практичні кейси.
5. Онлайн-тести та опитування: Система MOODLE
6. Застосування інформаційних технологій, використання статистичних даних для аналізу економічних процесів, побудова графіків і діаграм для пояснення їх динаміки.

Методи навчання:

- МН 1 - вербальні методи (лекція, бесіда, пояснення, розповідь тощо);
- МН 9 - робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- МН 10 - самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- МН 11 - дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна та письмова (тестування, есе, реферати, творча робота, відповіді студентів).

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

- МО 1 - фронтальне опитування;
- МО 2 - індивідуальне опитування;
- МО 3 - презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);
- МО 7 – реферати;
- МО 8 – есе;
- МО 11 – тестування;
- МО 12 - тематичні контрольні роботи;
- МО 13 - модульні контрольні роботи.

Дедлайни та перескладання. Завдання, подані із запізненням без поважної причини, оцінюються нижчою оцінкою (мінус 1 бал за кожен день пропуску). За наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо) модулі будуть переставлені за погодженням з керівництвом.

Академічна доброчесність. Кандидати повинні самостійно виконати навчальні завдання, поточні та підсумкові завдання для відстеження результатів навчання. При використанні ідей або розробок інших авторів посилення на джерела інформації обов'язкові. Відмова від проведення контрольних заходів призведе до виставлення незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Активне відвідування є необхідною умовою для завершення курсу. Якщо кандидат не бере участь у семінарі, він або вона втрачає можливість зарахування успішності з предметного заліку. Форми

навчання визначаються затвердженою програмою навчального процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти:

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності практичного використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: цілісність запитання; логіка викладу матеріалу; використання різноманітних джерел інформації (в тому числі іноземними мовами); аналітичні міркування, порівнянність, висновки; здатність аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням національної та світової практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття теми, аргументованість і логічність викладу матеріалу, використання різноманітних джерел, нормативно-правових актів, прикладів і фактичних матеріалів; чесність, послідовність, логічність, уміння формулювати висновки; точність письмової роботи.

Вищі бали оцінюються на основі незалежної та обґрунтованої точки зору здобувача на конкретну ситуацію чи практичну проблему.

Оцінювання рівня знань при складанні заліку здійснюється за такими критеріями. «Зараховано» (60-100 балів). Студент засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу, допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань. «Не зараховано» (0-59 балів).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

(для 1-6 курсів)

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	Відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	Добре
Задовільно	D (60-69)	Задовільно
	E (50-59)	Достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів Залік	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2							
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T6	T7	T8	T9	T10	МКР	40	100
4	4	4	4	4	10	4	4	4	4	4	10		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Антохов А., Клевчik Л. Самоменеджмент: навчальний посібник. Чернівці: Глибоцька районна друкарня. 2021. 176 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3682>
2. Антохов А.А., Клевчik Л.Л. Організаційна та управлінська основа кооперацій у сфері інновацій та інтелектуальної праці. Інфраструктура ринку. 2021. № 58. С.9-13. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2021/58_2021/4.pdf
3. Антохов А.А., Клевчik Л.Л., Лусте О.О. Механізми переходу до інноваційного типу соціально-економічного розвитку регіону. Інфраструктура ринку. 2022. № 63. С.10-15. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/63_2022/4.pdf
4. Бочуля Т. В. Організація інформаційної складової процесу управління в економічному просторі. Європейський вектор економічного розвитку. 2019. № 2. С. 32-43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ever_2013_2_5
5. Галушка, В. Запухляк, Л. Клевчik, О. Лусте, Б. Сторощук. Вплив господарського менталітету на соціально-економічний розвиток. Фінансово-

- кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. Том 1, № 42. 2022. С. 283-292. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3670/3481>
6. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Менеджмент: збірник тестових завдань. Укл.: Антохов А.А., Галушка З.І., Запужляк В.М., Поченчук Г.М. та ін. Чернівці. Чернівець. нац. ун-т. 2021. 203 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3136>
7. Грузіна І. А. Соціально-економічний розвиток регіонів в умовах формування інформаційного ринку. Формування ринкових відносин в Україні. 2019. № 6. С. 83–87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2019_6_15
8. Ковальчук Т. Т. Сучасний інформаційний ринок: концептуально-пізнавальний конспект / Т. Т. Ковальчук, І. Ю. Марко, Є. І. Марко. К.: Знання, 2019. 255 с.
9. Лазор Я. О. Поняття та види інформаційних систем. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Економіка. 2021. № 837. С. 80–86.
10. Лебідь О. В. Роль інформаційних технологій управління у розвитку підприємства. Академічний огляд. 2020. № 2 (37). С. 128–134.
11. Лепейко Т. І. Концептуальні засади менеджменту в інформаційній економіці: монографія / Т. І. Лепейко. Харків: вид. ХНЕУ, 2019. 254 с. URL: https://scholar.google.com.ua/scholar?hl=ru&as_sdt=0,5&cluster=15870929603659192249
12. Маркіна І. А. Організаційно-економічний механізм управління інформаційним потенціалом підприємства. Економічний форум. 2020. № 2. С. 175-181. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2020_2_28
13. Макаренко Є. А. Міжнародні інформаційні відносини: монографія / Є.А. Макаренко. К. : Наша культура і наука, 2019. 452 с.
14. Матвієнко О. В. Інформаційний менеджмент: навчально-методичний посібник / О.В. Матвієнко. К.: Університет економіки та права "КРОК", 2021. 88 с.
15. Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози / Є. А. Макаренко, М. М. Рижиков, М. А. Ожеван. К.: Центр вільної преси, 2022. 916 с.
16. Марущак Л. Концептуальні основи формування інформаційних потоків стратегічного управлінського обліку. Соціально-економічні проблеми і держава. 2019. Вип. 2 (13). С. 237-244. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sepid_2019_2_30
17. Полозова Т.В. Формування системи показників оцінки рівня інформаційної безпеки підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2020. № 33. С. 171–177. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2020_33_39
18. Полумієнко С.К. Система індикаторів інформаційно-технологічного розвитку України. Екологічна безпека та природокористування. 2019. Вип.10. С. 227–246. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/57546?show=full>
19. Салига С. Я. Інформаційне забезпечення управлінських рішень на підприємствах: монографія / С. Я. Салига, В. В. Фатюха. Запоріжжя: ГУ ЗІДМУ, 2021. 152 с.
20. Темнікова Н. В. Інформаційний менеджмент в системі управління фінансовою спроможністю підприємства. Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Серія: Економіка. 2021. № 8. С. 196–200. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2021_8_37

21. Хмельницький О. О. Інформаційна культура підготовка кадрів до інформаційної роботи: навчальний посібник / О. О. Хмельницький. К. : КНТ, 2019. 200 с. URL: <https://www.yakaboo.ua/ua/informacijna-kul-tura-pidgotovka-kadriv-do-informacijnoi-roboti.html>
22. Чічановський А. А. Інформаційні процеси в структурі світових комунікаційних систем: підручник / А. А. Чічановський, О. Г.Старіш. К.: Грамота, 2019. 568 с. URL: https://lib.oa.edu.ua/files/funds/works_oa/sociologija/%D0%A7%D1%96%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9,%20%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%96%D1%88%20%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D0%B8.pdf

Допоміжна:

1. Антохов А.А., Клевчик Л.Л. Вплив глобалізації на основні властивості типів економічної інформації. Потенціал сталого розвитку в умовах регіональних та глобальних викликів. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 11-13 травня 2022 року, Чернівці (Україна) – Сучава (Румунія). Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 8-9с. URL: <http://mmix.cv.ua/novyny/zbirnyk-tez-potentsial-stalogo-rozvytku-v-umovah-regionalnyh-ta-globalnyh-vyklykiv>
2. Глобалізація і безпека розвитку: монографія / Кер. авт. кол. О.Г. Білорус. К.: КНЕУ, 2021. 733 с.
3. Геворкян А. Ю. Інтегральне оцінювання рівня розвитку інформаційно-комунікаційних технологій регіонів в контексті зміцнення інформаційної безпеки України. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 11. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=2379>
4. Єжова Л. Ф. Інформаційний маркетинг: навчальний посібник / Л.Ф. Єжова. К.: КНЕУ, 2019. 560 с.
5. Коломієць В. Ф. Міжнародні інформаційні системи: підручник / В.Ф. Коломієць. К. : ВПЦ "Київський університет", 2019. 458 с. URL: <https://library.krok.edu.ua/media/library/category/knmzd/knmzd-0215.docx>
6. Лазарева С. Ф. Економіка та організація інформаційного бізнесу: навчальний посібник / С.Ф. Лазарева. К. : КНЕУ, 2020. 667 с.
7. Мей Кристофер. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд: монографія / Кристофер Мей. К.: К.І.С., 2022. 220 с. URL: <https://krytyka.com/ua/reviews/informatsiyne-suspilstvo-skeptychnyy-pohlyad>
8. Новак В. О. Інформаційне забезпечення менеджменту: навч. посібник / В. О. Новак, Л. Г. Макаренко, М. Г. Луцький. К.: Кондор, 2022. 462 с.
9. Орлов П. І. Інформація та інформатизація: Нормативно-правове забезпечення: науково-практичний посібник / П.І. Орлов. Х.: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2019. 576 с.
10. Уманців Г. Облікова інтерпретація інтелектуального капіталу в контексті становлення інформаційної економіки. Бухгалтерський облік і аудит. 2020. No 9. С. 9–15.

11. Флюр О. М. Формування глобального інформаційного суспільства. Шлях України: монографія / О.М. Флюр. К. : Відділ оперативної поліграфії Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Т. Шевченка, 2021. 140 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/is_2021_20_24.pdf
12. Чернозубкін І.О. Особливості управління інформацією суб'єкту господарювання з використанням комп'ютерних соціальних мереж. Вчені записки Університету «КРОК». Серія: Економіка. 2019. Вип. 31. С. 170-177.
13. Чубукова О. Інформаційна економіка. Актуальні проблеми економіки. 2020. № 11-12. С. 14–16.
14. Інформаційний сервіс в Інтернеті: навчальний посібник / за ред. В.М. Шейка. Х. :Харк. держ. Академія культури, 2019. 208 с.

9. Інформаційні ресурси

1. Офіційний Веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>
2. Урядовий портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
3. Офіційний інформаційний портал «Державного агентства з питань електронного урядування України». URL: <http://dknii.gov.ua/>
4. Рада національної безпеки і оборони України. URL: <http://www.rnbo.gov.ua/>
5. Постійне представництво України при ООН. URL: <http://un.mfa.gov.ua/ua>
6. Веб-портал «Організація Північно атлантичного договору». URL: <http://www.nato.int/cps/uk/>
7. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <http://www.niss.gov.ua/>
8. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти. Відділення інформаційно-аналітичних систем управління науково-освітньою галуззю. URL: <http://gioc.mon.gov.ua/>
9. Асоціація міст України. URL: <http://auc.org.ua/>
10. Центр енерго-інформаційної безпеки. URL: <http://www.bezpeka.org/ua>
11. Center for Information and Social Programs. URL: <http://www.cisp.org.ua/>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
"Комунікаційний менеджмент"

вибіркова

Освітньо-професійна програма: Менеджмент організацій і адміністрування
Спеціальність: 073 Менеджмент
Галузь знань: 07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Факультет: економічний
Мова навчання: українська
Розробник: Запухляк В.М., доцент кафедри економічної теорії,
менеджменту і адміністрування, к.е.н., доцент

Профайл викладача: <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/zapuhlyak-volodymyr-myhajlovych>
Контактний тел.: [+ 380 372 52 65 51](tel:+380372526551)
E-mail: v.zapukhlyak@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2852>
Консультації: он-лайн консультації – згідно з графіком
очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни). Навчальна дисципліна «Комунікаційний менеджмент» належить до вибірових освітніх компонент освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». Комунікаційний менеджмент покликаний на основі комплексного підходу дати системне уявлення про ділову комунікацію і методологію комунікаційного менеджменту; сформувати знання щодо концептуальних засад і технологій комунікаційного менеджменту; розвинути аналітичні здібності і практичні навички студентів в контексті управління комунікаційними процесами на міжособовому, внутрішньоорганізаційному та міжорганізаційному рівнях.

2. Мета навчальної дисципліни: полягає в ознайомленні студентів зі специфікою комунікації в сучасному соціальному та бізнес-середовищі, щоб вони, як майбутні менеджери, учасники бізнес-процесів могли оцінити місце і значення корпоративних комунікацій, орієнтуватися в комунікаційному просторі, застосовувати отримані знання на індивідуальному та організаційному рівні.

3. Пререквізити. У рамках роботи над курсом необхідним є вивчення здобувачем вищої освіти таких навчальних дисциплін: «Економічна теорія», «Мікроекономіка», «Менеджмент», «Менеджмент персоналу».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління і адміністрування» вивчення дисципліни «Комунікаційний менеджмент» сприяє формуванню таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

Програмні результати навчання

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Концептуальні основи організаційних комунікацій як процесу											
Тема 1. Середовище реалізації і сутність комунікаційного менеджменту	11	2	3	-	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 2 Комунікації в контексті еволюції теорії менеджменту	11	2	3	-	-	6	11	1	-	-	-	10

Тема 3. Комунікативна функція в діяльності організацій	11	2	3	-	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 4. Комунікаційний процес	11	2	3	-	-	6	11	1	1	-	-	9
Тема 5. PR як основа комунікаційного менеджменту	11	2	3	-	-	6	11	-	1	-	-	10
<i>Разом за ЗМ 1</i>	<i>55</i>	<i>10</i>	<i>15</i>			<i>30</i>	<i>55</i>	<i>4</i>	<i>2</i>			<i>49</i>
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Технології ефективного управління організаційними комунікаціями											
Тема 6. Дослідження середовища організації в рамках комунікаційного менеджменту	11	2	3	-	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 7. Комунікаційний компонент реалізації плану PR-кампанії	11	2	3	-	-	6	11	1		-	-	10
Тема 8. Формування позитивного іміджу організації	11	2	3	-	-	6	12	1	1	-	-	10
Тема 9. Комунікації у кризових і конфліктних ситуаціях	11	2	3	-	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 10. Технології цивілізованого лобювання	11	2	3	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 11. Ефективні міжособистісні комунікації	10	2	3	-	-	5	10	-	1	-	-	9
<i>Разом за ЗМ 2</i>	<i>65</i>	<i>12</i>	<i>18</i>			<i>35</i>	<i>65</i>	<i>4</i>	<i>2</i>			<i>59</i>
Усього годин	120	22	33			65	120	8	4			108

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Комунікаційний менеджмент» спрямована на узагальнення, системне засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона охоплює зокрема такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої і додаткової літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які винесені на самостійне вивчення, а також виконання дослідницького завдання по кожному змістовому модулю. Зміст завдання полягає у підготовці письмової відповіді (у формі презентації) на обране питання з наведеного нижче переліку (одна письмова робота у рамках кожного модуля). За кожен таку роботу, в якій викладено обґрунтований матеріал, здобувач може отримати до 8 балів. Сума балів за виконання дослідницького завдання визначається: повнотою відповіді, логікою та аргументованістю викладу матеріалу, оригінальністю авторського підходу, якістю і кількістю використаних джерел, оформленням роботи.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема 1. Середовище реалізації і сутність комунікаційного менеджменту Роль і значення інформації в управлінській діяльності. Дані, інформація, знання. Модель DIKW. Ф.Махлуп й інформаційна економіка. Показники якості економічної інформації. Цикл інформації. Фірма (організація) як середовище інформаційного обміну. Виробничі та «інформаційні працівники». Knowledge worker. Персонал, культура, матеріальні активи, зацікавлені групи і комунікації. Сутність і специфіка комунікаційного менеджменту.	6	10

	Соціальні й економічні аспекти комунікаційного менеджменту.		
2	<p>Тема 2 Комунікації в контексті еволюції теорії менеджменту</p> <p>Специфіка і роль комунікацій у менеджменті і в соціальних системах. Лінійна (класична) модель комунікацій. Соціально-психологічна (інтеракційна) модель. Шумова модель комунікацій. Факторна модель комунікацій. Циклічна (збалансована) модель комунікації. Принципи побудови комунікацій в «школі наукового управління» та «адміністративній школі». Комунікаційні аспекти принципів А. Файоля. Делегування відповідальності, співставність відповідальності і влади, діапазон контролю. «Місток» Файоля. Розуміння комунікацій в «школі людських відносин». Дивергенція цілей. Значення комунікацій в «школі соціальних систем». Г. Саймон – концепція обмеженої раціональності. Принципи побудови комунікацій: порівняльний аналіз.</p>	6	10
3	<p>Тема 3. Комунікативна функція в діяльності організацій</p> <p>Роль і місце комунікацій в управлінському контексті. Механістичний і діяльнісний підхід до комунікації. Ключові аспекти комунікаційної взаємодії: інформаційний, інтерактивний, гносеологічний, аксіологічний, нормативний, семіотичний. Цілі і функції комунікацій в організації: інформативна, мотиваційна, контрольна, експресивна. Види комунікацій в організації. Міжособові, внутрішньоорганізаційні, зовнішні. Висхідні і низхідні комунікації. Вербальна і невербальна комунікація.</p>	6	10
4	<p>Тема 4. Комунікаційний процес</p> <p>Базова модель процесу комунікацій. Модель Шеннона-Вівера. Комунікатор, повідомлення, передавач, адресат, шум. Модель комунікацій В.Шрамма. Інформування, інструктування, переконання. Соціальне оточення. Специфіка елементів комунікаційного процесу. Декодування, стереотипи, символи, семантика, тиск групи. Бар'єри у процесі комунікацій. Шум в комунікаційному процесі. Мікробар'єри і макробар'єри комунікацій. Фактори джерела (відправника). Фактори одержувача.</p>	6	9
5	<p>Тема 5. PR як основа комунікаційного менеджменту</p> <p>Сутність та призначення публік рілейшнз в контексті управлінської діяльності. «Чорний» PR. Інтернет просування. Спеціальні події. Продакт плейсмент. Пабліцитний капітал. Нематеріальні активи та їх структура. Стійкі конкурентні переваги. Паблік рілейшнз і споріднені види діяльності. Прес-посередництво, пабліситі, реклама, маркетинг. Відмінності між цільовими функціями PR і пропаганди. Принципи PR і функції PR. Вимоги до особистих якостей фахівця з публік рілейшнз.</p>	6	10
6	<p>Тема 6. Дослідження середовища організації в рамках комунікаційного менеджменту</p> <p>PR-аудит. Комунікаційний аудит. Аудит груп громадськості, що мають відношення до організації (релевантні групи громадськості). Аудит ставлення груп громадськості до організації. Аудит міри впливовості груп громадськості. Аналіз комунікаційного клімату. Аналіз комунікаційних мереж. Контент-аналіз. Соціальний аудит. Об'єкти та технології соціального аудиту. Ситуаційний аналіз. Маркетингові дослідження.</p>	6	10

7	<p>Тема 7. Комунікаційний компонент реалізації плану PR-кампанії</p> <p>Структура плану PR-кампанії. Ситуація; цілі; громадськість (аудиторія); стратегія; тактика; календар-графік; бюджет; оцінка. Умови ефективності інформаційного повідомлення. Повідомлення і цільова аудиторія. Як зробити повідомлення новиною. Надійність джерела повідомлення. Використання неконтрольованих і контрольованих засобів комунікації. Принципи ефективної комунікації. Перелік подій та їх типова комунікаційна підтримка.</p>	6	10
8	<p>Тема 8. Формування позитивного іміджу організації.</p> <p>Соціально-психологічна природа іміджу. Функції іміджу на рівні організації. Імідж, репутація, бренд як елементи інтелектуального капіталу. Компоненти іміджу. Внутрішня громадськість та імідж організації. Іміджева атрибутика організації. Імідж і репутація – порівняльна характеристика. Позиціонування організації за допомогою репутаційного менеджменту. Моделі тактики репутаційного менеджменту. Бренд. Модель 5E.</p>	6	10
9	<p>Тема 9. Комунікації у кризових і конфліктних ситуаціях.</p> <p>Типологія криз та інших екстремальних ситуацій. Роль людського чинника у кризових ситуаціях. Управління в умовах кризи. Процес управління проблемами. Комунікація в умовах кризи. Комунікаційна модель впливу кризи на співробітників організації. Модель SBR. Ключова роль співробітників організації в умовах кризи. Стратегія і тактика боротьби з чутками. Дезінформація. Центр боротьби з чутками.</p>	6	10
10	<p>Тема 10. Технології цивілізованого лобіювання</p> <p>Лобіювання: сутність, легітимність, практика. GR-менеджмент і лобіювання. Організація лобістської кампанії. Ключові тактики лобіювання. Безпосереднє лобіювання. Опосередковане лобіювання. Внутрішнє лобіювання. Прийоми та способи лобіювання. Методи впливу на адресатів лобіювання.</p>	6	10
11	<p>Тема 11. Ефективні міжособистісні комунікації.</p> <p>Ефективні публічні виступи. Модель CALLER. Активне слухання. Емпатія. Методи забезпечення ефективного зворотного зв'язку. Позамовні навички комунікації. Категорії позамовних засобів комунікації. Статичні особливості й характеристики. Динамічні компоненти. Кінезис і комунікації. Дотик як засіб спілкування. Особистий простір. Соціальний простір. Візуальний контакт. Особливості використання інтонаційної системи у комунікаціях.</p>	5	9

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Віртуальні класи і відеоконференції: платформа Google Meet для онлайн-зустрічей, проведення лекцій, обговорення практичних аспектів дистанційно у режимі реального часу.

Антилекція як інструмент налагодження зворотного зв'язку із аудиторією, забезпечення ефективних комунікацій у процесі викладання.

Платформа Moodle, яка в межах навчальної дисципліни дозволяє створювати онлайн-версію курсу із відповідними методичними матеріалами та можливістю взаємодії між здобувачами освіти та викладачем.

Методи навчання

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 2 – проблемна лекція;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (case study);
- МН 8 – робота з тестами;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у студентській олімпіаді, конференції тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. У випадку використання ідей, розробок, тверджень інших авторів, обов'язковим є посилання на джерела інформації.

Відвідування занять. Обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни – регулярне відвідування занять. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти. Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол № 109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Засоби оцінювання:

- МО 1 – фронтальне опитування;
- МО 2 – індивідуальне опитування;
- МО 3 – презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);
- МО 7 – реферати;
- МО 8 – есе;
- МО 11 – тестування;
- МО 12 – тематичні контрольні роботи;
- МО 14 – підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка і обґрунтованість викладу матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземними мовами) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, узагальнення і висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел інформації, нормативних документів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність,

уміння формулювати висновки; нестандартний підхід і креативність; акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (*заліку*).

Моніторинг навчальних результатів здійснюється на основі:

поточного контролю за підсумками оцінювання експрес-опитувань, тестувань, індивідуального й колективного опрацювання кейсів, виступів, повідомлень, реферативних завдань та участі в дискусіях з проблематики відповідних занять (максимальна сумарна кількість балів, яку може отримати студент за роботу на практичних заняттях в рамках поточного контролю становить 60 балів);

підсумкового контролю у вигляді *заліку* (оцінюється в 40 балів).

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається із суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання залікових завдань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
A (90-100)	Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Здобувач засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою. Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
B(80-89)	Здобувач показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
C(70-79)	Здобувач опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.

D(60-69)	Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
E (50-59)	Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F(1-34)	Здобувач має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)													Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	ІНДЗ-1	T6	T7	T8	T9	T10	T11	ІНДЗ-2		
4	4	4	5	5	8	4	4	4	4	3	3	8	40	100

T1, T2 ... T11 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література (основна)

1. Борг Д. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. Харків : Фабула, 2019. 304 с.
2. Бурмака. Т. М. Комунікативний менеджмент : конспект лекцій. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 69 с.
3. Гудзь О. Є., Маковецька І. М. Управління комунікаціями в підприємствах: монографія. Львів : «Галицька видавнича спілка», 2021. 216 с.
4. Гудзь О. Є., Маковецька І. М. Комунікаційний менеджмент: навчальний посібник. Львів : «Галицька видавнича спілка», 2021. 224 с.
5. Коулман А. Стратегії кризових комунікацій. Харків : Фабула, 2023. 200 с.
6. Підприємництво та організація власного бізнесу: навч. посібник. Укл.: Білоскурська О., Бак Н., Проданчук М., Запихляк В. та ін. / За ред. Р.І. Грешка. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 580 с.
7. Романовський О.Г., Серета Н.В., Воробйова Є.В. Основи публік рилейшнз : навч. посіб. Харків : НТУ «ХПІ», 2019. 173 с.
8. Сагер Л.Ю. Управління внутрішніми комунікаціями підприємств: теорія, методика, практика : монографія. Київ : ЦУЛ, 2019. 196 с.
9. Стратегічні комунікації : практичний посібник / Компанцева Л., Заруба О., Череватий С., Акульшин О. та ін.; за заг. ред. Давліканової О., Компанцевої Л. Київ : ТОВ «ВІСТКА», 2022. 278 с.

9. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
3. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень URL: <http://www.niss.gov.ua>
4. Офіційний сайт Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку. URL: <http://wdc.org.ua/>
5. Офіційний сайт Статистичного відділу ООН (UNSD). URL: <https://unstats.un.org/home/>
6. Hofstede Insights. URL: <https://www.hofstede-insights.com/country>
7. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum). URL: <https://www.weforum.org/>
8. Офіційний сайт Boston Consulting Group. URL: <https://www.bcg.com/>
9. Офіційний сайт Harvard Business Review. URL: <https://hbr.org/>
10. Офіційний сайт Interbrand. URL: <https://www.interbrand.com/>
11. Офіційний сайт IPRA (International Public Relations Association). URL: <https://www.ipra.org/>
12. Офіційний сайт PricewaterhouseCoopers. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk.html>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

”Конкурентна політика”

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов’язкова)

Освітньо-професійна програма **”Менеджмент організацій і адміністрування”**

(назва програми)

Спеціальність **073– Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07– Управління і адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший бакалаврський**

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **Клевчик Леонід Леонідович**, асистент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, кандидат економічних наук

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektiv-kafedry/klevchik-leonid-leonidovych>

Контактний тел. **0501723253 (Viber, WhatsApp, Telegram)**

E-mail: l.klevchik@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=428>

Консультації очні та онлайн консультації: Вівторок 13:00-15:00

1. Анотація дисципліни.

“Конкурентна політика” викладається в 3 семестрі (ґрунтується на знаннях, здобутих студентами у ході вивчення більшості дисциплін, що належать як до обов’язкової, та і до вибіркової компонент ОП). Призначення навчальної дисципліни полягає у формуванні в студентів сучасних фундаментальних знань, навичок вирішення складних завдань управління конкурентоспроможністю на підприємстві.

2. Метою навчальної дисципліни є поглиблення знань з теорії та практики реалізації конкурентної політики в Україні та світі, опанувати методику визначення монопольного становища підприємців на ринку, зрозуміти доцільність прийняття рішень щодо захисту конкуренції в сучасних умовах.

3. Пререквізити. Теоретико-методологічною базою для вивчення дисципліни є “Економічна теорія”, “Мікроекономіка”, “Вища математика”.

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма «Менеджмент організацій і адміністрування») вивчення дисципліни сприяє формуванню таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетентності

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні компетентності

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни “Конкурентна політика”												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			Кредитів	Годин	Змістових модулів	лекції	практичні	Семинарські	Лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	4	120	2	30	30	-	-	60	-	Залік
Заочна	2	3	4	120	2	8	2	-	-	110	-	Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	Денна форма							Заочна форма						
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі						
		л	п	ла б	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1. Концептуальні основи конкурентної політики														
Тема 1. Управління конкурентною політикою як невід’ємна складова економічної політики держави	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	-	11	
Тема 2. Конкуренція в системі ринкової економіки	12	3	3	-	-	6	11	-	-	-	-	-	11	
Тема 3. Методи оцінки конкурентоспроможності	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	-	11	
Тема 4. Види конкуренції	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	-	11	
Тема 5. Антимонопольне регулювання в системі державного регулювання економіки	12	3	3	-	-	6	13	1	1	-	-	-	11	

Разом за змістовим модулем 1	60	15	15	-	-	30	60	4	1	-	-	55
Змістовий модуль 2. Конкурентні переваги підприємства та міжнародне спрямування конкурентної політики												
Тема 6. Конкурентні переваги підприємства	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	11
Тема 7. Конкурентоспроможність продукції підприємства	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	11
Тема 8. Розробка стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства	12	3	3	-	-	6	11	-	-	-	-	11
Тема 9. Міжнародна конкурентоспроможність української економіки	12	3	3	-	-	6	12	1	-	-	-	11
Тема 10. Конкурентна політика ЄС	12	3	3	-	-	6	13	1	1	-	-	11
Разом за змістовим модулем 2	60	15	15	-	-	30	60	4	1	-	-	55
Усього годин	120	30	30	-	-	60	120	8	2	-	-	110
Підсумкова форма контролю	Залік											

5.3. Самостійна робота з навчальної дисципліни „Конкурентна політика”

№ з/п	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин Денна форма	Кількість годин Заочна форма
1	Управління конкурентною політикою як невід'ємна складова економічної політики держави 1. Конкурентна політика як невід'ємна частина економічної політики будь-якої сучасної держави. 2. Складність процесу функціонування та розвитку конкурентних відносин. 3. Державна конкурентна політика. 4. Стимулювання та розвиток конкуренції: основи сучасної конкурентної політики. 5. Конкурентне законодавство як правова основа конкурентної політики.	6	11

2	<p>Конкуренція в системі ринкової економіки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні підходи до визначення конкуренції. 2. Моделі конкуренції. 3. Функції та види конкуренції. 4. Конкуренція та конкурентоспроможність. 	6	11
3	<p>Методи оцінки конкурентоспроможності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методологічні підходи до оцінки конкурентоспроможності. 2. Якісні методи оцінки. 3. Кількісні методи. 4. Спеціальні методи оцінки. 5. Основні принципи оцінки конкурентоспроможності. 	6	11
4	<p>Види конкуренції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Умови виникнення конкуренції. 2. Функції та завдання конкуренції. 3. Форми економічної конкуренції. 4. Демонізація як необхідна умова виникнення конкурентного середовища. 5. Захист конкуренції. Промислове шпигунство та патентування в системі добросовісної конкуренції. 	6	11
5	<p>Антимоніпольне регулювання в системі державного регулювання економіки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моніпольне становище (домінуюче становище) на ринку товарів. 2. Функції антимоніпольного регулювання. 3. Інструменти антимоніпольного регулювання: адміністративні, фінансово-економічні, інформаційно-консультативні. 4. Форми антимоніпольного контролю з боку держави. 5. Антимонополітарні узгоджені дії: сутність, причини виникнення, основні форми прояву. 	6	11
6	<p>Конкурентні переваги підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, види та джерела формування конкурентних переваг. 2. Модель п'яти сил конкуренції М. Портера та її елементи. 3. Конкурентні переваги як результат реалізації основних факторів успіху компанії. 4. Методи аналізу конкурентних переваг. 5. Концепція "стратегічних зон господарювання" та її застосування до створення конкурентних переваг. 6. Концепція ланцюжків створення цінності та її застосування до створення конкурентних переваг. 	6	11
7	<p>Конкурентоспроможність продукції підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фактори та критерії конкурентоспроможності продукції. 2. Методи оцінки конкурентоспроможності 	6	11

	<p>продукції.</p> <p>3. Конкурентоспроможність продукції та послуг як основа організації конкурентоспроможності підприємства.</p> <p>4. Роль стандартизації, сертифікації та систем якості в забезпеченні конкурентоспроможності продукції.</p> <p>5. Концепція якості продукції у внутрішній системі управління підприємством.</p>		
8	<p>Розробка стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства</p> <p>1. Поняття та сутність поняття "стратегія" та характеристика стратегій розвитку підприємства.</p> <p>2. Система конкурентних стратегій компанії.</p> <p>3. Основні конкурентні стратегії та конкурентні переваги.</p> <p>4. Портфельний аналіз у розробці корпоративних стратегій.</p> <p>5. Стратегії отримання конкурентних переваг (загальні конкурентні стратегії).</p>	6	11
9	<p>Міжнародна конкурентоспроможність української економіки</p> <p>1. Конкурентний потенціал української економіки.</p> <p>2. Конкурентоспроможність української продукції за цінovими та неціновими показниками на міжнародних ринках.</p> <p>3. Українські компанії в контексті міжнародного ринку.</p> <p>4. Україна в оцінці міжнародної конкурентоспроможності.</p>	6	11
10	<p>Конкурентна політика ЄС</p> <p>1. Історія виникнення спільної конкурентної політики ЄС.</p> <p>2. Адаптація українського законодавства до стандартів ЄС.</p> <p>3. Дослідження правових засад співробітництва між Україною та ЄС у сфері захисту конкуренції.</p> <p>4. Перспективи та тенденції розвитку правового забезпечення захисту конкуренції в Україні.</p>	6	11
Разом		60	110

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

У викладанні курсу використовуються такі освітні технології:

1. Лекції та супроводжуючі презентації.
2. Онлайн-лекції, в тому числі відео з відомими економістами або гостьові лекції викладачів ЗВО, з якими укладено угоди про співпрацю.
3. Семінари, вебінари та онлайн-дискусії.
4. Групова робота, в якій здобувачі розв'язують задачі та практичні кейси.

5. Онлайн-тести та опитування: Система MOODLE

6. Застосування інформаційних технологій, використання статистичних даних для аналізу економічних процесів, побудова графіків і діаграм для пояснення їх динаміки.

Методи навчання:

МН 1 - вербальні методи (лекція, бесіда, пояснення, розповідь тощо);

МН 9 - робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;

МН 10 - самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;

МН 11 - дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна та письмова (тестування, есе, реферати, творча робота, відповіді студентів).

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

МО 1 - фронтальне опитування;

МО 2 - індивідуальне опитування;

МО 3 - презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);

МО 7 – реферати;

МО 8 – есе;

МО 11 – тестування;

МО 12 - тематичні контрольні роботи;

МО 13 - модульні контрольні роботи.

Дедлайни та перескладання. Завдання, подані із запізненням без поважної причини, оцінюються нижчою оцінкою (мінус 1 бал за кожен день пропуску). За наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо) модулі будуть переставлені за погодженням з керівництвом.

Академічна доброчесність. Кандидати повинні самостійно виконати навчальні завдання, поточні та підсумкові завдання для відстеження результатів навчання. При використанні ідей або розробок інших авторів посилання на джерела інформації обов'язкові. Відмова від проведення контрольних заходів призведе до виставлення незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Активне відвідування є необхідною умовою для завершення курсу. Якщо кандидат не бере участь у семінарі, він або вона втрачає можливість зарахування успішності з предметного заліку. Форми

навчання визначаються затвердженою програмою навчального процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти:

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності практичного використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: цілісність запитання; логіка викладу матеріалу; використання різноманітних джерел інформації (в тому числі іноземними мовами); аналітичні міркування, порівнянність, висновки; здатність аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням національної та світової практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття теми, аргументованість і логічність викладу матеріалу, використання різноманітних джерел, нормативно-правових актів, прикладів і фактичних матеріалів; чесність, послідовність, логічність, уміння формулювати висновки; точність письмової роботи.

Вищі бали оцінюються на основі незалежної та обґрунтованої точки зору здобувача на конкретну ситуацію чи практичну проблему.

Оцінювання рівня знань при складанні заліку здійснюється за такими критеріями. «Зараховано» (60-100 балів). Студент засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу, допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань. «Не зараховано» (0-59 балів).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

(для 1-6 курсів)

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	Відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	Добре
Задовільно	D (60-69)	Задовільно
	E (50-59)	Достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів Залік	Сумарна кількість балів	
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2							
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T6	T7	T8	T9	T10	МКР	40	100
4	4	4	4	4	10	4	4	4	4	4	10		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Антохов А.А., Клевчик Л.Л. Інтелектуальний потенціал карпатського регіону України в контексті вдосконалення та розвитку сфери інформаційних технологій. Науковий вісник Чернівецького університету: Економіка. Вип. 829. 2020. С.37-44

URL: <http://econom.chnu.edu.ua/journal/index.php/ecovis>

2. Антохов А.А., Клевчик Л.Л. Інформаційні технології як детермінанти інтелектуалізації та розвитку регіональної економіки. Інвестиції: практика та досвід. 2023. №8. С.15-19

URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/issue/view/69/53>

3. Андріїв Н. М. Аналіз конкурентного середовища у підприємницькій сфері України. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. Одеса, 2019. Вип. 1(1). С. 79-82.

URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2019_19_1\(1\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2019_19_1(1)_22)

4. Борисенко З. М. Конкурентна боротьба. Дзеркало тижня. 2020. Випуск 27.

URL: https://dt.ua/zepovit/konkurentna-borotba-334082_.html

5. Герасименко А.Г. Конкурентна політика: економічний зміст та напрями вдосконалення. Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право. 2019.
6. Дунська, А.Р. Управління міжнародною конкурентоспроможністю вітчизняних підприємств на інноваційній основі. Актуальні проблеми економіки. 2019. № 7. С. 104-110
7. Дмитрієв І.А., Кирчата І. М., Шершенюк О.М. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник. ФОП Бровін О.В. 2020. 340 с.
8. Клевчік Л. Л. Шляхи подолання проблеми бідності в сучасних глобалізаційних умовах. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». Острог : Вид-во НаУОА, 2019. № 11(39). С. 9–13.
URL: [https://ecj.oa.edu.ua/assets/files/NZ_ek_Vyp_11\(39\).pdf](https://ecj.oa.edu.ua/assets/files/NZ_ek_Vyp_11(39).pdf)
9. Конкурентна політика держави в умовах трансформації національної економіки: Монографія / За заг. ред. В. Д. Лагутіна. К.: КНТЕУ. 2019. 308с.
10. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств: кредитно - модульний курс : навч. посіб. / ред.: І.Ю. Сіваченко, Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова. Вид. 3-тє, перероб. та доп.. К.: ЦУЛ, 2021. 312 с.
11. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: конспект лекцій / С.В. Тютюнникова, Л.О. Мельнік; Харк. держ. ун-т харч. та торг. Х.: ХДУХТ, 2021. 186 с.
12. Швидка Т. І. Економічна конкуренція: сучасний стан законодавчого забезпечення та перспективи його модернізації: монографія / Т. І. Швидка Харків : Право, 2020. 376 с.
13. Конкурентоспроможність підприємства: підручник / П. І. Юхименко, М. В. Вихор, Ю. С. Гринчук, Н. В. Коваль, Л. П. Хахула, О. І. Шемігон та ін.; за заг. ред. д. е. н., професора, академіка НААН України А. С. Даниленка. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 320 с.
14. Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств : монографія. За загальною редакцією професора О.Г. Янкового. Одеса, Атлант, 2019. 514 с.

Допоміжна:

1. Балабанова Л.В., Кривенко Г.В., Балабанова І.В. Управління конкурентоспроможністю підприємств: навч. посібник. Київ: ВД «Професіонал», 2019. 256 с.
2. Должанський І.З., Загорна Т.О. Конкурентоспроможність підприємства: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 384 с.
3. Журик Ю.В. Антимонопольно-конкурентне право України: навч. пос. Київ: ЦУЛ, 2021. 272 с.
4. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства : підруч. / Т.М. Мельник, Н.О. Іксарова. Київ : Київ. нац.торг.-екон. ун-т, 2019. 456 с.
5. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб. / уклад. Н. В. Коваль. Біла Церква: БНАУ, 2019. 375 с.
6. Лагутін В. Конкурентна політика держави: механізм реалізації. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2019. № 4. С. 22-37.

7. Макаренко, М.В. Технологія управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2020. № 4. С. 114-120
8. Швидка Т. І. Антиконтурентні узгоджені дії, або картельні змови (небезпечні наслідки та проблеми притягнення до відповідальності). Економічна теорія та право. 2019. № 3. С. 119-131.
9. Филюк Г. М. Конкуренція і монополія в епоху глобалізації: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2021. 404 с.
10. David J. Teece. Innovation, governance, and capabilities: implications for competition policy. Industrial and Corporate Change, 2020, Vol. 29, No. 5, p. 1075–1099
URL:<https://www.xmol.com/paper/1361487831890169856?recommendPaper=1294263860044898304>

9. Інформаційні ресурси

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони. Url: <http://comeuroint.rada.gov.ua/comeuroint/doccatalog/document?id=56219>
2. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України
URL:<http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/index>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України
URL:<http://ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>
5. Офіційний сайт Торгово-промислової палати України URL: <https://ucci.org.ua/>
6. Постійне представництво України при ООН. URL: <http://un.mfa.gov.ua/ua>
7. Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC). Url: <http://www.apec.org/>
8. Economic Cooperation and Development (OECD). Url: <http://www.oecd.org/>
9. International Labour Organization (ILO). Url: <http://www.ilo.org/global/langen/index.htm>
10. World Trade Organization. Url: <http://www.wto.org/>

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

«Креативний менеджмент» викладається у 7 семестрі (ґрунтується на знаннях, здобутих студентами у ході вивчення більшості дисциплін, що належать як до обов'язкової, та і до вибіркової компонент ОП). Курс забезпечує формування інноваційного мислення, оволодіння інструментарієм творчого підходу до вирішення інноваційних задач, набуття знань і навичок в області розвитку креативного середовища й створення креативної організації.

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета навчальної дисципліни «Креативний менеджмент» - формування у студентів комплексних знань щодо вибору нових форм і засобів управління в інноваційній сфері для планування та організації творчої роботи в команді, засвоєння технологій і методів вирішення нестандартних завдань у галузях економіки й управління.

Переваги вивчення курсу «Креативний менеджмент» полягають у формуванні у студентів професійних компетенцій, які дозволять:

- організовувати творчі маркетингові дослідження, рекламні кампанії та PR-кампанії фірми;
- створювати в організації атмосферу творчості, заповзятливості й новаторства;
- використовувати систему прийомів, методик і способів продуктивного розв'язання проблем та прийняття творчих рішень;
- створювати ефективну систему мотивування творчої активності працівників;
- застосовувати методики й прийоми управління новаціями й змінами в організації;
- ініціювати заходи по трансформації й оновленню організації;
- проводити тренінги з активізації творчості та розвитку творчих здібностей з персоналом фірми.

3. Пререквізити.

“Менеджмент”, “Економіка підприємства”, “Маркетинг”, “Соціологія”, “Економічна психологія”.

4. Результати навчання

Загальні та спеціальні компетенції

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту

СК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань

СК* 16. Здатність до інноваційної діяльності в умовах невизначеності та ризикованості зовнішнього середовища

Програмні результати навчання

- ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.
- ПРН* 18. Розробляти плани розвитку бізнесу та здійснювати керівництво їх реалізацією.
- ПРН* 19. Обирати на ринку локальні, перспективні, інноваційні ніші для розвитку малого бізнесу
- ПРН* 20. Використовувати сучасні механізми та способи ефективного адміністрування багатьох різних процедур функціонування бізнесу.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік навчання	Семестр	Кількість		Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	Самостійна робота		Індивідуальні завдання
Денна	3	6	3	90	15		15		60		залік
Заочна	3	6	3	90	4		8		78		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і теми лекційних занять	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	л а б	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ КРЕАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ												
Тема 1. Концепція креативного менеджменту							12	1	1			10
	8	1	1	-	-	6						
Тема 2. Сутність креативності в бізнесі. Складові креативності							12	1	1			10
	10	2	2	-	-	6						
Тема 3. Процес і природа творчого мислення							11		1			10
	12	2	2	-	-	8						
Тема 4. Методи постановки й аналізу управлінських проблем в інноваційному бізнесі							11		1			10
	12	2	2	-	-	8						
Разом за змістовим модулем 1	42	7	7	-	-	28	46	2	4			40
Змістовий модуль 2. ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПІДПРИЄМСТВІ												

Тема 5. Формування креативного середовища на підприємстві	12	2	2	-	-	8	12	1	1			10
Тема 6. Стратегії розвитку творчого потенціалу в організаціях	12	2	2	-	-	8	12	1	1			10
Тема 7. Управління інноваційними командами	12	2	2	-	-	8	11		1			10
Тема 8. Управління креативністю. Створення креативної організації	12	2	2	-	-	8	9		1			8
Разом за змістовим модулем 2	48	8	8	-	-	32	44	2	4			38
Усього годин	90	15	15	-	-	60	90	4	8			78

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Тема 1. Поняття про креативний менеджмент 1.1. Теорії креативності 1.2. Формування стратегічного мислення як основи креативного менеджменту 1.3. Типологія мислення в дослідницькій і управлінській діяльності
2.	Тема 2. Формування та розвиток креативного потенціалу менеджера-підприємця 2.1. Творчий потенціал особистості підприємця. 2.2. Методи розвитку креативності 2.3. Методи пошуку креативних ідей 2.4. Методи творчого та критичного мислення, що сприяють реалізації креативності в підприємницькій діяльності.
3.	Тема 3. Креативні методи управлінської (дослідницької) діяльності 4.1. Методи інтуїтивного пошуку. 4.2. Методи психологічної активації творчого мислення. 4.3. Метод синектики. 4.4. Метод проектування концепцій
4.	Тема 4. Формування творчих професійних команд 3.1. Соціально-психологічна сутність та соціально-економічні характеристики творчих команд. 3.2. Типи творчих колективів, їх особливості 3.3. Формування позитивного іміджу креативної організації
5.	Тема 5. Основи техніки групового розвитку 5.1. Мотивування творчості 5.2. Групове самонавчання. 5.3. Діалог, як форма групового розвитку
6.	Тема 6. Сутність і особливості творчого бізнесу 6.1. Основні характеристики творчої економіки. Особливості та види творчих індустрій.. 6.2. Прояв творчості в бізнесі. Специфіка підприємницького творчості
7.	Тема 7. Модель креативної організації як відкритої системи, що

	<p>саморозвивається</p> <p>7.1. Аналіз факторів впливу зовнішнього середовища</p> <p>7.2. Адаптація до зовнішнього середовища і змін оточення.</p> <p>Принципи виживання і досягнення успіху в складному, взаємозалежному, динамічному, турбулентному, непередбачуваному і хаотичному зовнішньому середовищі. Відкритість новизні та свіжим ідеям.</p>
8.	<p>Тема 8. Управління проектом як творче перетворення навколишнього середовища</p> <p>8.1. Створення нових бізнес-проектів і відкриття нового напрямку в рамках існуючого бізнесу.</p> <p>8.2. Інформаційні технології, технічні засоби і програмне забезпечення бізнес-процесів і управління</p>

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 2 – проблемна лекція;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 9 – робота в групах;
- МН 10 – проектна діяльність з використанням мультимедіа;
- МН 11 – ділові ігри;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Форми та методи оцінювання

- МО 1. фронтальне опитування,
- МО 2. індивідуальне опитування,
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних),
- МО 4. презентація результатів виконання командних завдань
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проектів
- МО 6. ділові ігри
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій,
- МО 13. модульні контрольні роботи
- МО 14. підсумковий контроль – залік

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки; вміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та

фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	зараховано
	B (80-89)	
	C (70-79)	
	D (60-69)	
	E (50-59)	
Не зараховано	FX (35-49)	не зараховано (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	не зараховано з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Залік	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
8	8	7	7	8	8	7	7	40	100

Види та форми контролю

Навчальний матеріал розподілено за 2-ма модулями. Максимальна оцінка за кожний модуль складає 30 балів. Ще 40 балів студент може отримати на заліку.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається викладачем, що проводить заняття.

Модульний контроль проводиться наприкінці змістового модулю за рахунок аудиторних занять і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формує цей модуль. Модульний контроль реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань і проведення спеціальних контрольних заходів.

Підсумковий контроль – залік, проводиться у формі тестування і усної відповіді на теоретичне запитання. З метою уточнення оцінки студент може відповісти на 1-2 додаткових запитання (за вибором викладача).

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- модульні контрольні роботи;
- тести трьох рівнів складності;
- фіксовані виступи;
- есе;

- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- індивідуальне та групове виконання ситуаційних завдань;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

№ з/п	Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Бали рейтингу	Максимальна кількість балів
1. Бали поточної успішності за участь у семінарських заняттях			
Критерії оцінювання		5 балів	
<i>Відмінно («5»)</i> – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.		5	
<i>Добре («4»)</i> – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.		4	
<i>Задовільно («3»)</i> – студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.		3	
<i>Незадовільно («2»)</i> – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.		2	
<i>Незадовільно («1»)</i> – студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.		0-1	
2. Самостійна робота студентів			
Критерії оцінювання		5 балів	

<ul style="list-style-type: none"> • розгорнутий, вичерпний виклад змісту питань; • повний перелік необхідних для розкриття змісту питань категорій та законів; • використання актуальних фактичних та статистичних даних, матеріалів останніх подій в економічній сфері в країні та за її межами; • використання матеріалів періодики; • проведений опис об'єктів. 	4-5
--	------------

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
A	90 – 100	зараховано
B	80 – 89	
C	70 – 79	
D	60 – 69	
E	50 – 59	
FX	35 – 49	незараховано
F	1 – 34	незараховано (без права перездачі)

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)								Кількість балів (залік)	Сумар на к-ть балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
8	7	8	7	7	7	8	8		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

5. Рекомендована література

5.1. Основна

1. Божидарнік Т. В., Василик Н. М. Креативний менеджмент: навч. посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. 498 с.
2. Брич В. Я., Корман М. М. Креативний менеджмент: підручник. Тернопіль: ТНЕУ. 2018. 220 с.
3. Довгань Л. Є., Ситник Н. І. Креативний менеджмент: навч. посібник. К.: НТУУ «КПІ», 2014. 248 с.
4. Назарова Г. В., Сотнікова Ю. В. Креативна економіка та менеджмент: навч. посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 160 с.
5. Окорський В. П., Валюх А. М. Креативний менеджмент: підручник. Рівне: НУВГП, 2017. 344 с.
6. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Креативний менеджмент: навчальний посібник (практикум). Біла Церква: Білоцерківдрук, 2021. 150 с.

5.2. Допоміжна

1. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Креативний потенціал України: аналіз, напрямки розвитку. Економіка та держава. 2020. №7. С. 6- 15.
2. Квіта Г. М., Шіковець К. О., Головач М. С. Застосування методу Едварда де Боно в бізнес-аналізі сучасного підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. Випуск 4 (15). С. 186-190.
3. Келлі Т., Келлі Д. Творча впевненість. Як розкрити свій потенціал. Основи, 2017. 304 с.
4. Клеон О. Кради як митець. Креативні “фішки”, про які тобі ніхто не розповість. Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 160 с.
5. Коваль Н. В., Биба В. А. Використання теорії поколінь в менеджменті персоналу. Ефективна економіка. 2020. № 10. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8262>
6. Куніос Д., Біман М. Момент Еврики. Ага-реакції, творчий інсайт і мозок. #книголав, 2017. 368 с. 16. Мікалко М. 21 спосіб мислити креативно. Клуб сімейного дозвілля, 2019. 400 с.
7. О’Конор Дж., Макдермотт І. Системне мислення. Пошук неординарних творчих рішень. Наш формат, 2018. 240 с.
8. Флорида Р. Homo creativus. Як новий клас завойовує світ. Наш формат, 2018. 380 с.
9. Chris Bilton, Management And Creativity: From Creative Industries To Creative Management. Oxford: Blackwell Publishers, 2007.
10. Jane Henry, Creative Management and Development. London, SAGE , 2008. 28. Mark McGuinness, Creative Management for Creative Teams. London, 2008.

6. Інформаційні ресурси

1. <https://creativity.ua/about/> – медіа про креативні індустрії України та світу, офіційне медіа Асоціації Креативних Індустрій України.
2. <https://www.youtube.com/watch?v=Tbk6XoP0HGU> – Що таке креативна економіка?
3. https://www.youtube.com/playlist?list=PLa_7X2VvYks2hSfcm7O_-BNGiawn4wyasG – Креативна економіка (21 фільм).
4. <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua> – науковий журнал «Маркетинг і менеджмент інновацій».

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«КРОС-КУЛЬТУРНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова, чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма **«Менеджмент організацій і адміністрування»**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління та адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **кандидат економічних наук, асистент**

Лусте Олена Олегівна

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

Лусте О.О. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/luste-olena-olegivna>

Контактний тел.

0958511626

E-mail:

o.luste@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Онлайн-консультації: понеділок з 15.00 до 16.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

«Крос-культурний менеджмент» викладається у 3 семестрі (ґрунтується на знаннях, здобутих студентами у ході вивчення більшості дисциплін, що належать як до обов'язкової, та і до вибіркової компонент ОП). Курс забезпечує формування теоретичних знань і практичних навичок з питань управління змінами, методів аналізу ресурсів і компетенцій пристратегічному управлінню бізнесом; набутті практичних навичок аналізу і розвитку організаційної структури та культури підприємств, вмінні впливати на агентів стратегічних змін.

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета навчальної дисципліни «Крос-культурний менеджмент» - формування системи знань та практичних навичок формування у майбутніх маркетологів системи теоретичних знань і практичних навичок щодо особливостей та потреб споживачів, що належать до різних культур, а також суб'єктивної складової культури (міфи, традиції, звичаї, звички й цінності), що впливає на їх поведінку, що дозволить майбутнім фахівцям відповідним чином змінити стратегії бізнесу й участі в стратегічних партнерствах різних типів і різновидів.

Переваги вивчення курсу «Крос-культурний менеджмент» полягають у формуванні студентів професійних компетенцій, які дозволять:

- визначити зміст сучасних теорій крос-культурного менеджменту;
- вивчити методи прийняття стратегічних рішень в умовах кроскультурного середовища; - класифікації національних ділових культур та їх виміри;
- застосовувати теорії крос-культурного менеджменту для аналізу ситуацій, що виникають;
- враховувати кроскультурний аспект при здійсненні ділового співробітництва з іноземними бізнеспартнерами;
- визначати види національних ділових культур та враховувати їх особливості для підвищення ефективності організації в умовах глобалізації економіки;
- створювати організаційну структуру у відповідності зі стратегією;
- формувати ефективну корпоративну культуру, яка б сприяла досягненню завдань фірмою;
- правильно формувати команди по проведенню стратегічних змін

3. Пререквізити.

«Економічна теорія», «Підприємництво і бізнес-культура», «Менеджмент».

4. Результати навчання.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма «Менеджмент організацій і адміністрування») вивчення дисципліни сприяє формуванню таких компетентностей та програмних результатів навчання

Загальні та спеціальні компетенції:

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

СК*18. Здатність підтримувати високий рівень організаційної культури та надійну репутацію організації в ринковому середовищі

Програмні результати навчання:

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік навчання	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	Самостійна робота	Індивідуальні завдання	
Денна	4	7	4	120	15		30		75		залік
Заочна	4	7	4	120	8		4		108		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і теми лекційних занять	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	л а б	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ КРОС-КУЛЬТУРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ													
Тема 1. Архетипи та «обличчя» брендів на національному та міжнародних ринках	13	1	2	-	-	10	16	1	1	-	-	14	
Тема 2. Врахування психологічних та культурних особливостей при дослідженні споживачів	16	2	4	-	-	10	16	1	1	-	-	14	
Тема 3. Управління комунікаційною стратегією брендів у крос-культурному середовищі	16	2	4	-	-	10	15	1		-	-	14	

Тема 4. Розробка та управління креативною стратегією брендів. Культурні відмінності усприйнятті рекламних стратегій урізних країнах.	11	2	4	-	-	5	15	1		-	-	14
Разом за змістовим модулем 1	56	7	14	-	-	35	62	4	2	-	-	56
Змістовий модуль 2. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ СКЛАДОВІ СТРАТЕГІЙ КРОС-КУЛЬТУРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ												
Тема 5. Індивідуальний імідж та репутаційний менеджмент у крос-культурному середовищі	16	2	4	-	-	10	16	1	1	-	-	14
Тема 6. Управління мульти-культурними командами	16	2	4	-	-	10	14	1	1	-	-	12
Тема 7. Тактики та стратегії проведення ділових переговорів	16	2	4	-	-	10	15	1		-	-	14
Тема 8. Лідерство та емоційний інтелект	16	2	4	-	-	10	13	1		-	-	12
Разом за змістовим модулем 2	64	8	16	-	-	40		4	2	-	-	52
Усього годин	120	15	30	-	-	75		8	4			108

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Крос-культурний менеджмент» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне опрацювання, а також виконання індивідуального завдання у вигляді доповіді або есе та презентації результатів виконаного завдання.

№	Назва теми
1.	<p>Тема 1. Архетипи та «обличчя» брендів на національному та міжнародних ринках</p> <p>1. Сутність терміну «бренд» та «брендинг». Еволюція розвитку та становлення брендингу в світі.</p> <p>2. Етапи розвитку брендингу. Бренд як дворівнева система.</p> <p>3. Чотири рівні якості бренду. Відмінність між брендом, торговою маркою та товарним знаком.</p> <p>4. Риси та переваги глобальних брендів. Риси та переваги локальних брендів. Конкурентні переваги бренду.</p>
2.	<p>Тема 2. Врахування психологічних та культурних особливостей при дослідження споживачів</p> <p>1. Завдання та методологія крос-культурного аналізу споживачів.</p> <p>2. Крос-культурний аналіз комунікацій з урахуванням національно-культурних і правових чинників.</p> <p>3. Порівняльна характеристика ділових культур, споживачів і особливостей комунікацій в країнах Пн.Америци, Пд.Америци, Азії, Європи та України</p>

3.	<p align="center">Тема 3. Управління комунікаційною стратегією брендів у крос-культурному середовищі</p> <ol style="list-style-type: none"> Архітектоніка бізнес-середовища організації: її національні відмінності та роль крос-культурних комунікацій. Об'єктивні передумови формування крос-культурних комунікацій. Крос-культурні комунікації в бізнесі: елементи та функції. Класифікація крос-культурних підприємницьких комунікацій та їх методи.
4.	<p align="center">Тема 4. Розробка та управління креативною стратегією брендів. Культурні відмінності у сприйнятті рекламних стратегій у різних країнах.</p> <ol style="list-style-type: none"> Модель культури за методом Е. Холла. Порівняльний аналіз світових ділових культур за моделлю Ф. Тромпенаарса. Ціннісна орієнтації культур за моделлю Г. Хофстеде. Кластеризація світових ділових культур і національні відмінності крос-культурних комунікацій.
5.	<p align="center">Тема 5. Індивідуальний імідж та репутаційний менеджмент у крос-культурному середовищі</p> <ol style="list-style-type: none"> Крос-культурна еволюція корпоративних культур і формування корпоративного іміджу. Корпоративна (організаційна) культура, її зміст і функції. Класифікації корпоративної культури. Корпоративний імідж, етапи та технології його формування.
6.	<p align="center">Тема 6. Управління мультикультурними командами</p> <ol style="list-style-type: none"> Менеджмент та культурні цінності. Культурні розходження та стилі управління. Переконання як причини потенційних проблем у роботі. Культурні параметри виробничих відносин. Реакції різних культур на встановлені твердження.
7.	<p align="center">Тема 7. Тактики та стратегії проведення ділових переговорів</p> <ol style="list-style-type: none"> Порівняльний аналіз ділового етикету в різних державах. Виявлення можливих перешкод при проведенні переговорів та їх усунення. Розробка плану ведення комерційних переговорів. Алгоритм проведення комерційних переговорів. Ділова зустріч. Алгоритм проведення ділової зустрічі. Ділова нарада та організація її проведення. Протокол наради. Аналіз результатів проведення ділових переговорів.
8.	<p align="center">Тема 8. Лідерство та емоційний інтелект</p> <ol style="list-style-type: none"> Значення лідерства в організаціях. Діловий протокол: крос-культурний аспект. Лідерство з точки зору крос-культурного менеджменту. Основні теорії лідерства: ситуаційний прояв у різних культурах. Лідерство та прийняття рішень крізь горизонти культур. Національні стилі лідерства. Коригування політики компанії з урахуванням крос-культурних відмінностей. Крос-культурні особливості реалізації міжнародних проектів.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології, що використовуються для викладання курсу

- Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи організаційного проектування з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

- Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних економічних ситуацій, підприємств та організацій, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосувати отримані знання у практичних ситуаціях.

- Кейси - детальний аналіз реальних бізнес-ситуацій, які вимагають креативного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних галузей бізнесу, де студентам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються **традиційні та інтерактивні методи навчання:**

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 2 – проблемна лекція;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 9 – робота в групах;
- МН 10 – проектна діяльність з використанням мультимедіа;
- МН 11 – ділові ігри;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Форми та методи оцінювання

- МО 1. фронтальне опитування,
- МО 2. індивідуальне опитування,
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних),
- МО 4. презентація результатів виконання командних завдань
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проектів
- МО 6. ділові ігри
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій,
- МО 13. модульні контрольні роботи
- МО 14. підсумковий контроль – залік
-

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до

«Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального

матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології курсу для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій;
- застосування аналітичних підходів;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, бачити слабкі й сильні сторони організації, обґрунтовувати можливості і загрози, що існують у зовнішньому середовищі організації;
- якість і чіткість викладення міркувань.

8. Рекомендована література

8.1. Основна:

1. David C. Thomas, Mark F. Peterson. Cross-Cultural Management: Essential Concepts. 4-th Edition. 2017. 336 p.
2. Jean-François Chanlat, Eduardo Davel, Jean-Pierre Dupuis. Cross-Cultural Management: Culture and Management across the World. 2014. 312 p.
3. Kenneth D. Keith. Cross-Cultural Psychology: Contemporary Themes and Perspectives. 2nd Edition. 2019. 752 p.
4. Капліна А. І. Крос-культурний менеджмент як інструмент організації крос- культурної взаємодії. АГРОСВІТ. 2020. № 21. С. 49-52.
5. Капліна А., Кириченко Н. Крос-культурні аспекти управління персоналом. Ефективна економіка. 2020. Вип. 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8258>
6. Годорова Н.Ю. Кроскультурний менеджмент: Навчальний посібник. 2009. 330 с.
7. Хмара М.П., Пилипенко Б.Г. Крос-культурний менеджмент міжнародних корпорацій. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2020 р. № 6(117). С. 20–28.

8.2. Допоміжна:

1. Ayub Khan M., Ebner N. The Palgrave Handbook of Cross-Cultural Business Negotiation. 1st ed. 2019. 733 p.
2. Gruntkovsky V., Luste O. Brand management as a component of the modern organization's competitiveness. Наука і техніка сьогодні. 2023, № 3(17). С. 84-96. <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/4121/4143>
3. Hoffman M. Advances in Cross-Cultural Decision Making. 2019. 273 p.
4. Pei-Luen Patrick Rau. Cross-Cultural Design Methods, Tools, and Users. 2019. 475 p.
5. Азарова Ю. Мультикультуралізм і сучасні моделі міжкультурної комунікації. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Культурологія. 2016. Вип. 17. С. 13- 19.
6. Антохов А.А., Клевчик Л.Л., Лусте О.О. Соціально-психологічні чинники ефективності системи менеджменту організації. *Економічний простір*. 2022, № 180. С. 134 – 138.

<http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1125/1084>

7. Костенко Д.В. Міжкультурна комунікація у сучасному світі. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка : збірник наукових праць. 2019. № 30. С. 81–85.

8. Лусте О.О. Управління комунікаційною стратегією бренда як складової конкурентоспроможності сучасної організації. *Modern research in world science: proceedings of X International Scientific and Practical Conference (25-27 December)*. Lviv, Ukraine. 2022. pp.1087-1093.

9. Саваріна І.П. Теоретичні аспекти крос-культурного менеджменту. Приазовський економічний вісник. 2018. Вип. 6(11). С. 24-26.

8.3. Інтернет-джерела:

1. Business communication in Italy: get your message across. URL: <https://www.italianbusinessstips.com/business-com-munication-italy-get-message-across/>

2. Business Communication in the UK. URL: <https://businessculture.org/northern-europe/https-businessculture-org-northerneurope-uk-business-culture-uk-arts-in-london/business-communication/>

3. Business communications in Poland. URL: <https://businessculture.org/eastern-europe/poland/businesscommunication/>

4. Business culture in India // UK India Business Council. 2019. URL: <https://businessculture.org/indian-business-culture/businesscommunication>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ЛІДЕРСТВО І КОМАНДНА РОБОТА
вибіркова

Освітньо-професійна програма *Менеджмент організацій і адміністрування*

Спеціальність *073 Менеджмент*

Галузь знань *07 Управління та адміністрування*

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники:

Заволічна Т.Р. доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н.

Профайл викладачів:

1) Заволічна Т.Р. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/zavolichna-tetyana-romanivna>

Контактний тел. **050 6712004**

Е-mail: t.zavolichna@chnu.edu.ua

Консультації **Очні консультації: за попередньою домовленістю.**
Онлайн-консультації: п'ятниця з 14.00 до 16.00.

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3550>

Посилання на презентацію дисципліни:

https://drive.google.com/file/d/1eFogQcw3hM_VgA-Zrq6BhsCIkkjqeMa/view?usp=sharing

Посилання на сила бус дисципліни:

<https://docs.google.com/document/d/1Tav1rmjsImoOOhEyZBs1sQbjMfxx7o0x/edit>

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Вибіркова навчальна дисципліна «Лідерство і командна робота» буде корисна майбутнім менеджерам в аспекті посилення їх «soft skills» (лідерських та комунікативних навичок, критичного мислення, EQ) та розвитку їх «hard skills» (створення та управління ефективною командою). Вивчення дисципліни «Лідерство і командна робота» сприяє посиленню процесу формування у майбутніх бакалаврів наукових і практичних знань, пов'язаних з продуктивною побудовою командної роботи, активізації їх лідерського потенціалу в аспекті реалізації сукупності вмінь з самоменеджменту та управління іншими людьми, створення ефективних комунікацій задля досягнення стратегічних цілей команди та професійного кар'єрного росту.

Меседжем вибіркового курсу «Лідерство і командна робота» може бути вислів М. Джордана: «Талант виграє ігри, а команда – чемпіонати».

Навчальний курс ґрунтується на бізнес-практиках та тренінгових матеріалах з адаптації управлінських знань щодо різновидів лідерства, типів команд в організації, сучасних способів мотивації членів команди, формування майстерності з регулювання конфліктів у командах та визначення перспектив ефективного використання потенціалу організації в умовах змін.

Вибірковий курс «Лідерство і командна робота» дає можливість бакалаврам ефективніше досягти компетенцій, що відповідають вимогам ОПП фахівців за першим рівнем вищої освіти в галузі знань 07 Управління та адміністрування в таких аспектах:

1. В процесі вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Лідерство і командна робота» ми опануємо сучасні концепти лідерства та командотворення:

- Феномен лідерства, масштабна лінійка лідерства;
- Формування та еволюція навичок «team skills»/командного менеджменту;
- Створення та підтримка «team spirit»/духу команди;

- Роль лідера в розвитку ефективної команди на всіх етапах життєвого циклу: від старту до масштабування;

- Лідерство та управління конфліктами й стресами в команді; ефективний фідбек;
- Які завдання лідера команди під час кризи в умовах війни.

2. В ході вивчення навчального курсу «Лідерство і командна робота» ми разом «прокачаємо м'язи» з розвитку власного лідерського потенціалу та узагальнимо сучасні лайфхаки з «Team building»:

- Як визначити лідера в собі? Професіоналізм та особистісні характеристики лідера; Лідерство і аутсайдерство; Лідерство і влада; Харизма;

- Аналіз якостей та стилів взаємодії лідера, необхідних для створення ефективної команди;

- Комунікації лідера зі стейкхолдерами фірми;
- Маркери та інструменти оцінки ефективності роботи команди;
- Компетенції керівника-лідера в умовах цифрової економіки;
- Agile-лідерство.
- Драйвери командної роботи в умовах викликів;
- Зміна портрету лідера команди в умовах війни.

2. Мета навчальної дисципліни: є формування системи професійної компетентності (знань, прикладних вмінь та навичок) щодо використання принципів, типів, інструментів лідерства керівником та забезпечення функціонування налагодженої роботи в команді для тривалого ділового партнерства в майбутній професійній діяльності.

3. Пререквізити. Для успішного вивчення дисципліни необхідно володіти знаннями з курсів: «Вступ у спеціальність», «Економічна теорія», «Актуальні питання історії та культури України», «Історія економіки та менеджменту», «Філософія», «Менеджмент».

4. Результати навчання. Вивчення навчальної дисципліни «Лідерство і командна робота» сприятиме формуванню здобувачами освіти за ОП «Менеджмент організацій і адміністрування» елементів інтегральної, загальних та фахових компетентностей:

<i>Загальні компетентності</i>	ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
<i>Спеціальні (фахові) компетентності</i>	СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту. СК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань. СК 10. Здатність оцінювати виконувани роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації. СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.
<i>Програмні результати навчання</i>	ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації. ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи. ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації. ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

5. Опис навчальної дисципліни «Лідерство і командна робота»

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	2	4	4	120	15	30			75		залік
Заочна	2	4	4	120	12				108		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. ЛІДЕРСТВО ТА ЗАСАДИ ДІЛОВОГО ПАРТНЕРСТВА												
Тема 1. ФЕНОМЕН ЛІДЕРСТВА	12	2	3			7	12	1				11	
Тема 2. ЛІДЕР ЯК УСПІШНА ОСОБИСТІТЬ	12	1	3			8	12	1				11	
Тема 3. ЛІДЕРСТВО ТА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ.	12	1	3			8	12	1				11	

Тема 4. КОМАНДОТВОРЕННЯ: ПОНЯТТЯ, ІСТОРІЯ ТА КОНЦЕПЦІЇ ТИМБІЛДІНГУ	12	2	3			7	12	1				11
Тема 5. РОЛЬ ЛІДЕРА В СТВОРЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ КОМАНДИ	12	2	3			7	12	2				10
Разом за ЗМ1	60	8	15			37	60	6				54
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. ЛІДЕРСТВО ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ КОМАНДНОЇ РОБОТИ											
Тема 6. ЛІДЕРСТВО ТА УСПІХ КОМАНДНОЇ РОБОТИ	12	1	3			8	12	1				11
Тема 7. ЛІДЕРСТВО ТА КОМАНДНИЙ ДУХ	12	1	3			8	12	1				11
Тема 8. ЛІДЕРСТВО ТА УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ Й СТРЕСАМИ В КОМАНДІ	12	1	3			8	12	1				11
Тема 9. СИСТЕМНЕ ЛІДЕРСТВО В БІЗНЕС- ПРОЦЕСАХ	12	2	3			7	12	2				10
Тема 10. СУЧАСНІ ТРЕНДИ КОМАНДНОЇ РОБОТИ	12	2	3			7	12	1				11
Разом за ЗМ 2	60	7	15			38	60	6				54
Усього годин	120	15	30			75	120	12				108

5.3. 1. Теми завдань самостійної роботи з навчальної дисципліни «Лідерство і командна робота»

1. Лідерство і соціальне лідерство.
2. Лідерство і соціальні характеристики особистості.
3. Індивідуально-типологічні особливості лідерства у сучасному суспільстві.
4. Поняття лідерства в теоріях менеджменту.
5. Соціальні характеристики рис та якостей лідерів.
6. Типологія лідерства.
7. Поняття про стилі лідерства: основні класифікації.
8. Фактори, що впливають на формування стилю і типу лідерства.
9. Теорії лідерства.
10. Лідерство, влада та керівництво в сучасному суспільстві.
11. Лідерство і аутсайдерство.
12. Основні типи компетенцій лідера.
13. Етика лідера: особливості формування та реалізації.
14. Поняття ситуативного та адаптивного лідерства: специфіка сучасного змісту.
15. Інноваційна організація лідерства та її характеристика на підприємстві сучасності.
16. Професіоналізм та особистісні характеристики лідера.
17. Лідерство і влада: спільне і відмінне.
18. Особистісний ресурс сучасного лідера.

19. Гендерний аспект соціального лідерства.
20. Вплив соціальних трансформацій на формування лідерства.
21. Типове і специфічне в лідерстві.
22. Взаємодія в групі та колективі: проблема організаційної поведінки лідера.
23. Комунікативна компетентність лідера: характеристики та основні прояви.
24. Мотиваційні особливості формування лідерської позиції.
25. Соціальне лідерство та гендерні особливості.
26. Поняття про реальну команду та її базові ознаки.
27. Життєвий цикл команди.
28. Команда як особливий тип організації: характеристики та умови формування.
29. Теорії формування команди.
30. Особливості командотворення в сучасній соціальній організації

5.3.2. Теми індивідуальної пошуково-дослідної роботи з навчальної дисципліни «Лідерство і командна робота»

На основі аналітичного огляду відповідних джерел літератури, використовуючи інформацію, отриману під час навчальних занять, підготувати і викласти своє бачення з таких тем:

1. Поняття лідерства західними та вітчизняними авторами.
2. Модель ефективного лідерства: її особливості та прояви.
3. Інноваційна організація лідерства та її характеристика на підприємстві сучасності.
4. Характеристика базисних типів влади.
5. Традиційне лідерство в історії розвитку суспільства.
6. Теорія лідерства як функція групи.
7. Характеристики лідера-керівника на сучасному етапі розвитку.
8. Концепції харизматичного лідерства.
9. Завдання, які стоять перед лідером у сучасних умовах господарювання.
10. Особистісні та ділові якості лідерів.
11. Основні джерела влади як основи лідерства.
12. Особливості реформаторського лідерства у великих групах.
13. Природа та визначення лідерства у сучасному менеджменті.
14. Проблеми управління лідерством в організації.
15. Роль лідера в управлінні зовнішніми зв'язками та проведення переговорів.
16. Зарубіжні дослідження психології лідерства.
17. Природа та сутність гендерного лідерства в Україні.
18. Вітчизняні дослідження психології лідерства.
19. Наукові підходи до вивчення феномена лідерства.
20. Типи підлеглих і особливості управління ними на підприємствах в умовах глобалізації.
21. Динаміка лідерства: формального та неформального статусу.
22. Способи впливу на підлеглих на сучасному підприємстві.
23. Рівні ієрархії лідерства в сучасній організації.
24. Застосування психологічних теорій лідерства у малих групах.
25. Еволюційний розвиток та історія виникнення лідерства як соціального явища.
26. Ознаки лідера у створенні системи лідерства за Демінгом.
27. Розвиток лідерства в контексті розвитку організації.
28. Лідерство в контексті керованих змін.
29. Умови створення лідерського потенціалу.
30. Створення компаній лідерського типу.

5.4. Теми практичних занять з навчальної дисципліни з навчальної дисципліни «Лідерство і командна робота»

З метою ефективнішого розвитку лідерських навичок здобувачами вищої освіти в ході проведення практичних занять навчальної дисципліни «Лідерство і командна робота» використовується комплект навчальних матеріалів в розрізі кожної з 10-ти тем робочої програми: тестування; презентації; диспути з проблемних ситуацій; обговорення есе під час імпровізованих конференцій, робота в малих групах.

Тема 1. ФЕНОМЕН ЛІДЕРСТВА

1. Лідерство: життєві та професійні площини.
2. Влада та лідерство в управлінському контексті.
3. Типологія лідерів.

Тема 2. ЛІДЕР ЯК УСПІШНА ОСОБИСТІСТЬ

1. Індивід, індивідуальність, особистість.
2. Якості лідера.
3. Соціальна роль лідерства в створенні добробуту.
4. Як визначити лідера в собі? Кроки на шляху до лідерства.
5. Масштабна лінійка лідерства. Здатність «вимикати» в собі лідера

Тема 3. ЛІДЕРСТВО ТА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

1. Лідерство та керівництво.
2. Місія та функції лідера команди.
3. Майстерність лідера-управлінця: мотиви та стимули.

Тема 4. КОМАНДОТВОРЕННЯ: ПОНЯТТЯ, ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ ТИМБІЛДИНГУ

1. Феномен Team Building
2. Передумови тимбілдингу. Тимбілдинг-галузь та її основні драйвери
3. Фундаментальні концепції тимбілдингу.

Тема 5. РОЛЬ ЛІДЕРА В СТВОРЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ КОМАНДИ

1. Команда чи група?
2. Соціально-психологічна та рольова структура команди
3. Етапи створення команди
4. Аналіз якостей та стилів взаємодії лідера, необхідних для створення ефективної команди

команди

Тема 6. ЛІДЕРСТВО ТА УСПІХ КОМАНДНОЇ РОБОТИ

1. Лідерство та стартап.
2. Роль лідера та команди на етапі масштабування.
3. Маркери та інструменти оцінки ефективності роботи команди.
4. Комунікації зі стейкхолдерами.

Тема 7. ЛІДЕРСТВО ТА КОМАНДНИЙ ДУХ

1. Феномен корпоративної культури організації як елементу командотворення.
2. Корпоративна культура менеджера, як складне особистісне утворення.
3. Аналіз корпоративної культури провідних компаній світу та її зв'язок з плінністю кадрів.

4. ТОП-лайфхаки мотивації лідером своєї команди.

Тема 8. ЛІДЕРСТВО ТА УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ Й СТРЕСАМИ В КОМАНДІ

1. Типи та причини виникнення конфліктів в команді.
2. Роль лідера в конфліктних ситуаціях
3. Маркери стресостійкості команди.
4. Лайфхаки командної згуртованості в умовах невизначеності

Тема 9. СИСТЕМНЕ ЛІДЕРСТВО В БІЗНЕС-ПРОЦЕСАХ

1. Продуктивне лідерство в бізнес-середовищі.
2. Компетенції менеджера-лідера в умовах цифрової економіки.
3. Лідерство та управління змінами.
4. Agile-лідерство.

Тема 10. СУЧАСНІ ТРЕНДИ КОМАНДНОЇ РОБОТИ

1. Динаміка розвитку команд.
2. Драйвери командної роботи в умовах викликів.
3. Ефективні комунікації у роботі команди.

5.5. Контрольні питання до заліку з навчальної дисципліни «Лідерство і командна робота»

1. Що таке лідерство? Особистісні теорії лідерства та їх характеристика.
2. Історія виникнення лідерства.
3. Сутність лідерства та основні вимоги до його виникнення.
4. Характеристика основних елементів лідерства.
5. Які типи лідерів ви знаєте? Опишіть їх.
6. У чому полягає сутність поняття «влада» і «вплив»?
7. Причини висунення лідера та джерела його влади.
8. Поведінкова теорія лідерства Р. Лайкерта.
9. Основні властивості неформальних груп в організаціях.
5. Характеристика формального та неформального лідерства.
6. Характеристика лідера-керівника на сучасному етапі розвитку.
7. Функції лідера молодіжної неформальної групи.
8. Конфлікти в молодіжній неформальній групі та їх характеристика.
9. Ситуаційна модель лідерства Фідлера.
10. Класифікація лідерів за стилями керівництва.
11. Поведінкова теорія лідерства (управлінська решітка) Блейка-Мутона.
12. Причини вступу працівників у неформальні групи.
13. Ситуаційна теорія лідерства (теорія зрілості) Херсі і Бланшара.
14. Сутність груп, їх види та місце в організаціях.
15. Сутність поняття «гендерне лідерство». Види мотивів жінок та чоловіків у лідерстві.
16. Фізіологічні та психологічні якості лідера.
17. Особистісні та ділові якості лідерів.
18. Сутність поняття харизматичного лідерства.
19. Основні риси харизматичного лідера.
20. Елементи організаційної культури.
21. Успішні лідери і лідери-невдахи: поведінковий портрет.
22. Майстерність лідера-управлінця: мотиви та стимули.
23. Управлінська команда як форма самоорганізації професіоналів.
24. Етапи формування команди.
25. Команда як сукупний суб'єкт діяльності.
26. Психологічні основи професійного лідерства в команді.
27. Керівник як стратегічний лідер команди. Стратегічне мислення керівника.
28. Самоорганізація управлінської команди.
29. Формування стилю взаємодії в команді.
30. Розвиток особистості в команді.
31. Ознаки ефективної команди. Особливості оцінки ефективності команди.
32. Становлення і розвиток «командного духу» в організації.
33. Психологічні методи формування команди в організації.
34. Тренінг командотворення: відмінні риси, види, специфіка побудови.
35. Формальні і неформальні групи в організації.
36. Тімблдінг та командна робота.
37. Суперництво і співпраця в командотворенні. Управління конфліктами в процесі командотворення.
38. Основи роботи в команді. Методика тимблдингу.
39. Психологічний тренінг та коучинг у практиці тимблдингу.

40. Корпоративна культура як засіб і результат командотворення.
41. Умови перетворення колективу на команду. Переваги командної роботи.
42. Принципи, за якими будується командна діяльність.
43. Умови і фактори ефективної командної роботи.
44. Лідерство та стартап.
45. Роль лідера та команди на етапі масштабування.
46. Маркери та інструменти оцінки ефективності роботи команди.
47. Комунікації зі стейкхолдерами.
48. Феномен лідерства і підприємництва.
49. Стратегія відстроченого життя. Сім'я як власна команда в бізнесі.
50. Міфи щодо ризику розпочати власний бізнес.
51. Продуктивне лідерство в бізнес-середовищі.
52. Компетенції менеджера-лідера в умовах цифрової економіки.
53. Лідерство та управління змінами.
54. Agile-лідерство
55. Динаміка розвитку команд.
56. Драйвери командної роботи в умовах викликів.
57. Ефективні комунікації у роботі команди.
58. Системне лідерство в бізнес-процесах.
59. Тренди ефективного лідерства та командної роботи в умовах війни.
60. Зміна портрету лідера команди в умовах війни.

6. Методи навчання, система контролю та оцінювання навчальної дисципліни «Лідерство і командна робота»

Методи навчання:

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо)

МН4 – методи візуалізації результатів (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали тощо)

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами

МН6 – самостійна робота над індивідуальним завданням

МН7 – підготовка тез/доповіді.

6.1. Види контролю:

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, виконання завдань самостійної роботи, командних та індивідуальних завдань і має на меті перевірку рівня підготовленості студента.

Підсумковий контроль (залік) проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

6.2. Засоби оцінювання при поточному та підсумковому контролях є:

- презентації результатів виконаних завдань (есе; презентації аналітичних матеріалів за темами курсу та творчих завдань (кейсів) з інтегрування знань щодо особливості проявів лідерства до сучасних практик менеджерів);
- стандартизовані тести;
- презентація самостійних робіт за індивідуальними завданнями;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- проходження курсів з лідерства та Team Building за неформальною освітою;
- підсумковий контроль – залік в усній формі.

6.3. Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточне тестування та самостійна робота												Залік	Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	Сума	T6	T7	8	T9	T10	Сума	40	100
6	6	6	6	6	30	6	6	6	6	6	30		

Кількість балів за кожну тему виводиться із суми поточних видів контролю. Поточне оцінювання знань та умінь студентів здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є: активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять; проходження проміжного контролю.

Оцінювання проводиться за такими критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння матеріалу дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні завдань винесених на самостійне опрацювання та розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки. Максимальна кількість балів ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

При оцінюванні практичних завдань увага приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то бальна оцінка буде знижена. Проміжний тестовий контроль проводиться два рази за семестр. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни. Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах даної навчальної дисципліни та згруповані за двома модулями, кожен з яких складається з тестових завдань різного рівня складності.

Підсумковий контроль проводиться в кінці вивчення курсу у вигляді заліку, порядок проведення якого визначається робочою навчальною програмою з обов'язковим дотримання правил академічної.

Підсумкова оцінка проводиться за стобальною шкалою ЧНУ, за шкалою ECTS (відповідно до вимог Болонської угоди) та національною шкалою. Відповідність між ними встановлюється за такою схемою:

Оцінка за шкалою ЧНУ	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	Пояснення за розширеною шкалою
90 – 100	A	зараховано	відмінно
80 – 89	B	зараховано	дуже добре
70 – 79	C		добре
60 – 69	D	зараховано	задовільно
50 – 59	E		достатньо
35 – 49	FX	не зараховано	(незадовільно) з можливістю повторного складання
1 – 34	F		(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

6.4. Дотримання принципів академічної доброчесності

Політика курсу «Лідерство і командна робота» – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу. Рівень засвоєння навчальної дисципліни «Лідерство і командна робота» визначається за рейтинговою системою оцінювання.

Підсумкова оцінка якості засвоєння навчальної програми визначається за результатами іспиту, порядок проведення якого визначається робочою навчальною програмою з обов'язковим дотриманням «Правил академічної доброчесності в ЧНУ імені Юрія Федьковича» (http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/akadem_dobr) та «Етичного Кодексу ЧНУ імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view).

Порушення правил академічної доброчесності є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Зокрема, дотримання Етичного Кодексу академічної доброчесності ЧНУ ім. Ю.Федьковича означає, що вся робота на заліку має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультиватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, вміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у самостійних роботах, есе чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, Ви повинні зазначити ступінь їх залучення до роботи.

6.5. Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства. Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес в ЧНУ імені Юрія Федьковича створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу «Лідерство і командна робота» можна знайти:

- На сторінці курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3550>;
- Посилання на презентацію дисципліни: https://drive.google.com/file/d/1eFoqQcw3hM_VgA-Zrq6BhsCllkkjqeMa/view?usp=sharing;
- Посилання на силабус дисципліни: <https://docs.google.com/document/d/1Tav1rmjsImoOOhEyZBs1sQbjMfxx7o0x/edit>.

7. Рекомендована література

1. Лідерство і командна робота. *Менеджмент і адміністрування* : підручник для бакалаврів / Колектив авторів: к.е.н., доц. Терлецька Н.М.; д.е.н., проф. Антохов А.А.; к.е.н., доц. Терлецька Ю.О.; к.е.н., ас. Грунтковський В.Ю.; д.е.н., доц. Поченчук Г.М.; к.е.н., доц. Запужляк В.М.; к.е.н., доц. Кравець В.І.; к.е.н., доц. Сторощук Б.Д.; к.е.н., доц. **Заволічна Т.Р.**; к.е.н., ас. Клевчик Л.Л. Чернівці : 2022. С.94-130. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4882>
2. Тетяна Заволічна. Лідерство в бізнесі: від стартапу до масштабування. Розділ 4 (С.47-55) в *Організація власного бізнесу: навч. посіб.*: за ред. к.е.н., доц. Є.В. Ткача. Чернівці : Чернівецька нац. ун-т. ім. Ю.Федьковича. 2023. 264 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6555>
3. Заволічна Т.Р., Зрибнєва І.П. Синергія впливу лідерських компетенцій та навичок ведення переговорів на ефективність проєктного менеджменту. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія Економіка*. № 830, 2021. Стор. 89-96. ISSN 2519-240X (print); 2519-4372 (online). <http://econom.chnu.edu.ua/journal/index.php/ecovis/article/view/153>

4. Zavolichna T., Zrybnieva K. Leadership and negotiation competencies in the implementation of innovative cross-border projects medicals sphere. *Natural Science Readings: abstracts book*. May 28-30, 2020, Bratislava. P. 74-76. URL: https://drive.google.com/file/d/1er_bPOkXgtSktDWvC7AhAzidzx3VHJo/view
5. Заволічна Т.Р. Управлінські рішення (розділ в посібнику). Менеджмент і адміністрування: підручник для магістрів / Колектив авторів: д.е.н., проф. Галушка З.І., д.е.н., доц. Антохов А.А., к.е.н., доц. Запухляк В.М., к.е.н., доц. Терлецька Ю.О., доц. Заволічна Т.Р. та ін. Чернівці: ЧНУ. 2021.437 с. (24,1друк.арк.). URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3213>
6. Річард Фарсон, Ральф Кейес. Парадокси лідерства. Перев. з англ. М.: ТОВ «Видавничий Дім Софія» 2019. 160 с.
7. Бодальов А.А., Руткевич Л.А. Як стають великими або видатними. М.: Квант, 2019. 55 с.
8. Гоулман Д. Емоційне лідерство: Мистецтво управління людьми на основі емоційного інтелекту. М.: Альпіна, 2018. 301 с.
9. Goleman, D., Boyatzis, R., & McKee, A. (2018). Primal Leadership: The Hidden Driver of Great Performance. *Harvard Business Review*, 79 (18), 42-51.
10. Кушнірюк В. К. Лідерство і керівництво як основні категорії менеджменту: тотожність чи відмінність. URL:http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2010/Economics/68323.doc.htm
12. Кенджемі Дж.П. Використання лідером влади особистого авторитету чи влади законних повноважень. *Психологічний журнал*. 2019. № 7. С.49.
13. Когут І. В., Лучко Г. Й. Стили лідерства проектного менеджера в управлінні командою проекту. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7354>. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.10.77
14. Данченко Л. Г. Сучасні стратегічні моделі типів керівництва та лідерства в організації. *Молодий вчений*. 2015. № 11 (26). С. 52-55.
15. Командотворення (тимбілдинг). URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
16. Романовський О.Г., Шаполова В.В., Квасник О.В., Гура Т.В. Психологія тимбілдингу: навчальний посібник за заг. ред. Романовського О.Г. Харків : «Друкарня Мадрид». 2017. 92 с.
17. Зворотний зв'язок. Як отримати користь, а не шкоду: 5 кроків. URL: <https://prohr.rabota.ua/zvorotniy-zv-yazok-yak-otrimati-korist-a-ne-shkodu-5-krokov>
18. Немирович Д. Управління змінами. Як досягти успішних результатів при проведенні трансформації. 2019. Товариство з обмеженою відповідальністю «Делойт і Туш». 39 с.
19. Карковська В.Я., Дорош І.М. Сучасне лідерство: особливості, вимоги, проблеми та помилки. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво, 2019 р. № 5 (110). С. 98-102.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Медіаграмотність і прийняття рішень

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вibіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування

(назва програми)

Спеціальність 073 Менеджмент

(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 Управління і адміністрування

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

перший

(бакалаврський)/другий

(магістерський)/третій

(вказати: освітньо-науковий)

економічний

факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Заволічна Т.Р., доцентка кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н.

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogofakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnovi-teo/kolektyv-kafedry/zavolichna-tetyanaroman>

Контактний тел. 0506712004

E-mail: t.zavolichna@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4226>

Посилання на презентацію курсу:
<https://drive.google.com/file/d/1MlnpA2RFbVcmTWk62xvI0p4OAgor6kh/view>

Посилання на силабус:
<https://drive.google.com/file/d/1MpYPNtkpCsbVu6TuwhyLox8RY6acqtZ9/view>

Консультації :

очні та онлайн консультації: Вівторок 10:00-12:00

1. Анотація дисципліни.

Призначення навчальної дисципліни «Медіаграмотність для прийняття рішень» полягає у формуванні медіакомпетентності в здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти в контексті інформатизації суспільства та розвитку навичок критичного мислення при прийнятті управлінських рішень. В Національному освітньому стандарті вищої професійної освіти медіакомпетентність позначена як результат освіти майбутніх професіоналів.

Вибіркова навчальна дисципліна «Медіаграмотність для прийняття рішень» передбачає комунікативно-ситуативну активність здобувачів вищої освіти в осмисленні явища «медіа» та їх різновидів; аналізу й узагальнення інформації; сутності медіапростору та його впливу на соціум та бізнес-процеси, зокрема – у сфері їх майбутньої професійної діяльності.

В процесі опанування цього курсу студенти посилять навички з КСІ (критичного сприйняття інформації) в площині таких тем:

Новації в джерелах інформації для прийняття рішень: можливості Інтернет. Цифрова ідентичність

Сутність «медіа» та «медіаграмотності» в контексті цифрової економіки Ваше медіаполе та лайфхаки керування в інформаційній лавині

Соціальні мережі як вид мас-медіа. Конфіденційність інформації.

Маркери КСІ (критичне сприйняття інформації) в епоху діджиталізації

Моделі інформаційної взаємодії фірми при прийнятті рішень.

Формування інформаційного трафарету. Стратегія пошуку інформації фірми.

Фандрейзинг та діджиталізація.

Прийняття рішення та джінса: (політична, комерційна та іміджева) **2.**

Метою навчальної дисципліни.

«Медіаграмотність для прийняття рішень» є вивчення базових понять медійної грамотності, розвиток здатності студентів критично осмислювати контент, який вони отримують через соціальні медіа і через традиційні ЗМІ, підвищити їхню обізнаність про способи захисту від медійних маніпуляцій; на їх основі – розвинути інтегративну медіакультурну здатність приймати ефективні управлінські рішення.

3. Пререквізити. Теоретико-методологічною базою для вивчення дисципліни є вступ у спеціальність, економічна теорія, інформаційні системи, макроекономіка, мікроекономіка та менеджмент.

4. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки за спеціальністю 073 Менеджмент вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та спеціальні компетентності

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

Програмні результати навчання

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни _____												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	Годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	4	120	2	30	15	-	-	75	-	Залік
Заочна	2	3	4	120	2	6	-	-	-	114	-	Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Концептуальні основи медіаграмотності													
Тема 1. Медіаграмотність - must have сучасного українця	12	3	1			8	13	1					12

Тема 2. Нормативноправове забезпечення розвитку медіаосвіти в Україні та закордоном	10	3	1			6	10					10
Тема 3. Інформація та мас-медіа в епоху цифрової економіки	13	3	2			8	11					11
Тема 4. Управлінські рішення та навички критичного сприйняття інформації	13	3	2			8	13	1				12
Тема 5. Усвідомлене медіаспоживання: відрізняємо факти від суджень	12	3	1			8	13	1				12
Разом за змістовим модулем 1	60	15	7			38	60	3				57
Змістовий модуль 2. Інструменти медіаграмотності												
Тема 6. Орієнтування в потоці щоденного медіаконтенту	13	3	2			8	13	1				12
Тема 7. Управлінські рішення та аналіз релевантної інформації	10	3	1			6	10					10
Тема 8. Монетизація медіа та джінса: загрози та фільтри для прийняття ефективного рішення	12	3	2			7	11					11
Тема 9. Маніпуляції в медіа та боротьба з ними	13	3	2			8	13	1				12
Тема 10. Стереотипи та дискримінація	12	3	1			8	13	1				12
Разом за змістовим модулем 2	60	15	8			37	60	3				57

Усього годин	120	30	15			75	120	6				114
---------------------	------------	-----------	-----------	--	--	-----------	------------	----------	--	--	--	------------

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	НАЗВА ТЕМИ	Кількість Годин
1	Тема 1. Медіаграмотність - must have сучасного українця	8
2	Тема 2. Нормативно-правове забезпечення розвитку медіаосвіти в Україні та закордоном	6
3	Тема 3. Інформація та мас-медіа в епоху цифрової економіки	8
4	Тема 4. Управлінські рішення та навички критичного сприйняття інформації	8
5	Тема 5. Усвідомлене медіаспоживання: відрізняємо факти від суджень	8
6	Тема 6. Орієнтування в потоці щоденного медіаконтенту	8
7	Тема 7. Управлінські рішення та аналіз релевантної інформації	6
8	Тема 8. Монетизація медіа та джінса: загрози та фільтри для прийняття ефективного рішення	7
9	Тема 9. Маніпуляції в медіа та боротьба з ними	8
10	Тема 10. Стереотипи та дискримінація	8
Разом		75

5.5. Контрольні питання до іспиту з навчальної дисципліни «МГПР»

1. Процес «прийняття рішень»: життєві та професійні площини.
2. Інформаційний простір та його роль в прийнятті рішень.
3. Сутність «медіа» та «медіаграмотності».
4. Класифікація професійних якостей менеджерів в контексті цифрової економіки.
5. Сутність та завдання медіаосвіти в цифровій економіці. Поняття медіаграмотності.
6. Розвиток медіаосвіти в Україні. Методи медіаосвіти.
7. Нормативно-правове забезпечення розвитку медіаосвіти в Україні
8. Новації в джерелах інформації для прийняття рішень : можливості Інтернет.
9. Цифрова ідентичність.
10. Соціальні мережі як вид мас-медіа.
11. Критичне мислення як компетенція сучасного лідера
12. Ваше медіаполе та лайфхаки керування в інформаційній лавині.
13. Конфіденційність інформації
14. Алгоритми та «інформаційні бульбашки»

15. Які види небезпек існують в Інтернеті та як від них захиститись
16. Класифікація управлінських рішень.
17. Етапи процесу прийняття управлінських рішень та роль інформації.
18. Маркери КСІ (критичне сприйняття інформації) в епоху діджиталізації
19. Інтуїтивні рішення та підстави для їх прийняття.
20. Раціональні рішення
21. Роль керівника в процесі прийняття рішень
22. Методи розробки та прийняття управлінських рішень 23. Особливості прийняття управлінських рішень в Україні
24. Факти та судження. Факти без підтвердження.
25. Інформація та вплив.
26. Журналістські стандарти.
27. Моделі інформаційної взаємодії при прийнятті рішень. Довіра до медіа.
28. Медіаконтент в гіперінформаційному світі: сутність та маркери.
29. Шість типів контенту: інформування, судження, реклама, соціальна реклама, PR, пропаганда».
30. Соціальні медіа та усвідомлене медіаспоживання
31. Формування інформаційного трафарету.
32. Управлінські рішення та аналіз релевантної інформації 33. Релевантні дані: первинна та вторинна інформація.
34. Стратегія пошуку інформації.
35. Викревлення інформації: фактори, види.
36. Типи неправдивої інформації: Сатира та пародія
37. Типи неправдивої інформації: Фальшиві зв'язки
38. Типи неправдивої інформації: Контент що вводить в оману
39. Типи неправдивої інформації: Неправдивий контекст
40. Типи неправдивої інформації: Контент самозванець
41. Типи неправдивої інформації: Маніпулятивний контент 42. Типи неправдивої інформації: Сфабрикований контент
43. Як розпізнати фейк.
44. Що таке монетизація медіа
45. Фактори формування концепції медіаканалу.
46. Прозорість медіавласності та інформування.
47. Прийняття рішення та політична джинса.
48. Прийняття рішення та комерційна джинса
49. Прийняття рішення та іміджева джинса
50. Маніпуляції в заголовках. Клікбейт.
51. Маніпуляції з експертами та очевидцями.
52. Маніпуляції з соціопитуваннями.

53. Візуальні маніпуляції.
54. Маніпуляції на ТБ
55. Стереотипи як алгоритми ставлення і поведінки.
56. Поєднання стереотипів з дискримінацією.
57. Стереотипи та мова ворожнечі.
58. Що таке академічна доброчесність та посилення на першоджерела.
59. Як Ви розумієте меседж: «Медіаграмотність - must have сучасного українця»
60. Як допомагають навички медіаграмотності в процесі прийняття управлінських рішень в час пандемії COVID-19.

**6. Методи навчання, система контролю та оцінювання
навчальної дисципліни «МГПР» Методи
навчання:**

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо)

МН4 – методи візуалізації результатів (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали тощо)

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами МН6 – самостійна робота над індивідуальним завданням

МН7 – підготовка тез/доповіді

6.1. Види контролю Контрольні заходи включають

поточний та підсумковий контроль знань студента.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, виконання завдань самостійної роботи, командних та індивідуальних завдань і має на меті перевірку рівня підготовленості студента.

Підсумковий контроль (залік) проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Засоби оцінювання при поточному та підсумковому контролі є:

- презентації результатів виконаних завдань (есе; презентації аналітичних матеріалів за темами курсу та творчих завдань (кейсів) з інтегрування знань щодо особливості проявів лідерства до сучасних практик менеджерів);
- стандартизовані тести;
- презентація самостійних робіт за індивідуальними завданнями;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- проходження курсів онлайн-платформи «Дія. Цифрова освіта» в якості стимулювання до неформальної освіти;
- підсумковий контроль – залік в усній формі.

6.3. Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточне тестування та самостійна робота	Залік	Сума
---	-------	------

Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	Сума	T6	T7	T8	T9	T10	Сума	40	100
6	6	6	6	6	30	6	6	6	6		30		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

6.4. Дотримання принципів академічної доброчесності

Політика курсу «МГПР» – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу. Рівень засвоєння навчальної дисципліни «МГПР» визначається за рейтинговою системою оцінювання.

Підсумкова оцінка якості засвоєння навчальної програми визначається за результатами іспиту, порядок проведення якого визначається робочою навчальною програмою з обов'язковим дотримання «Правил академічної доброчесності в ЧНУ імені Юрія Федьковича» (http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/akadem_dobr) та «Етичного Кодексу ЧНУ імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view).

Порушення правил академічної доброчесності є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Зокрема, дотримання Етичного Кодексу академічної доброчесності ЧНУ ім. Ю.Федьковича означає, що вся робота на заліку має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками.

Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у самостійних роботах, есе чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, Ви повинні зазначити ступінь їх залучення до роботи.

6.5. Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства. Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес в ЧНУ імені Юрія Федьковича створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти:

- На сторінці курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4226>;
- Посилання на презентацію курсу: <https://drive.google.com/file/d/1MlnpA2RFbVcmTWk62xvI0p4OAgor6kh/view>
- Посилання на силабус: <https://drive.google.com/file/d/1MpYPNtkpCsbVu6TuwhyLox8RY6acqtZ9/view>

7. Рекомендована література

Основна:

1. Інфомедійна грамотність онлайн: посібник для тренера / за заг. ред. Тараненко О. / Розроблено в рамках проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Київ : IREX, 2021. 400 с. (Автори: Антипенко Іван, Бондар Світлана, Войтович Наталя, Гошилик Наталя, **Заволічна Тетяна**, Запішна Наталя, Запорожченко Максим, Киналь Анна, Кравченко Надія, Новицька Ганна, Палько Інна, Розумієнко Олександра, Романюк Вікторія, Тараненко Олена, Усенко Олександра, Устименко Тетяна, Шелест Ольга.
URL: https://filter.mkip.gov.ua/wp-content/uploads/2022/04/12d-e_online_curriculum_6s_8-1.pdf.
2. Заволічна Т.Р. Управлінські рішення (розділ в посібнику). *Менеджмент і адміністрування: підручник для магістрів / Колектив авторів: д.е.н., проф. Галушка З.І., д.е.н., доц. Антохов А.А., к.е.н., доц. Запужляк В.М., к.е.н., доц. Терлецька Ю.О., доц. Заволічна Т.Р. та ін. Чернівці: ЧНУ. 2021.437 с. (24,1друк.арк.).*
URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3213>
3. Zavalichna T., Zrybnieva I Trends in innovative management decisions: the role of media literacy in overcoming the challenges of the pandemic. *Deutscher Wissenschaftsherold*, V. 2, 2021. P. 11-14. ISSN: 2509-4327. URL: <https://dwherold.de/onewebmedia/2021/20212/Zavalichna%2011-14.pdf>
4. Поченчук Г.М., Заволічна Т.Р. Вплив цифровізації на інституціонально-інфраструктурні зміни економіки. *Науковий вісник Чернівецького національного університету : Збірник наукових праць. Випуск 834. Економіка. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2022. С. 76-82.* URL: <http://econom.chnu.edu.ua/jjourn/index.php/ecovis/artiart/view/175>
5. Бути медіаграмотним: 10 необхідних компетентностей. URL: http://www.osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/buti_mediagramotnim_desyat_neob_khidnikh_kompetentnostey.
6. Вчимося бути медіаграмотними / за заг. ред. М. Масютіної. Бердянськ : Колібри ; Запоріжжя : Дике поле, 2016. 200 с.
7. Іванов В., Шкоба О. Медіаосвіта та медіаграмотність: визначення термінів. URL: [irbisnbuv.gov.ua > cgi-bin > irbis_nbuv > cgiirbis_64](http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64).
8. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». К.: IREX в Україні, 2019-2020.
9. Медіаграмотність. Критичне мислення у мультимедійному світі Київ: АУП: Центр Вільної Преси, 2017. 319 с.
10. Каверіна А. Кореляція джерел масової інформації з рівнем медіа грамотності. URL: [http://dSPACE.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/6143/Polit%](http://dSPACE.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/6143/Polit%20)
11. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: <https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya>
12. Критичне мислення в епоху інформаційних війн. URL: <https://youtu.be/pNjdMnw9Q6Y>.
13. Критичне мислення на другому місці найзатребуваніших компетенцій у 2020. Освітня платформа «Критичне мислення». URL:

- <http://www.criticalthinking.expert/statti/kritichnemislennya-na-drugomu-mistsinajzatrebulanishih-kompetentsij-u-2020/>. 14. Міжнародний досвід впровадження медіаграмотності для окремих цільових груп: можливості для України. Національний інститут міжнародних досліджень. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/mizhnarodniydosvid-vprovadzheniya-mediagramotnosti-dlya>
15. Сінді Шейбе, Фейз Рогоу. Медіаграмотність. Критичне мислення у мультимедійному світі; пер. з англ. С. Дьома ; за заг. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ : Академія Української Преси : Центр Вільної Преси, 2017. 319 с.
  16. Технологія критичного мислення. URL: <https://www.youtube.com/watch?v>.
  17. Черних О. О. Аналіз класифікацій загроз в Інтернеті. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № 1 (290), 2015. С. 281-289.
  18. ЮНЕСКО опублікувала п'ять принципів медійної та інформаційної грамотності. URL : http://www.osvita.mediasapiens.ua/mediaprovsvita/mediaosvita/yunesko_opublikovala_pyat_printsi_piv_mediynoi_ta_informatsiynoi_gramotnosti/
  19. Як можна протидіяти «фейковим новинам»? : Аналіз. Київ: Фонд Фрідріха Науманна за Свободу, Академія української преси, 2019. URL : http://www.aup.com.ua/wpcontent/uploads/2019/11/YAK_protyd_Dopomizhna: 1. Абетка візуальної грамотності. / За редакцією Волошенюк О., Іванова В. Київ : АУП, ЦВП, 2019. URL: http://www.aup.com.ua/uploads/Abetka_vizualnoy_gramotnosti_2019.pdf.
  2. Бойко С. Медіаграмотність як основа інформаційно-психологічної безпеки особистості в сучасних умовах. URL: http://pedagogylviv.org.ua/zhurnaly/december_2015.pdf.
  18. Гороховський, О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи:практ. посіб. Дніпро : Ліра, 2017. 133 с.
  3. Гуза Ю. Правила користування Фейсбуком від Йорана Андерсона. URL: <http://www.medialiteracy.org.ua/index.php/dlia-mediaspozhyvacha/publikatsii-2/44-publikatsiidlia-mediacostumer/596-pravyla-korystuvannia-feisbukom-vid-yorana-andersona.html>.
  4. Інформаційний сервіс в Інтернеті: навчальний посібник / за ред. В.М. Шейка. Х. :Харк. держ. Академія культури, 2014. 208 с.
  5. Ісакова Т. О. Мова ворожнечі як проблема українського інформаційного простору. *Стратегіч. пріоритети. Сер. Політика*. 2016. № 4. С. 90-97.
  6. Збірник статей Шостої міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». Київ : Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2018. 244 с. 7. Зернецька О. Глобальні соціальні мережі та кібербезпека особистості. *Віче*. 2016. № 1-2. С. 22-25. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2016_1-2_14. 8. 15 кращих українських проектів з медіа грамотності. URL: <https://www.ukrinform>.
  9. Нерсесян Г. Медіаграмотність молоді — запорука протидії інформаційній агресії. *Науково-практичний журнал «Інвестиції: практика та досвід»* (Чорноморський державний університет ім. Петра Могили, Інститут державного управління). Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2018. № 6. С. 56-60

10. Новак В. О. Інформаційне забезпечення менеджменту: навч. посібник / В. О. Новак,

Л. Г. Макаренко, М. Г. Луцький. К.: Кондор, 2015. 462 с.

11. Плахта Д. Медіаосвітня вакцинація. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/mediaosvitnya-vakcynasiya>

12. Пода Т. А. Інтернет-меми як феномен інформаційного суспільства. *Вісн. Нац. авіац. унту.* 2017. № 1. С. 117-120.

13. Онкович Г. В. Сучасний стан і перспективи розвитку медіаосвіти в Україні. URL: https://www.researchgate.net/publication/330005610_Mediaosvita_v_Ukraini.

14. Тягло О. В. Досвід засвоєння критичного мислення в українській вищій школі. *Філософія освіти. Philosophy of Education*, 2(21). 240-257. URL:

https://www.researchgate.net/publication/324840890_Dosvid_zasvoenna_kriticnogo_mislenna_v_u_krainskij_visij_skoli

15. Шевченко В. Фактчекінг і верифікація у журналістській роботі. *Образ.* 2018. № 1. С. 140-

153 6. Інформаційні ресурси: 1. Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua>.

2. Детектор медіа. URL: <http://detector.media>.

3. Інститут масової інформації. URL: <http://imi.org.ua>

4. Медіакритика. URL: <http://www.mediakrytyka.info>

5. Медіапсихологія і медіа освіта. URL: <http://www.mediaosvita.org.ua>

6. Телекритика. URL: <http://www.telekritika.ua/>

7. MediaLiteracy. URL: <http://www.medialiteracy.org.ua>

8. MediaSapiens. URL: <http://osvita.mediasapiens.ua>

9. FAKE OFF. URL: <http://fakeoff.org/uk>

10. Stopfake.org. URL: <http://www.stopfake.org>

11. Медіа. Твій надійний інтелект. URL: <http://media-iq.tilda.ws/>

12. VERIFIED: онлайн-курс з медіаграмотності. URL: <https://verified.edera.com/ua#rec151962418>

13. Медіаграмотність: практичні навички. Prometheus URL: <https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1>.

14. Фактчек: довіряй-перевіряй. Ed-era URL: <https://courses.edera.com/courses/coursev1:VOXU-EdEra+FactCheck101+2018/about>.

15. Он-лайн курс «Медіаграмотність для освітян» на платформі Prometheus.

16. Он-лайн курс «Медіаграмотність для громадян» за посиланням <https://irex.mocotms.com/>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
МЕНЕДЖМЕНТ ЯКОСТІ

Вибіркова

Освітньо-професійна програма *Менеджмент організацій і адміністрування*

Спеціальність *073 Менеджмент*

Галузь знань *07 Управління та адміністрування*

Рівень вищої освіти *перший (бакалаврський)*

Мова навчання: **українська**

Розробники: **к.е.н., доцент Терлецька Юлія Олегівна**

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/terletska-yuliya-olegivna>

Контактний тел. **52-65-51**

E-mail: **y.terlecka@chnu.edu.ua**

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1809>.

Консультації **Вівторок з 13.00 до 15.00.**

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Головним завданням вивчення управління якістю, як наукової дисципліни, є оволодіння сучасними теоретичними основами та практичними навичками системи менеджменту якості організації.

Важливість формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців з менеджменту якості визначається специфікою їхніх професійних обов'язків, знань та розуміння системної організації процесів управління якістю на підприємстві, що відповідає вимогам міжнародних стандартів; реалізації на практиці принципів побудови та функціонування систем управління якістю, освоєння нормативно-правових, організаційних та економічних питань управління якістю товарів, продукції та послуг.

2. Мета навчальної дисципліни: сформувати у майбутніх фахівців комплекс знань щодо базових принципів, категорій, методів та інструментів управління якістю в сучасних компаніях, узагальнюючи основні досягнення теорії та практики у галузі менеджменту якості; показати необхідність використання цих досягнень у всіх сферах діяльності організації незалежно від її галузевої належності, розміру та структури; сформувати уявлення про системну організацію процесів управління якістю на підприємстві, що відповідає вимогам міжнародних стандартів.

Основними перевагами, які надає вивчення дисципліни «Управління якістю» є інтегрування стратегії управління якістю в загальну систему стратегічного управління підприємством; здійснення економічних розрахунків щодо обґрунтування організаційно-технічних рішень, спрямованих на підвищення якості та продуктивності; застосування статистичних методів управління якістю в операційній діяльності у процесі забезпечення якості виконання технологічних операцій; опис бізнес-процесів, що відбуваються в організації й побудова процесної моделі підприємства; розробка документації системи менеджменту якості організації відповідно до вимог стандартів ISO 9000 при побудові системи та підготовці підприємства до сертифікації.

3. Пререквізити. З метою підвищення ефективності засвоєння курсу здобувач вищої освіти має вивчити до початку вивчення курсу «Управління якістю» такі предмети: «Менеджмент», «Теорія організації», «Операційний менеджмент», «Інвестиційний менеджмент», «Управління інноваціями».

4. Результати навчання:

Загальні компетентності:

- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК5. Знання та розуміння предметної сфери і професійної діяльності.
- ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК11. Здатність до адаптації та дій у новій ситуації.
- ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні компетентності:

- СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.
- СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- СК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.
- СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.
- СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

5. Опис навчальної дисципліни**5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма – год.						Заочна форма – год.					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. «Базові положення сучасної концепції менеджменту якості»												
T1. Стандартизація термінології в галузі управління якістю	11,5	2	2	-	-	7,5	11,2	1	0,2	-	-	10
T.2. Основні проблеми управління якістю	9,5	1	1	-	-	7,5	10,7	0,5	0,2	-	-	10
T3. Міжнародний досвід управління якістю	9,5	1	1	-	-	7,5	10,7	0,5	0,2	-	-	10
T4. Вітчизняний досвід управління якістю	9,5	1	1	-	-	7,5	10,7	0,5	0,2	-	-	10
T5. Базова концепція загального управління якістю	11,5	2	2	-	-	7,5	11,2	1	0,2	-	-	10
T6. Системи управління якістю	9,5	1	1	-	-	7,5	10,7	0,5	0,2	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	61	8	8	-	-	45	65,2	4	1,2	-	-	60
Змістовий модуль 2. «Створення системи управління якістю на підприємстві та забезпечення її ефективного функціонування»												
T7. Система якості в стандартах ISO серії 9000	13	2	2	-	-	9	10,7	0,5	0,2	-	-	10
T8. Статистичні методи контролю якості	11	1	1	-	-	9	10,7	0,5	0,2	-	-	10
T9. Сертифікація систем якості підприємства	11	1	1	-	-	9	11,2	1	0,2	-	-	10
T10. Облік витрат на якість в умовах TQM	11	1	1	-	-	9	11,1	1	0,1	-	-	10
T11. Аудит якості та премії якості	13	2	2	-	-	9	11,1	1	0,1	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	59	7	7	-	-	45	54,8	4	0,8	-	-	50
Усього годин	120	15	15	-	-	90	120	8	2	-	-	110
Підсумкова форма	залік											

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Загальні відомості про якість і методи її забезпечення
2	Сучасний стан теорії і практики менеджменту якості
3	Показники якості продукції
4	Методи прогнозування, планування і оцінювання рівня якості продукції
5	Визначення витрат на якість та управління ними
6	Напрями зміни корпоративної культури організації в умовах TQM
7	Метрологічне забезпечення якості продукції
8	Персонал у системі менеджменту якості
9	Акредитація органів із сертифікації та випробувальних лабораторій в Україні
10	Системи управління навколишнім середовищем

Тематика індивідуальних завдань

Назва теми
1. Місце процесу управління якістю в системі менеджменту організації.
2. Значення управління якістю на рівні держави та суб'єктів господарювання.
3. Визначення терміну «якість»: аналіз підходів.
4. Поняття «петлі якості» та аналіз її складових елементів.
5. Сутність і складові менеджменту якості.
6. Аналіз співвідношення термінів «управління якістю» та «менеджмент якості».
7. Аналіз співвідношення термінів «система якості», «система забезпечення якості», «система управління якістю», «система менеджменту якості».
8. Змістовна характеристика принципів управління якістю Е. Демінга.
9. Сучасні принципи менеджменту якості.
10. Сутність і зміст процесного підходу в управлінні якістю.
11. Сутність і зміст системного підходу в управлінні якістю.
12. Якість і задоволеність споживача: оцінка співвідношення між вартістю та цінністю продукту.
13. Періоди становлення менеджменту якості в системі загального менеджменту.
14. Змістовна характеристика основних етапів розвитку систем управління якістю.
15. Особливості формування та розвитку вітчизняних систем управління якістю.
16. Порівняльна характеристика західного та східного підходів до управління якістю.
17. Досвід управління якістю в США: особливості, переваги та недоліки.
18. Досвід управління якістю в Японії: особливості, переваги та недоліки.
19. Досвід управління якістю в країнах Європи, особливості, переваги та недоліки.
20. «Гуртки якості» та характеристика їх внеску у формування сучасної концепції менеджменту якості.
21. Призначення та склад функцій у процесі управління якістю: огляд підходів.
22. Цикл Демінга: сутність, значення, склад основних етапів робіт.
23. Змістовна характеристика функцій управління якістю в системі менеджменту якості організації.
24. Поняття та види контролю якості.
25. Статистичний приймальний контроль: сутність, мета, порядок проведення.
26. Характеристика методів управління якістю.
27. Особливості та механізм застосування класичних методів управління якістю.
28. Особливості та механізм застосування «нових» методів управління якістю.

29. Порядок застосування сучасних інструментів і методів управління бізнесом у системі менеджменту якості.
30. Інструменти контролю якості: склад, призначення, сфери застосування.
31. Інструменти управління якістю: склад, призначення, сфери застосування.
32. Метод QFD та сфери його застосування в системі менеджменту якості.
33. Концепція Будинку якості: сутність, основна ідея, механізм застосування.
34. Порядок побудови Будинку якості. Його складові елементи.
35. Практична реалізація методу QFD у процесі створення нового продукту.
36. Концепція оптимального рівня якості: переваги та недоліки.
37. Сучасна концепція управління витратами на якість.
38. Класифікація витрат на якість.
39. Аналіз підходів до обліку й витрат на якість у межах організації.
40. Методи аналізу витрат на якість.
41. Класифікація показників якості продукції.
42. Характеристика одиничних показників якості.
43. Порядок оцінювання рівня якості продукції.
44. Методи оцінювання рівня якості продукції.
45. Тотальний менеджмент якості (TQM): сутність і шляхи реалізації.
46. Базові концепції TQM: склад і загальна характеристика.
47. Роль вищого керівництва організації в реалізації ідей TQM.
48. Концепція внутрішнього маркетингу організації.
49. Зміна підходів в управлінні персоналом в умовах TQM.
50. Сутність і призначення премій якості.
51. Японська премія за якість Е. Демінга.
52. Американська нагорода в галузі якості ім. М. Болдріджа.
53. Європейська нагорода за якість.
54. Самооцінювання підприємств за критеріями Європейської моделі ділової досконалості.
55. Методологічні основи стандартизації.
56. Об'єкти та види стандартизації.
57. Види стандартів та порядок їх застосування.
58. Призначення державної системи стандартизації, її мета, принципи управління, склад органів.
59. Напрями реформування державної системи стандартизації в Україні. Технічні регламенти.
60. Головна мета, склад і напрями діяльності міжнародних та європейських організацій із стандартизації.
61. Особливості міжнародної та європейської стандартизації.
62. Серія стандартів на систему управління якістю ISO 9000.
63. Стандарти на систему управління якістю: необхідність розроблення, призначення, еволюція.
64. Особливості побудови стандартів ISO 9000 версії 1994 року: структура, склад, характер вимог.
65. Особливості побудови стандартів ISO 9000 версії 2000 року: структура, склад, характер вимог.
66. Структура та особливості використання екологічних стандартів ISO 14000.
67. Склад, структура та призначення галузевих систем стандартів.
68. Загальний підхід до створення системи менеджменту якості (СМЯ) на підприємстві відповідно до вимог стандартів ISO 9000:2000.
69. Елементи системи управління якістю згідно з вимогами стандарту ДСТУ ISO 9001:2001.
70. Порядок розроблення та впровадження СМЯ в діяльність підприємства.
71. Зміст етапів по створення системи якості.
72. Структура документації СМЯ та порядок її розроблення.
73. Політика підприємства в галузі якості: поняття, зміст, порядок розроблення.
74. Склад документів організації, у яких відображається зміст політики якості.
75. Настанови (методики) з якості, призначення, зміст, порядок розроблення.
76. Процедури з якості: призначення, зміст, порядок розроблення.
77. Протоколи якості та сфера їх застосування.
78. Удосконалення та розвиток системи менеджменту якості.
79. Поняття, види та об'єкти сертифікації.

80. Призначення державної системи сертифікації УкрСЕПРО.
81. Організаційна структура системи сертифікації УкрСЕПРО.
82. Поняття та призначення сертифікації системи якості.
83. Організація робіт із сертифікації СМЯ.
84. Органи із сертифікації СМЯ.
85. Поняття, призначення та види аудиту якості.
86. Порядок проведення зовнішнього аудиту якості.
87. Порядок проведення внутрішнього аудиту якості.
88. Місце та роль внутрішнього аудиту в забезпеченні ефективного функціонування СМЯ.
89. Поняття та значення правового забезпечення процесів управління якістю.
90. Нормативно-правова база управління якістю.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

- Метод 1 – лекція-візуалізація;
- Метод 4 – семінар-дискусія;
- Метод 5 – семінар-діалог;
- Метод 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- Метод 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань;
- Метод 8 – робота з тестами;
- Метод 9 – робота в групах;
- Метод 10 – проектна діяльність з використанням мультимедіа;
- Метод 11 – ділові ігри;
- Метод 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю. Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, експрес-опитування, рольовий тренінг, аналіз виробничих ситуацій, індивідуальні завдання) відповідь студента. Формами підсумкового контролю є **залік**.

Засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання:

- МО 1 - фронтальне опитування;
- МО 2 - індивідуальне опитування;
- МО 3 - презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);
- МО 6 - ділові ігри;
- МО 7 – реферати;
- МО 8 – есе;
- МО 10 - розв'язування практичних ситуацій;
- МО 11 – тестування;
- МО 12 - тематичні контрольні роботи;
- МО 13 - модульні контрольні роботи;
- МО 14. підсумковий контроль – залік.

Оцінка передбачає такі знання та вміння:

Оцінка	Знання	Уміння
<p style="text-align: center;">«5» (зараховано) A (90-100 балів)</p>	<p>Здобувач має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни.</p> <p>Засвоїв базові принципи, категорії, методи, інструменти, а також системну організацію процесів управління якістю на підприємствах, що відповідає вимогам міжнародних стандартів.</p> <p>Досконало знає основну літературу, а також вказівки, положення, нормативні матеріали з менеджменту якості.</p> <p>Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.</p> <p>Освоїв зв'язки методів і засобів управління із законами, закономірностями і принципами менеджменту якості.</p>	<p>Здобувач вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою.</p> <p>Вміє використовувати довідники, довідкову літературу, грамотно викладати програмний матеріал.</p> <p>Дас вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання.</p> <p>Демонструє навички творчого мислення, наукового прийняття рішень у процесі організації ефективного управління якістю на підприємстві.</p>
<p style="text-align: center;">«4» (зараховано) B (80-89 балів) C (70-79 балів)</p>	<p>Здобувач показав повні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їх поповнення і оновлення в процесі подальшого навчання і професійної діяльності.</p> <p>Засвоїв основні завдання системи менеджменту якості в організації в умовах ринкової трансформації вітчизняної економіки.</p> <p>Опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також вказівки, рекомендації, положення та інші програмні матеріали.</p>	<p>Здобувач успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.</p> <p>Вміє використовувати на практиці програмні знання, розв'язувати проблемні ситуації, що виникають у виробничо-господарській діяльності підприємств.</p>
<p style="text-align: center;">«3» (зараховано) D (60-69 балів) E (50-59 балів)</p>	<p>Здобувач має знання лише основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю.</p> <p>Ознайомлений з основною літературою, рекомендованою програмою.</p> <p>Допускає помилки у відповідях на теоретичні запитання дисципліни і при виконанні практичних завдань, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача.</p>	<p>Здобувач виконує практичні завдання в межах програмних вимог.</p> <p>Допускає неточності і помилки при розв'язанні виробничих ситуацій.</p> <p>Не володіє навичками системного обґрунтування запропонованих рішень у виробничій діяльності підприємства. Виявляє труднощі при застосуванні знань на практиці.</p>
<p style="text-align: center;">«2» (незараховано) Fx (35-49 балів) F (0-34 бали)</p>	<p>Здобувач не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни.</p> <p>Допускає грубі помилки у відповідях.</p> <p>Має недостатні знання для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.</p>	<p>Здобувач не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.</p> <p>Демонструє невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.</p>

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, участь у конференції, студентській олімпіаді, лікарняний лист).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Критеріями оцінювання є:

- при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної, додаткової літератури та інших джерел інформації; аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки; вміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;
- при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

8. Рекомендована література

Основна

1. Безродна С.М. Управління якістю: навч. посіб. Чернівці: ПВКФ "Технодрук", 2017. 174 с.
2. Бутко М. П. Менеджмент якості в умовах поглиблення інтеграції. Ніжин: «Аспект-Поліграф», 2015. 288 с.
3. Вакуленко А.В. Управління якістю: навч.-метод. посібник. К.: КНЕУ, 2012. 167 с.
4. Загальне управління якістю: підручник / О. В. Нанка, Р. В. Антощенко, В. М. Кісь, І.О. Листопад, Н. І. Моїсеєва, І. В. Галич, А. О. Никифоров. Харків: ХНТУСГ, 2019. 205 с.
5. Ігнатієва І.А. Менеджмент якості: підручник. К.: Каравела, 2018. 480 с.
6. Клівець П.Г. Стратегія управління якістю: навч. посібник. К.: Академвидав, 2014. 320 с.
7. Костюченко М.П. Теоретико-методологічні аспекти управління якістю. К.: Кондор, 2019. 392 с.
8. Мережко Н.В., Осієвська В.В., Ясинська Н.С. Управління якістю. К.: КНТЕУ, 2015. 216 с.
9. Момот О.І. Менеджмент якості та елементи системи якості: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2017. 368 с.
10. Панченко М.О. Управління якістю: теорія та практика: навч. посібник. К.: ЦНЛ, 2018. 228 с.
11. Шаповал М. І. Менеджмент якості: підручник. К.: Знання, КОО, 2012. 471 с.
12. Шуляр Р.В. Управління якістю: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Львів: Львівська політехніка, 2015. 160 с.

Допоміжна

1. ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT) «Системи управління якістю. Вимоги». URL : http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=64013.
2. ДСТУ ISO 9004:2009:2012 (ISO 9004:2009, IDT) «Підхід на основі управління якістю» URL:

- http://pidruchniki.com/2015060964893/menedzhment/dstu_iso_9001-2009_sistemi_upravlinnya_yakistyu_vimogi.
3. ДСТУ ISO 19011:2012 (ISO 19011:2011, IDT) «Настанови щодо здійснення аудитів системи управління» URL: http://www.kachestvo.ru/raz_4_standart/ISO_19011_2012.pdf.
  4. Бочарова, О. В. НАССР і системи управління безпечністю харчової продукції: підручник / Бочарова Оксана Володимирівна ; Одес. нац. акад. харч. технологій. Одеса : Атлант, 2019. 376 с.
  5. Концепція державної політики у сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг). Проект. <http://www.dstu.gov.ua/quality/zak-pol2.html>
  6. Савіцький А. В. Взаємозв'язок принципів та підходів побудови системи управління якістю продукції підприємства у підвищенні її конкурентоспроможності. Вісник ЧТЕІ КНТЕУ. 2014. №3(55). С.123-130.
  7. Системи управління якістю. Основні положення та словник: ДСТУ ISO 9000–2001. – [Чинний від 2001-01-10]. URL: <http://www.zntu.edu.ua/base/i2/iff/k3/ukr/welding/guide/iso/iso9000.htm>.
  8. Комарницький І.Ф., Терлецька Ю.О. Антикризове управління підприємством: теорія та практика: навч. посіб. 3-є вид., без змін. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015. 248 с.
  9. Терлецька Ю.О., Іванюк В.В., Литвинюк В.Р. Теоретичні підходи до оцінки якості організаційних комунікацій. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2014. Вип. I (53). Економічні науки. С.238-245.
  10. Терлецька Ю.О. Вплив життєвого циклу суб'єкта господарювання на його конкурентоспроможність. Детермінанти конкурентоспроможності соціально-економічних систем: монографія /за заг. ред. проф. Галушки З.І. Чернівці: ЧНУ, 2015. С.75-89. (304 с.)
  11. Терлецька Ю.О., Бачинська Ю.О., Марчук В.І. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств олійно-жирового комплексу в умовах невизначеності зовнішнього середовища. Економіка та суспільство. Вип. № 14. 2018. С.533-538
  12. Терлецька Ю.О. Використання інноваційних технологій у процесі удосконалення якості продукції на підприємстві. Молодий вчений. Вип. № 3(55). 2018. С.712-715.
  13. Терлецька Ю.О. Потенціал підприємства як базис його сталого розвитку. *Сталий розвиток соціально-економічних систем в умовах глобалізаційних процесів*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (30 березня 2020 р. м.Київ). К., 2020. С.40-43.
  14. Терлецька Ю.О. Управління якістю/ *Менеджмент і адміністрування: підручник для магістрів* / Колектив авторів: д.е.н., проф. Галушка З.І., д.е.н., доц. Антохов А.А., к.е.н., доц. Запужляк В.М та ін. Чернівці: ЧНУ. 2021.437 с.
  15. Терлецька Ю.О., Кравчук А.Ю. Управління якістю продукції у системі забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Молодий вчений*. 2022. №1 (101). С.242-245.
  16. Терлецька Ю.О. Клієнтоорієнтованість як чинник формування рівня зрілості системи менеджменту підприємства. *Молодий вчений*. 2022. №7 (107). С.101-104.
  17. Терлецька Ю.О. Вплив управлінських інновацій на ефективність функціонування підприємства. *Молодий вчений*. 2023. №1 (113). С.175-178.
  18. Терлецька Ю.О., Дячук І.О. Забезпечення конкурентних переваг підприємства шляхом підвищення рівня якості продукції. *Світ наукових досліджень*: матеріали міжнародної мультидисциплінарної наукової конференції. Випуск 16. (16-17 лютого 2023 р. м.Переворськ, Польща), 2023. С.69-71.

9. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Державна служба статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Кабінет Міністрів України – [http:// www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
3. Міністерство економіки України – <http://www.me.gov.ua>
4. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. База українського законодавства в Інтернет – www.lawukraine.com
2. Інститут глобальних стратегій – www.igls.com.ua

3. Інформаційний сервер про Україну – www.uazone.net
4. Консорціум економічних досліджень – www.eurasia.org/eerc/kyiv/EERC
5. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова – www.ucerps.org

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек:

1. Електронна бібліотека – www.lib.com.ua
2. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича - <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

”МІСЦЕВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК”

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма **”Менеджмент організацій і адміністрування”**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління і адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **кандидат економічних наук, доцент**

Сторощук Богдан Дмитрович

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektiv-kafedry/storoshhuk-bogdan-dmytrovych>
<https://www.facebook.com/storbd>

Контактний тел. **+380-67-235-28-75 (Viber, WhatsApp, Telegram)**

+380-50-155-01-42 (Telegram)

E-mail: b.stor@chnu.edu.ua, storbd@gmail.com

Консультації **Очні консультації: вівторок 11:00-13:00**

Онлайн-консультації: п'ятниця 16:00-18:00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна спрямована на досягнення відповідності знань здобувачів освіти щодо принципів місцевого економічного розвитку, методів, інструментів і фінансових можливостей для їх реалізації, та як результат здатності ефективно сприяти місцевому економічному розвитку у практичній площині, могли креативно та стратегічно мислити, оперативно приймати рішення у нестандартних ситуаціях, застосовувати інноваційні підходи в роботі, були гнучкими у розв'язанні управлінських завдань, відкритими до змін.

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета дисципліни полягає у розвитку професійної компетентності майбутніх державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування для забезпечення ефективного управління місцевим економічним розвитком, виробленні умінь і навичок, необхідних для впровадження реформ, здійсненні послідовних кроків в імплементації принципів «належного врядування», які закріплені рішеннями Ради Європи, використання інструментів стратегічного планування та маркетингу територій, залучення інвестицій, підтримки малого і середнього бізнесу, розвитку.

3. Пререквізити. Економічна теорія, мікроекономіка, макроекономіка

4. Результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні компетентності (СК)

- СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.
- СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.
- СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.
- СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.
- СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
- СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.
- СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.
- СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.
- СК* 16. Здатність до інноваційної діяльності в умовах невизначеності та ризикованості зовнішнього середовища.
- СК* 17. Здатність до започаткування власної справи.

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.
- ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.
- ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Управління місцевим економічним розвитком</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	I / 5	II / 10	4	120	2	15	15	0	0	90	0	залік
Заочна	I / 5	II / 10	4	120	2	10	0	0	0	110	0	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1. Формування вихідних передумов місцевого економічного розвитку														
Тема 1. Основи місцевого економічного розвитку	10	1	1	–	–	8	10	1	–	–	–			
Тема 2. Демократичне врядування	10	1	1	–	–	8	10	1	–	–	–			
Тема 3. Методологія та сучасна практика стратегічного планування.	10	2	1	–	–	7	10	1	–	–	–			
Тема 4. Маркетинг і брендинг території	10	2	1	–	–	7	10	1	–	–	–			
Тема 5. Інвестиції як інструмент місцевого економічного розвитку	10	1	1	–	–	8	10	–	–	–	–			
Тема 6. Підтримка розвитку місцевого бізнесу та підприємництва	10	1	2	–	–	7	10	1	–	–	–			
Разом за ЗМ1	60	8	7	–	–	45	60	5	–	–	–			
Змістовий модуль 2. Управління соціальними аспектами місцевого економічного розвитку														
Тема 7. Розвиток трудових ресурсів	12	2	1	–	–	9	9	1	–	–	–			
Тема 8. Механізми фінансування місцевого економічного розвитку	12	2	1	–	–	9	9	1	–	–	–			
Тема 9. Моніторинг місцевого економічного розвитку та оцінювання результатів	12	1	2	–	–	9	9	1	–	–	–			

Тема 10. Стратегічне екологічне оцінювання	12	1	2	–	–	9	9	1	–	–	–	
Тема 11. Управління проектами місцевого економічного розвитку	12	1	2	–	–	9	9	1	–	–	–	
Разом за ЗМ 2	60	7	8	–	–	45	45	5	–	–	–	
Усього годин	120	15	15	–	–	90	90	10	–	–	–	

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота студентів складається з двох компонентів:

1. *Основний* – передбачає засвоєння навчальної програми відповідно до цілей навчання та змісту матеріалів у окремих темах і модулях у обсязі, який дасть можливість позитивного виконання таких видів робіт:

- теоретичні виступи із наведенням практичних прикладів на семінарсько-практичних заняттях;
- робота з тестами;
- тлумачення відповідей на завдання „правильно-неправильно”;
- розв’язування задач;
- написання модульних контрольних робіт;
- виконання завдань під час проходження підсумкового контролю у вигляді іспиту.

2. *Додатковий* – це творче завдання, яке являє дослідження, здійснюване за такими напрямками:

- розкриття характеру однієї сфери управління місцевим економічним розвитком в певній (одній) країні;
- розкриття характеру управління місцевим економічним розвитком на прикладі однієї з об’єднаних територіальних громад, району чи області

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента та ін.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- відповіді студентів під час практичних занять;
- модульні контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

- Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну).
- Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).
- Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов’язковим є посилення на джерела інформації. Списування під

час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

- Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

- при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу;
- використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;
- при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків відповідно до норм чинного податкового законодавства; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.
- Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.
- Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Передбачається також можливість зарахування оцінок, отриманих в процесі проходження тренінгів за відповідною тематикою і з урахуванням кількості передбачених і пройдених кредитогодин.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (залік)	Сума	
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МКР	T7	T8	T9	T10	T11	МКР	40	100
4	4	4	4	4	4	6	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D		
50-68	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	

0-34	Ф	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

5. Рекомендована література -основна

Законодавче і нормативно-правове забезпечення

1. Про державні цільові програми [Електронний ресурс] : Закон України від 18.03.2004 № 1621-IV (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.
2. Про запобігання корупції [Електронний ресурс] : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
3. Про невідкладні заходи щодо прискорення здійснення економічних реформ [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 12.06.2013 № 327/2013. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/327/2013>.
4. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс] : Указ Президент України від 12.01.2015 № 5/2015. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
5. Про затвердження Державної програми розвитку внутрішнього виробництва [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.09.2011 № 1130 (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1130-2011-п>.
6. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385 (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п>.
7. Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс проектів та програм розвитку місцевого самоврядування [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2003 № 64 (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/64-2003-п>.
8. Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 106 (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/106-2007-п>.
9. Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-п>.
10. Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 № 389. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/389-2011-п>.
11. Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогностичних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.10.2006 № 504-р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/504-2006-р>.
12. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості до 2020 року [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.07.2011 № 603-р (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/603-2013-р>.
13. Про Порядок обміну інформацією між виконавцями державних цільових програм та координації цієї роботи [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства економіки України від 04.12.2009 № 1367 (зі змінам). – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1251-09>.
Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства економіки України від 04.12.2006 № 367. – Режим доступу : http://meold.kmu.gov.ua/minec/control /uk/ publish/printable_article?art_id=92217.

14. ДСТУ ISO 10006:2005. Системи управління якістю. Настанови щодо управління якістю в проєктах : (ISO 10006:2003, IDT). – Надано чинності 2007-08-01. – Київ: Держспоживстандарт України, 2007. – IV, 27 с.

Навчально-методичні матеріали

15. Гречко Т. К. Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку : навч. посіб. / Т. К. Гречко, С. А. Лісовський, С. А. Романюк, Л. Г. Руденко. – Херсон : Грінь Д.С., 2015. – 264 с.
16. Гусєва О. Ю. Управління стратегічними змінами: теорія і прикладні аспекти : монографія. / О. Ю. Гусєва ; Донецький нац. ун-т економіки і торгівлі імені М. Туган-Барановського. – Донецьк : Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2014. – 395 с.
17. Кобзарев О. Фандрейзинг : навч. посіб. для посадових осіб місцевого самоврядування / О. Кобзарев ; Асоціація міст України – Київ : ТОВ «Підприємство «Ві Ен Ей», 2015. – 84 с.
18. Ковбасюк Ю. В. Управління проєктами (дистанційний курс) : навч.-метод. матер. / Ю. В. Ковбасюк, К. В. Плоский ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Київ : НАДУ, 2015. – 72 с.
19. Куйбіда В. С. Організація публічної служби в Україні : монографія / В. С. Куйбіда, О. В. Хорошенко. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2016. – 272 с.
20. Микитюк П. П. Управління проєктами : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П. П. Микитюк ; Мін-во освіти і науки України, Тернопіл. нац. екон. ун-т. – Тернопіль : ТНЕУ 2014. – 270 с.
21. Пічугіна Т. С. Управління змінами : навч. посіб. / Т. С. Пічугіна, С. С. Ткачова, О. П. Ткаченко. – Харків : ХДУХТ, 2017. – 226 с.
22. Петренко Н. О. Управління проєктами : навч. посіб. / Н. О. Петренко, Л. О. Кустрич, М. О. Гоменюк ; Мін-во освіти і науки України, Уманський нац. ун-т садівництва. – Київ : «Центр учбової літератури», 2015. – 244 с.
23. Прогнозування розвитку територій. Економічне прогнозування : навч. посіб. / Ю. П. Шаров, О. Ю. Бобровська, М. А. Латинін [та ін.] ; За заг. наук. ред. М. М. Білинської; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Київ : К.І.С., 2014. – 128 с.
24. Прогнозування та управління соціально-економічними процесами в регіоні : монографія / за наук. ред. В. С. Загорського ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2016. – 238 с.
25. Проектний менеджмент: регіональний зріз : навч. посіб. / М. П. Бутко, М. І Мурашко, І. М. Олійченко [та ін.] ; За заг. ред. М. П. Бутка ; Чернігів. держ. техн. ун-т. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 416 с.
26. Публічне адміністрування на засадах проектного менеджменту : навч. посіб. / О. В. Пономаренко, Т. К. Гречко, Ю. В. Ковбасюк [та ін.] ; За заг. ред. Ю. В. Ковбасюка. – Київ : Освіта України, 2014. – 176 с.
27. Руденко О. М. HR-менеджмент у публічному управлінні : навч. посіб. / О. М. Руденко, С. В. Штурхецький, О. В. Шершньова, Н. В. Філіпова ; М-во освіти і науки України, Чернігів. нац. техн. ун-т. – Київ : Кондор, 2017. – 123 с.
28. Рябцев Г. Л. Стратегічне планування (дистанційний курс) : навч.-метод. матер. / Г. Л. Рябцев ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т підвищення кваліфікації керівних кадрів. – Київ : НАДУ, 2015. – 56 с.
29. Сторощук Б.Д., Цепенда М.М., Антонюк О.І. Особливості передумов та наслідків управлінських рішень на місцевому рівні. Науковий вісник Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича: Збірник наукових праць. Вип. 840: Економіка. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2022. С.58-67.
30. Галушка З.І., Запухляк В.М., Клевчик Л.Л., Лусте О.О., Сторощук Б.Д. Вплив господарського менталітету на соціально-економічний розвиток // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. №1 (42). 2022. С.283-292. (Web of Science) URL:

<https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3670/3481>

<https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.42.2022.3670> ISSN 2310-8770 (online)

<https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/4281>

31. Сторощук Б.Д. Публічне адміністрування. Управлінські рішення. / В кн. Менеджмент і адміністрування: підручник для магістрів/ Колектив авторів: З.І.Галушка, А.А.Антохов, В.М.Запухляк, Б.Д.Сторощук, Ю.О. Терлецька, Т.Р. Заволічна, І.Я. Кузьмук. Чернівці: ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2021. С.137-192, 356-436.
32. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. ; М. П. Бутко, М. Ю. Дітковська, С. М. Задорожна [та ін.] ; Чернігівський держ. техн. ун-т – Київ : «Центр учбової літератури», 2016. – 376 с.
33. Управління персоналом : підручник. / В. М. Данюк, А. М. Колот, Г. С. Суков [та ін.]; за заг. та наук. ред. В. М. Данюка. – Вид. 2-е, зі змінами. – Київ : КНЕУ; Краматорськ : НКМЗ, 2014. – 666 с.
34. Управління проектами: вітчизняний і зарубіжний досвід : монографія. / М. Ажажа [та ін.] ; під ред. С. Чернова [та ін.]. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2015. – 349 с.
35. Чумаченко І. В. Управління проектами: процеси планування проектних дій : підручник. / І. В. Чумаченко, В. В. Морозов, Н. В. Доценко, А. М. Чередниченко. – Київ : КРОК, 2014. – 673 с.
36. Шевченко І. Б. Управління змінами : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. / І. Б. Шевченко ; Нац. техн. ун-т України «КПІ». – Київ : НТУ «КПІ» Політехніка, 2015. – 231 с.
37. Шульгіна Л. М. Інноваційний розвиток підприємств: формування стратегій : монографія / Л. М. Шульгіна, В. В. Юхименко ; Нац. техн. ун-т України «КПІ». – Київ : Univest PrePress, 2015. – 212 с.

6. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : <http://minfin.kmu.gov.ua>
3. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minregion.gov.ua/>
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/>
5. Офіс реформ Кабінету Міністрів України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/uryad-ta-organi-vladi/ofis-reform-kabinetu-ministriv-ukrainu>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
"Мотиваційний менеджмент"
вибіркова

Освітньо-професійна програма: Менеджмент організацій і адміністрування
Спеціальність: 073 Менеджмент
Галузь знань: 07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Факультет: економічний
Мова навчання: українська
Розробник: Запухляк В.М., доцент кафедри економічної теорії,
менеджменту і адміністрування, к.е.н., доцент

Профайл викладача: <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/zapuhlyak-volodymyr-myhajlovych>

Контактний тел.: [+ 380 372 52 65 51](tel:+380372526551)

E-mail: v.zapukhlyak@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації: он-лайн консультації – згідно з графіком
очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни). Навчальна дисципліна «Мотиваційний менеджмент» належить до вибіркових освітніх компонент освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». Знання, отримані в рамках вивчення навчальної дисципліни, покликані забезпечити цілісність сприйняття інших управлінських дисциплін, формування умінь і навичок майбутніх фахівців щодо ефективного мотивування різних категорій працівників і колективів з метою поліпшення кількісних і якісних показників діяльності.

2. Мета навчальної дисципліни: формування комплексної системи знань у контексті концептуальних і прикладних засад мотивування працівників до високопродуктивної праці, посилення зацікавленості в підвищенні кінцевих результатів діяльності індивідів, груп, організації загалом.

3. Пререквізити. У рамках роботи над курсом, необхідним є вивчення здобувачем вищої освіти таких навчальних дисциплін: «Економічна теорія», «Мікроекономіка», «Менеджмент», «HR-технології».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління і адміністрування» вивчення дисципліни «Мотиваційний менеджмент» сприяє формуванню таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

Програмні результати навчання

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Концептуальні засади мотивування персоналу											
Тема 1. Роль людських ресурсів та мотивації у забезпеченні конкурентоспроможності організації	14	2	4	-	-	8	16	1	1	-	-	14
Тема 2. Мотиваційний процес	14	2	4	-	-	8	13	-	-	-	-	13
Тема 3. Теорії мотивації	12	1	3	-	-	8	16	1	1	-	-	14

Тема 4. Моделі реалізації мотиваційного менеджменту	15	2	4	-	-	9	15	1	-	-	-	14
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>55</i>	<i>7</i>	<i>15</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>33</i>	<i>60</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>55</i>
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Інструментарій мотиваційного менеджменту											
Тема 5. Особистість як об'єкт мотиваційного управління	12	1	3	-	-	8	12	1	-	-	-	11
Тема 6. Оплата праці та мотивація	13	2	3	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 7. Оцінювання персоналу у процесі мотивування	14	2	3	-	-	9	12	1	-	-	-	11
Тема 8. Мотивування команди	13	2	3	-	-	8	12	1	-	-	-	11
Тема 9. Організаційна культура як чинник мотивації	13	1	3	-	-	9	12	1	1	-	-	10
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>65</i>	<i>8</i>	<i>15</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>42</i>	<i>60</i>	<i>5</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>53</i>
Усього годин	120	15	30	-	-	75	120	8	4	-	-	108

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Віртуальні класи і відеоконференції: платформа Google Meet для онлайн-зустрічей, проведення лекцій, обговорення практичних аспектів дистанційно у режимі реального часу.

Антилекція як інструмент налагодження зворотного зв'язку із аудиторією, забезпечення ефективних комунікацій у процесі викладання.

Платформа Moodle, яка в межах навчальної дисципліни дозволяє створювати онлайн-версію курсу із відповідними методичними матеріалами та можливістю взаємодії між здобувачами освіти та викладачем.

Методи навчання

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

МН 1 – лекція-візуалізація;

МН 2 – проблемна лекція;

МН 4 – семінар-дискусія;

МН 5 – семінар-діалог;

МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;

МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (case study);

МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у студентській олімпіаді, конференції тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. У випадку використання ідей, розробок, тверджень інших авторів, обов'язковим є посилання на джерела інформації.

Відвідування занять. Обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни – регулярне відвідування занять. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти. Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича

(<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Засоби оцінювання:

МО 1 – фронтальне опитування;

МО 2 – індивідуальне опитування;

МО 3 – презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);

МО 7 – реферати;

МО 8 – есе;

МО 12 – тематичні контрольні роботи;

МО 14 – підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка і обґрунтованість викладу матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземними мовами) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, узагальнення і висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел інформації, нормативних документів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; нестандартний підхід і креативність; акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Моніторинг навчальних результатів здійснюється на основі:

поточного контролю за підсумками оцінювання експрес-опитувань, тестувань, індивідуального й колективного опрацювання кейсів, виступів, повідомлень, реферативних завдань та участі в дискусіях з проблематики відповідних занять (максимальна сумарна кількість балів, яку може отримати студент за роботу на практичних заняттях в рамках поточного контролю становить 60 балів);

підсумкового контролю у вигляді заліку (оцінюється в 40 балів).

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається із суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання залікових завдань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
А (90-100)	Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Здобувач засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою. Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
В(80-89)	Здобувач показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
С(70-79)	Здобувач опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.
D(60-69)	Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
Е (50-59)	Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FХ (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F(1-34)	Здобувач має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9		
7	7	8	8	6	6	6	6	6	40	100

Т1, Т2 ... Т9 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література (основна)

1. Балановська Т. І., Михайліченко М. В., Троян А. В. Сучасні технології управління персоналом: навчальний посібник. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2020. 466с.

2. Запухляк В.М. Управління персоналом. *Менеджмент і адміністрування: підручник для бакалаврів* / Колектив авторів. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. 2022. 684 с.
3. Запухляк В.М. Управління персоналом. *Менеджмент: збірник тестових завдань*. Укл.: Антохов А.А., Галушка З.І., Запухляк В.М., Поченчук Г.М. та ін. / За ред. Галушки З.І., Поченчук Г.М. Чернівці. Чернівець. нац. ун-т. 2021. 203 с.
4. Колот, А. М. Цимбалюк. С. О. Мотиваційний менеджмент : підручник. Київ : КНЕУ, 2019. 479 с.
5. Лютко О. М. Запровадження мотиваційного менеджменту в закладі освіти / О. М. Лютко. – Рівне : РОІППО, 2019. 180 с.
6. Менеджмент персоналу : навчальний посібник / Укл.: Безпалько О.В., Бергер А.Д., Березянко Т.М., Гринюк Ю.М., Грищенко Д.Г. та ін. [За заг. ред. Драган О.І.]. Київ : МПП «ЛИНО», 2022. 612 с.
7. Муромець Н.Є., Мирошніченко Ю.В., Савченко І.Г. Управління персоналом в системі менеджменту організації : монографія. Харків : Панов А. М., 2019. 192 с.
8. Управління персоналом в умовах знаннєвої економіки : колект. монографія / за ред. Г.Г. Савіної. Херсон : Вишемирський В. С., 2019. 129 с.

9. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Офіційний сайт Державної служби зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://me.kmu.gov.ua>
6. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень URL: <http://www.niss.gov.ua>
7. Офіційний сайт Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку. URL: <http://wdc.org.ua/>
8. Офіційний сайт Статистичного відділу ООН (UNSD). URL: <https://unstats.un.org/home/>
9. Hofstede Insights. URL: <https://www.hofstede-insights.com/country>
10. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum). URL: <https://www.weforum.org/>
11. Офіційний сайт Boston Consulting Group. URL: <https://www.bcg.com/>
12. Офіційний сайт Harvard Business Review: <https://hbr.org/>
13. Офіційний сайт HR magazine. URL: <https://www.hrmagazine.co.uk/>
14. Офіційний сайт HRZone. URL: <https://www.hrzone.com/>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА
Вибіркова

Освітньо-професійна програма *Менеджмент організацій і адміністрування*

Спеціальність *073 Менеджмент*

Галузь знань *07 Управління та адміністрування*

Рівень вищої освіти *перший (бакалаврський)*

Мова навчання: **українська**

Розробники: **к.е.н., доцент Терлецька Юлія Олегівна**

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/terletska-yuliya-olegivna>

Контактний тел. **52-65-51**

E-mail: **y.terlecka@chnu.edu.ua**

Консультації Четвер з 13.00 до 15.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Національна економіка» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 «Управління і адміністрування».

Метою вивчення навчальної дисципліни «Національна економіка» є формування у студентів додаткових компетентностей, що надають такі можливості та переваги на ринку праці як знання основних закономірностей і проблем функціонування та регулювання національних економічних систем різних типів і, у першу чергу, національних економік ринкового та перехідного типу, з особливим акцентом на національній економічній системі України, уміння аналізувати стан і визначати головні напрями соціально-економічного розвитку країни та її державної економічної політики в умовах ринкових відносин.

Досягнення мети забезпечується вивченням теорії та базисних інститутів національної економіки, завдань ефективного використання живої праці, основного капіталу, науково-виробничого потенціалу, оборотного капіталу країни, розвитку демократії, ринкових відносин та входження у світове господарство. В контексті мети завдання дисципліни полягає у розкритті загальних особливостей функціонування національної економічної системи, інституційних чинників та їхніх вплив на специфіку економічного розвитку, функціональну роль держави в управлінні економікою та її інтеграцію у світове господарство. Одним із ключових завдань підготовки студентів є формування у них аналітичного мислення та проведення аналізу стану економіки країни та заходів державної економічної політики щодо нарощування економічного потенціалу країни та стимулювання економічного зростання тощо.

Основними перевагами, які надає вивчення дисципліни «Національна економіка» є поглиблення теоретичних знань, набуття здатності оцінювати господарську систему і передумови становлення і розвитку національної економіки; вміння окреслювати принципи і фактори функціонування, структурні елементи національної економіки; оцінювати економічний потенціал національної економіки політику економічного зростання і розвитку національної економіки, економічне зростання та господарські комплекси національної економіки, а також характеризувати принципи формування господарських комплексів національної економіки, функціональну інфраструктуру національного ринку.

3. Пререквізити. З метою підвищення ефективності засвоєння курсу здобувач вищої освіти має вивчити до початку вивчення курсу «Національна економіка» такі предмети: «Економічна теорія», «Менеджмент», «Теорія організації», «Економіка підприємства», «Підприємництво і бізнес-планування».

4. Результати навчання:

Загальні компетентності:

- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК5. Знання та розуміння предметної сфери і професійної діяльності.
- ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК11. Здатність до адаптації та дій у новій ситуації.
- ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні компетентності:

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Програмні результати навчання:

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним, а також демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

5. Опис навчальної дисципліни**5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма – год.						Заочна форма – год.					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади становлення та функціонування національної економіки												
Тема 1. Сутнісна характеристика національної економіки	11,6	3,8	3,8	-		8	15,2	1	0,5	-	-	14
Тема 2. Економічні теорії в розвитку національних економік	11,6	3,8	3,8	-		8	15,2	1	0,5	-	-	14
Тема 3. Державність та державне управління економікою	11,4	3,7	3,7	-		7	14,8	1,5	0,5	-	-	13
Тема 4. Основні характеристики потенціалу національної економіки	10,4	3,7	3,7	-		7	14,8	1,5	0,5	-	-	13
Разом за змістовим модулем I	45	15	15	-		30	60	5	2	-	-	54
Змістовий модуль 2. Інститути національної економіки та прикладні аспекти розвитку національного господарства												
Тема 1. Інституційні чинники розвитку національної економіки	11,6	3,8	3,8	-		8	15,7	1,5	0,5	-	-	13
Тема 2. Політика економічного зростання в національній економіці	11,4	3,7	3,7	-		8	15,7	1,5	0,5	-	-	13
Тема 3. Структурна перебудова національної економіки	11,4	3,7	3,7	-		7	14,3	1	0,5	-	-	13

Тема 4. Інституціональні форми інтеграції у світове господарство	11,6	3,8	3,8	-		7	14,3	1	0,5	-	-	13
Разом за змістовим модулем 2	45	15	15	-		30	60	5	2	-	-	52
Усього годин	120	30	30	-		60	120	10	4	-	-	106
Підсумкова форма	залік											

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Політична та економічна орієнтація України.
2	Забезпечення економічної рівноваги та збалансованості.
3	Формування промислової політики.
4	Економічні реалії в Україні як результат проведення реформ.
5	Основні шляхи подолання кризових явищ в економіці.
6	Ринкові можливості української економіки.
7	Моделювання економічного зростання: світовий досвід та економічна практика.
8	Інноваційна стратегія економічного розвитку України.
9	Індустріальне та інноваційне економічне зростання: порівняльна характеристика.
10	Умови та перспективи інтеграції України в Євросоюз.

5.3. Тематика індивідуальних завдань

1. Ринкова трансформація в Україні: здобутки, труднощі, уроки.
2. Нова модель економічного розвитку України (у контексті глобалізації).
3. Модернізація економіки України в умовах глобалізації.
4. Природно-ресурсний потенціал економічного зростання в Україні.
5. Промисловий комплекс України в системі міжнародного поділу праці.
6. Україна в міжнародних аграрних відносинах: торговельний аспект.
7. Перспективи розвитку України як транзитної держави.
8. Вектори інтеграції України у світове господарство.
9. Місце України на світовому ринку товарів і послуг.
10. Участь України в міжнародних інвестиційних процесах.
11. Позиції України на міжнародному ринку технологій.
12. Сучасна трансформація світового фінансового середовища.
13. Основні напрями взаємодії України зі світовими фінансовими ринками.
14. Валютна інтеграція в умовах фінансової глобалізації: реалії та перспективи України.
15. Економічне співробітництво України з Європейським Союзом.
16. Україна і Співдружність незалежних держав (СНД).
17. Україна в чорноморській економічній інтеграції.
18. Економічне співробітництво між Україною і США: невикористаний потенціал.

19. Україна – Латинська Америка: економічна взаємодія.
20. Світогосподарські зв'язки України з країнами Азійсько-Тихоокеанського регіону.
21. Африканський вектор зовнішньоекономічної політики України.
22. Українська економіка: стан і перспективи.
23. Передумови та перспективи участі України в міжнародних ринках.
24. Галузева взаємодія економіки України зі світовим господарством.
25. Геостратегічне становище української економіки.
26. Зарубіжний досвід економічних перетворень.
27. Співпраця України з міжнародними економічними організаціями.
28. Економіка України: стан, перспективи та шляхи розвитку.
29. Інноваційна економіка – стратегічна мета розвитку держави.
30. Перспективи співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

- Метод 1 – лекція-візуалізація;
- Метод 4 – семінар-дискусія;
- Метод 5 – семінар-діалог;
- Метод 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- Метод 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань;
- Метод 8 – робота з тестами;
- Метод 9 – робота в групах;
- Метод 10 – проектна діяльність з використанням мультимедіа;
- Метод 11 – ділові ігри;
- Метод 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю. Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, експрес-опитування, рольовий тренінг, аналіз виробничих ситуацій, індивідуальні завдання) відповідь студента та ін. Формою підсумкового контролю є **залік**.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- МО 1. фронтальне опитування;
- МО 2. індивідуальне опитування;
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);

- МО 6. ділові ігри;
- МО 7. реферати;
- МО 8. есе;
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій;
- МО 11. тестування;
- МО 12. тематичні контрольні роботи;
- МО 13. модульні контрольні роботи;
- МО 14. підсумковий контроль – залік.

Оцінка передбачає такі знання та вміння:

Оцінка	Знання	Уміння
А (90-100 балів) зараховано	<p>Здобувач має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни.</p> <p>Засвоїв базові категорії, механізм дії законів, закономірностей, принципів формування потенціалу підприємства та його оцінки.</p> <p>Досконало знає основну літературу, а також вказівки, положення, нормативні матеріали.</p> <p>Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.</p> <p>Освоїв комплексне, просторове сприйняття економіки, особливості механізму формування потенціалу підприємства; закономірності та принципи його функціонування.</p>	<p>Здобувач вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою.</p> <p>Вміє використовувати довідники, довідкову літературу, грамотно викладати програмний матеріал.</p> <p>Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання.</p> <p>Демонструє навички творчого мислення, систематизує одержану інформацію та вміє її узагальнювати, а також чітко формулює власні теоретичні висновки та практичні пропозиції.</p>
В (80-89 балів) С (70-79 бал) зараховано	<p>Здобувач показав повні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їх поповнення і оновлення в процесі подальшого навчання і професійної діяльності.</p> <p>Засвоїв механізм дії законів, закономірностей, принципів формування потенціалу підприємства та його оцінки. Опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також вказівки, рекомендації, положення та інші програмні матеріали.</p>	<p>Здобувач успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.</p> <p>Вміє використовувати на практиці програмні знання, вирішувати проблеми, орієнтуючись на економічні перспективи та виходячи з аналітичної оцінки економічних реалій.</p>
Д (60-69 бали) Е (50-59 балів) зараховано	<p>Здобувач має знання лише основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю.</p> <p>Ознайомлений з основною літературою, рекомендованою програмою.</p> <p>Допускає помилки у відповідях на теоретичні запитання дисципліни і при виконанні практичних завдань, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача.</p>	<p>Здобувач виконує практичні завдання в межах програмних вимог.</p> <p>Допускає неточності і помилки при розв'язанні виробничих ситуацій.</p> <p>Не володіє навичками системного обґрунтування запропонованих рішень. Виявляє труднощі при застосуванні знань на практиці.</p>

Фх (35-59 балів) (не зараховано) F (1-34 бали) не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Має недостатні знання для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.	Здобувач не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні. Демонструє невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.
---	--	--

8. Рекомендована література

Основна

1. Гринів Л.С., Кічурчак М.В. Національна економіка: навч. посібник для ВНЗ. Львів: Магнолія-2016, 2019. 464 с.
2. Заблоцький Б.Ф. Національна економіка: підручник Львів: Новий світ2009,2019.582 с.
3. Ковтун О. І. Національна економіка: навчальний посібник. Львів: «Новий Світ 2000», 2013. 170 с.
4. Ковтун О.І., Башнянин Г.І., Шевчук В.О. Інтеграція економіки України в глобальне господарство: проблеми та перспективи. Український науковий журнал «Економіст», № 2 (364), 2017. С.11-19 .
5. Ковтун О. І., Куцик П.О., Башнянин Г.І. Глобальна економіка: підручник. Львів : Видавництво ЛКА, 2018. 704 с.
6. Куцик П.О. Національна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку. Частина 2 / Куцик П. О., Ковтун О. І. Башнянин Г. І. Львів : Растр – 7, 2017. 400 с.
7. Національна економіка: підручник для ВНЗ / за заг. ред. Круша П.В. К.: Каравела, 2018. 416 с.

Додаткова

1. Геоелектроніка та глобальні стратегії українського бізнесу (антикризовий аспект): Навч. посібн.[Електронний ресурс] / За наук. ред. Рокочої В.В., Одягайло Б.М., Терехова В.І. К.: Університет економіки та права «КРОК», 2017. 352 с.
2. Глуха Г.Я. Національна економіка: фактори зростання: монографія. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2014. 312 с
3. Грущинська Н.М. Міжнародна спеціалізація національної економіки в умовах глобальної конкуренції/ монографія. 2018 р. 430 с.
4. Старостенко Г.Г. Онишко С.В., Поснова Т. В. Національна економіка: навч. посібник. К. : Ліра-К 2016. 432 с.
5. Кузьмін О.Є. Національна економіка: підручник для студ. вищ. навч. закл. Л.: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 308 с.

9. Інформаційні ресурси

1. База статистичних даних ЮНКТАД. URL : <http://unctadstat.unctad.org/>
2. База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
3. Електронний ресурс «Фінансовий портал». URL: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>
4. Закони України (чинне законодавство на 01.09.2019). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
5. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> .
6. UNCTADSTAT. URL: <http://unctadstat.unctad.org/TableViewer/tableView.aspx>.
7. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>.

8. Угода про асоціацію між Україною та ЄС і його державами-членами. URL: http://www.kmu.gov.ua/docs/Agreement/AA_Body_text.pdf.
9. Україна в глобальних рейтингах. URL: <http://www.pravda.com.ua/cdn/graphics/rating/index.html>
10. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ОРГАНІЗАЦІЙНІ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ»

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова, чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма **«Менеджмент організацій і адміністрування»**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління та адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **кандидат економічних наук, асистент**

Бойда Світлана Василівна

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача: <https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/bojda-svitlana-vasylivna?preview=true>

Контактний тел.: **+380-50-191-20-16 (Viber, Telegram)**

E-mail: s.boyda@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації:

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю.

Google Meet: <https://meet.google.com/ctn-skvn-qns>

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Організаційні структури управління» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 073 – Менеджмент галузі знань «Управління та адміністрування».

Навчальна дисципліна призначена для з'ясування теоретичних основ і практичних навичок виявлення загальних закономірностей, принципів формування, функціонування та розвитку системи управління організацією.

2. Мета навчальної дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Організаційні структури управління» є формування у студентів системних знань і розуміння концептуальних основ системного управління організаціями, оцінювання стану та перспектив їх розвитку, прийняття адекватних управлінських рішень.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Організаційні структури управління» є:

- вивчення теоретичних положень побудови організаційних структур управління;
- освоєння методології вибору оптимальних варіантів управління підприємством;
- оволодіння практичними підходами до формування організаційної структури управління підприємством;
- набуття навичок формування оптимальної організаційної структури управління в організаціях в умовах України.

Набуття навичок системного управління організаціями є сьогодні одним із критеріїв підготовки фахівців-професіоналів, які здатні передбачати, своєчасно виявляти та успішно вирішувати нагальні проблеми функціонування і розвитку організацій.

3. Пререквізити. «Менеджмент», «Економіка підприємства», «Розробка та прийняття управлінських рішень», «Операційний менеджмент».

4. Результати навчання. У результаті вивчення курсу студенти повинні набути:

Знання:

ЗН1. Концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання.

Уміння:

УМ1. Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання.

Комунікації:

К2. Збір, інтерпретація та застосування даних.

Автономія та відповідальність:

АВ1. Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами.

5. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма «Менеджмент організацій і адміністрування») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання.

Загальні та фахові компетентності.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Результати навчання

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни «Організаційні структури управління»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	Вид підсумкового контролю
Денна	III	V	4,0	120	2	30	30	0	0	60	0	залік
Заочна	III	V	4,0	120	2	8	4	0	0	108	0	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1. Суть і види організаційних структур управління підприємством														
Тема 1. Предмет, завдання та зміст дисципліни «Організаційні структури управління».	10	2	2			6	12	2					10	
Тема 2. Лінійна організаційна структура управління.	10	2	2			6	12	2					10	
Тема 3. Функціональна організаційна структура управління.	16	4	4			6	12	2					10	
Тема 4. Матрична структура управління.	14	4	4			6	12		2				10	
Тема 5. Дивізійна організаційна структура управління.	10	2	2			6	12						12	
Разом за ЗМ1	60	14	14			30	60	6	2				52	

Змістовий модуль 2. Сучасні тенденції розвитку організаційних структур управління											
Тема 6. Органи управління підприємств різних організаційно-правових форм.	13	4	4			6	12				12
Тема 7. Критерії ефективності управління сучасними бізнес-організаціями.	13	4	4			6	12	2			10
Тема 8. Організаційна структура служби економічної безпеки підприємства.	10	2	2			6	12				12
Тема 9. Методи формування організаційної структури інноваційно-активного підприємства.	14	4	4			6	12		2		10
Тема 10. Оптимізація організаційних структур вітчизняних підприємств.	10	2	2			6	12				12
Разом за ЗМ 2	60	16	16			30	60	2	2		56
Усього годин	120	30	30			60	120	8	4		108

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Ситуаційний менеджмент» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне опрацювання, а також виконання індивідуального завдання у вигляді доповіді або есе та презентації результатів виконаного завдання.

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Предмет, завдання та зміст дисципліни «Організаційні структури управління». Еволюція організаційних структур управління.	6	10
2	Тема 2. Лінійна організаційна структура управління. Переваги та недоліки лінійної структури управління.	6	10
3	Тема 3. Функціональна організаційна структура управління. Переваги та недоліки функціональної структури управління.	6	10
4	Тема 4. Матрична структура управління. Переваги та недоліки матричної структури управління.	6	10
5	Тема 5. Дивізійна організаційна структура управління. Переваги та недоліки дивізійної структури управління.	6	12

6	Тема 6. Органи управління підприємств різних організаційно-правових форм. Особливості управління холдинговими компаніями в Україні.	6	12
7	Тема 7. Критерії ефективності управління сучасними бізнес-організаціями. Сучасні концепції ефективності управління підприємством.	6	10
8	Тема 8. Організаційна структура служби економічної безпеки підприємства. Роль служби економічної безпеки у забезпеченні економічної безпеки підприємства.	6	12
9	Тема 9. Методи формування організаційної структури інноваційно-активного підприємства. Механізм управління інноваційно-активними підприємствами.	6	10
10	Тема 10. Оптимізація організаційних структур вітчизняних підприємств. Критерії удосконалення організаційних структур підприємства.	6	12
		60	108

Індивідуальне навчально-дослідне завдання студента (ІНДЗ) є видом позааудиторної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу. ІНДЗ виконується за власною ініціативою, бажанням студента, крім обов'язкових видів контролю. Студенти самостійно обирають тему ІНДЗ з тематичного переліку. Виконання ІНДЗ дає можливість студентам отримати додаткові бали з метою поліпшення результатів поточного контролю або отримання оцінки за підсумковим контролем автоматично.

Тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань

Назва теми
1. Теоретичні аспекти побудови оптимальної організаційної структури управління підприємством.
3. Формування організаційної структури управління персоналом.
3. Формування організаційно-інноваційної структури управління підприємством.
4. Оцінка стратегічного протистояння підприємств-конкурентів.
5. Характеристика управління з позиції динаміки і статичності.
6. Поняття та принципи формування механізму управління.
7. Аналіз ділової активності підприємства.
8. Тенденції циклічного розвитку організації.
9. Механізм розгортання кризи на підприємстві.
10. Механізм управління конкурентоспроможністю підприємства.
11. Диверсифікація ситуаційного управління: типологія та вибір альтернатив.
12. Удосконалення антикризового управління підприємством.
13. Проблема вибору організаційної структури управління малим підприємством.
14. Діагностика ефективності системи управління організацією.
15. Ідентифікація ознак прихованого, умисного та фіктивного банкрутства.
16. Сучасні системи управління персоналом.
17. Роль стратегії і тактики в системі менеджменту ситуацій.
18. Сутність процесу реструктуризації на підприємстві.
19. Економічна сутність санації підприємства.
20. Поняття технології ситуаційного управління.

21. Технологічна схема процесу управління в проблемній ситуації.
22. Технологія розробки та реалізації управлінських рішень.
23. Реінжиніринг як метод подолання кризових явищ.
24. Порівняльний аналіз різних типів організаційних структур управління.
25. Інновації як процес оновлення виробництв, апарату та методів управління.
26. Сутність, природа та класифікація управлінських ризиків.
27. Управління ризиком в системі менеджменту ситуацій.
28. Системний підхід до аналізу організаційних структур управління підприємствами.
29. Формування механізму управління організаційними змінами на підприємстві.
30. Основні шляхи та методи зниження ризику в діяльності підприємства.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології, що використовуються для викладання курсу:

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи організаційних структур управління з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних економічних ситуацій, підприємств та організацій, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосувати отримані знання у практичних ситуаціях

3. Кейс-студії - детальний аналіз реальних бізнес-ситуацій, які вимагають креативного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних галузей бізнесу, де студентам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 8 – робота з тестами;
- МН 9 – робота в групах;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю

Навчальний матеріал розподілено за 2-ма модулями. Максимальна оцінка за кожний модуль складає 30 балів. Ще 40 балів студент може отримати на заліку.

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, фіксований виступ, наукова публікація з проблем управлінської діагностики) відповідь студента, звіт та презентація матеріалів самостійної роботи студента.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- МО 1. фронтальне опитування;

- МО 2. індивідуальне опитування;
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проєктів;
- МО 8. есе;
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій;
- МО 11. тестування;
- МО 13. модульні контрольні роботи;
- МО 14. підсумковий контроль – залік.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання чужих ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності практичного використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології курсу для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни «Організаційні структури управління»;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій;
- застосування аналітичних підходів;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, бачити слабкі й сильні сторони організації, обґрунтовувати можливості і загрози, що існують у зовнішньому середовищі організації;

- якість і чіткість викладення міркувань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
А (90 – 100)	<p>Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.</p> <p>Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.</p>
В (80-89)	<p>Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності.</p> <p>Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.</p>
С (70-79)	<p>Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.</p>
Д (60-69)	<p>Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології.</p> <p>Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.</p>
Е (50-59)	<p>Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.</p>
FX (35-49)	<p>Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях.</p> <p>Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.</p>
Ф (1-34)	<p>Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.</p> <p>Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.</p>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів (залік)	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T6	T7	T8	T9	T10	МКР	40	100
3	3	6	6	3	9	6	6	3	6	3	6		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Домарєв В. В. Система ситуаційного управління: Теорія, методологія, рекомендації. - Київ, 2017. 347 с.
2. Економічна діагностика: Підручник / В. Л. Дикань, І. В. Токмакова, В. О. Овчиннікова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. 284 с.
3. Теорія та практика побудови організаційних систем управління: Навчальний посібник / О.П. Ващенко. - Київ: ДУТ, 2017. – 112 с.
4. Тюріна Н. М. Антикризове управління / Н. М. Тюріна, Н. С. Карвацка, І. В. Грабовська. - К. : ЦУЛ, 2022. 448 с.

8.2. Допоміжна

1. Адізес І. Як подолати кризу управління. Діагностика та лікування проблем керівництва. – Фабула, 2019. 448 с.

2. Близнюк А.О., Кудрявцева О.В. Сучасні методи інноваційного управління підприємством. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. № 41. URL: <http://etk.khadi.kharkov.ua/article/view/277764/272527>
3. Бойда С.В. Інноваційні підходи до управління підприємствами в умовах діджиталізації економіки. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2022. Випуск I (85). С. 72-81. URL: <http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2022/v1/6.pdf>.
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4498>
4. Бойда С. Особливості менеджменту соціальних підприємств. *Теорія та практика менеджменту: матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (24-26 травня 2022 року) / Відп. ред. проф. Л. Черчик. Луцьк, 2022. 557 с. С. 49-52.* URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4452>.
5. Бойда С. Релокація бізнесу під час війни: проблеми та можливості. *Міжнародна безпека у світлі сучасних глобальних викликів. Країни Балтії – Україна: єдність, підтримка, перемога: збірник наукових праць*. [Електронний ресурс]. Україна, Київ: КНЕУ, 2023. 411 с. С. 103-107. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7358>
6. Бойда С.В. Соціально-психологічні аспекти управління персоналом підприємств у нестабільних зовнішніх умовах. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2014>
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6469>
7. Бойда С.В. Технології ситуаційного управління персоналом підприємства в умовах мінливості зовнішнього середовища. *Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Берегове, 15 червня 2022 р.)*. Ужгород : ФОП Сабов А. М., 2022. 498 с. С. 408-409. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4507>.
8. Болотнов Д. Особливості антикризового управління вітчизняними підприємствами. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 171–176. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/12/62>
9. Бочарова Н.А., Федотова І.В. Тайм-менеджмент в управлінні проектами корпорацій. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. № 41. URL: <http://etk.khadi.kharkov.ua/article/view/277765/272528>
10. Колосінська М. І., Бойда С. В., Семенко О.О. Оцінка фінансового стану підприємства з метою удосконалення його фінансової стратегії. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=7830>.
11. Маковоз О., Кузьменко Т. Концептуальні підходи оцінки інноваційного потенціалу підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут (економічні науки)*. 2022. № 2. С. 17-20. URL: <http://es.khpi.edu.ua/article/view/262382/258842>
12. Мойса В.В. Характеристика системи управління кризовими ситуаціями на підприємстві. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 7. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-04-06/2023-7-04-06>
13. Набока Р. М., Шукліна В.В. Особливості ситуаційного управління логістичною діяльністю харчових підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 8. С. 94-99. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/8_2020/13.pdf
14. Омельченко А. І. Інтегрований підхід до ситуаційного управління бізнесом в умовах війни. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2023. №2. URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2023/2/8641>
15. Світлична В., Александрова С. Реінжиніринг бізнес-процесів HORECA: аспекти організаційного забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1550/1491>.

16. Синик Й., Юрченко Г. Сучасні методи оцінювання персоналу на соціальних підприємствах. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1387/1337>.
17. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
18. Офіційний сайт Громадської організації «Лабораторія законодавчих ініціатив». URL : <https://parlament.org.ua>.
19. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>.
21. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/>
22. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
23. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL : <https://mof.gov.ua/uk>.
24. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua> .
25. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>.
26. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua>.
27. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни**

ПІДПРИЄМНИЦТВО І БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ

вибіркова

Освітньо-професійна програма «Менеджмент організацій і адміністрування»
(назва програми)

Спеціальність 073 Менеджмент
(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Економічний
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Розробники: Білик Р.Р., доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, д.е.н.

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry-bilyk-rostyslav-romanovych>

Контактний тел. 509-466
E-mail: r.bilik@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:
Консультації Очні консультації: згідно з графіком.
Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).
«Підприємництво і бізнес-планування» викладається у 3 семестрі (ґрунтується на знаннях, здобутих студентами у ході вивчення більшості дисциплін, що належать як до обов'язкової, та і до вибіркової компонент ОП). Курс узагальнює знання інших дисциплін та забезпечує їх реалізацію на основі формування у студентів стратегічного економічного мислення та набуття навиків застосування методів підприємницької діяльності для забезпечення ефективності діяльності організації у сфері підприємництва.

2. Мета навчальної дисципліни "Підприємництво і бізнес-планування":

- формування у майбутніх спеціалістів системи спеціальних знань у сфері початкових дій бізнесу;

- розуміння логіки та схем підприємницької діяльності у загальному вигляді, технологій підприємництва;

- дослідження середовища підприємницької діяльності, соціальної відповідальності бізнесу та процесу створення підприємства.

3. Пререквізити.

«Економічна теорія», «Менеджмент», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Теорія організації», «Операційний менеджмент», «Економічна політика», «Лідерство і добробут».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» та галузі знань 07 Управління і адміністрування вивчення дисципліни «Підприємництво і бізнес-планування» сприяє формуванню наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

СК* 16. Здатність до інноваційної діяльності в умовах невизначеності та ризикованості зовнішнього середовища.

СК* 17. Здатність до започаткування власної справи.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	4	120	15	30			75		Залік
Заочна	2	3	4	120	8	2			110		Залік

**5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни
Для студентів спеціальності 073 Менеджмент**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	ла б	інд	с.р.		л	п	лаб	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1											
Тема 1. Загальна характеристика підприємництва	8	3	3			2	8	1				7
Тема 2. Типологія підприємництва	9	3	3			3	9	1	1			7
Тема 3. Мале підприємництво в ринковій економіці	9	3	3			3	9	1	1			7
Тема 4. Технологія створення підприємства (власної справи)	9	3	3			3	9	1				7
Тема 5. Формування підприємницького капіталу	9	3	3			3	9	1				7
Тема 6. Інвестиційна політика фірми	9	3	3			3	9	1				7
Разом за ЗМ1	53	18	18			17	50	6	2			42
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2											
Тема 1. Договірні взаємовідносини і партнерські зв'язки в підприємстві	8	3	3			2	8	1	1			6
Тема 2. Підприємницький успіх і культура бізнесу	8	3	3			2	8	2				6
Тема 3. Аналітична оцінка ефективності підприємницької діяльності	7	2	2			3	9	2				7
Тема 4. Шляхи підвищення ефективності підприємництва	7	2	2			3	8	1	1			6
Тема 5. Тіньова економіка в бізнесі	7	2	2			3	8	1				7
Разом за ЗМ 2	37	12	12			13	40	6	2			32
Усього годин	90	30	30			30	90	12	4			74

5.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1		
1	Тема 1. Загальна характеристика підприємництва	3

2	Тема 2. Типологія підприємництва	3
3	Тема 3. Мале підприємництво в ринковій економіці	3
4	Тема 4. Технологія створення підприємства (власної справи)	3
5	Тема 5. Формування підприємницького капіталу	3
6	Тема 6. Інвестиційна політика фірми	3
Змістовий модуль 2		
1	Тема 1. Договірні взаємовідносини і партнерські зв'язки в підприємстві	3
2	Тема 2. Підприємницький успіх і культура бізнесу	3
3	Тема 3. Аналітична оцінка ефективності підприємницької діяльності	2
4	Тема 4. Шляхи підвищення ефективності підприємництва	2
5	Тема 5. Тіньова економіка в бізнесі	2

5.4. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
Змістовий модуль 1	
1	Тема 1. Загальна характеристика підприємництва
2	Тема 2. Типологія підприємництва
3	Тема 3. Мале підприємництво в ринковій економіці
4	Тема 4. Технологія створення підприємства (власної справи)
5	Тема 5. Формування підприємницького капіталу
6	Тема 6. Інвестиційна політика фірми
Змістовий модуль 2	
1	Тема 1. Договірні взаємовідносини і партнерські зв'язки в підприємстві
2	Тема 2. Підприємницький успіх і культура бізнесу
3	Тема 3. Аналітична оцінка ефективності підприємницької діяльності
4	Тема 4. Шляхи підвищення ефективності підприємництва
5	Тема 5. Тіньова економіка в бізнесі

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Підприємництво і бізнес-планування» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне вивчення, а також виконання дослідницького завдання по кожному змістовому модулю. Зміст завдання полягає в необхідності підготувати одну презентацію-відповідь на обране питання з наведеного нижче переліку (разом чотири презентації протягом двох семестрів вивчення дисципліни).

За кожен презентацію, в якій викладено обґрунтовану думку, здобувач може отримати 5 балів. Кількість балів, в яку оцінено виконання дослідницького завдання, може бути зменшена за наступні недоліки: неповна відповідь, порушення логіки викладу матеріалу, недостатня аргументація, обмежене використання довідкових джерел, недбале оформлення. В цілому результати самостійної роботи здобувача оцінюються викладачем на практичних заняттях.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

У викладання курсу використовуються такі освітні технології:

1. Лекції та їх презентації.

2. Онлайн-лекції, у тому числі - відео з відомими економістами або гостьові лекції викладачів ЗВО, з якими укладено договори про співробітництво.
3. Семінарські заняття, вебінари й онлайн-дискусії.
4. Групова робота, коли студенти розв'язують практичні завдання та кейси.
5. Онлайн-тести та опитування: Використання системи MOODLE
6. Застосування інформаційних технологій, використання статистичних даних для аналізу економічних процесів, створення графіків та діаграм для пояснення їх динаміки.
7. Зовнішні гостьові лекції експертів і практиків, що допомагає здобувачам освіти побачити, як теорія використовується на практиці.
8. Електронні підручники і ресурси репозитарію ЧНУ.

Методи навчання:

МН 1 - вербальні методи (лекція, бесіда, пояснення, розповідь тощо);

МН 4 - пояснювально-ілюстративні методи;

МН 8 - ситуаційні завдання;

МН 9 - робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;

МН 10 - самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;

МН 11 - дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю – усні та письмові відповіді (доповіді; фіксовані виступи; есе, реферати, творчі роботи, тестування).

Форма підсумкового контролю – залік

Засоби оцінювання

МО 1 – фронтальне опитування;

МО 2 - індивідуальноопитування;

МО 3 - презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);

МО 7 – реферати;

МО 8 – есе;

МО 9 - аналітичні звіти;

МО 11 – тестування;

МО 12 - тематичні контрольні роботи;

МО 13 - модульні контрольні роботи.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на семінарському занятті він

втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

За умови проходження навчальних тренінгів на платформі Prometheus та інших фахових платформах виконання всіх завдань та отримання сертифікату, студент може отримати додатково 10 балів до підсумкової оцінки.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка “А” передбачає: глибоку, всебічну відповідь на всі залікові завдання; чітке логічне і аргументоване викладення набутих знань з безпомилковим використанням наукової термінології, а також наведення конкретних прикладів; повне володіння студентом програмним матеріалом; освідомленість із новітніми науковими даними з даної навчальної дисципліни; уміння застосовувати теоретичні знання на практиці при вільному володінні технічними засобами; уміння пов'язувати суміжні дисципліни з фаховою (спеціальною) дисципліною; сумлінну роботу студента протягом семестру.

Оцінка “В” відрізняється від оцінки “А” тільки тим, що студентом було допущено несуттєві неточності і не проявлено належної самостійності у викладенні думок. Знання програмного матеріалу добрі, зміст залікових питань розкрито, відповідь послідовна, чітка, грамотна і не потребувала особливого втручання викладача. Студент продемонстрував уміння використовувати теоретичні знання на практиці при вільному володінні технічними засобами.

Відповідь оцінюється на оцінку “С” за умови, що студент виявив достатні знання теоретичного матеріалу відповідно до програми курсу та вміння співвідносити теоретичні знання із практичною ситуацією, проте у відповідях було допущено певну кількість значних помилок і недоліків.

Оцінка “D” ставиться тоді, коли студент не повністю розкрив зміст залікових питань, програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Студент поверхнево знайомий з рекомендованою літературою, теоретичні знання застосовуються ним на практиці із значними труднощами, допущено помилки при вирішенні задач. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими.

Відповідь оцінюється на “E” у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу.

Оцінка “F_x” ставиться тоді, коли студент не розкрив зміст залікових питань, при відповідях допустив грубі помилки, практично не вживав наукової термінології та не володіє більшою частиною програмного матеріалу. Студент не знає рекомендованої літератури, не може пов'язати зміст теоретичних положень з вирішенням практичних завдань. Студент не має достатніх теоретичних знань та практичних навиків, які б дозволили повноцінно виконувати обов'язки фахівця з вищою освітою.

Система ліквідації академічної заборгованості з дисципліни має такий зміст:

- студенти, які набрали за результатами поточного і підсумкового контролю від 25 до 49 балів, після належної підготовки мають право повторно скласти залік;

- студенти, які набрали за результатами поточного і підсумкового контролю від 0 до 24 балів, зобов'язані пройти повторний курс вивчення дисципліни перед повторним складанням заліку.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Контроль рівня знань студентів. Організаційною складовою навчального процесу є контроль рівня знань студентів. Контроль дає змогу вимірювати і оцінювати здобуті студентами у процесі навчання знання, вміння та навички, тому він відіграє важливу роль у забезпеченні належного рівня підготовки фахівців.

Під час вивчення дисципліни „Підприємництво і бізнес культура” застосовується поточний, проміжний та підсумковий контроль знань. Усі ці види контролю тісно взаємопов'язані й організуються так, щоб стимулювати ефективну самостійну роботу студентів протягом семестру і забезпечити об'єктивне оцінювання рівня їхніх знань.

Поточний і проміжний контроль. Викладання дисципліни передбачено для всіх форм навчання – денної та заочної. З погляду на різну структуру навчального плану для студентів різних форм навчання оцінювання знань студентів має свою специфіку.

У разі денної форми навчання поточний контроль здійснюється під час семінарських і практичних занять, у процесі розгляду програмних питань, оцінювання виконаних індивідуальних завдань.

Основними формами поточного контролю є обговорення актуальних питань дисципліни на семінарських заняттях (виступи студентів), аналіз ситуаційних вправ та кейсів, виконання домашніх індивідуальних завдань (підготовка рефератів, доповідей тощо), а також експрес тестування.

Проміжний контроль проводиться у формі письмових контрольних робіт за окремими частинами (модулями) дисципліни. Протягом семестру модульний контроль проводиться двічі.

Написання контрольної роботи є обов'язковим для кожного студента. Завдання для контрольних робіт добираються з теоретичних питань і тестів, що охоплюють зміст робочої програми дисципліни.

Підсумковий контроль. Підсумковий (семестровий) контроль знань студентів проводиться після закінчення її вивчення у формі заліку.

Для денної форми навчання знання студентів оцінюються у формі семестрового заліку включаючи результатами їхньої поточної успішності під час практичних та семінарських занять.

Для заочної форми навчання семестровий залік проводиться у письмовій формі.

Умови та порядок складання заліку. Для отримання семестрового заліку студент денної форми навчання повинен упродовж семестру набрати від 35-70 балів, виконавши таке:

- відвідати не менш 90% семінарських та практичних занять – 5 балів;
- отримати не менш як три позитивні оцінки за усні відповіді за програмою

дисципліни – 5 балів;

- брати активну участь у проведенні ділових ігор, складанні тестових завдань, підготовці рефератів – 5 балів;

- підготувати та презентувати доповідь за вільно обраною та узгодженою з викладачем темою – 5 балів;

- двічі скласти модульний контроль;

Якщо студент за підсумками семестру набрав 60 і більше балів – залік вважається складеним.

Якщо впродовж семестру студент отримав менше 35 балів, залік вважається не складеним.

У разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студент має право скласти їх до останнього семінарського заняття в час та порядку, які визначить викладач.

Структура модульного завдання з двох програмних питань та тестового завдання.

Перше питання теоретичного характеру оцінюється так:

10 балів – за повну та розгорнуту відповідь;

5 балів – за неповну відповідь;

0 балів – за недостатнього рівня відповіді.

Друге питання методичного характеру оцінюється так:

10 балів – за повну та розгорнуту відповідь;

10 балів – за неповну відповідь;

0 балів – за недостатнього рівня відповіді.

Тестове завдання оцінюється так:

10 балів – якщо частка правильних відповідей становить не менш як 85%;

5 балів – якщо частка правильних відповідей становить від 50 до 85 %;

0 балів – якщо частка правильних відповідей становить не менше як 50%.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	40	100

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна)

1. Білик Р.Р., Варналій З.С., Васильців Т.Г., Лупак Р.Л. Бізнес-планування підприємницької діяльності. Навчальний посібник. Чернівці: Технодрук. 2019. 264 с.

2. Білик Р.Р., Варналій З.С., Васильців Т.Г., Іляш О.І. Економічна безпека суб'єктів підприємництва. Підручник. Чернівці: Технодрук. 2020. 458 с.

3. Македон В.В. Бізнес планування. Київ: Центр учбової літератури. 236 с.

4. Оліховська М.В., Лелик Л.І., Оліховський В.Я. Основи підприємницької діяльності: практикум. Дрогобич : Посвіт, 2020. 120 с.

5. Костецька І.І., Оліховська М.В., Оліховський В.Я. Бізнес-планування у системі менеджменту: навч. посіб. Дрогобич : Посвіт, 2019. 272 с.

6. Бізнес-планування та управління проектами : навчальний посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут, Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. 2-ге видання, доповнене та оновлене. Львів : "Новий Світ-2000". 2021. 240 с.

7. Апопій В.В., Серета С.А., Шутовська Н.О. Основи підприємництва : навчальний посібник. Львів : "Новий Світ-2000". 2021. 324 с.

8. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навчальний посібник. Львів : Новий світ-2000. 2021. 620 с.

9. Педько А.Б. Основи підприємництва і бізнес культури : навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури. 2019. 168 с.

8.2. Допоміжна

1. Сарафінчан А.Г., Білик Р.Р. Соціально-економічні засади функціонування суб'єктів господарювання територіальних громад. Регіональна економіка. 2022. №4(106).С. 37-45.

2. The analysis of factors affecting the household savings as a part of food security management. Pruntseva, G., Davymuka, S., Yakubiv, V., ...Bilyk, R., Popadynets, N. International Journal of Data and Network Science, 2021, 5(4), стр. 769–774.

3. Increasing Competitiveness of Economic Regions: Prospects for Innovative Development. Popadynets, N., Yakymchuk, O., Yakymchuk, A., ... Bilyk, R., Yakymchuk, Y., Serhiychuk, S. Advances in Intelligent Systems and Computing, 2021, 1322, стр. 496–502.

4. Information safety of Ukraine: Integral assessment and taxonomic analysis Yakymchuk, A., Popadynets, N., Yakymchuk, O., Bilyk, R., Yakubiv, V., Irtyshev, O. International Journal of Data and Network Science, 2021, 5(2), стр. 75–82.

5. A. Yakymchuk, O. Yakymchuk, N. Popadynets, R. Bilyk, V. Yakubiv, Y. Maksymiv, I. Hryhoruk, I. Irtysheva, T. Husakovska, Y. Boiko. Integral assessment of the level of Ukraine's economic security: Modeling and economic analysis. *Accounting*. Vol. 7. №2. 2021. P. 381-390.

6. Bilyk R. Public Administration and Economic Aspects of Ukraine's Nature Conservation in Comparison with Poland. In: Kantola J., Nazir S., Salminen V. (eds) *Advances in Human Factors, Business Management and Leadership. Advances in Intelligent Systems and Computing*, vol 1209. AHFE 2020. Pp. 258-265. Springer, Cham.

7. Bilyk R. Competitiveness of higher education system as a sector of economy: conceptual model of analysis with application to Ukraine. In: Ahram T. (eds) *Advances in Intelligent Systems and Computing HSI 2020*, AISC 1131, pp. 439–445.

8. Сірик З.О., Панухник О.В., Білик Р.Р. Внутрішньо-ресурсний потенціал місцевого самоврядування: особливості використання. *Український журнал прикладної економіки*. Том 5. № 3. 2020. С. 26-41.

9. Zinoviy Siryk, Rostyslav Bilyk, Olena Panukhnyk. Territorial framework of local self-government: basis of legislative regulation. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. Vol. 7. No. 3 (2020). P. 147-155.

10. Valentyna Yakubiv, Olena Panukhnyk, Svitlana Shults, Yuliia Maksymiv, Iryna Hryhoruk, Nazariy Popadynets, Rostyslav Bilyk, Yana Fedotova, Iryna Bilyk. Application of Economic and Legal Instruments at the Stage of Transition to Bioeconomy. *Advances in Artificial Intelligence, Software and Systems Engineering – Proceedings of the AHFE 2019 International Conference on Human Factors in Artificial Intelligence and Social Computing, the AHFE International Conference on Human Factors, Software, Service and Systems Engineering, and the AHFE International Conference of Human Factors in Energy, July 24-28, 2019. Washington D.C., USA* : Springer International Publishing, 2019. 965 p. P. 656-666.

11. Білик Р.Р., Філіпчук Н.В. Проблеми економічної безпеки та конкурентоспроможності регіонів в умовах децентралізації. *Регіональна економіка*. № 4. 2019. С. 53-63.

12. Varnalii, Z., Nikytenko, D., Bilyk, R. Preconditions of the investment security of balanced development of national economy. *The balanced development of national economy under the conditions of modern world transformations*. Daugavpils : Daugava Print. 2019. 227 p. P. 24-37. (In English)

8. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Європейського Союзу [Електронний ресурс]. URL: <http://www.europa.eu.int>

2. Офіційний сайт ЮНКТАД [Електронний ресурс]. URL: <http://www.unctad.org>

3. Офіційний сайт СОТ [Електронний ресурс]. URL: [http:// www.wto.org](http://www.wto.org)
4. Офіційний сайт Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку [Електронний ресурс]. URL: <http://wdc.org.ua/uk/sustainabledevelopment/ publications>.
5. Офіційна сторінка статистичної бази ООН. URL: <http://www.trademap.org>
6. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. URL: <http:// www.niss.gov.ua>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Практикум з адміністративної роботи
вибіркова

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Економічний факультет

Мова навчання українська

Розробник: **Білик Р.Р.**, доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/galushka-zoya-ivanivna>
<http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/kuzmuk-igor-yaroslavovych>

Дайте лінк на профайл викладача, або викладачів курсу
(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача (-ів))

Контактний тел. [+380503743242](tel:+380503743242)

E-mail: r.bilik@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <http://e-learning.econom.chnu.edu.ua/enrol/index.php?id=152>

Консультації

Очні консультації:	Онлайн-консультації	Viber \ Telegram \ e-mail
п'ятниця 13.00-14.00 Кафедральна, 2 Корпус 14, ауд. 9	за попередньою домовленістю в системі Google-meet	з понеділка по п'ятницю з 15.00 до 16.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс «Практикум з адміністративної роботи» призначений для формування здатності управляти сучасною організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

2. Метою вивчення дисципліни «Практикум з адміністративної роботи» є підвищення ефективності управління організаційними структурами завдяки правильному використанню менеджерами принципів та інструментів адміністрування, створення системи адміністративного управління організацією.

3. Пререквізити. Дисципліни, які здобувач має вивчити до початку роботи над курсом: «Менеджмент організацій», «Управління проектами», «Публічне адміністрування», «Самоменеджмент» та ін.

4. Результатом вивчення дисципліни «Практикум з адміністративної роботи» є формування у майбутніх фахівців належної компетентності з ефективного управління проектами і програмами в організаціях.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент (освітня програма: «Менеджмент організацій і адміністрування») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 13*. Здатність застосовувати гнучкі методи управління при прийнятті стратегічних рішень.

Результати навчання

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.

ПРН5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах.

ПРН6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни «Практикум з адміністративної роботи»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	8	4	120	2	22	22				76	залік
Заочна	4	8	4	120	2	8	6				106	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1														
Модуль 1. Теоретичні засади та технологія адміністративного менеджменту														
Тема 1. Теоретичні основи адміністративного менеджменту	14	3	2			9	8	0,5	0,5					7
Тема 2. Система адміністративного менеджменту	13	3	2			8	8	0,5	0,5					7
Тема 3. Основи планування в адміністративному менеджменті	13	3	2			8	8	0,5	0,5					7
Тема 4. Організування праці підлеглих та проектування робіт	13	2	3			8	8	1	0,5					6,5
Тема 5. Мотивування працівників адміністративного апарату	13	2	3			8	8	1	0,5					6,5
Тема 6. Контроль та регулювання в адміністративному менеджменті	13	2	3			8	8	0,5	0,5					7
Разом за змістовим модулем 1	79	15	15			49	48	4	3					41
Модуль 2. Методи та управлінські рішення в адміністративному менеджменті														
Тема 7. Методи адміністративного менеджменту	14	3	2			9	24	2	1					21
Тема 8. Управлінські рішення в адміністративному менеджменті	14	2	3			9	24	1	1					22

Тема 9. Сучасні технології адміністративного менеджменту	13	2	2			9	24	1	1			22
Разом за змістовим модулем ²	41	7	7			27	72	4	3			65
Усього годин	120	22	22			76	120	8	6			106

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	тема	Назва теми
1	1.1	Порівняльний аналіз теоретичних концепцій адміністрування
2	1.2	Система адміністративного менеджменту
3	1.3	Аналіз методів планування в адміністративному менеджменті
4	1.4	Методика дослідження процесу організування праці підлеглих та проектування робіт
5	1.5	Моделі мотивування працівників адміністративного апарату
6	1.6	Інструменти контролю та регулювання в адміністративному менеджменті
7	2.1	Порівняльний аналіз практичних методів адміністративного менеджменту
8	2.2	Інструменти прийняття управлінських рішень в адміністративному менеджменті
9	2.3	Сучасні технології адміністративного менеджменту

Самостійна робота з дисципліни передбачає: підготовку до практичних занять відповідно до плану та графіку виконання завдань; оформлення результатів практичних завдань відповідно до плану самостійної роботи; підготовку до усіх видів контролю. Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані; не мають логічних і розрахункових помилок.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології, що використовуються для викладання курсу

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи організаційного проектування з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних економічних ситуацій, підприємств та організацій, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосувати отримані знання у практичних ситуаціях.

3. Кейси - детальний аналіз реальних бізнес-ситуацій, які вимагають креативного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних галузей бізнесу, де студентам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 2 – проблемна лекція;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 9 – робота в групах;
- МН 10 – проектна діяльність з використанням мультимедіа;
- МН 11 – ділові ігри;

– МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Форми та методи оцінювання

- МО 1. фронтальне опитування,
- МО 2. індивідуальне опитування,
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних),
- МО 4. презентація результатів виконання командних завдань,
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проектів,
- МО 6. ділові ігри,
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій,
- МО 13. модульні контрольні роботи,
- МО 14. підсумковий контроль – залік.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології курсу для розв'язання проблем,

що розглядаються;

- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни «Практикум з адміністративної роботи»;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій;
- застосування аналітичних підходів;
- якість і чіткість викладення міркувань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Знання	Вміння
A (90 – 100)	<p>Має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Засвоїв теоретичні засади адміністрування, специфіку практичних і тестових завдань.</p> <p>Досконало і творчо виконує самостійні ІНДЗ.</p> <p>Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні джерела з економічної теорії. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.</p>	<p>Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Вміє використовувати додаткову літературу, словники і довідники, грамотно викладати програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.</p>
B (80-89)	<p>Показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи проектування організаційних структур управління.</p>	<p>Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.</p> <p>Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання.</p>
C (70-79)	<p>Має знання лише основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю.</p> <p>Ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою. Недосконало дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з помилками, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача.</p>	<p>Виконує практичні завдання в межах програмних вимог. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.</p> <p>Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.</p>
D (60-69)	<p>Має знання лише основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю.</p> <p>Ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою. Недосконало дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з помилками, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача.</p>	<p>Виконує практичні завдання в межах програмних вимог. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.</p> <p>Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.</p>
E (50-59)	<p>Має знання лише основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю.</p> <p>Ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою. Недосконало дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з помилками, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача.</p>	<p>Виконує практичні завдання в межах програмних вимог. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.</p> <p>Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.</p>
FX (35-49)	<p>Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях.</p>	<p>Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.</p>

F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.	Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.
----------	---	--

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Іспит	Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2				
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T1.6	T2.1	T2.2	T2.3	40	100
5	5	5	5	5	5	10	10	10		

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Білик Р.Р., Варналій З.С., Васильців Т.Г., Лупак Р.Л. Бізнес-планування підприємницької діяльності. Навчальний посібник. Чернівці: Технодрук. 2019. 264 с.
2. Білик Р.Р., Варналій З.С., Васильців Т.Г., Іляш О.І. Економічна безпека суб'єктів підприємництва. Підручник. Чернівці: Технодрук. 2020. 458 с.
3. Менеджмент і адміністрування : підручник для магістрів / Колектив авторів: д.е.н., проф. Галушка З.І., д.е.н., доц. Антохов А.А., к.е.н., доц. Запужляк В.М.; к.е.н., доцент Сторощук Б.Д., к.е.н., доц. Терлецька Ю.О., к.е.н., доц. Заволічна Т.Р., к.е.н., ас. Кузьмук І.Я. Чернівці : 2021. 437 с.
4. Михаліцька Н. Я., Верескля М. Р., Михаліцький В. С. Адміністративний менеджмент: навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 320 с.
5. Стільник В. В., Зінгаєва Н.Є. Адміністративний менеджмент: конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2019. 102 с.
6. Адміністративний менеджмент в Україні: підручник / Кол. авт.; за заг. ред. В.М. Ємельянова, О.Н. Євтушенка. Миколаїв : Ємельянова Т.В., 2021. 281 с.
7. Оліховська М.В., Лелик Л.І., Оліховський В.Я. Основи підприємницької діяльності: практикум. Дрогобич : Посвіт, 2020. 120 с.
8. Костецька І.І., Оліховська М.В., Оліховський В.Я. Бізнес-планування у системі менеджменту: навч. посіб. Дрогобич : Посвіт, 2019. 272 с.
9. Бізнес-планування та управління проектами : навчальний посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут, Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. 2-ге видання, доповнене та оновлене. Львів : "Новий Світ-2000". 2021. 240 с.
10. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навчальний посібник. Львів : Новий світ-2000. 2021. 620 с.
11. Педько А.Б. Основи підприємництва і бізнес культури : навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури. 2019. 168 с.

8.2. Допоміжна

1. Сарафінчан А.Г., Білик Р.Р. Соціально-економічні засади функціонування суб'єктів господарювання територіальних громад. Регіональна економіка. 2022. №4(106).С. 37-45.
2. The analysis of factors affecting the household savings as a part of food security management. Pruntseva, G., Davymuka, S., Yakubiv, V., ...Bilyk, R., Popadynets, N. International Journal of Data and Network Science, 2021, 5(4), стр. 769–774.
3. Increasing Competitiveness of Economic Regions: Prospects for Innovative Development. Popadynets, N., Yakymchuk, O., Yakymchuk, A., ... Bilyk, R., Yakymchuk, Y., Serhiychuk, S. Advances in Intelligent Systems and Computing, 2021, 1322, стр. 496–502.

4. Information safety of Ukraine: Integral assessment and taxonomic analysis Yakymchuk, A., Popadynets, N., Yakymchuk, O., ... Bilyk, R., Yakubiv, V., Irtyshchev, O. *International Journal of Data and Network Science*, 2021, 5(2), стр. 75–82.

5. A. Yakymchuk, O. Yakymchuk, N. Popadynets, R. Bilyk, V. Yakubiv, Y. Maksymiv, I. Hryhoruk, I. Irtyshcheva, T. Husakovska, Y. Boiko. Integral assessment of the level of Ukraine's economic security: Modeling and economic analysis. *Accounting*. Vol. 7. №2. 2021. P. 381-390.

6. Bilyk R. Public Administration and Economic Aspects of Ukraine's Nature Conservation in Comparison with Poland. In: Kantola J., Nazir S., Salminen V. (eds) *Advances in Human Factors, Business Management and Leadership. Advances in Intelligent Systems and Computing*, vol 1209. AHFE 2020. Pp. 258-265. Springer, Cham.

7. Bilyk R. Competitiveness of higher education system as a sector of economy: conceptual model of analysis with application to Ukraine. In: Ahram T. (eds) *Advances in Intelligent Systems and Computing HSI 2020*, AISC 1131, pp. 439–445.

8. Сірик З.О., Панухник О.В., Білик Р.Р. Внутрішньо-ресурсний потенціал місцевого самоврядування: особливості використання. *Український журнал прикладної економіки*. Том 5. № 3. 2020. С. 26-41.

9. Zinovy Siryk, Rostyslav Bilyk, Olena Panukhnyk. Territorial framework of local self-government: basis of legislative regulation. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. Vol. 7. No. 3 (2020). P. 147-155.

10. Valentyna Yakubiv, Olena Panukhnyk, Svitlana Shults, Yuliia Maksymiv, Iryna Hryhoruk, Nazariy Popadynets, Rostyslav Bilyk, Yana Fedotova, Iryna Bilyk. Application of Economic and Legal Instruments at the Stage of Transition to Bioeconomy. *Advances in Artificial Intelligence, Software and Systems Engineering – Proceedings of the AHFE 2019 International Conference on Human Factors in Artificial Intelligence and Social Computing, the AHFE International Conference on Human Factors, Software, Service and Systems Engineering, and the AHFE International Conference of Human Factors in Energy*, July 24-28, 2019. Washington D.C., USA : [Springer International Publishing](#), 2019. 965 p. P. 656-666.

11. Білик Р.Р., Філіпчук Н.В. Проблеми економічної безпеки та конкурентоспроможності регіонів в умовах децентралізації. *Регіональна економіка*. № 4. 2019. С. 53-63.

12. Varnalii, Z., Nikytenko, D., Bilyk, R. Preconditions of the investment security of balanced development of national economy. *The balanced development of national economy under the conditions of modern world transformations*. Daugavpils : Daugava Print. 2019. 227 p. P. 24-37. (In English)

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
"Практикум з менеджменту"
вибіркова

Освітньо-професійна програма: Менеджмент організацій і адміністрування
Спеціальність: 073 Менеджмент
Галузь знань: 07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Факультет: економічний
Мова навчання: українська
Розробник: Запухляк В.М., доцент кафедри економічної теорії,
менеджменту і адміністрування, к.е.н., доцент

Профайл викладача: <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/zapuhlyak-volodymyr-myhajlovych>
Контактний тел.: + 380 372 52 65 51
E-mail: v.zapukhlyak@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5092>
Консультації: он-лайн консультації – згідно з графіком
очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Практикум з менеджменту» належить до вибіркових освітніх компонент освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». Після завершення засвоєння змісту даної дисципліни здобувачі отримають знання у контексті системного сприйняття і практики управління сучасними організаціями; набудуть відповідних фахових компетентностей для розв'язання спеціалізованих завдань і практичних проблем у процесі подальшої професійної діяльності.

2. Мета навчальної дисципліни: розвиток у здобувачів освіти комплексного, поглибленого розуміння концептуальних і прикладних аспектів управлінської діяльності у контексті сучасних моделей і підходів; формування навичок вибору організаційної стратегії, розробки управлінських структур, ефективних мотиваційних систем та засобів контролю, набуття вмінь прийняття управлінських рішень з урахуванням особливостей впливу мінливого зовнішнього середовища організації.

3. Пререквізити. До початку роботи над курсом «Практикум з менеджменту», необхідним є вивчення здобувачем вищої освіти таких навчальних дисциплін: «Економічна теорія», «Вступ у спеціальність», «Мікроекономіка», «Менеджмент», «Теорія організації», «Менеджмент персоналу».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління і адміністрування» вивчення дисципліни «Практикум з менеджменту» сприяє формуванню таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Системна орієнтація менеджменту											
Тема 1. Організація як динамічна система 1. Передумови виникнення управлінської діяльності (менеджменту). Нова парадигма менеджменту. 2. Модель 7S. 3. Організація як відкрита система. Життєвий цикл організації.	17	3	5	-	-	9	17	1	1	-	-	15

4. Моделі життєвого циклу організації.													
Тема 2. Системне мислення. Процес прийняття управлінських рішень 1. Специфіка сучасного середовища прийняття рішень. 2. Системне мислення у менеджменті. 3. Модель SCORE. 4. Раціональні рішення. 5. Ефективність управлінських рішень.	16	3	4	-	-	9	16	-	1	-	-	15	
Тема 3. Формування стратегії і планування діяльності організації 1. Стратегічний підхід у менеджменті. 2. Стратегія як елемент управління. 3. Методи стратегічного аналізу. 4. Принцип SMART. Ефективне планування.	19	4	5	-	-	10	22	-	2	-	-	20	
Тема 4. Побудова організаційної структури. 1. Влада, лідерство, структура. 2. Делегування повноважень. 3. Аутсорсинг і віртуальні структури.	16	3	4	-	-	9	13	-	1	-	-	15	
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>68</i>	<i>13</i>	<i>18</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>37</i>	<i>61</i>	<i>1</i>	<i>5</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>65</i>	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Соціально-психологічні аспекти управлінської діяльності												
Тема 5. Засоби ефективного мотивування 1. Механізм мотивування у менеджменті. 2. Основні моделі мотивації. 3. КРІ у системі заохочення працівників.	18	3	5	-	-	10	16	-	1	-	-	15	
Тема 6. Лідерство і комунікації. 1. Лідерські якості менеджера: сучасний контекст. 2. Комунікаційний процес і його ефективність. 3. Зовнішні атрибути організації як елемент комунікацій. 4. Імідж і бренд організації.	17	3	5	-	-	9	17	1	1	-	-	15	
Тема 7. Управління змінами 1. Організаційні зміни в контексті менеджменту. 2. Організаційні зміни як процес. 3. Моделі управління змінами.	17	3	5	-	-	9	16	-	1	-	-	15	
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>52</i>	<i>9</i>	<i>15</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>28</i>	<i>49</i>	<i>1</i>	<i>3</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>45</i>	
Усього годин	120	22	33	-	-	65	120	2	8	-	-	110	

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Практикум з менеджменту» спрямована на узагальнення, системне засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона охоплює зокрема такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої і додаткової літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які винесені на самостійне вивчення, а також виконання дослідницького завдання по кожному змістовому модулю. Зміст завдання полягає у підготовці письмової відповіді (у формі презентації) на обране питання з наведеного нижче переліку (одна письмова робота у рамках кожного модуля). За кожну таку роботу, в якій викладено обґрунтований матеріал на прикладі оцінки реально функціонуючої організації, здобувач може отримати до 9 балів. Сума балів за виконання дослідницького завдання визначається: повнотою відповіді, прикладною спрямованістю, логікою та аргументованістю викладу матеріалу, оригінальністю авторського підходу, якістю і кількістю використаних джерел, оформленням роботи.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема 1. Організація як динамічна система. 1. Нова парадигма управління і практика менеджменту. 2. Цифрові технології: практичні аспекти. 3. Модель життєвого циклу Адізеса. 4. Специфіка менеджменту на різних етапах життєвого циклу організації.	9	15
2	Тема 2. Системне мислення. Процес прийняття управлінських рішень. 1. Синергія: сутність і значення у менеджменті. 2. Системне і стратегічне мислення сучасного менеджера. 3. Прийняття рішень в умовах невизначеності і ризику. 4. Застосування сучасних інформаційних технологій при прийнятті управлінських рішень.	9	15
3	Тема 3. Формування стратегії і планування діяльності організації. 1. Стратегічне управління і його особливості у сучасних умовах. 2. Складові зовнішнього середовища та їх вплив на ефективність діяльності організації. 3. Методи оцінки впливу факторів зовнішнього середовища на діяльність організації. 4. Засоби ефективного формування цілей організації.	10	20
4	Тема 4. Побудова організаційної структури 1. Віртуальні організаційні структури управління: переваги та недоліки застосування. 2. Перебудова організаційних структур. Реінжиніринг. 3. Новітні тенденції у формуванні сучасних організаційних структур. 4. Показники ефективності організаційних структур. 5. Напрямки підвищення адаптивності управлінських структур.	9	15
5	Тема 5. Засоби ефективного мотивування 1. Теорії мотивації і можливості їх застосування в сучасних умовах.. 2. Теорія потреб А. Маслоу у контексті цифровізації. 3. Формування систем морального заохочення на вітчизняних підприємствах. 4. Система грейдів. 5. Ефективні системи матеріального стимулювання в сучасних умовах.	10	15
6	Тема 6. Лідерство і комунікації. 1. Стейкхолдерський підхід до менеджменту. 2. Лідерські якості сучасного менеджера. 3. Цифрові технології в комунікаційній діяльності менеджера. 4. Управління формуванням бренду.	9	15

	5. Кризові комунікації у менеджменті. 6. Корпоративна культура організації як чинник конкурентоспроможності		
7	Тема 7. Управління змінами. 1. Конфлікт і стрес як фактори функціонування організації. 2. Шляхи формування стресостійкості у менеджерів. 3. Організаційні зміни як об'єкт управління. 4. Опір організаційним змінам, його джерела, способи його подолання. 5. Механізми впливу організаційних змін на конкурентоспроможність організації.	9	15

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Віртуальні класи і відеоконференції: платформа Google Meet для онлайн-зустрічей, проведення лекцій, обговорення практичних аспектів дистанційно у режимі реального часу.

Антилекція як інструмент налагодження зворотного зв'язку із аудиторією, забезпечення ефективних комунікацій у процесі викладання.

Платформа Moodle, яка в межах навчальної дисципліни дозволяє створювати онлайн-версію курсу із відповідними методичними матеріалами та можливістю взаємодії між здобувачами освіти та викладачем.

Методи навчання

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

МН 1 – лекція-візуалізація;

МН 2 – проблемна лекція;

МН 4 – семінар-дискусія;

МН 5 – семінар-діалог;

МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;

МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (case study);

МН 8 – робота з тестами;

МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у студентській олімпіаді, конференції тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. У випадку використання ідей, розробок, тверджень інших авторів, обов'язковим є посилання на джерела інформації.

Відвідування занять. Обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни – регулярне відвідування занять. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти. Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол № 109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності

сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Засоби оцінювання:

МО 1 – фронтальне опитування;

МО 2 – індивідуальне опитування;

МО 3 – презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);

МО 7 – реферати;

МО 8 – есе;

МО 11 – тестування;

МО 12 – тематичні контрольні роботи;

МО 14 – підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка і обґрунтованість викладу матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземними мовами) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, узагальнення і висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел інформації, нормативних документів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; нестандартний підхід і креативність; акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Моніторинг навчальних результатів здійснюється на основі:

поточного контролю за підсумками оцінювання експрес-опитувань, тестувань, індивідуального й колективного опрацювання кейсів, виступів, повідомлень, реферативних завдань та участі в дискусіях з проблематики відповідних занять (максимальна сумарна кількість балів, яку може отримати студент за роботу на практичних заняттях в рамках поточного контролю становить 60 балів);

підсумкового контролю у вигляді заліку (оцінюється в 40 балів).

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається із суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання залікових завдань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
А (90-100)	Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Здобувач засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою. Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
В(80-89)	Здобувач показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
С(70-79)	Здобувач опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.
D(60-69)	Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
Е (50-59)	Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FХ (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F(1-34)	Здобувач має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					
Т1	Т2	Т3	Т4	ІНДЗ-1	Т5	Т6	Т7	ІНДЗ-2		
5	5	6	5	9	7	7	7	9	40	100

Т1, Т2 ... Т7 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література (основна)

1. Аппело Ю. Менеджмент 3.0. Харків : Фабула, 2019. 432 с.
2. Балановська Т.І., Гоголя О.П., Кубіцький С.О., Михайліченко М.В., Троян А.В. Управління організацією: навчальний посібник. Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2021. 464 с.
3. Краснокутська Н.С., Нащекіна О.М., Замула О.В. Менеджмент : навч. посібник. Харків : Друкарня Мадрид, 2019. 231 с.

4. Менеджмент: збірник тестових завдань. Укл.: Антохов А.А., Галушка З.І., Запихляк В.М., Поченчук Г.М. та ін. / За ред. Галушки З.І., Поченчук Г.М. Чернівці: Чернівецьк. нац. ун-т. 2021. 203 с.
5. Менеджмент : навчальний посібник / Н.С. Краснокутська, О.М. Нащекіна, О.В. Замула та ін. Харків : Друкарня Мадрид, 2019. 231 с.
6. Монастирський Г.Л. Теорія організації: підручник. 2-е видання, доповнене й перероблене. Тернопіль : Крок, 2019. 368 с
7. Петруня Ю. Є., Петруня В. Ю. Менеджмент. Практикум : навч. посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 104 с.
8. Підприємництво та організація власного бізнесу: навч. посібник. Укл.: Білоскурська О., Бак Н., Проданчук М., Запихляк В. та ін. / За ред. Р.І. Грешка. Чернівці: Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 580 с.
9. Страпчук С.І., Миколенко О.П., Попова І.А., Пустова В.В. Менеджмент : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 356 с.

9. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
3. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua>
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://me.kmu.gov.ua>
6. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень URL: <http://www.niss.gov.ua>
7. Офіційний сайт Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку. URL: <http://wdc.org.ua/>
8. Офіційний сайт Статистичного відділу ООН (UNSD). URL: <https://unstats.un.org/home/>
9. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum). URL: <https://www.weforum.org/>
10. Офіційний сайт Boston Consulting Group. URL: <https://www.bcg.com/>
11. Офіційний сайт Harvard Business Review: <https://hbr.org/>
12. Офіційний сайт PricewaterhouseCoopers. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk.html>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра Бізнесу та управління персоналом

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Практикум з Підприємництва

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування

(назва програми)

Спеціальність 073 Менеджмент

(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: к.е.н., доцент Кобеля З.І., к.е.н. Кіндзерський В.В.

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-ekonomiky-pidpryemstva-ta-up>

(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача (-ів))

Контактний тел. **509-464**

E-mail: z.kobelja@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3285>

Консультації Згідно графіка

1. Анотація дисципліни

Навчальну дисципліну «Практикум з Підприємництва» віднесено до групи вибіркового циклу професійної та практичної підготовки ОР «Бакалавр» за освітньою програмою «Менеджмент організацій і адміністрування» спеціальності 073 Менеджмент. Вивчення дисципліни дає можливість здобувачу набути досвіду організації, планування, координації, реалізації та контролю підприємницьких процесів на підприємствах, в організаціях та установах.

2. Мета навчальної дисципліни:

Надання майбутнім фахівцям знання необхідних теоретичних основ, методичних рекомендацій, практичних навичок, механізму управління підприємницькою діяльністю, які є необхідними для вільного володіння практикою прийняття оптимальних рішень щодо функціонування, розвитку та регулювання підприємництва, технологій управління підприємницькою діяльністю у суспільстві.

3. Пререквізити.

Вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши такі навчальні дисципліни, як: «Економічна теорія», «Менеджмент»; «Економіка підприємства».

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

СК* 17. Здатність до започаткування власної справи.

СК* 18. Здатність підтримувати високий рівень організаційної культури та надійну репутацію організації в ринковому середовищі

Результати навчання:

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	8	3	90	11	22	-	-	57	-	залік
Заочна	4	8	3	90		12	-	-	78	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь- го	у тому числі					усь- го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Основи економіки праці та соціально-трудових відносин												
Тема 1. Теоретичні засади підприємництва	10	1	2			7	10		1			9
Тема 2. Види підприємництва	10	1	2			7	10		1			9
Тема 3. Підприємство як форма організації підприємницької діяльності. Види підприємств	12	1	2			9	12		1			11
Тема 4. Організація підприємницької діяльності	10	1	2			7	10		1			9
Разом за змістовим модулем 1	42	4	8			30	42					38
Змістовий модуль 2. Теорія та практика HR-управління												
Тема 5. Планування підприємницької діяльності	12	2	4			6	12		2			10
Тема 6. Ресурсне забезпечення підприємницької діяльності	14	2	4			8	14		2			12
Тема 7. Ефективність підприємницької діяльності	12	2	4			6	12		2			10
Тема 8. Соціальна відповідальність бізнесу та ділова етика	10	1	2			7	10		2			8
Разом за змістовим модулем 2	48	7	14			27	48					40
Форма підсумкового контролю – залік												
Усього	90	11	22			57	90		12			78

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Практикум з Підприємництва» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема 1. Теоретичні засади підприємництва	7	9
2	Тема 2. Види підприємництва	7	9
3	Тема 3. Підприємство як форма організації підприємницької діяльності. Види підприємств	9	11
4	Тема 4. Організація підприємницької діяльності	7	9
5	Тема 5. Планування підприємницької діяльності	6	10
6	Тема 6. Ресурсне забезпечення підприємницької діяльності	8	12
7	Тема 7. Ефективність підприємницької діяльності	6	10
8	Тема 8. Соціальна відповідальність бізнесу та ділова етика	7	8
Усього годин		57	78

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 2 – проблемна лекція;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 8 – робота з тестами;

- МН 9 – робота в групах;
- МН 11 – ділові ігри;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Форми та методи оцінювання

- МО 1. фронтальне опитування,
- МО 2. індивідуальне опитування,
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних),
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проектів
- МО 6. ділові ігри
- МО 9. аналітичні звіти
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій,
- МО 11. тестування,
- МО 12. тематичні контрольні роботи,
- МО 13. модульні контрольні роботи
- МО 14. підсумковий контроль – іспит

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та заліків заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальна оцінка знань студента під час навчальних занять за кожную тему (опитування, тестування, розв'язання задач), виконанні завдань для самостійної роботи, підготовці есе – 3-4 бали залежно від теми.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	Зараховано
Добре	B (80-89)	

	C (70-79)	
Задовільно	D (60-69)	
	E (50-59)	
Незадовільно	FX (35-49)	Незараховано
	F (1-34)	

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								ІНДЗ	Залік	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
7	7	7	7	8	8	8	8	10	40	100

7. Рекомендована література

Основна :

1. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства: підручник. К.: Ліра-К, 2013. 664 с.
2. Бойчик, І. М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор, 2016. 378 с.
3. Васильців Т. Г. Економіка малого підприємства : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2013. 446 с.
4. Гиль О.О. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: навч. посіб. К. : Ліра-К, 2015. 248 с
5. Господарський кодекс України. Офіційний текст. К.: Кондор, 2004. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
6. Грибик І. І. Економіка та управління підприємством: теорія і практика : навч. посіб. К.: Ліра-К, 2014. 428 с.
7. Єгорова І. Г. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств : навч. посіб. К.: Ліра-К, 2014. 336 с.
8. Захарченко В. І. Економіка підприємства : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2014. 300 с.
9. Зубовський В.М. Економіка підприємства. Опорний курс лекцій. К.: Укр-фін. ін-т менедж. і бізнесу, 2012. 64 с.
10. Карапетян Е.Т. Економіка підприємства: навч.-метод. посіб. Тернопіль: Вектор. 2015. 320 с.
11. Клименко С.М. Економіка підприємства. Навч. метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни К.: КНЕУ, 2011. 248 с.
12. Крикавський Є. В. Економіка і фінанси підприємств : навч. посіб. К.: Ліра-К, 2013. 696 с.
13. Маслак О. І. Економіка промислового підприємства: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2016. 172 с.
14. Павлов В.І. Трансформація системи управління якістю товарів в Україні. Монографія. Рівне: НУВГП, 2012. 202 с.
15. Петрович Й.М. Економіка виробничого підприємництва: Навч. посіб. 3-ге вид., випр. К.: Знання, КОО, 2013. 405 с.
16. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Підручник. Вид. 2-ге, перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2008. 528 с.
17. Сергєєв В. Стратегія бізнес-плану розвитку виробництва. *Економіка України. 2013. №3 С.21-25.*
18. Шарко М. В. Економіка підприємства : навч. посіб. Херсон : Олді-плюс, 2014. 436 с
19. Шегда А.В. Економіка підприємства: Навч. Посібник. К.: Знання, Прес, 2012. 335 с.
20. Харів П.С. Економіка підприємства: Збірник задач і тестів: Навч. посіб. К.: Знання-Прес, 2012. 301 с.
21. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навч. посіб. К.: Ліра-К, 2017. 596 с.

22. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : навч. посіб. Вид. 2-ге перероб. і доп. К.: Видавництво Ліра-К, 2017. 600 с.

Додаткова:

1. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства : підручник. К.: Ліра-К, 2013. 664 с.
2. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посіб. для вузів. К.: Знання Прес, 2012. 239 с.
3. Виноградська А.М. Основи підприємництва: Навч. Посіб. Друге видання. К.: Кондор, 2014. 544 с.
4. Герасимчук В.Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання: Навч. посібник. К.:КНЕУ, 2011. 360 с.
5. Дмитрієв І.А., Близнюк А.О., Поясник Г.В., Шершенюк О.М. Економіка виробництва. Навчальний посібник для практичних занять. Харків: ХНАДУ, 2017. 282 с.
6. Пісковець, О. В. Теоретичні аспекти формування економічного механізму ефективної діяльності підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2017. № 3. С. 95-101.*
7. Покропивний С.Ф. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. Посібник. К.: КНЕУ, 2010. 352 с
8. Приходько Д. О. Маркетинг : навч. посіб. Х.: ФОП Бровін О.В., 2019. 240 с.
9. Скудар Г. Стратегія піднесення конкурентоспроможності підприємства: проблеми і складові успіху. *Економіка України. 2012. № 6. С. 16-25.*
10. А.М. Туренко, І.А. Дмитрієв, О.С. Іванілов, І.Ю. Шевченко. Словник економіста та підприємця. Х.: ХНАДУ, 2018. 340 с.
11. Цигилик І.І. Основи підприємництва: Навчальний посібник К.: Центр навчальної літератури, 2009. 240 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Президент України URL: www.president.gov.ua
2. Офіційний сайт урядового порталу Кабінету Міністрів України URL: www.kmu.gov.ua
3. Офіційний сайт Національного банку України URL: www.bank.gov.ua.
4. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України URL: www.me.gov.ua.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: www.minfin.gov.ua.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: www.ukrstat.gov.ua.
7. Офіційний сайт Чернівецької області URL: www.bucoda.cv.ua.
8. Інформаційний сервер про Україну URL: www.uazone.net.
9. Офіційний сайт національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського URL: www.nbuv.gov.ua.
10. Офіційний сайт електронної бібліотеки Львівської комерційної академії URL: www.dev.lac.lviv.ua/lib.
11. Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаніка URL: www.lsl.lviv.ua.
12. Офіційний сайт електронної бібліотеки URL: www.lib.com.ua.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Кафедра іноземних мов для гуманітарних факультетів

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни**

**Професійна іноземна мова (англійська)
Professional Foreign Language in Use (English)**

вибіркова дисципліна

Освітньо-професійна програма «Менеджмент організацій і адміністрування»

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Економічний факультет

Мова навчання: англійська

Розробник: Паранюк Дан Вікторович, асистент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів

Профайл викладача: http://www.liberal1.chnu.edu.ua/?page_id=6

Контактний тел. (+380372) 584886

E-mail: d.paranyuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1752>

Консультації Онлайн-консультації: (за домовленістю)

Очні консультації: п'ятниця 11.30 – 13.00

1. Курс «Професійна іноземна мова (англійська)» / «Professional Foreign Language in Use (English)» для здобувачів вищої освіти економічного факультету спеціальності 073 Менеджмент, галузі знань 07 «Управління та адміністрування» є важливим складником у системі підготовки кваліфікованих фахівців менеджерів. Цей курс входить до навчальної програми європейських університетів і сприяє формуванню необхідної мовленнєвої компетенції у сфері повсякденних та професійних стосунків в усній і письмовій мовах.

2. Мета навчальної дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «Професійна іноземна мова (англійська)» / «Professional Foreign Language in Use (English)» для здобувачів вищої освіти економічного факультету спеціальності 073 Менеджмент є вивчення мови на побутовому, культурологічному та професійному рівнях; практичне володіння англійською мовою на автономному рівні, необхідному для ділового та професійного спілкування, реалізація на письмі комунікативних намірів, пов'язаних з виробничими умовами фаху; досягнення здобувачами вищої освіти рівня знань, відповідних до вимог дипломованого спеціаліста, який забезпечить можливість застосування іноземної мови у практичній діяльності. Важливою метою цієї дисципліни є спрямування навчального процесу на формування і розвиток основних навичок та вмінь у соціальному та професійному спілкуванні, а також стратегій самостійного вивчення англійської мови.

3. Основними завданнями вивчення дисципліни є участь в усному мовленні англійською мовою, реалізація комунікативних намірів на письмі (ділове листування, оформлення спеціалізованої документації, статті, реферати, тощо); робота з іншомовними джерелами загально-побутового та професійно-виробничого характеру, написання реферату або анотації до прочитаного тексту зі спеціальності; участь в бесідах англійською мовою в обсязі тематики, передбаченої програмою.

4. Пререквізити: Дисципліна «Англійська мова за професійним спрямуванням».

5. Результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати:** фонетичний, лексичний та граматичний аспекти мовлення:

- *фонетичний аспект мовлення:* фонем та їхні артикуляційно-акустичні характеристики; основні модифікації звуків у потоці мовлення; фонетичну організацію слів (складу, словесного наголосу); інтонацію та її основні компоненти (мелодіку, ритм, паузацію, наголос, темп, гучність і тембр); транскрипцію чи інші умовні символи (в залежності від ІМ) та графічні можливості відображення інтонації;
- *лексичний аспект мовлення:* усну і письмову форми слова; їхню семантику (денотативне і конотативне значення); відносну цінність слова або його здатність мати антоніми, синоніми, омоніми, пароніми, стилістичну і соціокультурну забарвленість; синтаксичну і лексичну сполучувальні цінності слова; правила словотвору (складання слів, конверсії тощо); типи словників; основні поняття, пов'язані зі структурою слова: (корінь, префікс, суфікс); схожість та/або розбіжність у лексичних системах рідної та іноземної мов;
- *граматичний аспект мовлення:* правила лінгвістичної граматики, пристосовані для навчання іноземної мови.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **вміти:** ефективно комунікувати та представляти складну комплексну інформацію, в залежності від поставлених задач, у стислій чи розгорнутій формі усно та письмово; здійснювати усне спілкування в типових ситуаціях навчально-трудової, побутової і культурної сфер спілкування; розуміти на слух основний зміст нескладних автентичних текстів; читати і розуміти нескладні тексти різних жанрів та видів з різним ступенем розуміння їхнього

змісту (читання з розумінням основного змісту; читання з повним розумінням змісту); зафіксувати і передати письмово необхідну інформацію, формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання.

Програма передбачає, що фахово зорієнтоване заняття з англійської мови – це насамперед мовне заняття, професійно орієнтований зміст якого зростає поступово від першого до останнього семестру.

Компетенції:

У результаті вивчення навчальної дисципліни основна загальна компетентність, яку удосконалять здобувачі вищої освіти, здатність спілкуватися іноземною мовою. Крім того, здобувачі вищої освіти розвинути такі загальні компетентності:

ЗК 7. Здатність спілкуватися іноземною мовою;

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності;

ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи;

ПРН 13. Спілкуватися в усній та письмовій формі державною та іноземними мовами;

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним;

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни Професійна іноземна мова (англійська)												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			Кредитів	годин	Змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	4	7-8	4	120	4		52			68		залік: 8-й семестр
Заочна	4	7-8	4	120	4		16			104		залік: 8-й семестр

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма		заочна форма	
	Б	О	Б	О
		у тому числі		у тому числі

		Л	п	Лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	Інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми практичних занять	Змістовий модуль 1 Професійно орієнтований аспект: Організація. Її структура і менеджмент.											
Тема 1. Організація як об'єкт управління.	10		4			6	8		1			7
Тема 2. Основні поняття менеджменту організацій.	10		4			6	8		1			7
Тема 3. Структура організації. Організаційне проектування.	10		5			5	14		2			12
Модульна контрольна робота	2		2									
Разом за ЗМ1	32		15			17	30		4			26
Теми практичних занять	Змістовий модуль 2. Професійно орієнтований аспект: Управління підприємством.											
Тема 1. Організація управління підприємством.	10		4			6	8		1			7
Тема 2. Управлінські моделі.	10		4			6	8		1			7
Тема 3. Управління підприємствами різних організаційно-правових форм.	10		5			5	13		1			12
Модульна контрольна робота	2		2				1		1			
Разом за ЗМ2	32		15			17	30		4			26
Разом за семестр 7	64		30			34	60		8			52
Теми практичних занять	Змістовий модуль 3. Професійно орієнтований аспект: Функціональний менеджмент. Антикризове управління.											
Тема 1. Системи функціонального менеджменту.	8		2			6	8		1			7
Тема 2. Управління колективами. Управління організаційними конфліктами.	8		2			6	8		1			7
Тема 3. Основи антикризового управління.	10		4			6	14		2			12
Модульна контрольна робота	2		2									
Разом за ЗМ3	28		10			18	30		4			26
Теми практичних занять	Змістовий модуль 4. Професійно орієнтований аспект: Управління підприємством та його ефективністю.											

Тема 1. Управління об'єднаннями підприємств	8		4			4	8		1			7
Тема 2. Діагностика управління організацією.	8		2			6	8		1			7
Тема 3. Управління ефективністю підприємства.	10		4			6	13		1			12
Модульна контрольна робота	2		2				1		1			
Разом за ЗМ4	28		12			16	30		4			26
Разом за семестр 8	56		22			34	60		8			52
Усього за дисципліну	120		52			68	120		16			104

6.3. Тематика практичних завдань

№	Назва теми	Кількість годин
1-й семестр		
1	Організація як об'єкт управління. Числівник. Присвійний відмінок іменника. Ступені порівняння прикметника.	4
2	Основні поняття менеджменту організацій. Займенники. Часи групи Present.	4
3	Структура організації. Організаційне проектування. Часи групи Past. Минулий простий час VS теперішній (минулий) перфектний час.	5
4	Модульна контрольна робота.	2
5	Організація управління підприємством. Часи групи Future. Пасивний стан дієслова.	4
6	Управлінські моделі. Узгодження часів. Непряма мова.	4
7	Управління підприємствами різних організаційно-правових форм. Форми та випадки вживання інфінітиву.	5
8	Модульна контрольна робота.	2
2-й семестр		
9	Системи функціонального менеджменту. Дієприкметник I. Герундій.	2
10	Управління колективами. Управління організаційними конфліктами. Інфінітив VS Герундій. Дієприкметник II.	2
11	Основи антикризового управління. Модальні дієслова.	4
12	Модульна контрольна робота.	2
13	Управління об'єднаннями підприємств. Частини мови. Прикметник, прислівник.	4
14	Діагностика управління організацією. Сполучники часу і умови.	2

15	Управління ефективністю підприємства. Сполучники причини, наслідку, протиставлення.	4
16	Модульна контрольна робота.	2

6.4. Самостійна робота

Назва теми	Кількість годин
Презентація/есе на тему Організація як об'єкт управління.	6
Презентація/есе на тему Менеджмент організацій.	6
Презентація/есе на тему Організаційне проектування..	5
Презентація/есе на тему Управління підприємством.	6
Презентація/есе на тему Управлінські моделі.	6
Презентація/есе на тему Управління підприємствами різних організаційно-правових форм..	5
Презентація/есе на тему Функціональний менеджмент..	6
Презентація/есе на тему Управління колективами.	6
Презентація/есе на тему Антикризове управління..	6
Презентація/есе на тему Управління об'єднаннями підприємств.	4
Презентація/есе на тему Діагностика управління організацією	6
Презентація/есе на тему Управління ефективністю підприємства.	6

Самостійна робота пошукового характеру передбачає розв'язання проблемних завдань, аргументування та узагальнення; інтерактивні методи (опрацювання дискусійних питань), метод вправ, методи стимулювання та мотивації навчання (дискусії, обговорення, аналіз конкретних ситуацій).

Критерії оцінювання рефератів та доповідей

Оцінювання реферату відбувається з урахуванням трьох параметрів: 1) обсяг; 2) якість написання; 3) якість виголошеної на його основі доповіді.

Оцінка „відмінно” ставиться за реферат, який має обсяг 10 або більше друкованих (рукописних) сторінок; проблема, яку в ньому розглянуто, викладена повно, послідовно, логічно; список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії; виголошення доповіді відповідає всім правилам риторики.

Оцінка „добре” ставиться за реферат, який має обсяг до 8-10 сторінок; тема реферату викладена доволі повно, але є певні недоліки у логічному ланцюжку викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки; виголошення доповіді відповідає всім правилам риторики, але може мати поодинокі огріхи (неправильне наголошування, або темп мовлення, або часом невідповідне інтонування тощо).

Оцінка „задовільно” ставиться, коли обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки.

Критерії оцінювання есе

Мета написання есе полягає в перевірці успішності засвоєння здобувачами вищої освіти проблем та категоріального апарату ділового спілкування, уміння використовувати отримані теоретичні знання для критичного аналізу мовних явищ і процесів, що відбуваються в суспільстві.

В есе повинні бути висвітлені наступні питання: теоретичний зміст проблеми з точки зору різних підходів; соціальний зміст проблеми, що пояснює посилену увагу до неї в сучасному освітянському просторі, або, навпаки, відсутність такої уваги; перспективи вирішення проблеми.

Оцінка „відмінно” ставиться за есе, у якому проблему розглянуто різнобічно, послідовно, критично.

Оцінка „добре” ставиться за есе, у якому проблему розглянуто різнобічно, послідовно, критично, але допущено певні помилки або неточності під час критичного аналізу.

Оцінка „задовільно” ставиться за есе, у якому проблема розглянута поверхово.

Критерії оцінювання презентацій

Оцінювання презентації за наслідками її створення та представлення (виступу).

Оцінка „відмінно” ставиться за презентацію, яка відповідає змісту темі дослідження; хід дослідження представлений чітко, структуровано і логічно; тему розкрито повно й різнобічно; дотримані всі вимоги щодо технічного й естетичного оформлення роботи й орфографічного стандарту; наявні електронний (на зовнішньому носіїві CD-RW або DVD-RW) та роздрукований кольоровий роздавальний матеріал презентації.

Оцінка „добре” виставляється за наявності незначних недоліків у виконанні презентації та її оформленні.

Оцінка „задовільно” виставляється за наявності суттєвих недоліків у виконанні презентації, окремих недоліків у її оформленні.

Оцінка „незадовільно” виставляється через повну невідповідність вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації.

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна відповідь здобувачів вищої освіти, письмова робота (тестування, есе, анотація, твір, речення на переклад), виконання завдань в електронному курсі на платформі Moodle та ін. Формами підсумкового контролю є заліки (7 та 8 семестри).

Поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірити рівень підготовленості здобувача вищої освіти, а також контролювати результати самостійної роботи здобувачів вищої освіти та рівень виконання індивідуальних завдань (написання та виголошення рефератів, підготовка презентацій). Передбачено такі форми і методи поточного контролю:

- опитування на практичних заняттях для перевірки результатів опрацювання лекційного матеріалу;
- перевірка самостійної роботи;
- проведення індивідуальних консультацій як для окремих здобувачів вищої освіти, так і груп здобувачів вищої освіти;

Оцінюючи знання здобувачів вищої освіти під час практичних занять, викладач послуговується такими критеріями:

- рівень розуміння, ступінь засвоєння теоретичних понять та фактичного матеріалу;
- обізнаність з основною та додатковою літературою до теми;
- уміння логічно, послідовно викладати матеріал;
- уміння узагальнювати інформацію під час виступів в аудиторії;
- загальна грамотність, логічність і чіткість відповіді.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути: контрольні роботи; лексико-граматичні тести; проекти (індивідуальні та командні проекти); есе; презентації результатів виконаних завдань; тощо.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти **підсумкового оцінювання** є досягнення ним мінімального порогу рівня оцінки за кожним запланованим результатом навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової шкали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється здобувачеві вищої освіти за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу та бали, отримані під час заліку. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність здобувача вищої освіти на заняттях, активність здобувача вищої освіти під час практичного заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.

Оцінку „**A**” (**зараховано**) заслуговує здобувач вищої освіти, який виявив всебічні, систематичні і глибокі знання, за повне (90-100 балів) володіння програмовим матеріалом курсу.

Оцінку „**B**” (**зараховано**) отримує здобувач вищої освіти, який засвоїв навчально-програмовий матеріал у достатньому обсязі (80–89 балів), успішно виконав передбачені програмою завдання, засвідчив систематичний характер знань із дисципліни, але при конкретному аналізі допускає незначні неточності.

Оцінку „**C**” (**зараховано**) ставимо за порівняно повне і загалом правильне висвітлення здобувачем вищої освіти основних питань курсу (70–79 балів), знання та вміння викласти тему, однак у відповідях здобувачів вищої освіти допускає окремі похибки і неточності, які не впливають на загальну стрункість знань і свідчать про розуміння здобувачем вищої освіти матеріалу курсу.

Оцінки „**D**” (**зараховано**) заслуговує здобувач вищої освіти, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі (60-69 балів), необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, однак допускає у відповідях поодинокі грубі помилки.

Оцінку „Е” (зараховано) ставиться за відповіді, які хоч і свідчать про деяке знання здобувачем вищої освіти програмового матеріалу (50-59 балів), однак це знання є неповним, поверховим, здобувач вищої освіти не зовсім точно трактує поняття і терміни, допускає неточності при викладі матеріалу; загалом здобувач вищої освіти володіє мінімальними знаннями, які дозволяють у майбутньому виконувати свої фахові функції.

Оцінку „FX” (незараховано) заслуговує здобувач вищої освіти, у знаннях якого є прогалини (35-49 балів), який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не володіє науковою термінологією, не зовсім розуміє значення конкретних теоретичних і практичних питань, який, однак, прагне покращити свої знання.

Оцінку „F” (незараховано) отримує здобувач вищої освіти, який набрав менше 35 балів, за неправильні або надто приблизні відповіді на поставлені запитання; обсяги практичних навичок такого здобувача вищої освіти недостатні для виконання фахових обов’язків, тобто він не спроможний продовжити навчання чи приступити до професійної діяльності після закінчення вищого навчального закладу без додаткових занять з цієї дисципліни.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Семестр 7

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	МКР	T1	T2	T3	МКР		
3	3	4	4	4	4	4	4		30

Семестр 8

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №3				Змістовий модуль № 4					
T1	T2	T3	МКР	T1	T2	T3	МКР		
3	3	4	4	4	4	4	4	40	100

T1, T2, T3 – теми змістових модулів.

МКР – модульна контрольна робота

9. Рекомендована література

9.1. Базова (основна)

1. Market leader. Intermediate. Students' Book. Pearson: Longman, 2018. 176 p.
2. Market leader. Intermediate. Practice File. Pearson: Longman, 2018. 54 p.
3. Gregory Manin. Oxford Exam Trainer. B2. OUP, 2020. 184p.
4. Murphy Raymond. Essential Grammar in Use. Intermediate. CUP, 2013. 319 p.

9.2. Допоміжна

1. John Eastwood. Oxford Practice Grammar Intermediate. Pap: Cdr Ed., 2017. 425 p.
2. Paterson_K. Oxford Grammar for EAP: English grammar and practice for Academic Purposes. Oxford: OUP Oxford, 2013. 288 p.
3. Foley, Mark, Hall, Diane. Longman Advanced Learners' Grammar: A Self-Study Reference and Practice Book with Answers. Longman, 2003. 384 p.
4. Exam Trainer / Мартинюк А.П., Набокова І.Ю., Сverdlova І.О., Юрченко А.А. Dinternal-Books, 2017. 77 с.
5. Exam Tutor / Мартинюк А.П., Набокова І.Ю., Сverdlova І.О., Юрченко А.А. Dinternal-Education, 2018. 77 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Тести ЗНО в магістратуру – <https://zno.osvita.ua/master/>
2. Граматичні тести – <http://www.examenglish.com/leveltest/>
3. Граматичні тести – <http://www.cambridgeenglish.org/test-your-english/>
4. Граматичні тести – <http://www.transparent.com/learn-english/proficiency-test.html>
5. Граматичні тести – <http://www.ilsenglish.com/quicklinks/test-your-english-level>
6. Граматичні тести – http://www.englishtag.com/tests/level_test.asp
7. Граматичні тести – <http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Кафедра іноземних мов для гуманітарних факультетів

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

**Іноземна мова (за професійним спрямуванням) (німецька) /
Berufsbezogenes Deutsch**

вибіркова дисципліна

Освітньо-професійна програма «Менеджмент організацій і адміністрування»

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет економічний

Мова навчання німецька

Розробник: Бухінська Тетяна Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент
кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів

Профайл викладача http://www.liberal1.chnu.edu.ua/?page_id=1496

Контактний тел. (+380372) 584886

E-mail: t.buhinska@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1224>

Консультації Очні консультації: п'ятниця 11.30 до 12.30
Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Пропонована дисципліна спрямована на практичну міждисциплінарну та фахову орієнтацію занять з німецької мови, в центрі уваги яких знаходиться студент. Важливою метою цієї дисципліни є спрямування навчального процесу на формування і розвиток основних навичок та вмінь у соціальному та професійному спілкуванні, а також стратегій самостійного вивчення німецької мови.

2. Мета навчальної дисципліни: Метою викладання навчальної дисципліни є вивчення мови на побутовому, культурологічному та професійному рівнях; практичне володіння німецькою мовою на автономному рівні, необхідному для ділового та професійного спілкування, реалізація на письмі комунікативних намірів, пов'язаних з виробничими умовами фаху; досягнення студентами рівня знань, відповідних до вимог дипломованого спеціаліста, який забезпечить можливість застосування іноземної мови у практичній діяльності.

3. Завдання: Основними завданнями вивчення дисципліни є участь в усному мовленні німецькою мовою, реалізація комунікативних намірів на письмі (ділове листування, оформлення спеціалізованої документації, статті, реферати, тощо); робота з іншомовними джерелами загального-побутового та професійно-виробничого характеру за результатом скласти реферат або анотацію до прочитаного тексту зі спеціальності; участь в бесідах німецькою мовою в обсязі тематики, передбаченої програмою.

4. Пререквізити: дисципліна в ЗСЗО «Німецька мова».

5. Результати навчання: Після прослуховування курсу студенти повинні **знати:**
фонетичний аспект мовлення: фонем та їхні артикуляційно-акустичні характеристики; основні модифікації звуків у потоці мовлення; фонетичну організацію слів (складу, словесного наголосу); інтонацію та її основні компоненти (мелодику, ритм, паузацію, наголос, темп, гучність і тембр); транскрипцію чи інші умовні символи та графічні можливості відображення інтонації; *лексичний аспект мовлення:* усну і письмову форми слова; їхню семантику (денотативне і конотативне значення); відносну цінність слова або його здатність мати антоніми, синоніми, омоніми, пароніми, стилістичну і соціокультурну забарвленість; синтаксичну і лексичну сполучувальні цінності слова; правила словотвору (складання слів, конверсії тощо); типи словників; основні поняття, пов'язані зі структурою слова: (корінь, префікс, суфікс); схожість та/або розбіжність у лексичних системах рідної та іноземної мов; *граматичний аспект мовлення:* правила лінгвістичної граматики, пристосовані для навчання іноземної мови.;

вміти: володіти основними вміннями на загальному професійному рівні (ведення розмови, аргументація, унаочнення, презентації тощо); розкривати та відтворювати фаховий зміст комунікативними прийомами зі специфічним фаховим наповненням (дефініція, називання, опис тощо); використовувати технічні засоби навчання, брати участь в інтерактивному навчанні; здійснювати самоконтроль та розвиток власної іншомовної мовленнєвої компетенції.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, вивчення дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням (німецька)» сприяє формуванню наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК11. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Програмні результати навчання:

13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни Іноземна мова (за професійним спрямуванням) (німецька) / Berufsbezogenes Deutsch												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1-2	1-3	6	180	6	-	90	-	-	90	-	залік іспит
Заочна	1-2	1-3	6	180	6	-	24	-	-	156	-	залік іспит

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Денна форма			Заочна форма		
	Практ.	Самост. р.	Разом	Практ.	Самост. р.	Разом
1-й семестр						
Змістовий модуль 1						
Комунікативний аспект: Студентське життя						
Професійно орієнтований аспект: Я – студент/студентка економічного факультету						
Тема 1. Кожен початок важкий. Знайомство і контакти	4	4	8	2	8	10
Тема 2. Пошук житла.	4	4	8	1	9	10
Тема 3. Я – студент/студентка економічного факультету.	4	6	10	1	9	10

Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за модулем 1	14	14	28	4	26	30
Змістовий модуль 2						
Комунікативний аспект: Формальне спілкування						
Професійно орієнтований аспект: Що таке економіка?						
Тема 4. Діловий обід/вечеря.	4	6	10	1	9	10
Тема 5. Спілкування в колективі (правила етикету)	4	6	10	1	9	10
Тема 6. Що таке економіка? Складові частини економіки.	6	4	10	2	8	10
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за ЗМ 2	16	16	32	4	26	30
Усього годин за 1-й семестр	30	30	60	8	52	60
2-й семестр						
Змістовий модуль 3						
Комунікативний аспект: Неформальне спілкування.						
Професійно орієнтований аспект: Ринкова економіка.						
Тема 7. Спорт. Здоровий спосіб життя.	4	4	8	1	9	10
Тема 8. Свята та подарунки	4	4	8	1	9	10
Тема 9. Що таке ринок? Форми та види ринків.	4	6	10	2	8	10
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за ЗМ 3	14	14	28	4	26	30
Змістовий модуль 4						
Комунікативний аспект: Навчання та дозвілля студента						
Професійно орієнтований аспект: Ринкова економічна система.						
Тема 10. Освітній процес.	4	6	10	1	9	10
Тема 11. Дозвілля студента.	4	6	10	1	9	10
Тема 12. Основні принципи ринкової економічної системи.	6	4	10	2	8	10
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за ЗМ 4	16	16	32	4	26	30
Усього годин за 2-й семестр	30	30	60	8	52	60
Всього за 1-й курс	60	60	120	16	104	120
3-й семестр						
Змістовий модуль 5						
Комунікативний аспект: Практичне застосування іноземних мов.						
Професійно орієнтований аспект: Ціноутворення.						
Тема 13. Подорож країнами.	4	4	8	1	9	10
Тема 14. Комунікація з іноземцями.	4	6	10	1	9	10
Тема 15. Види цін. Утворення цін. Товарообіг.	4	6	10	2	8	10
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за ЗМ 5	14	16	30	4	26	30
Змістовий модуль 6						
Комунікативний аспект: Працевлаштування						
Професійно орієнтований аспект: Гроші.						
Тема 16. Підготовка документів (резюме, заява, мотиваційний лист)	4	6	10	2	8	10

Тема 17. Співбесіда	4	4	8	1	9	10
Тема 18. Гроші. Види грошей. Валюти світу.	6	4	10	1	9	10
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за ЗМ 6	16	14	30	4	26	30
Усього годин за 3-й семестр	30	30	60	8	52	60
Всього	90	90	180	24	156	180

6.2.1. Тематика практичних занять

№	Назва теми	№	Назва теми
1	Кожен початок важкий. Знайомство і контакти.	10	Освітній процес.
2	Пошук житла.	11	Дозвілля студента.
3	Я – студент/студентка економічного факультету.	12	Основні принципи ринкової економічної системи.
4	Діловий обід/вечера.	13	Подорож країнами.
5	Спілкування в колективі (правила етикету).	14	Комунікація з іноземцями.
6	Що таке економіка? Складові частини економіки.	15	Види цін. Утворення цін. Товарообіг.
7	Спорт. Здоровий спосіб життя.	16	Підготовка документів (резюме, заява, мотиваційний лист).
8	Свята та подарунки.	17	Співбесіда.
9	Що таке ринок? Форми та види ринків.	18	Гроші. Види грошей. Валюти світу.

6.2.2. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Презентація/відео-презентація на тему «Я – студент/студентка економічного факультету»
2	Презентація/відео-презентація на тему «Мої сподівання щодо кар'єри»
3	Презентація/відео-презентація на тему «Мікро- та макроекономіка»
4	Презентація/відео-презентація на тему «Валюти світу».
5	Презентація/відео-презентація на тему «Готівка чи банківська картка?»
6	Презентація/відео-презентація на тему «Ринок праці»

6.2.3. Самостійна робота

№	Назва теми
1.	Знайомство і контакти. Минулий час дієслова: Перфект.
2.	Пошук житла. Прийменники з давальним і знахідним відмінком.
3.	Я – студент/студентка економічного факультету. Форми сильних дієслів.
4.	Діловий обід/вечера. Неозначений займенник у називному та знахідному відмінках.
5.	Спілкування в колективі (правила етикету). Складнопідрядні речення зі сполучником wenn.
6.	Статті про економіку. Вживання дієслів з допоміжним «haben» у перфекті.
7.	Спорт. Здоровий спосіб життя. Складнопідрядні речення зі сполучником dass.
8.	Свята та подарунки. Претеритум модальних дієслів.

9.	Гроші. Види грошей. Претеритум.
10.	Підготовка документів (резюме, заява, мотиваційний лист). Зворотні дієслова.
11.	Співбесіда. Дієслова з керуваннями.
12.	Моя майбутня професія. Вживання дієслів з допоміжним «sein» у перфекті.
13.	Спілкування з носіями мови на вільні теми. Кон'юнктив II.
14.	Причини падіння та зросту цін. Прийменники з родовим відмінком
15.	Освіта та дозвілля студентів в Німеччині. Прийменники з давальним відмінком
16.	Що таке ринок? Форми і види ринків. Складнопідрядні речення зі сполучником weil.
17.	Основні принципи ринково економічної системи. Власні імена в родовому відмінку.
18.	Подорожі та комунікація з іноземцями. Прийменники з родовим відмінком.

Самостійна робота пошукового характеру передбачає розв'язання проблемних завдань, аргументування та узагальнення; інтерактивні методи (опрацювання дискусійних питань), метод вправ, методи стимулювання та мотивації навчання (дискусії, обговорення, аналіз конкретних ситуацій).

Критерії оцінювання рефератів та доповідей

Оцінювання реферату відбувається з урахуванням трьох параметрів: 1) обсяг; 2) якість написання; 3) якість виголошеної на його основі доповіді.

Оцінка „відмінно” ставиться за реферат, який має обсяг 10 або більше друкованих (рукописних) сторінок; проблема, яку в ньому розглянуто, викладена повно, послідовно, логічно; список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії; виголошення доповіді відповідає всім правилам риторики.

Оцінка „добре” ставиться за реферат, який має обсяг до 8-10 сторінок; тема реферату викладена доволі повно, але є певні недоліки у логічному ланцюжку викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки; виголошення доповіді відповідає всім правилам риторики, але може мати поодинокі огріхи (неправильне наголошування, або темп мовлення, або часом невідповідне інтонуювання тощо).

Оцінка „задовільно” ставиться, коли обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки.

Критерії оцінювання есе

Мета написання есе полягає в перевірці успішності засвоєння здобувачами вищої освіти проблем та категоріального апарату ділового спілкування, уміння використовувати отримані теоретичні знання для критичного аналізу мовних явищ і процесів, що відбуваються в суспільстві.

В есе повинні бути висвітлені наступні питання: теоретичний зміст проблеми з точки зору різних підходів; соціальний зміст проблеми, що пояснює посилену увагу до неї в сучасному освітянському просторі, або, навпаки, відсутність такої уваги; перспективи вирішення проблеми.

Оцінка „відмінно” ставиться за есе, у якому проблему розглянуто різнобічно, послідовно, критично.

Оцінка „добре” ставиться за есе, у якому проблему розглянуто різнобічно, послідовно, критично, але допущено певні помилки або неточності під час критичного аналізу.

Оцінка „задовільно” ставиться за есе, у якому проблема розглянута поверхово.

Критерії оцінювання презентацій

Оцінювання презентації за наслідками її створення та представлення (виступу).

Оцінка „відмінно” ставиться за презентацію, яка відповідає змісту темі дослідження; хід дослідження представлений чітко, структуровано і логічно; тему розкрито повно й різнобічно; дотримані всі вимоги щодо технічного й естетичного оформлення роботи й

орфографічного стандарту; наявні електронний (на зовнішньому носіїві CD-RW або DVD-RW) та роздрукований кольоровий роздавальний матеріал презентації.

Оцінка „добре” виставляється за наявності незначних недоліків у виконанні презентації та її оформленні.

Оцінка „задовільно” виставляється за наявності суттєвих недоліків у виконанні презентації, окремих недоліків у її оформленні.

Оцінка „незадовільно” виставляється через повну невідповідність вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації.

7. Методи навчання

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання: робота з тестами, робота в групах, проектна діяльність з використанням мультимедіа, ділові ігри, дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

8. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна відповідь здобувачів вищої освіти, письмова робота (тестування, есе, анотація, твір, речення на переклад), виконання завдань в електронному курсі на платформі Moodle та ін. Формами підсумкового контролю є залік (2 семестр), екзамен (3 семестр).

Поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірити рівень підготовленості здобувача вищої освіти, а також контролювати результати самостійної роботи здобувачів вищої освіти та рівень виконання індивідуальних завдань написання та виголошення рефератів, підготовка презентацій). Передбачено такі форми і методи поточного контролю:

- опитування на практичних заняттях для перевірки результатів опрацювання лекційного матеріалу;
- перевірка самостійної роботи;
- проведення індивідуальних консультацій як для окремих здобувачів вищої освіти, так і груп здобувачів вищої освіти;

Оцінюючи знання здобувачів вищої освіти під час практичних занять, викладач послуговується такими критеріями:

- рівень розуміння, ступінь засвоєння теоретичних понять та фактичного матеріалу;
- обізнаність з основною та додатковою літературами до теми;
- уміння логічно, послідовно викладати матеріал;
- уміння узагальнювати інформацію під час виступів в аудиторії;
- загальна грамотність, логічність і чіткість відповіді.

Засоби оцінювання: контрольні роботи; реферати; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

(Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний поріг рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється здобувачеві вищої освіти за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу та бали, отримані під час заліку. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність здобувача вищої освіти на заняттях, активність здобувача вищої освіти під час практичного заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.

Оцінку „**A**” (**зараховано**) заслуговує здобувач вищої освіти, який виявив всебічні, систематичні і глибокі знання, за повне (90-100 балів) володіння програмовим матеріалом курсу.

Оцінку „**B**” (**зараховано**) отримує здобувач вищої освіти, який засвоїв навчально-програмовий матеріал у достатньому обсязі (80–89 балів), успішно виконав передбачені програмою завдання, засвідчив систематичний характер знань із дисципліни, але при конкретному аналізі допускає незначні неточності.

Оцінку „**C**” (**зараховано**) ставимо за порівняно повне і загалом правильне висвітлення здобувачем вищої освіти основних питань курсу (70–79 балів), знання та вміння викласти тему, однак у відповідях здобувачів вищої освіти допускає окремі похибки і неточності, які не впливають на загальну стрункість знань і свідчать про розуміння здобувачем вищої освіти матеріалу курсу.

Оцінки „**D**” (**зараховано**) заслуговує здобувач вищої освіти, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі (60-69 балів), необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, однак допускає у відповідях поодинокі грубі помилки.

Оцінку „**E**” (**зараховано**) ставиться за відповіді, які хоч і свідчать про деяке знання здобувачем вищої освіти програмового матеріалу (50-59 балів), однак це знання є неповним, поверховим, здобувач вищої освіти не зовсім точно трактує поняття і терміни, допускає неточності при викладі матеріалу; загалом здобувач вищої освіти володіє мінімальними знаннями, які дозволяють у майбутньому виконувати свої фахові функції.

Оцінку „**FX**” (**незараховано**) заслуговує здобувач вищої освіти, у знаннях якого є прогалини (35-49 балів), який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не володіє науковою термінологією, не зовсім розуміє значення конкретних теоретичних і практичних питань, який, однак, прагне покращити свої знання.

Оцінку „**F**” (**незараховано**) отримує здобувач вищої освіти, який набрав менше 35 балів, за неправильні або надто приблизні відповіді на поставлені запитання; обсяги практичних навичок такого здобувача вищої освіти недостатні для виконання фахових обов’язків, тобто він не спроможний продовжити навчання чи приступити до професійної діяльності після закінчення вищого навчального закладу без додаткових занять з цієї дисципліни.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Семестр 1-2

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)																Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2				Змістовий модуль №3				Змістовий модуль №4					
T1	T2	T3	МКР	T4	T5	T6	МКР	T7	T8	T9	МКР	T10	T11	T12	МКР		
3	4	4	4	3	4	4	4	3	4	4	4	3	4	4	4	40	100

Семестр 3

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів іспит	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T13	T14	T15	МКР	T16	T17	T18	МКР		
7	7	8	8	7	7	8	8	40	100

T1, T2 ... T18 – теми змістових модулів.

МКР – модульна контрольна робота.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

9.1. Базова (основна)

1. Schritte plus neu 3-4 (A2) Arbeitsbuch. München: Hueber Verlag, 2015. 176 S.
2. Schritte plus neu 3-4 (A2) Kursbuch. München: Hueber Verlag, 2015. 180 S.

9.2. Допоміжна

1. Buchinska T. Deutsche Sprache in der Wirtschaft / Німецькомовний практикум з економіки: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2009. 232 с.
2. Interkulturelle Kommunikation in der Wirtschaft: Grundlagen und Interkulturelle Kompetenz für Marketing und Vertrieb / Michael Schugk. Vahlen, 2014. 542 S.
3. Wirtschaft und Gesellschaft. Lehrbuch / Peter Behnen, Karl-Friedrich Hofmann, Wilfried Jung, Egon Schad, Eberhard Wolff. Bildungsverlag eins, 2011. 256 S.
4. Auer Wirtschaft und Kommunikation. Klett, 2019. 192 S.
5. Kommunikation in der Wirtschaft / Dorothea Lévy-Hillerich. Cornelsen, 2009, 192 S.

6. Fachschule für Wirtschaft. Kommunikation / Elias, Kriemhild; Schneider, K.-Heinrich. Bildungsverlag eins, 2003. 288 S.
7. Prüfung Wirtschaftsdeutsch international. Handbuch. Prüfungsziele. Testbeschreibung / Michaela Perlmann-Balme. München Druck: KS-Druck, 2000. 69 S.
8. Wirtschaftsdeutsch vernetzt: Neue Konzepte und Materialien / Karl-Hubert Kiefer, Johann Fischer, Matthias Jung, Jörg Roche (Hrsg.). Iudicium, 2007. 305 S.
9. Deutsch im Beruf Wirtschaft. Lehrbuch 1 / Heinrich Kelz, Gabriele Neuf. Verlag Dürr Kessler, 1991.
10. Deutsch im Beruf Wirtschaft. Lehrbuch 2 / Heinrich Kelz, Gabriele Neuf. Verlag Dürr Kessler, 1995.
11. Christian Fandrych, Ulrike Tallowitz. Sage und Schreibe. Посібник для вивчення лексики німецької мови: Навчальний посібник. Київ: Методика, 2010. 304 с.
12. Deutsch als Fremdsprache Grammatik aktiv. Verstehen. Üben. Sprechen. Berlin: Cornelsen, 2017. 312.
13. Kilimann A. 60 Stunden Deutschland. Orientierungskurs (Politik. Geschichte. Kultur) / Angela Kilimann. Stuttgart: Ernst Klett Sprachen GmbH, 2017. 96 S.
14. Базій Л.А. Я обираю німецьку : правила, таблиці для системного запам'ятовування. Х. : Вид. група «Основа», 2010. 400 с.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <https://www.wirtschaftsdeutsch.de/lehrmaterialien>
2. <https://www.derweg.org>
3. <https://www.marktdigital.de/>
4. <https://www.deutschland.de/>
5. <http://www.hueber.de>
6. <http://www.derweg.org>
7. <https://deutsch.lingolia.com/ru/>
8. <http://www.fachzeitungen.de>
9. <https://www.zeit.de/>
10. <https://www.die-wirtschaft.at/>
11. <https://www.diewirtschaft-koeln.de/>
12. <https://www.trend.at/>
13. <https://www.die-wirtschaftszeitung.de/>
14. <https://www.capital.de/>
15. <https://www.die-wirtschaft-muensterland.de/>
16. <https://news.wko.at/>
17. <https://www.wienerzeitung.at/nachrichten/wirtschaft/>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(назва інституту/факультету)

Кафедра **ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ, МЕНЕДЖМЕНТУ І АДМІНІСТРУВАННЯ**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ПРОФЕСІЙНІ ЦІННОСТІ ТА ДІЛОВІ СТАНДАРТИ»

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова, чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма **«Менеджмент організацій і адміністрування»**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління та адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий))

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **кандидат економічних наук, асистент**

Лусте Олена Олегівна

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

Лусте О.О. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnovi-teo/kolektivv-kafedry/luste-olena-olegivna>

Контактний тел.

0958511626

E-mail:

o.luste@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Онлайн-консультації: четвер з 13.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Призначення навчальної дисципліни полягає в оволодінні основних принципів теорії спілкування, етичних та соціально-психологічних механізмів взаємодії людей в процесі ділових комунікацій. У всіх темах наголошується на важливості для ділового спілкування таких моральних ознак особистості, як порядність, відповідальність, сумлінність, доброзичливість і повага до ділових партнерів. Вивчення дисципліни передбачає ознайомлення з досягненнями зарубіжних і вітчизняних науковців у галузі ділових комунікацій і механізмів налагодження ефективних контактів.

«Професійні цінності та ділові стандарти» входить до циклу професійної підготовки вибіркового компонент освітньої програми «Менеджмент організацій і адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

2. Мета навчальної дисципліни:

Формування у майбутніх спеціалістів системи наукових уявлень щодо психології ділового спілкування, компетентність в спілкуванні, параметри ділового спілкування, розвиток професійної компетентності завдяки засвоєнню знань в галузі психології ділового спілкування.

3. Пререквізити.

Теоретико-методологічною базою для вивчення дисципліни є «Економічна теорія» та «Вступ у спеціальність»

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 «Менеджмент» вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та спеціальні компетенції:

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління. СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

Результати навчання:

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень. ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1-й	2	4	120	2	30		15		75		Залік
Заочна	1-й	2	4	120	2	15		15		90		Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1.														
Тема 1. Теоретичні аспекти професійних цінностей та ділової етики.	13	1	2	-	-	10	16	1	1	-	-	14		
Тема 2. Етичні проблеми та порушення ділових стандартів бізнесу сучасності □	16	2	4	-	-	10	16	1	1	-	-	14		
Тема 3. Етичні норми ділового спілкування. Організація й проведення ділових комунікативних заходів	16	2	4	-	-	10	15	1		-	-	14		
Тема 4. Міжособистісне спілкування у професійній діяльності менеджера	11	2	4	-	-	5	15	1		-	-	14		
Разом за змістовим модулем 1	56	7	14	-	-	35	62	4	2	-	-	56		
Змістовий модуль 2.														
Тема 5. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності (КСВ)	16	2	4	-	-	10	16	1	1	-	-	14		
Тема 6. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності	16	2	4	-	-	10	14	1	1	-	-	12		
Тема 7. Усне ділове спілкування та форми обговорення професійних проблем □	16	2	4	-	-	10	15	1		-	-	14		
Тема 8. Риторика й мистецтво презентації	16	2	4	-	-	10	13	1		-	-	12		
Разом за змістовим модулем 2	64	8	16	-	-	40		4	2	-	-	52		
Усього годин	120	15	30	-	-	75		8	4			108		

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Професійні цінності та ділові стандарти» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне опрацювання, а також виконання індивідуального завдання у вигляді доповіді або есе та презентації результатів виконаного завдання.

№	Назва теми
1.	Тема 1. Теоретичні аспекти професійних цінностей та ділової етики 1. Діловий етикет як сукупність норм і правил поведінки у сфері ділових відносин. Обов'язковий характер норм і правил ділового етикету. 2. Роль корпоративного кодексу організації у закріпленні етичних норм і правил етикету співробітників. 3. Вплив ділового етикету на корпоративне життя кожної організації.
2.	Тема 2. Етичні проблеми та порушення ділових стандартів бізнесу сучасності 1. Стимулювання етичної поведінки 2. Загальні етичні установки 3. Етичні проблеми сучасного бізнесу 4. Соціальна відповідальність бізнесу 5. Постулати бізнес-етики
3.	Тема 3. Етичні норми ділового спілкування. Організація й проведення ділових комунікативних заходів 1. Специфіка індивідуального й організаційного іміджу. 2. Поняття іміджевої стратегії. 3. Принципи класифікації іміджевих стратегій. 4. Моделі візуальної комунікації. 5. Нематеріальність іміджу. «Штучність» іміджу.
4.	Тема 4. Міжособистісне спілкування у професійній діяльності менеджера 1. Фактори, що обумовлюють своєрідність (ділового) етикету у різних країнах / регіонах світу. 2. Фактори, які обумовлюють можливі проблеми у процесі взаємодії та спілкування з представниками іноземних країн. Відкритий (прямий) і закритий (непрямий) стилі спілкування. 3. Швидкість мовлення (темп спілкування), паузи/мовчання у процесі спілкування, їх сприйняття у різних (ділових) культурах світу. 4. Особистий простір; зоровий, фізичний контакт при спілкуванні з представниками різних культур. 5. Правила використання жестів під час спілкування з іноземними партнерами. 6. Урахування особливостей різних культур світу при веденні неформальної бесіди (обов'язковість, тривалість, прийнятні теми).
5.	Тема 5. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) 1. Соціокультурні передумови виникнення корпоративної соціальної відповідальності. 2. Історичні аспекти виникнення та розвитку соціальної відповідальності бізнесу. 3. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті загальноцивілізаційного розвитку.

6.	<p align="center">Тема 6. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності</p> <p>1. Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління. 2. Соціальне інвестування як форма прояву соціальної відповідальності. 3. Нормативно-правове регулювання корпоративної соціальної відповідальності.</p>
7.	<p align="center">Тема 7. Усне ділове спілкування та форми обговорення професійних проблем</p> <p>1. Визначення спілкування, його класифікація 2. Особливості ділового спілкування. Зони спілкування 3. Фази спілкування. Форми і функції спілкування 4. Стратегія і тактика спілкування. Рівні ділового спілкування. Стили спілкування</p>
8.	<p align="center">Тема 8. Риторика й мистецтво презентації</p> <p>1. Поняття вербальних комунікацій: основні характеристики та типологія. 2. Публічні виступи як комунікація. 3. Загальні правила для розвитку необхідних якостей імідж-особистості (інтелектуалеспрямованості, гнучкості, енергійності, впевненості, конкурентоздатності). 4. Принципи навіювання в публічних виступах. 5. Підготовка публічного виступу. Типи промов. Оцінка публічного виступу.</p>

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології, що використовуються для викладання курсу

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи організаційного проектування з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних економічних ситуацій, підприємств та організацій, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосувати отримані знання у практичних ситуаціях.

3. Кейси - детальний аналіз реальних бізнес-ситуацій, які вимагають креативного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних галузей бізнесу, де студентам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються **традиційні та інтерактивні методи навчання:**

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 2 – проблемна лекція;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 9 – робота в групах;
- МН 10 – проектна діяльність з використанням мультимедіа;
- МН 11 – ділові ігри;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Форми та методи оцінювання

- МО 1. фронтальне опитування,
- МО 2. індивідуальне опитування,
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних),
- МО 4. презентація результатів виконання командних завдань
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проєктів
- МО 6. ділові ігри
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій,
- МО 13. модульні контрольні роботи
- МО 14. підсумковий контроль – залік

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології курсу для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій;
- застосування аналітичних підходів;
- якість і чіткість викладення міркувань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
A (90 – 100)	<p>Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.</p> <p>Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.</p>
B (80-89)	<p>Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності.</p> <p>Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.</p>
C (70-79)	<p>Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.</p>
D (60-69)	<p>Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології.</p> <p>Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.</p>
E (50-59)	<p>Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.</p>
FX (35-49)	<p>Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях.</p> <p>Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.</p>
F (1-34)	<p>Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.</p> <p>Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.</p>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Залік	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
8	8	7	7	8	8	7	7	40	100

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Беліченко А.Г., Воронкова В.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування. Навчальний посібник для ВНЗ. Магнолія, 2021, 312 с.
2. Бралатан В., Гуцаленко Л., Зdirко Н. Професійна етика. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 252 с.
3. Вознюк Н.. Етика. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 300 с.
4. Гриценко Т., Гриценко С., Іщенко Т. Етика ділового спілкування. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 344 с.
5. Калюжка Н. С. Етика професійного і ділового спілкування: навчально-методичний посібник. К.: ФОП Гуляєва В.М., 2022, 228с.
6. Лусте О.О., Антохов А.А., Клевчик Л.Л. Соціально-психологічні чинники ефективності системи менеджменту організації. *Економічний простір*. 2022, № 180. С. 134 – 138. <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1125/1084>
7. Лусте О.О., Грунтковський В.Ю. Entrepreneurship culture as a factor of strategic socio-economic changes. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2022, Том 33 (72), № 2. С. 1-8. http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/33_72_2/3.pdf
8. Педько А. Б. Основи підприємництва і бізнес-культури : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 168 с.
9. Тягунова Н. Підприємництво і бізнес-культура. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 118 с.

8.2. Допоміжна

1. Bos J. Research Ethics for Students in the Social Sciences, 2020. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-48415-6>
2. Frischhut M. The Ethical Spirit of EU Values: Status Quo of the Union of Values and

Future Direction of Travel, 2022. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-12714-4>

3. Бліхар В., Верескля М., Михаліцька Н. Офіс-менеджмент : навч.-метод. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 348 с.

4. Бочарова Н.А., Федотова І.В. Тайм-менеджмент в управління проектами корпорацій. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. № 41.

5. Липчанський В.О., Царенко І.О., Пітел Н.С. Етика бізнесу як різновид професійної етики в контексті соціальної відповідальності підприємців та управлінських кадрів. *Підприємництво та інновації*. 2020. Випуск 15. С. 52-58. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/15.9>

6. Липчанський В.О., Царенко І.О., Пітел Н.С. Етика бізнесу як різновид професійної етики в контексті соціальної відповідальності підприємців та управлінських кадрів. *Підприємництво та інновації*. 2020. Вип. 15. С. 52-58. DOI: <http://doi.org/10.37320/2415-3583/15.9>.

7. Лусте О.О. Organizational culture in the system of enterprise's strategy. *Progressive research in the modern world. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference*. BoScience Publisher. Boston, USA. 2022. Pp. 629-638. <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/PROGRESSIVE-RESEARCH-IN-THE-MODERN-WORLD-28-30.12.22.pdf>

8. Лусте О.О. Психологічні детермінанти впровадження інноваційних підходів до управління соціально-економічними системами/ Економічний та управлінський потенціал економіки: монографія / за заг. ред. З.І. Галушки. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2020. 408 с. (С. 186-206). <http://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3100>

9. Тимкова В. А. Особливості психологічного впливу на особистість у процесі управлінського спілкування. Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: зб. наук. пр. ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця. 14–16 вересня 2021. Ч. 4. Вінниця, 2021. 272 с. 224 – 230.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(назва інституту/факультету)

Кафедра **маркетингу, інновацій та регіонального розвитку**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

”РЕГІОНАЛЬНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма **”Менеджмент організацій і адміністрування”**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління і адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **доктор економічних наук, доцент**

Кифяк Олександр Васильович

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://mmix.cv.ua/staff/kyfyak-oleksandr-vasylovych>

Контактний тел. **+380502994399**

E-mail: o.kyfyak@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3235>

Консультації

Офлайн консультація: середа 9.00-10.00

Онлайн консультація: четвер 16.00-17.00

Додаткові консультації: за попередньою домовленістю

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни): Програма дисципліни передбачає вивчення основних категорій, законів і процесів, що відбуваються в економічному житті суспільства, насамперед, в контексті існування і розвитку регіонів, а також формування регіональних ринків товарів і послуг. Матеріали дисципліни висвітлюють методи та інструменти вивчення цих явищ, способи та засоби вирішення економічних проблем і колізій, що виникають в процесі реалізації регіональної економічної політики; значну увагу приділено теоретичним аспектам розвитку та оновлення регіональної економіки, сучасним екологічним проблемам, аналізу господарського комплексу України та її регіонів, дослідженню регіональних ринків.

2. Метою дисципліни «Регіональна економіка та регіональні ринки» є формування знань про специфіку конкретних технологій та основні новації у різних галузях господарства та перспективних напрямків їх розвитку і навичок з аналізу актуальних технологічних процесів господарського комплексу.

3. Пререквізити. Для досягнення поставленої мети студент повинен мати базові знання з основ економіки, соціально-економічної географії, математики, знати матеріали таких навчальних курсів, як «Економічна теорія», «Історія економічної думки». В процесі навчання студенти вивчають спеціалізовану літературу, джерела, що сприяють поглибленому розумінню принципів та засад організації господарського комплексу, досліджують кон'юнктуру регіональних ринків, процеси та інноваційні рішення, які мають місце в практиці їх функціонування.

4. Результати навчання:

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності (СК)

- СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.
- СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.
- ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
- ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

5. Опис навчальної дисципліни “Регіональний менеджмент”

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2023/2024	2	5	150	30	30			90		Екзамен
Заочна	2023/2024	2	5	150	8	8			134		Екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни “Регіональний менеджмент”

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Σ	у тому числі					Σ	у тому числі				
		лекції	практ	лаб	індив.	с.р.		лекції	практ	лабор	індив.	с.р.
Теми навчальних занять												
Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни “Регіональний менеджмент”	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 2. Економічне районування та територіальна організація господарства	12	2	2			8	10	1	1			8
Тема 3. Регіон у системі територіального поділу праці	16	4	4			8	22	1	1			20
Тема 4. Менеджмент демографічного і трудового потенціалу України та її регіонів	12	2	2			8	8	-	-			8
Тема 5. Менеджмент господарського комплексу України і трансформація у ринкових умовах	18	4	4			10	22	1	1			20
Тема 6. Організація регіональних ринків і регіональний продукт	18	4	4			10	22	1	1			20
Тема 7. Особливості менеджменту різних регіонів України	18	4	4			10	22	1	1			20
Тема 8. Міжнародні економічні зв'язки України.	12	2	2			8	8	-	-			8
Тема 9. Менеджмент раціонального природокористування	18	4	4			10	16	1	1			14
Тема 10. Менеджмент природокористування та охорони довкілля в розрізі регіонів	16	2	2			12	10	1	1			8
Усього годин	150	30	30			90	150	8	8			134

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи з курсу “Регіональний менеджмент”

Завдання	Годин
Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни “Регіональний менеджмент”	8
<i>Узагальніть економічні закони і закономірності в теорії розміщення продуктивних сил.</i>	
<i>Дослідіть генезис поняття «регіон»</i>	
Тема 2. Економічне районування та територіальна організація господарства	8
<i>Підготуйте презентацію на тему: «Сучасна мережа економічних районів України та її прикладне значення»</i>	
<i>Визначте роль та прикладне значення мережі економічних районів</i>	
Тема 3. Регіон у системі територіального поділу праці	8
<i>Визначте структура економіки регіону за видами діяльності і особливості її трансформації в умовах ринкових відносин.</i>	
<i>Підготуйте есе на тему: «Спеціалізація і комплексний розвиток регіонів у ринкових умовах».</i>	
Тема 4. Менеджмент демографічного і трудового потенціалу України та її регіонів	8
<i>Розгляньте динаміку та особливості відтворення міського і сільського населення України.</i>	
<i>Підготуйте конспект на тему: «Сучасна демографічна ситуація в Україні»</i>	
Тема 5. Менеджмент господарського комплексу України і трансформація у ринкових умовах	10
<i>Територіальна організація продуктивних сил і територіальна структура господарства.</i>	
<i>Визначте перспективи трансформації господарського комплексу України у післявоєнний період</i>	
Тема 6. Організація регіональних ринків і регіональний продукт	8
<i>Визначте спільні та відмінні характеристики регіональних ринків (за вказівкою викладача або на власний розсуд)</i>	
<i>Підготуйте презентацію на тему: «Регіональний продукт як складова іміджу регіону»</i>	
Тема 7. Особливості менеджменту різних регіонів України	8
<i>Охарактеризуйте природно-ресурсний потенціал України та її регіонів, його структуру.</i>	
<i>Підготуйте презентацію на тему: «Економіка _____ регіону»</i>	
Тема 8. Міжнародні економічні зв'язки України.	8
<i>Експортний потенціал України: значення і регіональні особливості структури.</i>	
<i>Економічні зв'язки рідного регіону з країнами світу</i>	
Тема 9. Менеджмент раціонального природокористування	8
<i>Підготуйте есе на тему: «В. І. Вернадський та його вчення про біосферу та ноосферу: основні положення».</i>	
<i>Запропонуйте стратегію раціонального природокористування для обраного регіону.</i>	
Тема 10. Менеджмент природокористування та охорони довкілля в розрізі регіонів	8
<i>Розгляньте принцип відповідності антропогенного навантаження природно-ресурсному потенціалу.</i>	
<i>Підготуйте есе на тему: «Особливості середовища проживання у великих містах»</i>	
Усього годин	90

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента та ін.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- відповіді студентів під час практичних занять;
- модульні контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;

- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

- Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну).
- Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).
- Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.
- Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

- при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу;
- використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;
- при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків відповідно до норм чинного податкового законодавства; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.
- Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.
- Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Передбачається також можливість зарахування оцінок, отриманих в процесі проходження тренінгів за відповідною тематикою і з урахуванням кількості передбачених і пройдених кредитогодин.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T6	T7	T8	T9	T10	МКР	40	100
4	4	4	4	4	10	4	4	4	4	4	10		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
50-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованої літератури з курсу “Регіональний менеджмент”

Базова література

1. Богославська А. В., Кваша О. С. Регіональна економіка: Навчальний посібник. Миколаїв, 2017. 300 с.
2. Давимука С. А., Куйбіда В. С., Федулова Л. І. Тенденції розвитку нової регіональної політики ЄС. Регіональна економіка. 2019. №. 1. С. 76–87.
3. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n11>.
4. Дудкіна О.П. Регіональне управління : навч. посібник. Тернопіль: Вид-во "Астон", 2013. 206 с.
5. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Дудкіна О.П. Державне і регіональне управління: навч. метод.коплекс. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 286 с.
6. Регіональна економіка: Підручник. За ред. Є. П. Качана. Київ: Знання, 2011. 670 с.
7. Дмитрієв І.А. Регіональна економіка: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів закладів вищої освіти / І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко. Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. 284 с.
8. Журавель В. В. Регіональна економіка: Підручник [В. В. Журавель, О. В. Поспелов, Г. П. Реқун, В. Б. Родченко]; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х. : ХНАМГ, 2011. – 271 с. 3. Димченко О.В. Регіональна економіка: навч. посібник / О.В. Димченко, Н.М. Матвеева, С.М. Гайденко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2010. 221 с.
9. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: Навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Вікар, 2002. 374 с.
10. Данилишин Б.М., Клиновий Д.В., Пепа Т.В. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка: Навчальний посібник / За наук. ред. Б.М. Данилишина. – Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2007. 688 с.
11. Зінь Е. А. Регіональна економіка: Підручник. / за ред. Зінь Е.А. К.: «ВД «Професіонал», 2007. 528 с.
12. Тодосійчук В.Л. Регіональна економіка: Підручник. / Вінниця, ВДАУ, 2008. 434 с.
13. Лишиленко В. І. Регіональна економіка. Підручник для студ. вищ.навч. закл. К.: Центр учбової літератури, 2009. 384 с.

Додаткова література

14. Голян В.А. Механізми господарського освоєння водноресурсного потенціалу України в умовах глобалізації // Вісник Національного університету водного господарства та

- природокористування. Збірник наукових праць. Вип. 4 (40). Економіка. Ч.2. Рівне, 2007. С. 57-65.
15. Дорогунцов С.І., Хвесик М.А., Горбач Л.М., Пастушенко П.П. Екосередовище і сучасність. Т. 2. Регіональні процеси, прогнозування й оптимізація екосередовищ: Монографія.К.: Кондор, 2006. 470 с.
  16. Хвесик М. А. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка: Навч. посіб. [для студ. вищ. навч. Закладів] / М. А. Хвесик, Л. М. Горбач, П. П. Пастушенко. К.: Кондор, 2004. 342 с.
  17. Голіков А. П. Регіональна економіка та природокористування/ [Голіков А. П., Дейнека О. Г., Позднякова Л. О., Черномаз П. О.] за ред. Голікопа А. П.: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 352 с.
  18. Іщук С.І. Регіональна економіка: Теорія. Методи. Практика: підручник / С.І. Іщук, О.В. Гладкий; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К. : Знання, 2013. 447 с.
  19. Регіональна економіка: тексти лекцій. За заг. ред. М.І. Фащевського, О.В. Ольшанської. К.: КНЕУ, 2009. 328 с.
  20. Розміщення продуктивних сил України: Підруч. / За ред. Є.П. Качана. К.: Видав. дім "Юридична книга", 2001.
  21. Шахраюк-Онофрей С.І. Регіональна економіка. Навчальний посібник. / Шахраюк-Онофрей С.І., Круць А.В. Чернівці; 2008 р. 140 с.

6. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада – www.rada.gov.ua
2. www.president.gov.ua – офіційний сайт Президента України
3. Кабінет Міністрів України – www.kmu.gov.ua
4. Міністерство економіки – www.me.gov.ua
5. Міністерство праці та соціальної політики – www.mlsp.kiev.ua
6. Міністерство фінансів – www.minfin.gov.ua
7. Міністерство промислової політики – www.industry.gov.ua
8. Державний комітет статистики – www.ukrstat.gov.ua
9. Фонд державного майна – www.spfu.gov.ua
10. Державна податкова адміністрація – www.sta.gov.ua
11. Агентство гуманітарних технологій – <http://www.aht.org>.
12. Міжнародний інститут бізнесу – <http://www.iib.com.ua>
13. Міжнародний інститут порівняльного аналізу – <http://www.icaei.org.ua>
14. Міжнародний центр перспективних досліджень – www.icps.kiev.ua
15. Національна Академія наук України – <http://www.nas.gov.ua>
16. Торгово-промислова палата України – <http://www.ucci.org.ua>
17. Український центр економічних і політичних досліджень ім. Олександра Разумкова – <http://www.ucerps.com.ua>
18. Український центр післяприватизаційної підтримки підприємств – <http://www.ucprps.kiev.ua>
19. Центр антикризових досліджень – <http://www.anticrisis.come.to>
20. Центр інновацій та розвитку – <http://www.ngoukraine.kiev.ua/ids/>
21. Центр стратегічних розробок – <http://www.ln.com.ua>
22. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського – www.nbvu.gov.ua
23. Державна науково-технічна бібліотека України – www.gntb.n-t.org/
24. «Голос України» Газета Верховної Ради України – www.uamedia.visti.net/golos

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«СИТУАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова, чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма **«Менеджмент організацій і адміністрування»**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління та адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **кандидат економічних наук, асистент**

Бойда Світлана Василівна

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача: <https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/bojda-svitlana-vasylivna?preview=true>

Контактний тел.: **+380-50-191-20-16 (Viber, Telegram)**

E-mail: s.boyda@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4964>

Консультації:

Онлайн-консультації: згідно графіку

Google Meet: <https://meet.google.com/ctn-skvn-qns>

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Ситуаційний менеджмент» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 073 – Менеджмент галузі знань «Управління та адміністрування».

Навчальна дисципліна призначена для з'ясування теоретичних основ і практичних навичок виявлення причин і джерел проблемних ситуацій в діяльності організацій, а також формування механізму їх розв'язання в загальній системі управління організаціями.

2. Мета навчальної дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Ситуаційний менеджмент» є формування у студентів системних знань і розуміння концептуальних основ ситуаційного управління – прийняття управлінських рішень на основі аналізу конкретних господарських та комерційних ситуацій, що виникають в діяльності організацій.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Ситуаційний менеджмент» є:

- вивчення загальних положень, принципів та методів ситуаційного менеджменту;
- освоєння сучасних технологій ситуаційного аналізу;
- оволодіння методикою ситуаційного підходу для прийняття ефективних рішень в умовах мінливого навколишнього середовища;
- набуття навичок формування системи ситуаційного менеджменту в організаціях в умовах України.

Набуття навичок ситуаційного управління є сьогодні одним із критеріїв підготовки фахівців-професіоналів, які здатні передбачати, своєчасно виявляти та успішно вирішувати нагальні проблеми функціонування і розвитку організацій.

3. Пререквізити. «Менеджмент», «Економіка підприємства», «Розробка та прийняття управлінських рішень», «Операційний менеджмент».

4. Результати навчання. У результаті вивчення курсу студенти повинні набути:

Знання:

ЗН1. Концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання.

Уміння:

УМ1. Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання.

Комунікації:

К2. Збір, інтерпретація та застосування даних.

Автономія та відповідальність:

АВ1. Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами.

5. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма «Менеджмент організацій і адміністрування») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання.

Загальні та фахові компетентності.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Результати навчання

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни «Ситуаційний менеджмент»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	Вид підсумкового контролю
Денна	III	V	4,0	120	2	30	30	0	0	60	0	залік
Заочна	III	V	4,0	120	2	8	4	0	0	108	0	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади ситуаційного менеджменту														
Тема 1. Предмет, завдання та зміст дисципліни «Ситуаційний менеджмент»	10	2	2			6	12	2					10	
Тема 2. Тенденції виникнення і можливості розв'язання проблемних економічних ситуацій.	10	2	2			6	12	2					10	
Тема 3. Диверсифікація ситуаційного менеджменту: типологія та вибір альтернатив. Механізми менеджменту.	16	4	4			6	12	2					10	
Тема 4. Діагностика в ситуаційному менеджменті.	14	4	4			6	12		2				10	
Тема 5. Державне регулювання кризових ситуацій.	10	2	2			6	12						12	
Разом за ЗМ1	60	14	14			30	60	6	2				52	

Змістовий модуль 2. Ключові фактори ситуаційного менеджменту											
Тема 6. Стратегія і тактика в ситуаційному менеджменті.	13	4	4			6	12				12
Тема 7. Технологія ситуаційного управління.	13	4	4			6	12	2			10
Тема 8. Інновації в ситуаційному менеджменті.	10	2	2			6	12				12
Тема 9. Ризик у ситуаційному менеджменті.	14	4	4			6	12		2		10
Тема 10. Комерційна таємниця та економічна безпека підприємства як умови результативного ситуаційного менеджменту.	10	2	2			6	12				12
Разом за ЗМ 2	60	16	16			30	60	2	2		56
Усього годин	120	30	30			60	120	8	4		108

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Ситуаційний менеджмент» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне опрацювання, а також виконання індивідуального завдання у вигляді доповіді або есе та презентації результатів виконаного завдання.

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Предмет, завдання та зміст дисципліни «Ситуаційний менеджмент». 1. Місце ситуаційного менеджменту у загальній системі управління підприємством. 2. Ситуаційний менеджмент та антикризове управління: порівняльна характеристика.	6	10
2	Тема 2. Тенденції виникнення і можливості розв'язання проблемних економічних ситуацій. 1. Поняття ефективності ситуаційного менеджменту. Фактори й критерії ефективності ситуаційного менеджменту. 2. Характерні особливості макро- та мікрокриз. Довгі хвилі М. Кондратьєва та ділові цикли Й. Шумпетера. 3. Світові фінансово-економічні кризи.	6	10
3	Тема 3. Диверсифікація ситуаційного менеджменту: типологія та вибір альтернатив. Механізми менеджменту. 1. Об'єкти та суб'єкти антикризового управління. 2. Сутність та поняття організаційно-економічного механізму управління в діяльності організації. 3. Методи менеджменту.	6	10

4	Тема 4. Діагностика в ситуаційному менеджменті. 1. Значення інформації в діагностиці ситуації та методики її опрацювання. 2. Методики діагностики персоналу на чесність та лояльність. 3. Методичні положення щодо оцінювання фінансового стану підприємств.	6	10
5	Тема 5. Державне регулювання кризових ситуацій. 1. Шляхи та заходи подолання негативних ситуацій державного управління. 2. Органи державного регулювання антикризових процесів.	6	12
6	Тема 6. Стратегія і тактика в ситуаційному менеджменті. 1. Класифікація стратегій підприємства. 2. Еволюція організації і принципів управління як передумова виникнення ситуаційного менеджменту. 3. Загальна характеристика та основні етапи процесу здійснення реструктуризації підприємства.	6	12
7	Тема 7. Технологія ситуаційного управління. 1. Сутність та роль методу візуалізації в технології ситуаційного управління. 2. Умови успішного реінжинірингу бізнес-процесів.	6	10
8	Тема 8. Інновації в ситуаційному менеджменті. 1. Принципи управління інтелектуальним капіталом.	6	12
9	Тема 9. Ризик у ситуаційному менеджменті. 1. Процес управління ризиком у різних ситуаціях. 2. Роль управлінського консультування у зниженні ступеня ділового ризику.	6	10
10	Тема 10. Комерційна таємниця та економічна безпека підприємства як умови результативного ситуаційного менеджменту. 1. Методи отримання інформації про конкурентів. 2. Організація та спеціальні засоби служби безпеки підприємства як умова результативного ситуаційного управління.	6	12
		60	108

Індивідуальне навчально-дослідне завдання студента (ІНДЗ) є видом позааудиторної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу. ІНДЗ виконується за власною ініціативою, бажанням студента, крім обов'язкових видів контролю. Студенти самостійно обирають тему ІНДЗ з тематичного переліку. Виконання ІНДЗ дає можливість студентам отримати додаткові бали з метою поліпшення результатів поточного контролю або отримання оцінки за підсумковим контролем автоматично.

Тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань

Назва теми
1. Концепція ситуаційного управління.
3. Сутність, закономірність та види економічних криз.
3. Причини економічних циклів і криз.
4. Поняття та фактори ефективності системи менеджменту ситуацій.
5. Характеристика управління з позиції динаміки і статичності.
6. Поняття та принципи формування механізму управління.
7. Розвиток процесів управління в процесах розвитку виробництва.
8. Тенденції циклічного розвитку організації.
9. Механізм розгортання кризи на підприємстві.

10. Фази розвитку кризи на підприємстві: прихована криза, криза платоспроможності, криза розрахунку.
11. Диверсифікація ситуаційного управління: типологія та вибір альтернатив.
12. Причини та наслідки кризи державного управління.
13. Функції та роль держави в ситуаційному управлінні.
14. Види державного регулювання кризових ситуацій.
15. Сутність, завдання, види та напрями діагностики в процесах управління.
16. Сучасні світові методики діагностики банкрутства підприємства.
17. Роль стратегії і тактики в системі менеджменту ситуацій.
18. Сутність процесу реструктуризації на підприємстві як стратегії ситуаційного менеджменту.
19. Економічна сутність санації підприємства.
20. Поняття технології ситуаційного управління.
21. Технологічна схема процесу управління в проблемній ситуації.
22. Технологія розробки управлінських рішень в ситуаційному управлінні.
23. Реінжиніринг як метод подолання кризових явищ.
24. Основні етапи проведення реінжинірингу на підприємстві.
25. Інновації як процес оновлення виробництв, апарату та методів управління.
26. Сутність, природа та класифікація управлінських ризиків.
27. Управління ризиком в системі менеджменту ситуацій.
28. Реструктуризація як захід ситуаційного управління.
29. Ризики виникнення непередбачених витрат, зниження доходів і втрати майна підприємства.
30. Основні шляхи та методи зниження ризику в діяльності підприємства.
31. Страхування ризиків як одна з умов зниження ризиків в системі ситуаційного управління.
32. Шляхи зниження внутрішніх підприємницьких ризиків.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології, що використовуються для викладання «Ситуаційного менеджменту»:

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи ситуаційного управління з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних економічних ситуацій, підприємств та організацій, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосувати отримані знання у практичних ситуаціях. Студенти можуть працювати як індивідуально, так і у командах, аналізувати реальні випадки і розробляти ситуаційні стратегії для рішення конкретних проблем.

3. Кейс-студії - детальний аналіз реальних бізнес-ситуацій, які вимагають ситуаційного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних галузей бізнесу, де студентам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, платформа MOODLE та інші інтерактивні платформи навчання, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання ситуаційному менеджменту. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 8 – робота з тестами;
- МН 9 – робота в групах;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю

Навчальний матеріал розподілено за 2-ма модулями. Максимальна оцінка за кожний модуль складає 30 балів. Ще 40 балів студент може отримати на заліку.

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, фіксований виступ, наукова публікація з проблем ситуаційного управління) відповідь студента, звіт та презентація матеріалів самостійної роботи студента.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- МО 1. фронтальне опитування;
- МО 2. індивідуальне опитування;
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проектів;
- МО 8. есе;
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій;
- МО 11. тестування;
- МО 13. модульні контрольні роботи;
- МО 14. підсумковий контроль – залік.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилення на джерела інформації в разі використання чужих ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженням графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката

(свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності практичного використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології ситуаційного менеджменту для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни «Ситуаційний менеджмент»;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, проведенні ситуаційного аналізу;
- застосування аналітичних підходів;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, бачити слабкі й сильні сторони організації, обґрунтовувати можливості і загрози, що існують у зовнішньому середовищі організації;
- якість і чіткість викладення міркувань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
A (90 – 100)	Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою. Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
B (80-89)	Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
C (70-79)	Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.

D (60-69)	Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
E (50-59)	Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів (залік)	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T6	T7	T8	T9	T10	МКР	40	100
3	3	6	6	3	9	6	6	3	6	3	6		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Бондар О. В. Ситуаційний менеджмент. Навч. посіб. 2-ге вид., – К.: ЦУЛ, 2019. 400 с.
2. Економічна діагностика: Підручник / В. Л. Дикань, І. В. Токмакова, В. О. Овчиннікова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. 284 с.
3. Домарєв В. В. Система ситуаційного управління: Теорія, методологія, рекомендації. - Київ, 2017. 347 с.
4. Тюріна Н. М. Антикризове управління / Н. М. Тюріна, Н. С. Карвацка, І. В. Грабовська. - К. : ЦУЛ, 2022. - 448 с.

8.2. Допоміжна

1. Адізес І. Як подолати кризу управління. Діагностика та лікування проблем керівництва. – Фабула, 2019. 448 с.
2. Близнюк А.О., Кудрявцева О.В. Сучасні методи інноваційного управління підприємством. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. № 41. URL: <http://etk.khadi.kharkov.ua/article/view/277764/272527>
3. Бойда С.В. Інноваційні підходи до управління підприємствами в умовах діджиталізації економіки. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2022. Випуск І (85). С. 72-81. URL: <http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2022/v1/6.pdf>.
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4498>
4. Бойда С. Особливості менеджменту соціальних підприємств. *Теорія та практика менеджменту: матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (24-26 травня 2022 року) / Відп. ред. проф. Л. Черчик. Луцьк, 2022. 557 с. С. 49-52.* URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4452>.
5. Бойда С. Релокація бізнесу під час війни: проблеми та можливості. *Міжнародна безпека у світлі сучасних глобальних викликів. Країни Балтії – Україна: єдність, підтримка, перемога: збірник наукових праць*. [Електронний ресурс]. Україна, Київ: КНЕУ, 2023. 411 с. С. 103-107. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7358>
6. Бойда С.В. Соціально-психологічні аспекти управління персоналом підприємств у нестабільних зовнішніх умовах. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2014>
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6469>
7. Бойда С.В. Технології ситуаційного управління персоналом підприємства в умовах мінливості зовнішнього середовища. *Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Берегове, 15 червня 2022 р.)*. Ужгород : ФОП Сабов А. М., 2022. 498 с. С. 408-409. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4507>.
8. Болотнов Д. Особливості антикризового управління вітчизняними підприємствами. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 171–176. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/12/62>
9. Бочарова Н.А., Федотова І.В. Тайм-менеджмент в управління проектами корпорацій. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. № 41. URL: <http://etk.khadi.kharkov.ua/article/view/277765/272528>
10. Колосінська М. І., Бойда С. В., Семенко О.О. Оцінка фінансового стану підприємства з метою удосконалення його фінансової стратегії. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=7830>.
11. Маковоз О., Кузьменко Т. Концептуальні підходи оцінки інноваційного потенціалу підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський*

політехнічний інститут (економічні науки). 2022. № 2. С. 17-20. URL: <http://es.khpi.edu.ua/article/view/262382/258842>

12. Мойса В.В. Характеристика системи управління кризовими ситуаціями на підприємстві. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 7. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-04-06/2023-7-04-06>

13. Набока Р. М., Шукліна В.В. Особливості ситуаційного управління логістичною діяльністю харчових підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 8. С. 94-99. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/8_2020/13.pdf

14. Омельченко А. І. Інтегрований підхід до ситуаційного управління бізнесом в умовах війни. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2023. №2. URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2023/2/8641>

15. Світлична В., Александрова С. Реінжиніринг бізнес-процесів HORECA: аспекти організаційного забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1550/1491>.

16. Синик Й., Юрченко Г. Сучасні методи оцінювання персоналу на соціальних підприємствах. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1387/1337>.

17. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

18. Офіційний сайт Громадської організації «Лабораторія законодавчих ініціатив». URL : <https://parlament.org.ua>.

19. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

20. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>.

21. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/>

22. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>.

23. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL : <https://mof.gov.ua/uk>.

24. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua> .

25. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>.

26. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

27. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

”Соціальна відповідальність бізнесу”

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

Вибіркова

(вказати: обов’язкова, чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма ”Менеджмент організацій і адміністрування”

(назва програми)

Спеціальність 073 – Менеджмент

(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 – Управління і адміністрування

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник кандидат економічних наук, асистент Грунтковський Володимир Юрійович.

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry>

Контактний тел. 050-829-96-68

Е-mail: v.gruntkovskiy@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

Очні консультації: день, час вівторок 13-00

Онлайн-консультації: день, час понеділок з 13.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Вивчення дисципліни висвітлює теоретико-методологічні, методичні та організаційно-економічні аспекти формування і розвитку соціальної відповідальності та передбачає ознайомлення студентів із основними теоріями та розмаїттям проблем сучасних світової економіки та бізнесу в аспекті їх відповідальності перед людиною та суспільством.

2. Мета навчальної дисципліни:

Метою формування у фахівців базових знань з теорії та практики корпоративної соціальної відповідальності і набуття ними відповідних загальних та спеціальних компетенцій, що забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є

- – ознайомити здобувачів вищої освіти з теоретичними положеннями і практикою взаємодії держави, бізнесу, суспільства та людини у сфері соціальної відповідальності як умови сталого розвитку суспільства;
- – навчити здобувачів вищої освіти визначати можливості використання зарубіжного досвіду та аналізувати можливості використання елементів зарубіжних моделей соціальної відповідальності в національній економіці;
- – сформувати у здобувачів вищої освіти розуміння значення соціальної відповідальності держави, бізнесу, суспільства та людини;
- – проаналізувати роль держави у забезпеченні практики ефективної системи соціальної відповідальності.

3. Пререквізити «Філософія», «Менеджмент», «Теорія організацій».

4. Результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
- ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності (СК)

- СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.
- СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.
- СК* 16. Здатність до інноваційної діяльності в умовах невизначеності та ризикованості зовнішнього середовища.
- СК* 18. Здатність підтримувати високий рівень організаційної культури та надійну репутацію організації в ринковому середовищі

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
- ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни _____												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	Змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	6	4	120	2	30	30			60		залік
Заочна	3	6	4	120	2	8	4			108		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1. Концептуальні основи корпоративної соціальної відповідальності.														
Тема 1. Соціокультурні передумови виникнення корпоративної соціальної відповідальності.	12	2	2	-		8	12	2					10	
Тема 2. Історичні аспекти виникнення та розвитку соціальної відповідальності бізнесу.	12	4	4	-		4	12						12	
Тема 3. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті загальноцивілізаційного розвитку.	12	2	2	-		8	12	2					10	
Тема 4. Розвиток форм соціального партнерства держави, бізнесу та громадянського суспільства.	12	4	4	-		4	12		2				10	
Тема 5. Взаємозв'язок корпоративної соціальної відповідальності та економічної ефективності діяльності організації.	12	2	2	-		8	12						12	
Разом за змістовим модулем 1	60	14	14	-		32	60	4	2					
Змістовий модуль 2. Корпоративна соціальна відповідальність в системі корпоративного управління.														
Тема 6. Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління.	12	2	2			8	12						12	
Тема 7. Соціальне інвестування як форма прояву соціальної	12	4	4			4	12	2					10	

відповідальності.												
Тема 8. Нормативно-правове регулювання корпоративної соціальної відповідальності.	12	2	2			8	12		2			10
Тема 9. Інституціоналізація корпоративної соціальної відповідальності.	12	4	4			4	12	2				10
Тема 10. Практика формування та розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на сучасному етапі.	12	4	4			8	12					12
Разом за змістовим модулем 2	60	16	16			28	60	4	2			54
Усього годин	120	30	30			60	120	8	4			108

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціокультурні передумови виникнення корпоративної соціальної відповідальності.	8
2	Історичні аспекти виникнення та розвитку соціальної відповідальності бізнесу.	4
3	Корпоративна соціальна відповідальність в контексті загальноцивілізаційного розвитку.	8
4	Розвиток форм соціального партнерства держави, бізнесу та громадянського суспільства.	4
5	Взаємозв'язок корпоративної соціальної відповідальності та економічної ефективності діяльності організації.	8
6	Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління.	
7	Соціальне інвестування як форма прояву соціальної відповідальності.	8
8	Нормативно-правове регулювання корпоративної соціальної відповідальності.	4
9	Інституціоналізація корпоративної соціальної відповідальності.	8
10	Практика формування та розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на сучасному етапі	4
	Разом	60

6. Система контролю та оцінювання

Освітні технології, що використовуються для викладання курсу

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи організаційного проектування з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних економічних ситуацій, підприємств та організацій, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосувати отримані знання у практичних ситуаціях.

3. Кейси - детальний аналіз реальних бізнес-ситуацій, які вимагають креативного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних галузей бізнесу, де студентам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються **традиційні та інтерактивні методи навчання:**

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 2 – проблемна лекція;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 9 – робота в групах;
- МН 10 – проектна діяльність з використанням мультимедіа;
- МН 11 – ділові ігри;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Форми та методи оцінювання

- МО 1. фронтальне опитування,
- МО 2. індивідуальне опитування,
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних),
- МО 4. презентація результатів виконання командних завдань
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проектів
- МО 6. ділові ігри
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій,
- МО 13. модульні контрольні роботи
- МО 14. підсумковий контроль – залік

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoitaneformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології курсу для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій;
- застосування аналітичних підходів;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, бачити слабкі й сильні сторони організації, обґрунтовувати можливості і загрози, що існують у зовнішньому середовищі організації;
- якість і чіткість викладення міркувань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
A (90 – 100)	Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою. Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення
B (80-89)	Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень
C (70-79)	Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.
D (60-69)	Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
E (50-59)	Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача.

	Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
69-74	D	
50-68	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

8. Рекомендована література

Основна

1. Лусте О.О., Грунтковський В.Ю. Entrepreneurship culture as a factor of strategic socioeconomic changes. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2022, Том 33 (72), № 2. С. 1-8. http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/33_72_2/3.pdf
2. Гусєва О. Ю., Воскобоева О. Ю., Хлевицька Т. Б. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 222 с.
3. Золотарьова О.В. Соціальна відповідальність: Конспект лекцій / О.В. Золотарьова, В.К. Лебедева. Дніпро: НМетАУ, 2018. 175 с
4. Корпоративна соціальна відповідальність: підручник/ О. Гирик, О.Денис, О. Дубовик, І.Жеребило, А. Зінченко, Н. Реверчук, М.Саприкіна, Р.Семів, З. Скринник, К. Телюк; за заг.ред. д-ра екон.наук, проф. Т.С. Смовженко, д-ра екон.наук, проф.А.Я.Кузнецової. - К.: УБС НБУ, 2009.

5. Куліш А. Соціальна відповідальність бізнесу в банківській сфері у запитаннях і відповідях.-К: 2007.- 80 с.
6. Котлер Ф.,Н.Лі. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Пер. з англ. С. Яринич. - К.: Стандарт, 2005. - 302 с.
7. Лазоренко О. «Корпоративна соціальна відповідальність в Україні:експертнадумка: зб. статей та рекомендацій» /—К. :Стилос, 2007.
8. Лазоренко О.,Колишко Р., та ін. Посібник із КСВ. «Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності» / - К.: Видавництво "Енергія", 2008
9. Практики КСВ в Україні 2019 / за ред. М. Саприкіної. Центр «Розвиток КСВ». Київ, 2019. 152 с
10. Петроє О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної соціальної політики: [монографія] / Ольга Михайлівна Петроє. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 152 с.
11. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні: розуміння та впровадження. - К:2005.- 48 с.
12. Фукуяма Ф.Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию:[пер. С англ.]/Френсис Фукуяма. - М.:АСТ:АСТ Москва: Хранитель, 2006. - 730 с.
13. Соціальна відповідальність : навч. посіб. / Н.М. Сіренко, Т.І. Лункіна, А.В. Бурковська. Миколаїв : МНАУ, 2021. 216 с.
14. Labour principles of the United Nations Global Compact : A Reference for Business / International Labour Office. - Geneva: ILO, 2008 // [http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/multi/documents/instructionalmaterial/wcms_101246 .pdf](http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/multi/documents/instructionalmaterial/wcms_101246.pdf)
15. International Instruments and Corporate Social Responsibility: A Booklet to Accompany Training The Labour Dimension of CSR: from Principles to Practice Promoting responsible and sustainable enterprise-level practices at times of crisis a guide for policy-makers and social partners / Stephan Ulrich, Nikolai Rogovsky, DavidLamotte ; International Labour Office, SustainableEnterpriseProgramme. - Geneva: ILO, 2009 // http://www.ilo.org/empent/Whatwedo/Publications/lang--en/docName--WCMS_101247/index.htm
16. Freeman, R. Strategic management: a stakeholder approach. Pitman, 1984.

Допоміжна

1. Глобальна ініціативащодо звітності (Global Reporting Initiative, GRI, 2000);
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436 - IV. вихідні дані?
3. Закон України «Про екологічну експертизу» від 09 лютого 1995 року N 46/95-ВР
4. Зелена книга ЄС «Популяризація європейських засад корпоративної соціальної відповідальності» (EU Green Paper «Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility», 2001);
5. Конвенція ЄЕК (?) ООН «Про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з екологічних питань (Орхуська конвенція);
6. Багмет Т. Етичні засади бізнесу // Наукові записки, Випуск 15, 2006
7. «Бізнес-освіта як бізнес: Якість послуг і соціальна відповідальність» Матеріали П'ятої щорічної міжнар. конф. "Розбудова менеджмент - освіти в Україні", (м. Харків, 13-15 листопада 2003 р.) / Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні; Українська асоціація з розвитку менеджменту і бізнес-освіти. — К. : Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні, 2003
8. Гнибіденко І.Ф., Колот А.М., Новікова О.Ф. та ін., За ред.І.Ф. Гнибіденка, А.М.Колота, В.В.Рогового. «Соціальна безпека: теорія та українська практика» Монографія / - К.: КНЕУ,2006.
9. Колот А.М. «Соціально-трудова відносина: теорія і практика регулювання :монографія» / Київ. нац. екон. ун-т, 2003.
10. Колот В.М., Репіна І.М., Щербина «Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура» Навч. Посібник - Вид. 2-ге, перероб. Та доп. -К.: КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2009
11. Коник Д. Л, Олійник М. В., Привалов Ю. О. - Соціальна відповідальність бізнесу в Україні: Матеріали експертного дослідження / НАН України; Інститут соціології ; Фонд "Інтелектуальна перспектива"; Представництво Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) / Ю. Саєнко (відп.ред.). —К. : Батискаф, 2002.

12. Куліш А. Соціальна відповідальність бізнесу в банківській сфері у запитаннях і відповідях.-К: 2007.
13. Лазаренко О., Колишко Р. та ін. «Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності» - К.: Вид. "Енергія", 2008
14. Небава М.І., Небава І.М. «До питання про соціальну відповідальність бізнесу» // Теорії мікро-макроекономіки: Збірник наукових праць професорсько-викладацького складу і аспірантів. Академія муніципального управління. Випуск 28. - Київ. - 2006. - С.15-21.
15. Огляд діяльності 2006-2009. Global Compact Network Ukraine.
16. Осецький В. Л., Марченко В. М. «Соціальна відповідальність корпорацій України як фактор забезпечення їхньої конкурентоспроможності» // Економіка та держава, № 1, 2007. - с. 9 -12.
17. «Рейтинг социально ответственных компаний», Гвардия, апрель 2009
18. «Рейтинг социально ответственных компаний», Гвардия, март 2008.
19. Садеков А., Косова Т.«Соціальні аспекти розвитку корпоративного управління в Україні» // Економіка України. - 2008. - № 11. - С. 88-93.
20. В.Ф.Семенова, О.Л.Михайлюк. - К.: «Екологічний менеджмент». Навч. посіб. / за ред. Знання, 2006.
21. Соціальна відповідальність бізнесу: конструктивний діалог з бізнесом і владою, К., 2008.
22. Соціальна відповідальність українського бізнесу: результати опитування. - К., 2005.
23. Степанова О.В. Соціально відповідальне управління промисловими підприємствами: проблеми формування та напрямки реалізації / О.В. Степанова // Вісник Сум. нац. аграр. ун-ту. Серія "Економіка та менеджмент". - 2007. - № 6-7 (26-27). - С. 404-414
24. Knight, Z. 2007 Combating Climate Change-Opportunities and Risks. 2007. Merrill Lynch <http://www.ml.com/media/80331.pdf>
25. Miller, Clara. 2005. The Looking-Glass World of Nonprofit Money: Managing in For-Profits' shadow Universe. The Nonprofit Quarterly, Spring 2005
<http://www.nonprofitfinancefund.org/docs/Looking%20Glass,%20NPQ%20website.pdf>
26. Porter, M. Kramer, M. 2006. Strategy & Society: the link between competitive advantage and corporate social responsibility. Harvard Business Review. www.fsg-impact.org
27. Points of Light Foundation Developing Media Messages for Volunteer Programs. February/March 2002
www.pol.org
28. Schwab, K. 2008. Global Corporate Citizenship. Foreign Affairs, January/February 2008
<http://www.foreignaffairs.org/20080101faessay87108/klaus-schwab/global-corporate-citizenship.html>
29. The McKinsey Quarterly. The state of corporate philanthropy: A McKinsey global Survey. 2008. http://www.mckinseyquarterly.com/article_print.aspx?L2=21&L3+.
30. The World's Most Respected Companies. 2007. www.reputationinstitute.com
31. Zadek S., Sabapathy J., Dossing H., Swift T.- Responsible Competitiveness. Corporate Responsibility Clusters in Action. — January 2003

Інформаційні ресурси

1. «Круглый стол КО» (CauxRoundTable) www.cauxroundtable.org
2. Глобальная инициатива ответственного лидерства (Global Responsible Leadership Initiative — GRLI) www.grli.org
3. Европейская академия бизнеса и общества (European Academy for Business and Society — EABIS) www.eabis.org
4. Европейская ассоциация этики бизнеса (European Business Ethics Network — EBEN) www.eben-net.org
5. Офіційний сайт Секретаріату мережі Глобального договору в Україні: www.globalcompact.org.ua.
6. Центр корпоративної соціальної відповідальності Вищої школи менеджмента СПбГУ. www.gsom.pu.ru
7. Ассоциация Менеджеров России www.amr.ru

8. International Centre for Corporate Social Responsibility (ICCSR) - www.nottingham.ac.uk/business/ICCSR
9. AccountAbility The Institute of Social and Ethical Accountability www.accountability21.net
10. Boston College Center for Corporate Citizenship -<http://www.bccccc.net/>
11. BRASS -The ESRC Centre for Business Relationships, Accountability, Sustainability and Society. www.brass.cf.ac.uk -
12. Bridgestar<https://www.bridgestar.org/Resources/Library/Lead/EDCOOPartner.aspx>
13. Business and Human Rights www.business-humanrights.org
14. Business Ethics Magazine - magazine of Social Responsibility www.business-ethics.com
15. Business for Social Responsibility www.bsr.org
16. Business In The Community *website* www.bitc.org.uk-
17. Business in the Community www.bitc.org.uk
18. Cambridge Programme for Industry -www3.cpi.cam.ac.uk
19. Committee to encourage corporate philanthropy - US www.corphilanthropy.org
20. Conference Board www.conference-board.org
21. Corporate Social Responsibility Forum www.pwblf.org
22. Corporate Watch -www.corpwatch.org
23. CSR Academy -www.csracademy.org.uk
24. CSR Europe is one of the leading European business networks for Corporate Social Responsibility with over 60 leading multinational corporations as members. The site is a fantastic resource with links to over 200 other relevant sites www.csreurope.org -
25. CSR Europe www.csreurope.org
26. CSRwire is a newswire service devoted solely to CSR issues -www.csrwire.com-
27. European Academy of Business in Society (EABIS) -www.eabis.org
28. FTSE4Good is an index series for socially responsible investment designed by FTSE, one of the world's leading global index providers- www.ftse.com/ftse4good/-
29. Global Reporting Initiative www.globalreporting.org
30. Harvard University, Kennedy School of Government, CSR Initiative <http://www.ksg.harvard.edu/cbg/CSRI/>
31. Carbon Disclosure Project Report <http://www.cdproject.net/>
32. International Business Leaders Forum (IBLF) is an international charity set up to promote responsible business practices. The site provides information on latest events relating to CSR as well as publications and links to organisations and institutions promoting CSR www.csrforum.org
33. Links to environmental, social, CSR and sustainability reports www.sustainability-reports.com
34. OnPhilanthropy<http://www.onphilanthropy.com/>
35. Points of Light Foundation, <http://www.pointsoflight.org/>
36. Reputation Institute - www.reputationinstitute.com
37. Social Accountability International (SAI) <http://www.sa-intl.org>
38. Sustainability. <http://www.sustainability.com/>
39. The Center for Corporate Citizenship at Boston College www.bc.edu/cccr
40. The Chartered Institute of Public Relations CSR network- www.ipr.org.uk/csr/

41. The Co-operative Bank, is recognised as one of the UK's leading organisation in terms of CSR. www.cooperativebank.co.uk
42. The Dow Jones Sustainability Indexes www.sustainability-index.com-
43. The Global Compact [www. unglobalcompact. org](http://www.unglobalcompact.org)
44. The Global Reporting Initiative was established in late 1997 with the mission of developing globally applicable guidelines for reporting on economic, environmental, and social performance, initially for corporations and eventually for any business, governmental, or non-governmental organisation -www.globalreporting.org-
45. The GoodCorporation is a global standard of corporate social responsibility designed to address the needs of all types and sizes of organisation -[www.goodcorporation. com](http://www.goodcorporation.com)-
46. The Institute of Business Ethics (IBE) was established in 1986 to encourage high standards of corporate and business behaviour and the sharing of best practice www.ibe.org.uk
47. The UK government gateway to Corporate Social Responsibility www.csr.gov.uk-
48. The Work Foundation website- www.theworkfoundation.com -www.accountability.org.uk
-
49. Transparency International www.transparency.de
50. Venture Philanthropy Partners. <http://venturephilanthropypartners.org/>
51. World Business Council for Sustainable Development www.wbcsd.ch

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

”Соціальне підприємництво”

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

Вибіркова

(вказати: обов'язкова, чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма ”Менеджмент організацій і адміністрування”

(назва програми)

Спеціальність 073 – Менеджмент

(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 – Управління та адміністрування

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник кандидат економічних наук, асистент Грунтковський Володимир Юрійович.

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry>

Контактний тел. 050-829-96-68

Е-mail: v.gruntkovskiy@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle h

Консультації Очні консультації: день, час вівторок 13-00

Онлайн-консультації: день, час понеділок з 13.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Вивчення дисципліни дає змогу здобувачам ознайомитися з актуальними напрямками розвитку соціального підприємництва як у вітчизняній так і зарубіжній практиці. Визначає роль соціального підприємництва в побудові сучасної, ефективної та прозорої економіки.

2. Мета навчальної дисципліни:

Метою дисципліни є сформувані у студентів систему спеціальних знань у сфері організування та розвитку соціальних підприємницьких ініціатив, набуття умінь планування, аналізування та реалізації соціальних підприємницьких проєктів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є

- – ознайомити здобувачів вищої освіти з теоретичними положеннями і практикою взаємодії держави, бізнесу, суспільства та людини у сфері соціальної відповідальності як умови сталого розвитку суспільства;
- – навчити здобувачів вищої освіти визначати можливості використання зарубіжного досвіду та аналізувати можливості використання елементів зарубіжних моделей соціальної відповідальності в національній економіці;
- – сформувані у здобувачів вищої освіти розуміння значення соціальної відповідальності держави, бізнесу, суспільства та людини;
- – проаналізувати роль держави у забезпеченні практики ефективної системи соціальної відповідальності.

3. Пререквізити "Економічна теорія", "Теорія організації", "Економіка підприємства", "Менеджмент"

4. Результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
- ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності (СК)

- СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.
- СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- СК* 16. Здатність до інноваційної діяльності в умовах невизначеності та ризикованості зовнішнього середовища.
- СК* 17. Здатність до започаткування власної справи.

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.
- ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
- ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.
- ПРН* 19. Обирати на ринку локальні, перспективні, інноваційні ніші для розвитку малого бізнесу

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	6	4	120	30	30			60		залік
Заочна	3	6	4	120	8	4			108		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1. Інституційні аспекти соціального підприємництва.														
Тема 1. Поняття соціального підприємництва, основні підходи до його визначення	12	2	2	-		8	12	2					10	
Тема 2. Історія розвитку соціального підприємництва	12	4	4	-		4	12						12	
Тема 3. Міжнародний та український досвід соціального підприємництва	12	2	2	-		8	12	2					10	
Тема 4. Законодавчі аспекти соціального підприємництва	12	4	4	-		4	12		2				10	
Тема 5. Взаємодія соціального підприємництва зі стейкхолдерами.	12	2	2	-		8	12						12	
Разом за змістовим модулем 1	60	14	14	-		32	60	4	2				54	
Змістовий модуль 2. Механізм реалізації соціального підприємництва														
Тема 6. Вибір організаційно-правової форми підприємницької діяльності	12	2	2			8	12	2					10	
Тема 7. Бізнес-планування в соціальному підприємстві	12	4	4			4	12						12	
Тема 8. Фінансове забезпечення соціального підприємництва.	12	2	2			8	12	2					10	
Тема 9. Маркетингове забезпечення соціального підприємництва.	12	4	4			4	12		2				10	

Тема 10. Стратегія розвитку соціального бізнесу.	12	4	4			8	12					12
Разом за змістовим модулем 2	60	16	16			28	60	4	2			54
Усього годин	120	30	30			60	120	8	4			108

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Соціальне підприємництво» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне опрацювання, а також виконання індивідуального завдання у вигляді доповіді або есе та презентації результатів виконаного завдання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття соціального підприємництва, основні підходи до його визначення	8
2	Тема 2. Історія розвитку соціального підприємництва	4
3	Тема 3. Міжнародний та український досвід соціального підприємництва	8
4	Тема 4. Законодавчі аспекти соціального підприємництва	4
5	Тема 5. Взаємодія соціального підприємництва зі стейкхолдерами.	8
6	Тема 6. Вибір організаційно-правової форми підприємницької діяльності	
7	Тема 7. Бізнес-планування в соціальному підприємстві	8
8	Тема 8. Фінансове забезпечення соціального підприємництва.	4
9	Тема 9. Маркетингове забезпечення соціального підприємництва.	8
10	Тема 10. Стратегія розвитку соціального бізнесу.	4
	Разом	60

6. Система контролю та оцінювання

Освітні технології, що використовуються для викладання курсу

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи організаційного проектування з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних економічних ситуацій, підприємств та організацій, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосувати отримані знання у практичних ситуаціях.

3. Кейси - детальний аналіз реальних бізнес-ситуацій, які вимагають креативного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних галузей бізнесу, де студентам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються **традиційні та інтерактивні методи навчання:**

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 2 – проблемна лекція;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 9 – робота в групах;

- МН 10 – проектна діяльність з використанням мультимедіа;
- МН 11 – ділові ігри;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Форми та методи оцінювання

- МО 1. фронтальне опитування,
- МО 2. індивідуальне опитування,
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних),
- МО 4. презентація результатів виконання командних завдань
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проектів
- МО 6. ділові ігри
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій,
- МО 13. модульні контрольні роботи
- МО 14. підсумковий контроль – залік

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-taneformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології курсу для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій;
- застосування аналітичних підходів;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, бачити слабкі й сильні сторони організації, обґрунтовувати можливості і загрози, що існують у зовнішньому середовищі організації;
- якість і чіткість викладення міркувань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
A (90 – 100)	<p>Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси.</p> <p>Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.</p> <p>Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення</p>
B (80-89)	<p>Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності.</p> <p>Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень</p>
C (70-79)	<p>Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.</p>
D (60-69)	<p>Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю.</p> <p>Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології.</p> <p>Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.</p>
E (50-59)	<p>Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача.</p> <p>Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.</p>
FX (35-49)	<p>Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях.</p> <p>Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.</p>
F (1-34)	<p>Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.</p> <p>Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах</p>

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Сума балів за	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
---------------	--------	-------------------------------

всі види навчальної діяльності	ECTS	для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
69-74	D	
50-68	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Підприємництво та організація власного бізнесу : навч. посібник / За ред. Р.І. Грешка. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 580 с.
2. Смаль В., Кокоть В. Що слід знати про соціальне підприємництво : посібник. Київ, 2017. 54 с.
3. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін : посібник / [А. А. Свинчук та ін.]. Київ, 2017. 188 с.
4. Соціальне підприємництво: посібник для викладачів курсу / за наук. ред. к. е. н. А. О. Корнецького. Київ, 2019. 160 с.
5. Лусте О.О., Грунтковський В.Ю. Entrepreneurship culture as a factor of strategic socioeconomic changes. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2022, Том 33 (72), № 2. С. 1-8. http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/33_72_2/3.pdf
6. Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування. – К. : ТОВ «Агентство «Україна», 2017. – 92 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1n_7gdnZu_YnQOrgc0WN5B_ZRPb7h3xTH/view
7. Соціальне підприємництво в Україні. Зелена книга. Під заг. ред. Валерія Кокотя. – К., 2020. – 89 с. URL: https://socialbusiness.in.ua/knowledge_base/zelena-knyha-sotsial-noho-pidpriemnytstva-v-ukraini/
8. . Спреклі Ф. Посібник з планування соціального підприємства: пер. з англ. / Фрір Спреклі. – К. : Вид-во Британська Рада, 2015. – 68 с. URL:

http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/posibnik_z_planuvannya_socialnogo_pidpriemstva.pdf

8.2. Допоміжна

1. Прокопець Л.В., Карп А.Г. Перспективи та особливості розвитку жіночого підприємництва. Економіка та держава. 2021. № 2. С. 100–104.
2. Комісаренко А.О. Соціальне підприємництво як ефективний механізм сталого розвитку в Україні. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2021. № 1. С. 140–147.
3. Красота О.В., Кір'єв І.С. Особливості розвитку малого підприємництва в умовах порушення макроекономічної стабільності. Ефективна економіка. 2021. № 2. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/100.pdf.
4. Присвітла О.В. Франчайзинг : сутність та організаційний порядок відображення партнерських відносин. Підприємництво та інновації. 2020. № 12. С. 78–82.
5. Рапута К.О. Напрями вдосконалення механізму венчурного фінансування стартапів в Україні. Інвестиції : практика та досвід. 2021. № 2. С. 56–63.
6. Фертікова Т.М. Напрями вдосконалення державного регулювання малого бізнесу в Україні. Ефективна економіка. 2021. № 5. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/91.pdf
7. Волощук Ю.О., Волощук В.Р. Формування інноваційної бізнес-моделі підприємств. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 46. С. 23–29. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/46_2020_ukr/6.pdf

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«СТАРТАП-МЕНЕДЖМЕНТ»

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова, чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма «Менеджмент організацій і адміністрування»

(назва програми)

Спеціальність 073 – Менеджмент

(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 – Управління та адміністрування

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: кандидат економічних наук, доцент, асистент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування Кузьмук Ігор Ярославович

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача: <https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/kuzmuk-igor-yaroslavovych>

Контактний тел.: +380-50-338-40-19 (Viber,

Telegram) E-mail: i.kuzmuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=6316>

Консультації:

Онлайн-консультації: згідно графіку

Google Meet: meet.google.com/qfr-mgyy-cyz

Очні консультації: щоп'ятниці з 13.00 до 15.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни). «Стартап-менеджмент» - це дисципліна, вивчення якої допомагає здобувачеві вищої освіти отримати теоретичні знання та практичні навички розробки та реалізації стартап проєктів. Її призначення полягає у підготовці фахівців, здатних ідентифікувати та розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій на основі проєктного підходу до створення власної справи.

2. Мета навчальної дисципліни: формування у майбутніх фахівців належних практичних умінь і навичок застосування наукового інструментарію розробки та реалізації універсальних стартапів з метою забезпечення ефективного особистого розвитку.

Завдання – забезпечення науково-методичного підґрунтя опанування студентами основних інструментів розробки та управління стартапами; надання студентам можливість розвинути свої якості дослідників-науковців; на основі наближення формату навчання на бакалавраті до найкращих західноєвропейських стандартів забезпечити отримання слухачами навичок роботи у команді, обґрунтування та прийняття управлінських рішень, формування і реалізації стартап проєктів, набуття майстерності презентації.

3. Пререквізити. Навчальна дисципліна «Стартап-менеджмент» відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми слухається здобувачами освіти в другому семестрі четвертого року навчання паралельно із такими дисциплінами як «Комунікаційний менеджмент», вибірковими дисциплінами «Практикум з маркетингу / Цифрова економіка / Економічна компаративістика / Економічна діагностика», «Бюджетний менеджмент», «Практикум з підприємництва / Бізнес-тренінг з фахової успішності / Self-Brand менеджмент», «Соціальна відповідальність бізнесу / Економічна політика / Соціальне підприємництво / Державно-приватне партнерство», «Професійна іноземна мова (англійська, німецька, французька)». Базою для вивчення дисципліни «Стартап-менеджмент» є такі дисципліни як «Адміністративний менеджмент», «Менеджмент малого і середнього бізнесу», «правління інноваціями», що дасть можливість закласти основи розуміння менеджменту стартапів на різних рівнях та етапах реалізації проєктів.

Результатом вивчення дисципліни «Стартап-менеджмент» є формування у майбутніх фахівців належної компетентності з ефективного заснування та управління власною справою на основі інноваційної складової.

У результаті вивчення курсу студенти повинні набути:

Знання: ЗН1

Уміння: УМ1

Комунікації: К1, К2

Автономія та відповідальність: АВ1, АВ2, АВ5

4. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма: «Менеджмент організацій і адміністрування») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

Набути компетенцій:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК* 16. Здатність до інноваційної діяльності в умовах невизначеності та ризикованості зовнішнього середовища.

СК* 17. Здатність до започаткування власної справи.

Результати навчання

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН* 18. Розробляти плани розвитку бізнесу та здійснювати керівництво їх реалізацією.

ПРН* 19. Обирати на ринку локальні, перспективні, інноваційні ніші для розвитку малого бізнесу

ПРН* 20. Використовувати сучасні механізми та способи ефективного адміністрування багатьох різних процедур функціонування бізнесу.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Стартап-менеджмент												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	дивідуальні завдан	
Денна	IV	VIII	4	120	2	15	30			75		Залік
Заочна	IV	VIII	4	120	2	4	8			108		Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми занять	Змістовий модуль 1. Методологічні засади обґрунтування стартапу												
Тема 1. Вступ до стартап менеджменту: основні поняття та концепції.	12	1	2			9	12	1	1			10,5	
Тема 2. Ідея стартапу та її розробка: від пошуку до втілення.	12	1	2			9	12		1			10,5	
Тема 3. Аналіз ринку: дослідження конкурентів, потреб та тенденцій.	12	2	4			6	12	1	1			11	
Тема 4. Модель бізнесу: створення та вдосконалення.	12	2	4			6	12					11	
Тема 5. Фінансування стартапу: вибір джерел, залучення інвестицій.	12	1	3			8	12		1			11	
Разом за ЗМ1	60	7	15			38	60	2	4			54	
Теми занять	Змістовий модуль 2. Прикладні механізми управління стартапом												
Тема 6. Маркетинг для стартапу: побудова стратегії та комунікації з клієнтами.	12	2	4			6	12	1	1			10,5	
Тема 7. Організація стартапу: формування команди, управління проектами.	12	1	2			9	12		1			10,5	
Тема 8. Розвиток та масштабування: збільшення обсягів бізнесу та глобальний розвиток.	12	1	2			9	12	1	1			11	
Тема 9. Інновації в стартап менеджменті: використання нових технологій та підходів.	12	2	4			6	12					11	
Тема 10. Екосистема стартапів: взаємодія зі стартапами, відкрите інноваційне середовище.	12	2	3			7	12		1			11	
Разом за ЗМ 2	60	8	15			37	60	2	4			54	
Усього годин	120	15	30			75	120	4	8			108	

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів вищої освіти з дисципліни «Стартап-менеджмент» спрямована на узагальнення, засвоєння і закріплення знань та включає такі види робіт як опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, розробка та обґрунтування стартап проекту.

№	Назва теми	К-сть годин	
		д.ф.н.	з.ф.н.
1	Тема 1. Вступ до стартап менеджменту: основні поняття та концепції. 1.1. Причини активізації стартап руху в сучасній економіці. 1.2. Відмінні характеристики стартапів від традиційних бізнесів.	9	11
2	Тема 2. Ідея стартапу та її розробка: від пошуку до втілення. 2.1. Стратегій пошуку ідей для стартапу, фактори вибору та вдосконалення обраної концепції. 2.2. Забезпечення життєздатності ідеї: прототипування та тестування.	9	11
3	Тема 3. Аналіз ринку: дослідження конкурентів, потреб та тенденцій. 3.1. Конкурентні переваги та ринкове позиціонування: створення унікальності 3.2. Аналіз попиту та пропозиції продукту: оптимізація асортименту та ціноутворення.	6	11
4	Тема 4. Модель бізнесу: створення та вдосконалення. 4.1. Вибір системи оподаткування для стартапу. 4.2. Захист прав інтелектуальної власності стартапу.	6	11
5	Тема 5. Фінансування стартапу: вибір джерел, залучення інвестицій. 5.1. Краудфандинг як форма інвестування стартап проектів. 5.2. Управління відносинами з інвесторами: розвиток та співпраця. Методи визначення вартості компанії та її капіталізації. 5.3. Розробка стратегій забезпечення справедливої оцінки для інвесторів.	8	9
6	Тема 6. Маркетинг для стартапу: побудова стратегії та комунікації з клієнтами. 6.1. Маркетинговий мікс: 4P (Product, Price, Place, Promotion). 6.2. Цифровий маркетинг: використання онлайн-каналів.	6	11
7	Тема 7. Організація стартапу: формування команди, управління проектами. 7.1. Етапування та контроль прогресу: Планування та аналіз результатів. 7.2. Залучення зовнішніх ресурсів: Партнерства та аутсорсинг.	9	11
8	Тема 8. Розвиток та масштабування: збільшення обсягів бізнесу та глобальний розвиток. 8.1. Тренди у розвитку стартапів. 8.2. Підходи до управління ризиками та вирішення проблем при розширенні в міжнародному масштабі. 8.3. Розгляд успішних кейсів стартапів, які успішно впроваджували стратегії масштабування.	9	11
9	Тема 9. Інновації в стартап менеджменті: використання нових технологій та підходів. 9.1. Роль дизайн-мислення в інноваційному стартап менеджменті. 9.2. Напрямки інноваційного розвитку стартап менеджменту в майбутньому.	6	11
10	Тема 10. Екосистема стартапів: взаємодія зі стартапами, відкрите інноваційне середовище. 10.1. Кластеризація та регіональний розвиток: формування інноваційних центрів. 10.2. Сприяння обміну ідеями та ресурсами: мережі та платформи.	7	9
		75	108
1-10	Або замість тем 1-10: Розробка, обґрунтування та презентація стартапу (розробляється з метою забезпечити практичну значимість дипломного (бакалаврського) дослідження здобувача вищої освіти	75	108

Індивідуальне навчально-дослідне завдання студента (ІНДЗ) є видом позааудиторної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу. ІНДЗ виконується за власною ініціативою, бажанням студента, крім обов'язкових видів контролю. Студенти самостійно обирають тему ІНДЗ з тематичного переліку. Виконання ІНДЗ дає можливість студентам отримати додаткові бали з метою поліпшення результатів поточного контролю або отримання оцінки за підсумковим контролем автоматично.

Тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань

Назва теми
1. Життєвий цикл стартапу.
2. Українські стартапи.
3. Історії успіху сучасних стартапів.
4. Бізнес-інкубатори. Акселератори. Інноваційні центри.
5. Методики розвитку креативності.
6. Розвиток інноваційності.
7. Методики генерування ідей.
8. Перевірка ідеї на успішність.
9. Бренд. Форма бренду. Зміст бренду. Бренд айдентика.
10. Бренд. Логотип. Колір. Форма. Кредо.
11. Інструменти цифрового маркетингу. Цифрова реклама. Таргетування. Google Adwords.
12. Сайт. Критерії ефективності сайту. Емпатичність.
13. Клієнтський досвід. Пошукова оптимізація сайту SEO.
14. Сторінки та групи у соціальні медіа (SMM). Блоги, Влоги, Вебінари.
15. Поштовий маркетинг та месенджери
16. Реклама - пошукова, банерна та контекстна.
17. Поняття та структура бізнес-моделі. Канва бізнес-моделі.
18. Життєвий цикл проекту і стадії інвестування.
19. Посівні інвестиції. Ангельські інвестиції. Венчурне інвестування.
20. Фінансове планування при відкритті стартапу.
21. Місткість ринку. Прогнози доходів.
22. Залучення інвестицій. Типи інвестицій. КРІ стартапу для інвесторів. Краудфандинг.
23. Команда. Створення команди. Оптимізація команди. Розподіл ролей в команді.
24. Презентації стартапу для інвестора. Пітчінг. Концентрація на основному.
25. Донесення цінності. Стратегії виходу стартапів на ринок
26. Форми ведення бізнесу у стартап проектах.
27. Реєстраційна документація у стартап проектах.
28. Фінансові платежі у стартап проектах.
29. Оподаткування стартап проектів.
30. Звітність стартап проектів.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології, що використовуються для викладання «Адміністративного менеджменту»:

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи адміністративного управління з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних ситуацій адміністративного управління на підприємствах та організаціях, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці і навчають застосувати отримані знання у практичних випадках прийняття управлінських рішень. Студенти можуть працювати як індивідуально, так і у командах, аналізувати реальні випадки і розробляти стратегії адміністративного управління для рішення конкретних проблем.

3. Кейс-студії – ця технологія полягає в вивченні реальних ситуацій та прийнятті рішень на основі аналізу цих кейсів. Вона дозволяє студентам виробити аналітичні навички та здатність

застосовувати теоретичні знання до практичних завдань.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, платформа MOODLE та інші інтерактивні платформи навчання, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання адміністративному менеджменту. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання. За допомогою інструментів відеоконференцій, таких як Zoom або Meet, викладач може запрошувати професіоналів зі сфери проєктного менеджменту на онлайн-заняття для проведення лекцій, дискусій та відповідей на запитання студентів.

5. Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

Методи навчання

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 2 – проблемна лекція;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 9 – робота в групах;
- МН 10 – проєктна діяльність з використанням мультимедіа;
- МН 11 – ділові ігри;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Методи оцінювання. Методами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

Форми та методи оцінювання

- МО 1 – фронтальне опитування;
- МО 2 – індивідуальне опитування;
- МО 3 – презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);
- МО 4 – презентація результатів виконання командних завдань;
- МО 5 – захист бізнес-кейсів, проєктів;
- МО 6 – ділові ігри;
- МО 10 – розв'язування практичних ситуацій;
- МО 13 – модульні контрольні роботи;
- МО 14 – підсумковий контроль – залік.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання чужих ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від

[osvity.pdf](#)) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення іспиту, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності практичного використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Формою підсумкового контролю є залік.

Здобувач освіти може навчатися з даної дисципліни англійською мовою. За участь у конференціях, публікацію тез англійською мовою він може отримати до 20 балів.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання здобувачів освіти з курсу «Стартап менеджмент» здійснюється за 100-бальною шкалою. При визначенні оцінки враховується оцінка за виконання здобувачем вищої освіти завдань кожного модуля. 1 модуль оцінюється за результатами проведення практичних занять (до 30 балів) та 2 модуль – робота на практичних заняттях (до 30 балів). Залік – презентація та захист стартап проєкту (до 40 балів).

(Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни).

Оцінювання знань здобувача освіти під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології стратегічного управління для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни “Стартап менеджмент”;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, проведенні стратегічного аналізу, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань;
- застосування аналітичних підходів;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, бачити слабкі й сильні сторони організації, обґрунтовувати можливості і загрози, що існують у зовнішньому середовищі організації;
- вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;
- якість і чіткість викладення міркувань;
- обґрунтованість висновків щодо розробки стратегії розвитку досліджуваного підприємства (організації).

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
А (90 –100)	<p>Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.</p> <p>Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.</p>
В (80-89)	<p>Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності.</p> <p>Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.</p>
С (70-79)	<p>Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.</p>
D (60-69)	<p>Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології.</p> <p>Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.</p>
Е (50-59)	<p>Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.</p>
FX (35-49)	<p>Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях.</p> <p>Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.</p>
F (1-34)	<p>Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.</p> <p>Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.</p>

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання

	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом
--	----------	---

Розподіл балів, які отримують с здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40	100
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Критерії оцінювання проєкту:

1. Обґрунтування актуальності, ідеї та практичного значення – до 10 балів
2. Зміст основних частин проєкту, їх наукова обґрунтованість – до 15 балів
3. Розрахункова частина проєкту – до 10 балів.
4. Презентація проєкту – до 5 балів.

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна)

1. Баррі Б. Управління інноваціями: концепції та практика. Нью-Йорк: Routledge, 2018. 462 с.
2. Бланк С. Чотири кроки до осяєння: стратегії створення успішних стартапів. Пескадеро, Каліфорнія: Видавництво K&S Ranch, 2013. 300 с.
3. Вінниченко О. Створення стартапу: від ідеї до втілення: навч. посібник. Київ: Кондор, 2016. 240 с.
4. Ворона Т. В. Стартап на мільйон як українці заробляють статки на технологіях. Харків: Vivat, 2017. 223 с.
5. Гільбо К. Стартап на 100\$. Як перетворити хобі на бізнес. – К.: Наш формат, 2017. – 264с.
6. Горпинченко А. Інноваційний менеджмент: підручник. Київ: Видавництво "Київський університет", 2019. 374 с.
7. Грант Р. Сучасний аналіз стратегій: текст і випадки. Чічестер: John Wiley & Sons, 2019. 758 с.
8. Дейнеко О. Стартап в Україні: від ідеї до втілення. Київ: Наш формат, 2018. 240 с.
9. Єфіменко В. Бізнес-планування: практикум: навч. посібник. Київ: Вид-во КМА, 2014. 224 с.
10. Завадський А. Інноваційні технології в бізнесі. Київ: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2017. 256 с.
11. Каплан Р. С. Збалансована система показників: перетворення стратегії в дію. Бостон: Harvard Business Review Press, 2017. 352 с.
12. Кириченко С. Бізнес-модель: практичний підхід. Київ: НУХТ, 2018. 160 с.
13. Кириченко С. Стартап-компанія: створення та розвиток. Київ: НУХТ, 2019. 200 с.
14. Кисельов О. Стартап: ідея, заснування, розвиток: навч. посібник. Київ: А.С.К., 2015. 176 с.
15. Крістенсен К. Дилема інноватора: коли нові технології призводять до провалу великих фірм. Бостон: Harvard Business Review Press, 2016. 288 с.
16. Крот І. Менеджмент інновацій: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 336 с.
17. Луньова, В. Технології бізнесу: навч. посібник. Київ: Видавничий дім "Слово", 2015. 272 с.
18. Остервальдер А., Пігнеур, І., Бернандез, А., Сміт, А. Створення бізнес-моделі: Посібник для провідців, тих, хто змінює правила гри, і претендентів. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, 2010. 288 с.

19. Портер М. Конкурентна перевага: створення та підтримка чудової продуктивності. Нью-Йорк: Free Press, 2008. 592 с.
20. Райс Е. Стартап без помилок. Посібник зі створення успішного бізнесу з нуля. Х.: Віват, 2018. 368 с.

8.2. Допоміжна

1. Барський О. Фінанси: теорія і практика. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. 288 с.
2. Хілл Ч. Глобальний бізнес сьогодні. Нью-Йорк: McGraw-Hill Education, 2017. 608 с.
3. Богуславськ Ю. Менеджмент: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 496 с.
4. Ганс Дж. Дилема руйнування. Кембридж, МА: The MIT Press, 2016. 208 с.
5. Гулак Н. Логістика: підручник. Київ: Кондор, 2015. 384 с.
6. Джонсон М. Захоплення білого простору: інноваційна бізнес-модель для зростання та оновлення. Бостон: Harvard Business Review Press, 2010. 288 с.
7. Дорф Р. Довідник з управління технологіями. Чічестер: John Wiley & Sons, 2010. 736 с.
8. В. Чан Кім, Рене Моборн. (2018). Стратегія Блакитного океану: Як створити безперечний ринковий простір і зробити конкуренцію неактуальною. Бостон: Harvard Business Review Press, 2015. 320 с.
9. Коваленко, С. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 496 с.
10. Кові М., Мауборн, Р. Різноманітність інновацій. Бостон: Harvard Business Review Press, 2017. 320 с.
11. Котлер Ф. Маркетинг 4.0: перехід від традиційного до цифрового. Hoboken, NJ: Wiley, 2016. 208 с.
12. Кузнєцов С. Маркетинг в інтернеті: практичний підхід. Київ: КМ-Букс, 2019. 272 с.
13. Лисенко С. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. Київ: Нова книга, 2014. 344 с.
14. Лупі О. Інноваційний розвиток підприємства: теорія та практика. Київ: Видавництво "Центр учбової літератури", 2018. 272 с.
15. Макарова І. Фінанси та кредит. Підручник. Київ: Кондор, 2017. - 560 с.
16. Михалевич М. Управління проектами: методологія та практика. Київ: Видавництво "Наш формат", 2018. 368 с.
17. Середюк Л. Інвестиції: теорія та практика. Київ: КНЕУ, 2016. 432 с.
18. Смоляр Л Г., Бояринова К. О., Кам'янська О. В. Управління процесом розробки і освоєння виробництва нових продуктів: навч. посіб. Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т". Київ: Кондор, 2015. 492 с
19. Тіль П. Г. Від нуля до одиниці: Нотатки про стартапи / пер. з англ. Романа Обухіва. Наш Формат, 2015. 232 с .
20. Хоровіц Б. Важко про важкі речі: Побудова бізнесу, коли немає легких відповідей. Нью-Йорк: HarperCollins, 2014. – 304 с. Нью-Йорк: HarperCollins, 2014. 304 с.

8.3. Інформаційні ресурси

1. <https://www.kickstarter.com/> – Краудфандинг майданчик;
2. <https://www.indiegogo.com/> – Краудфандинг майданчик;
3. <https://momb.socio-kybernetics.net/> – Місце знайомства із стартапами на стадії бета-тестування;
4. <https://www.crowdsupply.com/> – Платформа сприяння при створенні та запуску продуктів на ринку;
5. <https://idonethis.com/> – Сервіс управління роботою команди;
6. <https://news.ycombinator.com/news/> – Свіжі новини зі світу стартапів та підприємництва за кордоном;

7. <https://trends.google.com/> –Простий та безкоштовний інструмент, який збирає актуальні теми пошуку в конкретних країнах та конкретних галузях (аналізує тренди);
8. <https://angel.co/> – Платформа для стартапів, які прагнуть залучити кошти від надійних ангелів-інвесторів;
9. <https://startup.ua/ua/startups/>– Сайт інвестицій у відомі стартапи, пошуку інвестиції для свого бізнесу, залучення до своїх ідей найкращих професіоналів;
10. <https://www.producthunt.com/> –Майданчик для відкриття нових технологічних продуктів та інноваційних проєктів, спілкування розробників, журналістів та венчурних інвесторів;
11. <https://trello.com/>– Сервіс, який допомагає керувати бізнес-процесами;
12. <https://inventure.com.ua/> – Перше та найбільше в Україні спеціалізоване ділове медіа видання, присвячене ринку інвестицій;
13. <https://mailchimp.com/> –Безкоштовний сервіс e-mail розсилок;
14. <https://www.it.ua/> – Сучасні ІТ-рішення для управління бізнесом;
15. <https://www.entrepreneur.com/> – Веб-сайт та друкований журнал про підприємництво;
16. <http://wordpress.org/> – Найпопулярніша система управління контентом (CMS) в світі;
17. <https://ain.ua/> – Український онлайн-журнал про ІТ-бізнес, стартапи, технології та підприємництво;
18. <https://betalist.com/> – Сайт для пошуку потенційних співробітників та місце, де можна перевірити власний проєкт ще до офіційного запуску;
19. <https://startupsanonymous.com/> – Інсайти від стартаперів;
20. <https://angel.co/> – Пошук стартапів, співробітників та інвесторів.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«СТРУКТУРНЕ ПРОЕКТУВАННЯ БІЗНЕСУ»

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова, чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма **«Менеджмент організацій і адміністрування»**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління та адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **кандидат економічних наук, асистент**

Бойда Світлана Василівна

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача: <https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/bojda-svitlana-vasylivna?preview=true>

Контактний тел.: **+380-50-191-20-16 (Viber, Telegram)**

E-mail: s.boyda@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації:

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю.

Google Meet: <https://meet.google.com/ctn-skvn-qns>

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Структурне проектування бізнесу» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 073 – Менеджмент галузі знань «Управління та адміністрування».

Навчальна дисципліна призначена для з'ясування теоретичних основ і практичних навичок проектування ефективної структури організації з погляду системного підходу до управління.

2. Мета навчальної дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Структурне проектування бізнесу» є формування у студентів системних знань і розуміння концептуальних основ проектування організаційних систем для раціональної та ефективної діяльності підприємства.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Структурне проектування бізнесу» є:

- вивчення теоретичних положень організаційного проектування та його складових;
- набуття навичок обґрунтування проектних рішень у сфері раціональної організації діяльності підприємства;
- формування комплексу прикладних навичок проектування бізнес-систем;
- набуття навичок організаційного проектування бізнесу в умовах України.

Набуття навичок організаційного проектування є сьогодні одним із критеріїв підготовки фахівців-професіоналів, які здатні передбачати, своєчасно виявляти та успішно вирішувати нагальні проблеми функціонування і розвитку організацій.

3. Пререквізити. «Менеджмент», «Економіка підприємства», «Розробка та прийняття управлінських рішень», «Операційний менеджмент».

4. Результати навчання. У результаті вивчення курсу студенти повинні набути:

Знання:

ЗН1. Концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання.

Уміння:

УМ1. Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання.

Комунікації:

К2. Збір, інтерпретація та застосування даних.

Автономія та відповідальність:

АВ1. Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами.

5. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма «Менеджмент організацій і адміністрування») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання.

Загальні та фахові компетентності.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Результати навчання

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни «Структурне проектування бізнесу»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	Вид підсумкового контролю
Денна	III	V	4,0	120	2	30	30	0	0	60	0	залік
Заочна	III	V	4,0	120	2	8	4	0	0	108	0	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1. Суть організаційного проектування та його основні складові														
Тема 1. Предмет, завдання та зміст дисципліни «Структурне проектування бізнесу».	10	2	2			6	12	2					10	
Тема 2. Суть організаційного проектування та підходи до його здійснення.	10	2	2			6	12	2					10	
Тема 3. Структура організації: суть, види та дизайн формування.	16	4	4			6	12	2					10	
Тема 4. Типи організаційних структур управління.	14	4	4			6	12		2				10	
Тема 5. Організаційне проектування підсистеми управління.	10	2	2			6	12						12	
Разом за ЗМ1	60	14	14			30	60	6	2				52	

Змістовий модуль 2. Структурне проектування підсистем підприємства											
Тема 6. Організаційне проектування виробничих систем.	13	4	4			6	12				12
Тема 7. Організаційне проектування служби управління персоналом підприємства.	13	4	4			6	12	2			10
Тема 8. Організаційне проектування малого бізнесу.	10	2	2			6	12				12
Тема 9. Організаційне проектування багатoproфільних підприємств.	14	4	4			6	12		2		10
Тема 10. Оцінка ефективності організаційних структур управління підприємством.	10	2	2			6	12				12
Разом за ЗМ 2	60	16	16			30	60	2	2		56
Усього годин	120	30	30			60	120	8	2		110

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Ситуаційний менеджмент» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне опрацювання, а також виконання індивідуального завдання у вигляді доповіді або есе та презентації результатів виконаного завдання.

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Предмет, завдання та зміст дисципліни «Структурне проектування бізнесу». Розвиток організації: цілі, завдання та етапи.	6	10
2	Тема 2. Суть організаційного проектування та підходи до його здійснення. Еволюція розвитку організаційного проектування.	6	10
3	Тема 3. Структура організації: суть, види та дизайн формування. Чинники проектування організаційних структур.	6	10
4	Тема 4. Типи організаційних структур управління. Позитивні і негативні аспекти різних типів організаційних структур.	6	10
5	Тема 5. Організаційне проектування підсистеми управління. Ланки управління.	6	12
6	Тема 6. Організаційне проектування виробничих систем. Процес організаційного проектування виробничих систем.	6	12
7	Тема 7. Організаційне проектування служби управління персоналом підприємства. Підсистеми організації праці.	6	10

8	Тема 8. Організаційне проектування малого бізнесу. Малі підприємства та їх система управління.	6	12
9	Тема 9. Організаційне проектування багатoproфільних підприємств. Концепція створення багатoproфільних підприємств.	6	10
10	Тема 10. Оцінка ефективності організаційних структур управління підприємством. Показники оцінки ефективності організаційних структур управління підприємством.	6	12
		60	108

Індивідуальне навчально-дослідне завдання студента (ІНДЗ) є видом позааудиторної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу. ІНДЗ виконується за власною ініціативою, бажанням студента, крім обов'язкових видів контролю. Студенти самостійно обирають тему ІНДЗ з тематичного переліку. Виконання ІНДЗ дає можливість студентам отримати додаткові бали з метою поліпшення результатів поточного контролю або отримання оцінки за підсумковим контролем автоматично.

Тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань

Назва теми
1. Теоретичні аспекти побудови оптимальної організаційної структури управління підприємством.
3. Формування організаційної структури управління персоналом.
3. Формування організаційно-інноваційної структури управління підприємством.
4. Оцінка стратегічного протистояння підприємств-конкурентів.
5. Характеристика управління з позиції динаміки і статичності.
6. Поняття та принципи формування механізму управління.
7. Аналіз ділової активності підприємства.
8. Тенденції циклічного розвитку організації.
9. Механізм розгортання кризи на підприємстві.
10. Механізм управління конкурентоспроможністю підприємства.
11. Диверсифікація ситуаційного управління: типологія та вибір альтернатив.
12. Удосконалення антикризового управління підприємством.
13. Проблема вибору організаційної структури управління малим підприємством.
14. Діагностика ефективності системи управління організацією.
15. Ідентифікація ознак прихованого, умисного та фіктивного банкрутства.
16. Сучасні системи управління персоналом.
17. Роль стратегії і тактики в системі менеджменту ситуацій.
18. Сутність процесу реструктуризації на підприємстві.
19. Сучасні напрямки теоретичних розробок організаційних структур управління.
20. Поняття технології ситуаційного управління.
21. Технологічна схема процесу управління в проблемній ситуації.
22. Технологія розробки та реалізації управлінських рішень.
23. Організаційне проектування служби охорони праці і техніки безпеки на підприємстві.
24. Порівняльний аналіз різних типів організаційних структур управління.
25. Інновації як процес оновлення виробництва, апарату та методів управління.
26. Організаційне проектування психологічної служби підприємства.
27. Управління ризиком в системі менеджменту ситуацій.
28. Системний підхід до аналізу організаційних структур управління підприємствами.

29. Формування механізму управління організаційними змінами на підприємстві.

30. Організаційне проектування служби соціального розвитку підприємства.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології, що використовуються для викладання курсу

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи організаційного проектування з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних економічних ситуацій, підприємств та організацій, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосувати отримані знання у практичних ситуаціях.

3. Кейс-студії - детальний аналіз реальних бізнес-ситуацій, які вимагають креативного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних галузей бізнесу, де студентам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 8 – робота з тестами;
- МН 9 – робота в групах;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю

Навчальний матеріал розподілено за 2-ма модулями. Максимальна оцінка за кожний модуль складає 30 балів. Ще 40 балів студент може отримати на заліку.

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, фіксований виступ, наукова публікація з проблем управлінської діагностики) відповідь студента, звіт та презентація матеріалів самостійної роботи студента.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- МО 1. фронтальне опитування;
- МО 2. індивідуальне опитування;
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проєктів;
- МО 8. есе;
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій;
- МО 11. тестування;
- МО 13. модульні контрольні роботи;
- МО 14. підсумковий контроль – залік.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання чужих ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності практичного використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології курсу для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни «Структурне проектування бізнесу»;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій;
- застосування аналітичних підходів;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, бачити слабкі й сильні сторони організації, обґрунтовувати можливості і загрози, що існують у зовнішньому середовищі організації;
- якість і чіткість викладення міркувань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
A (90 – 100)	Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою. Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою.

	Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
B (80-89)	Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
C (70-79)	Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.
D (60-69)	Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
E (50-59)	Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)	Кількість балів (залік)	Сума
---	-------------------------	------

Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T6	T7	T8	T9	T10	МКР		
3	3	6	6	3	9	6	6	3	6	3	6		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Домарєв В. В. Система ситуаційного управління: Теорія, методологія, рекомендації. - Київ, 2017. 347 с.
2. Данилюк Т.І. Організаційне проектування підприємства : конспект лекцій / Т.І. Данилюк. – Луцьк: СНУ ім. Лесі Українки, 2017. 84 с.
3. Економічна діагностика: Підручник / В. Л. Дикань, І. В. Токмакова, В. О. Овчиннікова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. 284 с.
3. Теорія та практика побудови організаційних систем управління: Навчальний посібник / О.П. Ващенко. - Київ: ДУТ, 2017. – 112 с.
4. Тюріна Н. М. Антикризове управління / Н. М. Тюріна, Н. С. Карвацка, І. В. Грабовська. - К. : ЦУЛ, 2022. 448 с.

8.2. Допоміжна

1. Адієс І. Як подолати кризу управління. Діагностика та лікування проблем керівництва. – Фабула, 2019. 448 с.
2. Близнюк А.О., Кудрявцева О.В. Сучасні методи інноваційного управління підприємством. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. № 41. URL: <http://etk.khadi.kharkov.ua/article/view/277764/272527>
3. Бойда С.В. Інноваційні підходи до управління підприємствами в умовах діджиталізації економіки. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2022. Випуск І (85). С. 72-81. URL: <http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2022/v1/6.pdf>.
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4498>
4. Бойда С. Особливості менеджменту соціальних підприємств. *Теорія та практика менеджменту: матеріали Міжнар. наук.- практи. конф. (24-26 травня 2022 року) / Відп. ред. проф. Л. Черчик. Луцьк, 2022. 557 с. С. 49-52.* URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4452>.
5. Бойда С. Релокація бізнесу під час війни: проблеми та можливості. *Міжнародна безпека у світлі сучасних глобальних викликів. Країни Балтії – Україна: єдність, підтримка, перемога: збірник наукових праць*. [Електронний ресурс]. Україна, Київ: КНЕУ, 2023. 411 с. С. 103-107. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7358>
6. Бойда С.В. Соціально-психологічні аспекти управління персоналом підприємств у нестабільних зовнішніх умовах. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2014>
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6469>
7. Бойда С.В. Технології ситуаційного управління персоналом підприємства в умовах мінливості зовнішнього середовища. *Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Берегове, 15 червня 2022 р.)*. Ужгород : ФОП Сабов А. М., 2022. 498 с. С. 408-409. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4507>.
8. Болотнов Д. Особливості антикризового управління вітчизняними підприємствами. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 171–176. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/12/62>

9. Бочарова Н.А., Федотова І.В. Тайм-менеджмент в управління проектами корпорацій. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. № 41. URL: <http://etk.khadi.kharkov.ua/article/view/277765/272528>
10. Колосінська М. І., Бойда С. В., Семенко О.О. Оцінка фінансового стану підприємства з метою удосконалення його фінансової стратегії. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=7830>.
11. Маковоз О., Кузьменко Т. Концептуальні підходи оцінки інноваційного потенціалу підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут (економічні науки)*. 2022. № 2. С. 17-20. URL: <http://es.khpi.edu.ua/article/view/262382/258842>
12. Мойса В.В. Характеристика системи управління кризовими ситуаціями на підприємстві. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 7. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-04-06/2023-7-04-06>
13. Набока Р. М., Шукліна В.В. Особливості ситуаційного управління логістичною діяльністю харчових підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 8. С. 94-99. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/8_2020/13.pdf
14. Омельченко А. І. Інтегрований підхід до ситуаційного управління бізнесом в умовах війни. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2023. №2. URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2023/2/8641>
15. Світлична В., Александрова С. Реінжиніринг бізнес-процесів HORECA: аспекти організаційного забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1550/1491>.
16. Синик Й., Юрченко Г. Сучасні методи оцінювання персоналу на соціальних підприємствах. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1387/1337>.
17. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
18. Офіційний сайт Громадської організації «Лабораторія законодавчих ініціатив». URL : <https://parlament.org.ua>.
19. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>.
21. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/>
22. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
23. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL : <https://mof.gov.ua/uk>.
24. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua> .
25. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>.
26. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
27. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
економічний факультет
(назва інституту/факультету)
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування
(назва кафедри)

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

«ТРЕНІНГ З ЛІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ»

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова, чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма «Менеджмент організацій і адміністрування»
(назва програми)

Спеціальність 073 – Менеджмент
(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 – Управління та адміністрування
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
(вказати: перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий))

економічний факультет
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: кандидат економічних наук, асистент
Лусте Олена Олегівна
(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

Лусте О.О. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnovi-teo/kolektyv-kafedry/luste-olena-olegivna>

Контактний тел. 0958511626
E-mail: o.luste@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:
Консультації Очні консультації: за попередньою домовленістю.
Онлайн-консультації: середа з 13.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Призначення навчальної дисципліни полягає в оволодінні основних принципів теорії спілкування, етичних та соціально-психологічних механізмів взаємодії людей в процесі ділових комунікацій. У всіх темах наголошується на важливості для ділового спілкування таких моральних ознак особистості, як порядність, відповідальність, сумлінність, доброзичливість і повага до ділових партнерів. Вивчення дисципліни передбачає ознайомлення з досягненнями зарубіжних і вітчизняних науковців у галузі ділових комунікацій і механізмів налагодження ефективних контактів.

«Тренінг з ділового спілкування» викладається у 5 семестрі і входить до циклу професійної підготовки обов'язкових компонент освітньої програми «Менеджмент організацій і адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

2. Мета навчальної дисципліни:

Формування у майбутніх спеціалістів системи наукових уявлень щодо психології ділового спілкування, компетентність в спілкуванні, параметри ділового спілкування, розвиток професійної компетентності завдяки засвоєнню знань в галузі психології ділового спілкування.

3. Пререквізити

Теоретико-методологічною базою для вивчення дисципліни є «Економічна теорія» та «Вступ у спеціальність»

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 «Менеджмент» вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та спеціальні компетенції:

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

Результати навчання:

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 10. Матинавички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна		індивідуальні
Денна	3-й	5	4	120	2	15		15		90		Залік
Заочна	3-й	5	4	120	2	15		15		90		Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1. Соціально-психології засади ділового спілкування														
Тема 1. Ділове спілкування, його етико-психологічні засади, особливості та роль у професійній діяльності менеджера	13	1	2	-	-	10	16	1	1	-	-	14		
Тема 2. Вербальні та невербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет	16	2	4	-	-	10	16	1	1	-	-	14		
Тема 3. Особа в діловому спілкуванні, методи і прийоми формування комунікативних здібностей та їх оцінки	16	2	4	-	-	10	15	1		-	-	14		
Тема 4. Формування якостей ефективного менеджера	11	2	4	-	-	5	15	1		-	-	14		
Разом за змістовим модулем 1	56	7	14	-	-	35	62	4	2	-	-	56		
Змістовий модуль 2. Корпоративний вимір ділового спілкування														
Тема 5. Індивідуальний імідж та репутаційний менеджмент	16	2	4	-	-	10	16	1	1	-	-	14		
Тема 6. Технологія проведення виступів та бізнес-презентацій	16	2	4	-	-	10	14	1	1	-	-	12		

Тема 7. Тактики та стратегії проведення ділових переговорів	16	2	4	-	-	10	15	1		-	-	14
Тема 8. Етика та етикет у діловому спілкуванні з іноземними партнерами	16	2	4	-	-	10	13	1		-	-	12
Разом за змістовим модулем 2	64	8	16	-	-	40		4	2	-	-	52
Усього годин	120	15	30	-	-	75		8	4			108

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Тренінг з ділового спілкування» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне опрацювання, а також виконання індивідуального завдання у вигляді доповіді або есе та презентації результатів виконаного завдання.

№	Назва теми
1.	<p>Тема 1. Ділове спілкування, його етико-психологічні засади, особливості та роль у професійній діяльності менеджера</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форми і види ділового спілкування та фактори впливу. Риторика і мистецтво презентації . 2. Форми ділового спілкування. Презентація як різновид професійного мовлення. 3. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування. 4. Форми колективного обговорення професійних проблем
2.	<p>Тема 2. Вербальні та невербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні відомості про невербальне спілкування. Особистісний простір. 2. Сигнали очей. Постава і значення деяких жестів. 3. Метамова, або як читати між рядками. 4. Роль жестів в особистому та професійному житті
3.	<p>Тема 3. Особа в діловому спілкуванні, методи і прийоми формування комунікативних здібностей та їх оцінки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мережевий та телефонний етикет. 2. Етикет ділових паперів 3. Святковий етикет та дрес-код
4.	<p>Тема 4. Формування якостей ефективного менеджера</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура особистого іміджу 2. Портретні, соціально-рольові, індивідуально-особистісні та глибинні характеристики іміджу. 3. Етапи роботи з іміджем. Техніки побудови особистого іміджу та перспективи розвитку технологій управління особистим іміджем.
5.	<p>Тема 5. Індивідуальний імідж та репутаційний менеджмент</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етикетні вирази науковців. Професійна етика. 2. Норми професійних ділових відносин. 3. Особливості роботи керівника і норми його поведінки. 4. Мовленнєвий етикет. 5. Типологія одиниць мовленнєвого етикету українського народу.

6.	<p style="text-align: center;">Тема 6. Технологія проведення виступів та бізнес-презентацій</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використання принципів викладу в презентаціях 2. Етапи побудови вдалої презентації 3. Дизайн презентацій: принципи та методи 4. Загальні принципи дизайну презентації
7.	<p style="text-align: center;">Тема 7. Тактики та стратегії проведення ділових переговорів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маніпуляції у переговорах і протидія до них 2. Стратегії В. Юрі у процесі переговорів 3. Стратегія “Balcony” 4. Стратегія “BATNA” 5. Стратегія “Listen to their shoes” 6. Стратегія “Reframe” 7. Стратегія “Golden Bridge”
8.	<p style="text-align: center;">Тема 8. Етика та етикет у діловому спілкуванні з іноземними партнерами</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Офіційна мова. Основні управлінські культури: характерні риси та особливості. 2. Особливості усного спілкування з іноземцями. 3. Етика усного ділового спілкування з іноземцями. 4. Особливості письмового ділового спілкування. 5. Рекомендації щодо особливостей поведінки в різних країнах.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології, що використовуються для викладання курсу

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи організаційного проектування з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних економічних ситуацій, підприємств та організацій, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосувати отримані знання у практичних ситуаціях.

3. Кейси - детальний аналіз реальних бізнес-ситуацій, які вимагають креативного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних галузей бізнесу, де студентам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються **традиційні та інтерактивні методи навчання:**

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 2 – проблемна лекція;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 9 – робота в групах;
- МН 10 – проектна діяльність з використанням мультимедіа;
- МН 11 – ділові ігри;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Форми та методи оцінювання

- МО 1. фронтальне опитування,
- МО 2. індивідуальне опитування,
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних),
- МО 4. презентація результатів виконання командних завдань
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проектів
- МО 6. ділові ігри
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій,
- МО 13. модульні контрольні роботи
- МО 14. підсумковий контроль – залік

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обов'язку навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології курсу для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій;
- застосування аналітичних підходів;
- якість і чіткість викладення міркувань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
A (90 – 100)	<p>Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.</p> <p>Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.</p>
B (80-89)	<p>Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності.</p> <p>Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.</p>
C (70-79)	<p>Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.</p>
D (60-69)	<p>Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології.</p> <p>Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.</p>
E (50-59)	<p>Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.</p>
FX (35-49)	<p>Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях.</p> <p>Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.</p>
F (1-34)	<p>Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.</p> <p>Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.</p>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Залік	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
8	8	7	7	8	8	7	7	40	100

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Балджи М.Д. Етика бізнесу: навчальний посібник. К. : ФОП Гуляєва В.М., 2021. 332с.
2. Беліченко А.Г., Воронкова В.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування. Навчальний посібник для ВНЗ. Магнолія, 2021, 312 с.
3. Бралатан В., Гуцаленко Л., Зdirко Н. Професійна етика. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 252 с.
4. Вознюк Н. Етика. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 300 с.
5. Гриценко Т., Гриценко С., Іщенко Т. Етика ділового спілкування. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 344 с.
6. Калюжка Н. С. Етика професійного і ділового спілкування: навчально-методичний посібник. . К.: ФОП Гуляєва В.М., 2022, 228с.
7. Педько А. Б. Основи підприємництва і бізнес-культури : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 168 с.
8. Тягунова Н. Підприємництво і бізнес-культура. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 118 с.

8.2. Допоміжна

1. Halushka , Klevchik L., Luste O., Storoshchuk B. Zapukhlyak V. The influence of economic mentality on socio-economic development. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 2022, No 1 (42). P. 283-292. <http://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3670/3481>
2. Luste O. The formation of Ukrainian economic mentality psychological features in the conditions of command-administrative economy. *Економіка: реалії часу*. 2021, № 4 (56). С.69-76. <https://economics.net.ua/files/archive/2021/No4/69.pdf>
3. Кодацька Н. Сучасна політична діяльність в гендерному розрізі. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*. 2019. Т. 21. № 9. С. 6–12.

4. Липчанський В.О., Царенко І.О., Пітел Н.С. Етика бізнесу як різновид професійної етики в контексті соціальної відповідальності підприємців та управлінських кадрів. Підприємництво та інновації. 2020. Випуск 15. С. 52-58. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/15.9>
5. Лусте О.О. Institutional principles of effective business strategy formation *Економіка та суспільство*. 2022, № 45. <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1998/1926>
6. Лусте О.О. Mental determinants of the implementation of innovative approaches to the organizations *Наукові інновації та передові технології. Серія «Економіка»*. 2023, № 1(15). С. 195-206. <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/3351/3366>
7. Лусте О.О. Психологічні детермінанти впровадження інноваційних підходів до управління соціально-економічними системами/ Економічний та управлінський потенціал економіки: монографія / за заг. ред. З.І. Галушки. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2020. 408 с. (С. 186-206). <http://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3100>
8. Пампуха Л.О. Гендерні аспекти ефективного менеджменту. *Вісник Національного технічного університету України "КПІ". Серія : Філософія. Психологія. Педагогіка*". 2019. № 1 (25). С. 95–99.
9. Тимкова В. А. Особливості психологічного впливу на особистість у процесі управлінського спілкування. *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: зб. наук. пр. ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця. 14–16 вересня 2021. Ч. 4. Вінниця, 2021. 272 с. 224 – 230.*
10. Ткалич М. Гендерні детермінанти міжособистісної взаємодії персоналу українських організацій. *Вісник національного запорізького університету. Серія "Психологія"*. 2019. №50 С. 239 – 247.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Вибіркова

Освітньо-професійна програма *Менеджмент організацій і адміністрування*

Спеціальність *073 Менеджмент*

Галузь знань *07 Управління та адміністрування*

Рівень вищої освіти *перший (бакалаврський)*

Мова навчання: *українська*

Розробники: *к.е.н., доцент Терлецька Юлія Олегівна*

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/terletska-yuliya-olegivna>

Контактний тел. *52-65-51*

E-mail: *y.terlecka@chnu.edu.ua*

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1813>.

Консультації *Четвер з 13.00 до 15.00.*

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Головним завданням вивчення управління потенціалом підприємства, як наукової дисципліни, є набуття комплексу знань з основ управління потенціалом підприємства та управлінських навичок у сфері підвищення конкурентоспроможності продукції, вартості та ефективності потенціалу підприємства.

Важливість формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців з менеджменту визначається специфікою їхніх професійних обов'язків, уміннями обґрунтовувати і використовувати механізми запобігання виникненню та поширенню кризових ситуацій у процесі управління потенціалом суб'єкта господарювання в умовах невизначеності та ризику.

2. Мета навчальної дисципліни: формування у студентів загальнотеоретичних, методологічних та організаційних засад використання та оцінки потенціалу підприємства з урахуванням властивостей економічних систем, галузевих особливостей виробництва та ведення підприємницької діяльності.

Основними перевагами, які надає вивчення дисципліни «Управління потенціалом підприємства» є поглиблення теоретичних знань, оволодіння сучасним методичним інструментарієм, практичними навичками ефективного управління потенціалом підприємств як збалансованої соціально-економічної системи у сучасних умовах господарювання.

3. Пререквізити. З метою підвищення ефективності засвоєння курсу здобувач вищої освіти має вивчити до початку вивчення курсу «Управління потенціалом підприємства» такі предмети: «Менеджмент», «Теорія організації», «Економіка підприємства», «Підприємництво і бізнес-планування», «Операційний менеджмент», «Розробка та прийняття управлінських рішень».

4. Результати навчання:

Загальні компетентності:

- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК5. Знання та розуміння предметної сфери і професійної діяльності.
- ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК11. Здатність до адаптації та дій у новій ситуації.
- ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні компетентності:

- СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.
- СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- СК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.
- СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.
- СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.
- СК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.
- СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.
- СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 8. Застосовувати методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу сучасного підприємства для забезпечення ефективності його діяльності.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним, а також практичні навички щодо визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма – год.						Заочна форма – год.					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Концептуальні засади дослідження потенціалу суб'єкта господарювання												
Тема 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства	15	5	5	-		10	15,5	1,6	0,6	-	-	18
Тема 2. Формування потенціалу підприємства	15	5	5	-		10	15,5	1,6	0,6	-	-	18
Тема 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства	15	5	5	-		10	15	1,6	0,6	-	-	18
Разом за змістовим модулем 1	45	15	15	-		30	60	5	2	-	-	54
Змістовий модуль 2. Теоретико-методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства												
Тема 1. Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства	11,6	3,8	3,8	-		8	15,7	1,5	0,5	-	-	13
Тема 2. Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства	11,4	3,7	3,7	-		8	15,7	1,5	0,5	-	-	13
Тема 3. Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства	11,4	3,7	3,7	-		7	14,3	1	0,5	-	-	13

Тема 4. Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу	11,6	3,8	3,8	-		7	14,3	1	0,5	-	-	13
Разом за змістовим модулем 2	45	15	15	-		30	60	5	2	-	-	52
Усього годин	120	30	30	-		60	120	10	4	-	-	106
Підсумкова форма	залік											

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Сучасні концепції розвитку підприємства
2	Економічний потенціал підприємства як об'єкт управління
3	Економічний потенціал регіону: сутність та характеристика основних елементів
4	Оцінка ефективності використання потенціалу
5	Інвестиційний потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління
6	Інтелектуальний потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління ним
7	Фінансовий потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління
8	Виробничий потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління
9	Інноваційний потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління
10	Трудовий потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління

5.4. Тематика індивідуальних завдань

Назва теми
1. Сучасні підходи до визначення та оцінки економічного потенціалу підприємства.
2. Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови.
3. Рівні економічного потенціалу підприємства.
4. Структура ринкового потенціалу підприємства.
5. Методи оцінки потенціалу підприємства: переваги, недоліки, сфера застосування.
6. Процедура оцінки потенціалу підприємства: основні етапи.
7. Фактори, що впливають на рівень потенціалу підприємства.
8. Економічний потенціал підприємства як об'єкт управління.
9. Методи управління потенціалом підприємства.
10. Економічний потенціал регіону: сутність та характеристика основних елементів.
11. Функції управління потенціалом підприємства.
12. Оцінка ефективності використання потенціалу.
13. Підприємницький потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління.
14. Багаторівнева структурна модель формування економічного потенціалу підприємства.
15. Формування та використання потенціалу регіону.
16. Особливості формування економічного потенціалу підприємства та його функції в рамках національної економіки.
17. Наукові тенденції розвитку економічного потенціалу підприємств у системі мікро-, макро- та

мезоекономічного співіснування.
18. Аналіз галузевих і регіональних факторів та перспектив підвищення економічного потенціалу підприємств.
19. Складові елементи механізму підвищення економічного потенціалу підприємства.
20. Економічна діагностика можливостей механізму підвищення економічного потенціалу підприємства.
21. Стратегічні напрями підвищення економічного потенціалу відповідно до рівня впливу чинників зовнішнього середовища.
22. Адаптивне управління потенціалом підприємства та його елементами.
23. Ідентифікація та класифікація факторів впливу на формування потенціалу промислового підприємства.
24. Синергійний підхід до оцінювання та управління потенціалом підприємства за умов євроінтеграції.
25. Сучасний стан промислових підприємств України в контексті входження у Європростір.
26. Чинники впливу євроінтеграційних процесів на потенціал підприємства.
27. Вибір стратегії розвитку потенціалу підприємства із врахуванням зовнішньоекономічного впливу та євроінтеграції.
28. Економічний потенціал в контексті системного підходу.
29. Концепція управління економічною стійкістю підприємств.
30. Формування конкурентного потенціалу промислового підприємства.
31. Критерії та методика діагностування інноваційного потенціалу промислового підприємства.
32. Управлінська діагностика як спосіб ефективного пошуку шляхів удосконалення системи менеджменту підприємства та його потенціалу.
33. Формування адаптаційного механізму підприємства та його потенціалу до умов конкурентного середовища.
34. Ситуаційний підхід до управління адаптивним розвитком підприємства та його потенціалу.
35. Оцінювання потенціалу адаптивного розвитку підприємств.
36. Методика оцінки науково-технічного потенціалу підприємства.
37. Інвестиційний потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління.
38. Інтелектуальний потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління.
39. Фінансовий потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління.
40. Використання рейтингового аналізу при оцінці фінансового потенціалу суб'єкта господарювання.
41. Інноваційний потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління.
42. Кадровий (трудоий) потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління.
43. Навчання персоналу як спосіб розвитку кадрового потенціалу.
44. Роль мотивації в реалізації кадрового потенціалу підприємства.
45. Виробничий потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління.
46. Управлінський потенціал в структурі економічного потенціалу підприємства.
47. Основні методи підвищення економічного потенціалу суб'єкта господарювання.
48. Нематеріальні активи та методи їх оцінки.
49. Оцінка вартості земельної ділянки, будівель і споруд.
50. Оцінка ринкової вартості машин і обладнання.
51. Критеріальні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
52. Експертні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
53. Графічні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
54. Математичні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
55. Логістичні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
56. Одномоментні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
57. Стратегічні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
58. Індикативні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
59. Матричні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
60. Графоаналітична модель потенціалу підприємства.
61. Сучасні концепції розвитку підприємства.

62. Механізми розвитку потенціалу підприємства.
63. Мета та призначення внутрішньовиробничих резервів суб'єкта господарювання.
64. Класифікація резервів розвитку підприємства за різними класифікаційними ознаками.
65. Етапи аналізу внутрішніх резервів відповідно до рівня управлінських рішень.
66. Особливості аналізу витрат виробництва з метою управління внутрішніми резервами.
67. Вартість потенціалу підприємства згідно з витратними позиціями.
68. Переваги та недоліки концепцій оцінки вартості потенціалу суб'єкта господарювання.
69. Характеристика прикладних моделей оцінки конкурентоспроможності потенціалу суб'єкта господарювання.
70. Структурно-логічна схема формування вартості потенціалу підприємства та його складових.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

- Метод 1 – лекція-візуалізація;
- Метод 4 – семінар-дискусія;
- Метод 5 – семінар-діалог;
- Метод 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- Метод 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань;
- Метод 8 – робота з тестами;
- Метод 9 – робота в групах;
- Метод 10 – проектна діяльність з використанням мультимедіа;
- Метод 11 – ділові ігри;
- Метод 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, експрес-опитування, рольовий тренінг, аналіз виробничих ситуацій, індивідуальні завдання) відповідь студента та ін. Формою підсумкового контролю є залік.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- МО 1. фронтальне опитування;
- МО 2. індивідуальне опитування;
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);
- МО 6. ділові ігри;
- МО 7. реферати;

- МО 8. есе;
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій;
- МО 11. тестування;
- МО 12. тематичні контрольні роботи;
- МО 13. модульні контрольні роботи;
- МО 14. підсумковий контроль – залік.

Оцінка передбачає такі знання та вміння:

Оцінка	Знання	Уміння
А (90-100 балів) зараховано	<p>Здобувач має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Засвоїв базові категорії, механізм дії законів, закономірностей, принципів формування потенціалу підприємства та його оцінки.</p> <p>Досконало знає основну літературу, а також вказівки, положення, нормативні матеріали.</p> <p>Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.</p> <p>Освоїв комплексне, просторове сприйняття економіки, особливості механізму формування потенціалу підприємства; закономірності та принципи його функціонування.</p>	<p>Здобувач вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою.</p> <p>Вміє використовувати довідники, довідкову літературу, грамотно викладати програмний матеріал.</p> <p>Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання.</p> <p>Демонструє навички творчого мислення, систематизує одержану інформацію та вміє її узагальнювати, а також чітко формулює власні теоретичні висновки та практичні пропозиції.</p>
В (80-89 балів) С (70-79 балів) зараховано	<p>Здобувач показав повні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їх поповнення і оновлення в процесі подальшого навчання і професійної діяльності.</p> <p>Засвоїв механізм дії законів, закономірностей, принципів формування потенціалу підприємства та його оцінки. Опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також вказівки, рекомендації, положення та інші програмні матеріали.</p>	<p>Здобувач успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.</p> <p>Вміє використовувати на практиці програмні знання, вирішувати проблеми, орієнтуючись на економічні перспективи та виходячи з аналітичної оцінки економічних реалій.</p>
Д (60-69 балів) Е (50-59 балів) зараховано	<p>Здобувач має знання лише основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю.</p> <p>Ознайомлений з основною літературою, рекомендованою програмою.</p> <p>Допускає помилки у відповідях на теоретичні запитання дисципліни і при виконанні практичних завдань, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача.</p>	<p>Здобувач виконує практичні завдання в межах програмних вимог.</p> <p>Допускає неточності і помилки при розв'язанні виробничих ситуацій.</p> <p>Не володіє навичками системного обґрунтування запропонованих рішень. Виявляє труднощі при застосуванні знань на практиці.</p>

Ех (35-59 балів) (не зараховано) Е (1-34 бали) не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	<p>Здобувач не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Має недостатні знання для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.</p>	<p>Здобувач не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні. Демонструє невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.</p>
---	---	---

8. Рекомендована література

Основна

1. Ачкасов І.А. Пушкар Т.А., Федорова В.Г. Потенціал підприємства: формування та оцінювання ; Харк.нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2016.189 с.
2. Бай С.І. Розвиток організації: політика, потенціал, ефективність: монографія. К.: КНТЕУ, 2019. 280 с.
3. Гавва В.Н., Божко Е.А. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: навч.посіб. К.: ЦНЛ, 2014. 224 с.
4. Іванов Ю.Б. Управління конкурентоспроможністю підприємства / Ю.Б.Іванов, М.О.Кизим, О.М.Тищенко. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2015. 320 с.
5. Касьянова Н.В., Солоха Д.В., Морєва В.В., Белякова О.В. Потенціал підприємства: формування та використання: підручник. Донецьк.: Цифрова типографія, 2012. 257 с.
6. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. К: ЦНЛ, 2005. 352 с.
7. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. / О.С. Федонін, І.М. Рєпіна. К.: КНЕУ, 2003. 384 с.
8. Потенціал і розвиток підприємства: навч.посіб./ Б.С.Бачевський, І.В.Заблудська, О.О.Решетняк. К.: ЦУЛ, 2019. 400 с.
9. Потенціал регіону: вектори формування та використання: монографія / О.О.Шубін, М.В. Азарян, Д.В. Солоха, О.В. Белякова. Донецьк: СПД Купріянов В.С, 2017. 658 с.
10. Стратегічне управління потенціалом підприємства: монографія / Б.Г. Шелегда, Н.В. Касьянова, А.Я. Берсуцький. Донецьк: ІЕП НАН України, 2016. 219с.
11. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник / О.С.Федонін, І.М.Рєпіна, О.І.Олексюк. К.: КНЕУ, 2018. 316 с.
12. Федоришин С. К. Формування потенціалу підприємства нематеріальної сфери: навч. посіб. / С.К.Федоришин, О.М.Коропко. К.: КНЕУ, 2017.264 с.
13. Хомяков В. І., Бакум І.В.Управління потенціалом підприємства. К.: Кондор, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Антошишина Н.І. Дослідження трансформації поняття «потенціал підприємства» з урахуванням історичного та сутнісного аспекту. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія «Економічні науки». 2016. № 1 (95). С. 75–86.
2. Верхоглядова Н.І. Аналіз підходів до визначення сутності потенціалу підприємства. Проблеми системного підходу в економіці. 2016. Вип. 1. С. 26–32.
3. Гудзинський О.Д., Судомир С.М., Гуренко Т.О. Управління формуванням конкурентоспроможного потенціалу підприємств (теоретико-методологічний аспект): монографія. К.: ППК ДСЗУ, 2010. 212 с.
4. Інвестиційно-інноваційні чинники формування розвитку і управління конкурентоспроможним потенціалом підприємства: монографія / Д.В.Солоха,

- В.В.Морева, С.О.Чирков, В.Я.Козлова, О.В.Белякова. Донецьк: СПД Дмитренко Л.Р., 2010. 400 с.
5. Маслак О.І. Особливості оцінювання економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань. Вісник соціально-економічних досліджень. ОНЕУ. 2013. № 1 (48). С.122–128.
  6. Репіна І.М. Підприємницький потенціал: методологія оцінки та управління. Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. 2015. №2.- С.262-271.
  7. Терлецька Н.М., Терлецька Ю.О. Потенціал підприємства як базис формування стійких конкурентних переваг. *Регіональна економіка та управління*. Вип. № 1(35). 2022. С.41-44.
  8. Терлецька Н.М. Інноваційний потенціал суб'єкта господарювання як результат його інноваційної політики. Науковий вісник Чернівецького університету: Економіка: зб. наук. пр. Вип. 773-774. Черн.нац.ун-т ім.Ю.Федьковича. Чернівці, 2016. С.64-67.
  9. Терлецька Н.М., Голинська Б.Я. Управління життєвим циклом та режимом функціонування операційної системи підприємства. Молодий вчений. Вип. № 2(54). 2018. С.754-757.
  10. Терлецька Н.М. Адаптація організаційної структури управління до умов динамічного зовнішнього середовища. *Регіональна економіка та управління*. Вип. № 2(24). 2019. С.122-125.
  11. Терлецька Н.М., Боднарюк Н.В., Карпюк К.Р. Конкурентні переваги суб'єкта господарювання як складова ефективного управління конкурентоспроможністю. *Регіональна економіка та управління*. Вип. № 1(27). 2020. С.97-101.
  12. Терлецька Н.М., Мажар М.І. Менеджмент ощадливого виробництва: проблеми та перспективи впровадження на українських підприємствах. *Сучасні тенденції забезпечення ефективності економіки держави: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м.Київ, 12 вересня 2020 р.)*. К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2020. С.54-58.
  13. Терлецька Ю.О. Забезпечення життєздатності промислового підприємства: управлінський аспект. *Наукові інновації та передові технології*. Випуск № 7 (21). 2023. С.151-158.

9. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Державна служба статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство економіки України – <http://www.me.gov.ua>
4. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. База українського законодавства в Інтернет – www.lawukraine.com
2. Інститут глобальних стратегій – www.igls.com.ua
3. Інформаційний сервер про Україну – www.uazone.net
4. Консорціум економічних досліджень – www.eurasia.org/eerc/kyiv/EERC
5. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова – www.ucerps.org

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек:

1. Електронна бібліотека – www.lib.com.ua
2. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича - <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«УПРАВЛІНСЬКА ДІАГНОСТИКА»

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова, чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма **«Менеджмент організацій і адміністрування»**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління та адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **кандидат економічних наук, асистент**

Бойда Світлана Василівна

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача: <https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/bojda-svitlana-vasylivna?preview=true>

Контактний тел.: **+380-50-191-20-16 (Viber, Telegram)**

E-mail: s.boyda@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації:

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю.

Google Meet: <https://meet.google.com/ctn-skvn-qns>

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Управлінська діагностика» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 073 – Менеджмент галузі знань «Управління та адміністрування».

Навчальна дисципліна призначена для з'ясування теоретичних основ і практичних навичок виявлення передумов та результатів діяльності організації, системи управління нею, наявного потенціалу та можливостей подальшого розвитку.

2. Мета навчальної дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Управлінська діагностика» є формування у студентів системних знань і розуміння концептуальних основ управлінської діагностики підприємства, оцінювання стану та перспектив його розвитку.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Управлінська діагностика» є:

- вивчення теоретичних положень діагностування як системи підтримки прийняття управлінських рішень;
- освоєння методології проведення діагностування діяльності підприємств;
- оволодіння практичними підходами до проведення діагностики підприємств;
- набуття навичок формування системи управлінської діагностики в організаціях в умовах України.

Набуття навичок організаційної діагностики є сьогодні одним із критеріїв підготовки фахівців-професіоналів, які здатні передбачати, своєчасно виявляти та успішно вирішувати нагальні проблеми функціонування і розвитку організацій.

3. Пререквізити. «Менеджмент», «Економіка підприємства», «Розробка та прийняття управлінських рішень», «Операційний менеджмент».

4. Результати навчання. У результаті вивчення курсу студенти повинні набути:

Знання:

ЗН1. Концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання.

Уміння:

УМ1. Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання.

Комунікації:

К2. Збір, інтерпретація та застосування даних.

Автономія та відповідальність:

АВ1. Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами.

5. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма «Менеджмент організацій і адміністрування») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання.

Загальні та фахові компетентності.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Результати навчання

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни «Організаційна діагностика»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	Вид підсумкового контролю
Денна	III	V	4,0	120	2	30	30	0	0	60	0	залік
Заочна	III	V	4,0	120	2	8	4	0	0	108	0	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади організаційної діагностики														
Тема 1. Предмет, завдання та зміст дисципліни «Організаційна діагностика»	10	2	2			6	12	2					10	
Тема 2. Методологія управлінської діагностики.	10	2	2			6	12	2					10	
Тема 3. Діагностика виробничо-господарської діяльності підприємства.	16	4	4			6	12	2					10	
Тема 4. Діагностика фінансово-майнового стану та загрози банкрутства підприємства.	14	4	4			6	12		2				10	
Тема 5. Діагностика системи управління та корпоративної культури підприємства.	10	2	2			6	12						12	
Разом за ЗМ1	60	14	14			30	60	6	2				52	
Змістовий модуль 2. Діагностика стану та потенціалу підприємства														
Тема 6. Діагностика відповідності діяльності підприємства інтересам його стейколдерів.	13	4	4			6	12						12	

Тема 7. Діагностика потенціалу підприємства.	13	4	4			6	12	2				10
Тема 8. Діагностика економічної безпеки підприємства.	10	2	2			6	12					12
Тема 9. Діагностика інтелектуального капіталу підприємства.	14	4	4			6	12		2			10
Тема 10. Формування управлінських рішень за результатами бізнес-діагностики.	10	2	2			6	12					12
Разом за ЗМ 2	60	16	16			30	60	2	2			56
Усього годин	120	30	30			60	120	8	4			108

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Управлінська діагностика» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне опрацювання, а також виконання індивідуального завдання у вигляді доповіді або есе та презентації результатів виконаного завдання.

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Предмет, завдання та зміст дисципліни «Організаційна діагностика» Послідовність проведення діагностики діяльності підприємства.	6	10
2	Тема 2. Методологія управлінської діагностики. Програмне забезпечення діагностики діяльності підприємства.	6	10
3	Тема 3. Діагностика виробничо-господарської діяльності підприємства. Виявлення та систематизація основних проблем та резервів виробничо-господарської діяльності підприємства.	6	10
4	Тема 4. Діагностика фінансово-майнового стану та загрози банкрутства підприємства. Якісні ознаки кризового стану та загрози банкрутства.	6	10
5	Тема 5. Діагностика системи управління та корпоративної культури підприємства. Візуалізація корпоративної культури, особливості побудови профілю принципів роботи компаній.	6	12
6	Тема 6. Діагностика відповідності діяльності підприємства інтересам його стейкхолдерів. Соціальна відповідальність підприємства як об'єкт діагностування.	6	12
7	Тема 7. Діагностика потенціалу підприємства. Роль експертів в процесі оцінювання потенціалу підприємства.	6	10

8	Тема 8. Діагностика економічної безпеки підприємства. Служба безпеки підприємства.	6	12
9	Тема 9. Діагностика інтелектуального капіталу підприємства. Комплексна діагностика інтелектуального капіталу.	6	10
10	Тема 10. Формування управлінських рішень за результатами бізнес-діагностики. Використання результатів бізнес-діагностики у стратегічному плануванні.	6	12
		60	108

Індивідуальне навчально-дослідне завдання студента (ІНДЗ) є видом позааудиторної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу. ІНДЗ виконується за власною ініціативою, бажанням студента, крім обов'язкових видів контролю. Студенти самостійно обирають тему ІНДЗ з тематичного переліку. Виконання ІНДЗ дає можливість студентам отримати додаткові бали з метою поліпшення результатів поточного контролю або отримання оцінки за підсумковим контролем автоматично.

Тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань

Назва теми
1. Сучасні технології управлінської діагностики.
3. Особливості діагностики підприємства на різних етапах його розвитку.
3. Дослідження екологічної діяльності підприємства.
4. Оцінка стратегічного протистояння підприємств-конкурентів.
5. Характеристика управління з позиції динаміки і статичності.
6. Поняття та принципи формування механізму управління.
7. Аналіз ділової активності підприємства.
8. Тенденції циклічного розвитку організації.
9. Механізм розгортання кризи на підприємстві.
10. Діагностика конкурентного середовища підприємства.
11. Диверсифікація ситуаційного управління: типологія та вибір альтернатив.
12. Удосконалення діагностики антикризового управління підприємством.
13. Діагностика ефективності діяльності підприємства.
14. Діагностика ефективності системи управління організацією.
15. Ідентифікація ознак прихованого, умисного та фіктивного банкрутства
16. Сучасні світові методики діагностики банкрутства підприємства.
17. Роль стратегії і тактики в системі менеджменту ситуацій.
18. Сутність процесу реструктуризації на підприємстві.
19. Економічна сутність санації підприємства.
20. Поняття технології ситуаційного управління.
21. Технологічна схема процесу управління в проблемній ситуації.
22. Технологія розробки та реалізації управлінських рішень.
23. Реінжиніринг як метод подолання кризових явищ.
24. Діагностика факторів інноваційного розвитку підприємства.
25. Інновації як процес оновлення виробництв, апарату та методів управління.
26. Сутність, природа та класифікація управлінських ризиків.
27. Управління ризиком в системі менеджменту ситуацій.
28. Управлінська діагностика зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
29. Ризики виникнення непередбачених витрат, зниження доходів і втрати майна підприємства.
30. Основні шляхи та методи зниження ризику в діяльності підприємства.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології, що використовуються для викладання «Організаційної діагностики»:

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи організаційної діагностики з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних економічних ситуацій, підприємств та організацій, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосувати отримані знання у практичних ситуаціях. Студенти можуть працювати як індивідуально, так і у командах, аналізувати реальні випадки і розробляти стратегії для рішення конкретних проблем.

3. Кейс-студії - детальний аналіз реальних бізнес-ситуацій, які вимагають креативного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних галузей бізнесу, де студентам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання організаційної діагностики. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів в будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 8 – робота з тестами;
- МН 9 – робота в групах;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю

Навчальний матеріал розподілено за 2-ма модулями. Максимальна оцінка за кожний модуль складає 30 балів. Ще 40 балів студент може отримати на заліку.

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, фіксований виступ, наукова публікація з проблем управлінської діагностики) відповідь студента, звіт та презентація матеріалів самостійної роботи студента.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- МО 1. фронтальне опитування;
- МО 2. індивідуальне опитування;
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проєктів;
- МО 8. есе;
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій;
- МО 11. тестування;
- МО 13. модульні контрольні роботи;
- МО 14. підсумковий контроль – залік.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання чужих ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженням графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності практичного використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології організаційної діагностики для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни «Організаційна діагностика»;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій;
- застосування аналітичних підходів;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, бачити слабкі й сильні сторони організації, обґрунтовувати можливості і загрози, що існують у зовнішньому середовищі організації;
- якість і чіткість викладення міркувань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
A (90 – 100)	Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою. Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні

	відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
B (80-89)	Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
C (70-79)	Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.
D (60-69)	Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
E (50-59)	Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)		Кількість балів (залік)	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	40	0

T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T6	T7	T8	T9	T10	МКР		
3	3	6	6	3	9	6	6	3	6	3	6		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Домарєв В. В. Система ситуаційного управління: Теорія, методологія, рекомендації. - Київ, 2017. 347 с.
2. Економічна діагностика: Підручник / В. Л. Дикань, І. В. Токмакова, В. О. Овчиннікова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. 284 с.
3. Тюріна Н. М. Антикризове управління / Н. М. Тюріна, Н. С. Карвацка, І. В. Грабовська. - К. : ЦУЛ, 2022. 448 с.
4. Швиданенко Г. О. Бізнес-діагностика: практикум / Г. О. Швиданенко, А. І. Дмитренко. - К. : КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2015. 160 с.

8.2. Допоміжна

1. Адієс І. Як подолати кризу управління. Діагностика та лікування проблем керівництва. – Фабула, 2019. 448 с.
2. Близнюк А.О., Кудрявцева О.В. Сучасні методи інноваційного управління підприємством. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. № 41. URL: <http://etk.khadi.kharkov.ua/article/view/277764/272527>
3. Бойда С.В. Інноваційні підходи до управління підприємствами в умовах діджиталізації економіки. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2022. Випуск І (85). С. 72-81. URL: <http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2022/v1/6.pdf>.
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4498>
4. Бойда С. Особливості менеджменту соціальних підприємств. *Теорія та практика менеджменту: матеріали Міжнар. наук.- практи. конф. (24-26 травня 2022 року) / Відп. ред. проф. Л. Черчик. Луцьк, 2022. 557 с. С. 49-52.* URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4452>.
5. Бойда С. Релокація бізнесу під час війни: проблеми та можливості. *Міжнародна безпека у світлі сучасних глобальних викликів. Країни Балтії – Україна: єдність, підтримка, перемога: збірник наукових праць*. [Електронний ресурс]. Україна, Київ: КНЕУ, 2023. 411 с. С. 103-107. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7358>
6. Бойда С.В. Соціально-психологічні аспекти управління персоналом підприємств у нестабільних зовнішніх умовах. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2014>
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6469>
7. Бойда С.В. Технології ситуаційного управління персоналом підприємства в умовах мінливості зовнішнього середовища. *Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Берегове, 15 червня 2022 р.)*. Ужгород : ФОП Сабов А. М., 2022. 498 с. С. 408-409. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4507>.
8. Болотнов Д. Особливості антикризового управління вітчизняними підприємствами. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 171–176. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/12/62>
9. Бочарова Н.А., Федотова І.В. Тайм-менеджмент в управління проектами корпорацій. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. № 41. URL: <http://etk.khadi.kharkov.ua/article/view/277765/272528>

10. Колосінська М. І., Бойда С. В., Семенко О.О. Оцінка фінансового стану підприємства з метою удосконалення його фінансової стратегії. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=7830>.
11. Маковоз О., Кузьменко Т. Концептуальні підходи оцінки інноваційного потенціалу підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут (економічні науки)*. 2022. № 2. С. 17-20. URL: <http://es.khpi.edu.ua/article/view/262382/258842>
12. Мойса В.В. Характеристика системи управління кризовими ситуаціями на підприємстві. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 7. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-04-06/2023-7-04-06>
13. Набока Р. М., Шукліна В.В. Особливості ситуаційного управління логістичною діяльністю харчових підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 8. С. 94-99. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/8_2020/13.pdf
14. Омельченко А. І. Інтегрований підхід до ситуаційного управління бізнесом в умовах війни. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2023. №2. URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2023/2/8641>
15. Світлична В., Александрова С. Реінжиніринг бізнес-процесів HORECA: аспекти організаційного забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1550/1491>.
16. Синик Й., Юрченко Г. Сучасні методи оцінювання персоналу на соціальних підприємствах. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1387/1337>.
17. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
18. Офіційний сайт Громадської організації «Лабораторія законодавчих ініціатив». URL : <https://parlament.org.ua>.
19. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>.
21. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/>
22. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
23. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL : <https://mof.gov.ua/uk>.
24. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua> .
25. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>.
26. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
27. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА
вибіркова

Освітньо-професійна програма “МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ I
АДМІНІСТРУВАННЯ”

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: Поченчук Г.М., доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, д.е.н.

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/pochenchuk-galyna-myhajlivna>

Контактний тел. **050 434 56 87**

E-mail: g.pochenchyuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Онлайн консультації: вівторок з 12.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Новітні зміни в економіці та суспільстві викликають адекватні зміни і в світовій економіці. На зміну сьогоднішнім економічним поняттям та категоріям приходять нові, які можна узагальнити як появу нової економіки у світі — цифрової зі своїми специфічними дефініціями, законами, моделями розвитку світу, розвитку економіки як науки, як галузі, що набирає нових обертів в історії. Економіку, яка застосовує «цифрові технології», називають «цифровою», а сфера, яка їх створює,

впроваджує та обслуговує — «цифровою» індустрією. Навчальна дисципліна «Цифрова економіка» вивчає зміст та побудову цифрових економічних відносин на основі цифрових продуктів/послуг, таких як: BioTech, WealthTech, RetailTech, FinTech, LegalTech, GovTech, FinTech, RegTech, AgriTech, Edtech.

2. Мета навчальної дисципліни: Метою дисципліни є набуття теоретичних знань, прикладних навичок та умінь вирішення професійних завдань, що виникають в різних сферах цифрової економіки, що дасть змогу підготувати висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками необхідними для розв'язання складних спеціалізованих завдань щодо поглиблення цифровізації економіки з використанням елементів штучного інтелекту.

3. Пререквізити. «Економічна теорія», «Оптимізаційні методи та моделі», «Медійна грамотність і прийняття рішень», «Стартап-менеджмент».

4. Результати навчання. Результатом вивчення навчальної дисципліни є формування ряду загальних та професійних компетентностей, а також забезпечення програмних результатів навчання, які передбачені освітньою програмою в межах змістовної проблематики курсу. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Цифрова економіка» студент повинен

знати: фундаментальні особливості трансформації реальної економіки в цифрову, сутність ключових понять цифрової економіки – цифрова трансформація, комп'ютеризація, цифровізація, інформатизація, автоматизація, діджиталізація, Data Science, Data mining, цифровий добробут, цифровий ринок, цифрові тренди, цифрова інформація, цифрове громадянство, цифрова ідентичність, цифровий підпис, цифрова безпека, штучний інтелект, машинне навчання, кодування, веб-скейпінг, бот, Big Data, цифрові продукти (BioTech, WealthTech, RetailTech, FinTech, LegalTech, GovTech, FinTech, RegTech, AgriTech, Edtech), цифрова валюта, криптовалюта, блокчейн, майнінг, цифрові сервіси, цифрове суспільство, цифрова індустрія, цифрова інфраструктура, цифрові навички, цифрові компетенції, цифрова компетентність, Z - генерація, цифрова нерівність та дискримінація, цифрові права, "цифрове" робоче місце, електронна комерція, цифрові послуги, цифровий розрив, цифрові дивіденди, цифровий стрибок, цифрова додана вартість, цифровий економічний ефект, невизначеність, ризик; специфіку функціонування складових цифрової економіки; види сучасних цифрових технологій та релевантні сфери їх впровадження; економічні наслідки цифрових трендів; сучасні тенденції розвитку цифрової економіки в Україні та світі;

вміти: використовувати набуті теоретичні знання та практичні навички при обробці цифрової інформації, відслідковувати сучасні тренди цифровізації економіки та її складових, використовувати цифрові технології та методи в навчанні та повсякденному житті; будувати власну кар'єрну траєкторію, сформувані розуміння персонального бренду, іміджу з урахуванням цифрової трансформації економічного та суспільного життя та перевагами від отриманої в майбутньому професії.

Компетенції:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК* 16. Здатність до інноваційної діяльності в умовах невизначеності та ризикованості зовнішнього середовища.

Програмні результати

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни _____												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4-й	8-й	4	120	2	22	22					залік
Заочна	4-й	8-й	4	120								залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Основні засади цифрової економіки													
Тема 1. Цифрова економіка: зміст, визначення та характерні особливості.	16	3	3			10							
Тема 2. Четверта промислова революція як каталізатор цифрових трансформацій	16	3	3			10							
Тема 3. Ризики та можливості цифрової економіки	15	3	3			9							
Тема 4. Ринок цифрових продуктів	17	4	4			9							
Всього за М1	60	11	11			38							
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти цифрових технологій													
Тема 5. Загальні поняття Інтернету речей	16	3	3			10							

Тема 6. Штучний інтелект та великі дані	16	3	3			10						
Тема 7. Цифрові екосистеми та складні інформаційні системи (платформи).	15	3	3			9						
Тема 8. Електронний бізнес та електронна комерція.	17	4	4			9						
Всього за М2	60	11	11			38						
Усього годин	120	22	22			76						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1.	<i>Тема 1. Цифрова економіка: зміст, визначення та характерні особливості.</i> Проблеми цифрової економіки
2.	<i>Тема 2: Четверта промислова революція як каталізатор цифрових трансформацій</i> Проблеми українського бізнесу щодо конкурентоспроможності в умовах Індустрії 4.0 Перспективи України в Індустрії 4.0
3.	<i>Тема 3: Ризики та можливості цифрової економіки</i> Роль держави в становленні та розвитку цифрової економіки
4.	<i>Тема 4: Ринок цифрових продуктів</i> Характеристика цифрових продуктів/послуг, таких як: BioTech, WealthTech, RetailTech, FinTech, LegalTech, GovTech, FinTech, RegTech, AgriTech,
5.	<i>Тема 5. Загальні поняття Інтернету речей</i> Особливості Промислового Інтернет речей Приклади впровадження промислового Інтернет речей
6.	<i>Тема 6. Штучний інтелект та великі дані.</i> Нові світові тенденції розробки та впровадження штучного інтелекту
7.	<i>Тема 7. Цифрові екосистеми та складні інформаційні системи (платформи)</i> Особливості «Блакитного океану» Вітчизняні технологічні платформи Переваги та проблеми цифрових платформ
8.	<i>Тема 8. Електронний бізнес та електронна комерція</i> Світовий електронний бізнес Основні тенденції розвитку ринку електронної комерції в Україні

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є залік.

Система оцінювання знань, умінь та навичок студентів, набутих під час вивчення дисципліни містить такі складові:

- поточний контроль результатів навчальної діяльності студентів та оцінювання її результатів під час вивчення дисципліни;
- підсумковий контроль результатів навчальної діяльності студентів та оцінювання її результатів після вивчення дисципліни.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є стандартизовані тести; проекти (індивідуальна та групові); аналітичні звіти; реферати; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; контрольні роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих студентом у процесі навчання оцінюється зараховано з градацією балів за такими критеріями:

– А (90-100) – студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

– В (80-89), С (70-79) (залежно від набраних балів під час поточного контролю) – студент добре засвоїв теоретичний матеріал заняття, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; володіє практичними навичками, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичних навичок;

–D (60-69), Е (50-59) (залежно від набраних балів під час поточного контролю) – студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, припускається помилок при виконанні практичних навичок.

Оцінка результатів як такихі, що незараховано – студент не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

7. Рекомендована література

1. Дмитренко В. І. Нормативно-правове регулювання впровадження електронного урядування на місцевому рівні в Україні. *Право та державне управління*. № 4 (29). Том 2. 2017. С. 55-61.

2. Добрынин А. П. Цифровая экономика – различные пути к эффективному применению технологий (BIM, PLM, CAD, IOT, Smart City, BIG DATA). *International Journal of Open Information Technologies*. 2018. № 67. С. 4–7.
3. Краус Н. М., Клаус К. М. Інноваційне табло України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. № 6. URL: <http://www.easterneuropeebm.in.ua/6-2017-ukr>.
4. Криворучко О. С., Краус Н. М. Імперативи формування та доміанти розвитку цифрової економіки у сучасному парадигмальному контексті. *Парадигмальні зрушення в економічній теорії XIX ст.: III Міжнародна науково-практична конференція*, 2–3 лист. 2017 р.: тези доповідей. Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 2017. С. 681–685.
5. Куприяновский В. П. Розничная торговля в цифровой экономике. *International Journal of Open Information Technologies*. URL: <https://istina.msu.ru/publications/article/22278615/> Kupriyanovskiy, V. [“Roznichnaya trgovlya v
6. Олексюк Л. В. Законодавче регулювання ідентифікації фізичних та юридичних осіб в електронних урядуванні, демократії та комерції. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua>.
7. Парамонов В. Интернет речей. «Розумна» електроніка. URL: <https://www.turkaramamotoru.com/uk/Интернетречей-20010.html>
8. Цифрова адженда України – 2020 (Цифровий порядок денний – 2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти —цифровізації України до 2020 року. HITECH office. грудень 2016. 90 с. URL: <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>
9. Штучний інтелект. Интернет речей. Допомога чи загроза?! Матеріали другої науково-практичної конференції «Интернет речей: проблеми правового регулювання та впровадження». Київ, 2018. С.60-61 25.
10. Штучний інтелект. Проблеми та перспективи впровадження електронного урядування в Україні. Матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції «Економіка, фінанси, облік, менеджмент і право в Україні та світі». Полтава, 2018. С. 53-54 27
11. Industrie 4.0 in a Global Context Strategies for Cooperating with International Partners / Н. Kagermann, R. Anderl, J. Gausemeier, G. Schuh, W. Wahlster (Eds.); acatech STUDY. Herbert Utz Verlag GmbH, 2016. 74 p.
12. Ralf C. Schlaepfer, Markus Koch, Philioo Merkofer. Industry 4.0. Challenges and solutions for the digital transformation and use of exponential technologies. Deloitte. URL: <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ch/>
13. Lorenz M. Man and Machine in Industry 4.0. How Will Technology Transform the Industrial Workforce Through 2025? URL: <https://www.bcgperspectives.com/content/articles/technology/business/transformation/engineered/products/infrastructure/man/machine/industry/4/#chapter1>

8. Інформаційні ресурси

1. Департамент промисловості, інновації та науки. URL: <https://industry.gov.au>
2. Організація економічного співробітництва та розвитку URL: <http://www.oecd.org/sti/ieconomy>
3. Офіційний сайт платформи «Індустрія 4.0». Федеральне міністерство з економічних питань та енергетики. Федеральне міністерство освіти та наукових досліджень, Німеччина. URL: <http://www.plattform/i40.de/>
4. Портал Європейської Комісії. Закони про Интернет речей. URL: <https://ec.europa.eu/digitalsinglemarket/en/policies/internet-things>